

پرفروشترین کتیب
له لیستی ئەماژۆن و
نیویورک تایمز

Farhan kurdi

برایان تریسی

ياساكانى وتارىبىژى

وه رەگىزانى: سوهه يىب سه عىد

بۆ بردنه وه قسه بکهن

SPEAK TO WIN
BRIAN TRACY

برایان تریسی

ياساكانى وتارىڭى

بۆ بردنه وه قسه بکه ن

Farhan Kurdli

وه رگى پانى: سوههيب سه عید

بۆ چاپ و بلاوکردنهوه

ياساكانى وتارىيىزى

ناوى كتيب: بۆ بردنهوه قسه بکهن

Farhan Kurdli

نوسىنى: برايان تريسى

بابهت: گهشه پيدانى خود

وهرگيپرانى: سوهيب سهعيد

ديزايين: فازيل كهلووسى

چاپخانه: تاران

نۆرهى چاپ: يهكهه 2018

تيراژ: ۱۰۰۰ دانه

نرخ: ۴۰۰۰ دينار

له بهريوبهرايهتى گشتى كتيبخانه گشتيهكان ژمارهى سپاردنى (۱۶۹۹) سانى ۲۰۱۸ پيئدراوه.

بۆ دهسكهوتنى بلاوكرارهكانى ناوهندى سايه بهتاكوكۆ..

ناونيشان: سلييمانى - شهقامى پيرهميزرد

Email: saya.book@yahoo.com 07512460583

مافى له چاپدانى پاريزراوه بۆ ناوهندى سايه

مافى بهرههههكانى سايه پاريزراوه به ههموو شيوهيهك.

پيرست

- به شى ۱: مونهرى وتاريخي و مونهرى نوسين ۱۱
- به شى ۲: پلان دانان و پيکه پنان به زمانى ساده ۲۳
- به شى ۳: باورپه خويون و زال بون به سهر ميشکدا ۴۶
- به شى ۴: له به رامبه رهموو بيسه راندا به هيز بينه پيش چاو ۶۲
- به شى ۵: زال بوون به سهر کوپ و کومه له بچوک کاندا ۷۹
- به شى ۶: ليها توى له وتاردانداو گفتوگو له گه له کومه له بچوک کاندا ۹۰
- به شى ۷: زال بوون به سهر ته مندا: گاريگري بريا ران له سهر بيسه ران ۱۰۷
- به شى ۸: زال بوون به سهر ده نگدا: ريگه کاني هه بوني ده نگيکي کاريگر ۱۳۴
- به شى ۹: فرت و فيلى بازگاني: شيوازه کاني ماموستا وتاريخي ده کان ۱۴۹
- به شى ۱۰: کونترول کردنى ناوچه ي تايبه ت به نيوه ۱۶۵
- به شى ۱۱: ليدانى کوتاي بوه شينن: هه ناسه يان بگرن ۱۸۸
- به شى ۱۲: وتاردان به مه به ستي فرقشتن ۱۹۹

مىشكى ئىوۋە ۋەك بازوۋ ئىمىنىت ھەرچەندە زىاتىر بەكارى بەيىنن
بەھىزىترو بەتواناتر ئىبىت، ئو بەشەي يىرۆكە ۋ پىستەكان بە وشىيارى و
ورىايى ئىوۋە زىاد دەكات بەم جۆرە زىاتىر تىدەگەن كەچى دەلەين و
قسەكانمان بە چى شىۋازىك دەردەبەين. دەست كىردن بە خىشتە دانان و
رىك خىستن وگفتوگۇكىردن، ئىوۋە ۋابەستە دەكات كە مىشكى خۇتان لە
شىرىنى گەۋرەتر و بەزىر بەكاربەيىنن و زىرەكتر دەركەون، بەسەر ترسى
خۇتاندا زالەين و لە كارەكانتان بە سەرەكەوتنى گەۋرە بگەن، چەند سال
پىش كۆنگرەيەكى يەك پۇڭىم لە بوارى كارتىكىردن و بۆ بەپىۋەرانى پلە و
پايە بەرىزى بازىرگانی بەپىۋەبرد، لە قسەكاندا بە بەھايى توانايى رىك
قسەكىردن و كارتىكىردن بۆ ئو كەسانەي كە لە بوارى بازىرگانىدا
كاردەكەن نامازەم پى كىرد.

لە كۆتايى پۇڭەكەدا بازىرگانىكى تا رادەيەك شەرمەزار ھاتە لام بە منى
ۋت كەۋتومەتە ژىر كاريگەرى قسەكانت ئو بېرىارەي داۋە فىرى وتاردان
بېيىت ئو لەۋەي سەرپەرشتىيارەكانى گرنگيان بە قسەكانى نەدەدا ماندوو
بوو، گرنگيان پى نەدەدا.

سالى لەمە ۋ پىش نامەيەكم لەۋەۋە بۆ ھات كە لەنامەكەدا باسى ژيانى
خۇي تىدا كىردىبوو، ئو بە پەلە بەپىي ئو بېرىارەي كە دايىۋى
كاردانەۋەي پىشان دا، لە كۆپى ھەفتانەدا بەژدارى كىردىبوو. لە ھەرىەكىك
لەم كۆپانەدا ھەرتاكىك دەبوو لە بارەي بابەتىكەۋە قسە بكات.
ۋەلەكۆتايى كۆپەكەدا بە ھەر يەكىك لە بەشدار بووان دىارى دەدرايە و
كۆپانەي كە ئو بەشدارى كىردىبوو، شىۋازىكى رىكوپىكىيان بەكار دەھىنا،
ۋاتاكەي ئوۋەيە كە ئەگەر ئىشىك چەند جار دووبارە بگەنەۋە،

دودلېه که یان نامېنیت. کاتیک چەند جار بۆ چەند کەسێک ووتار دەدەن، له کۆتایدا ترستان نامېنیت. له دەورەیه‌کی ۱۴ هه‌فته‌یدا به‌شداری کردبوو. ئه‌و ده‌بوو له‌هەر کۆپێکدا بۆ ده‌وربه‌ره‌کانی قسه‌ بکات. له‌ماوه‌ی شه‌ش مانگدا ئه‌وه‌نده بۆ کۆمه‌له‌ی جۆراو جۆر قسه‌ی کردبوو که ترسی له‌ وټاردان به‌ته‌واوی نه‌ما‌بوو.

ده‌رگا‌کان به‌ پوتاندا ده‌گرێنه‌وه له‌م به‌شه‌دا گه‌شه‌کردنێک بوو که بارو دۆخێکی ناچێاری له‌ پێک‌خراوێکی موه‌ندیسی داوه‌ پێش هات‌بوو. یه‌کێک له‌ کرێکاره‌کان وا بپیار بوو بۆ یه‌کێک له‌ کۆمپانیا موشته‌ریه‌کانی له‌ بوارێکدا قسه‌ بکات، به‌لام ئه‌م کەسه‌ نه‌خۆش که‌وتبوو وه‌ ئیستا سه‌رۆکی کۆمپانیا که‌ له‌و بازرگانه‌ی که‌ من ئاماژه‌م پێی کردبوو داوایی کرد خۆی بۆ ئه‌م وټاردانه‌ ئاماده‌ بکات، ئه‌ویش ئه‌م ئهرکه‌ی په‌سه‌ند کرد. ئه‌ویش به‌ درێژایی شه‌و خۆی بۆ ئه‌م وټاردانه‌ ئاماده‌ کرد به‌یانی پۆزی داوایی پۆشته‌ ژووری موشته‌ری وه‌ به‌ره‌می کۆمپانیا که‌ی به‌ شیوه‌یه‌کی زۆر باش خسته‌ پوو وه‌ سه‌رکه‌وتوانه‌ جێبه‌جێی کرد، کاتیک که‌ گه‌پایه‌وه بۆ ژووره‌که‌ی، سه‌رۆکی کۆمپانیا که‌ ئه‌وی بانگ کرد و ووتی به‌پێوبه‌ری کۆمپانیا که‌ که‌ ئه‌و له‌ویدا به‌ره‌رمی کۆمپانیا که‌ی ده‌رخستوه، ته‌له‌فونی کردو له‌وه‌ی که‌ کارمه‌ندیکی شیاوی بۆ کۆمپانیا که‌ی نارده‌وه سوپاس گوزاربوو، له‌ماوه‌ی چەند هه‌فته‌یه‌کدا ئه‌ویان به‌ شیوه‌یه‌کی رێک و پێک بۆ کۆمپانیاو پێک‌خراوه‌ جۆر به‌جۆره‌کان ده‌نارد تا له‌باره‌ی به‌ره‌مه‌کانی کۆمپانیا که‌وه قسه‌ بکات. ئه‌و دووباره‌ هه‌نگاو به‌ هه‌نگاو پله‌ی وه‌رگرت و نۆدی نه‌برد بو به‌ یه‌کێک له‌ به‌پێوبه‌رانی گه‌وره‌ی کۆمپانیا که‌ی، وه‌ به‌ منی گوت ویستویه‌تی بپیت به‌ وټاریزێکی باش هه‌موو ژیا‌نی ئه‌و گۆپا.

بەسەر نەفسى خۇتاندا زال بن:

بۈۈن بە ۋتارىپىزىكى باش كارىگەرىپىكى باش بەسەر ھەموو ئىشەكاندا جى دەھىلتىت. بەلام ھۆكارىكى گىرنگىرىش بۇ باش قىسەكرىن لە بەرامبەر كۆمەلگەدا ھەيە. دەرووناسان بەئىمە دەللىن گەورەى نەفسى ئىتوۋە واتە ئەمە. تاجى پادەيەك خۇتان خۇشبوۋىت، گەشپىن ترو دللىا تر دەبن ھەرچەندە زياتر خۇتان خۇشبوۋىت پەيوندىتان لەگەل دەوروپەر باشتەر دەبىت ھەرچەندە زياتر خۇتان خۇشبوۋىت سالم تروو دلخۇشترو باشتەر دەبن.

ۋىنەى مىشكى خۇتان باشتەر بىكەن:

كاتىك فىرى باش قىسەكرىن دەبن، ۋىنەى مىشكى ئىتوۋە باشتەر دەبىت و ۋىنەى مىشكى ئىتوۋە ((ئاۋىنەى ناختانە)). ئەم شىۋازە شىۋازىكە كەخۇتان تىيدا دەبىننەۋە و بىرى لىدەكەنەۋە. ھەرچەندە ۋىنەى مىشكى ئىتوۋە باشتەر بىت. كارو كىردەۋەكانتان باشتەر دەبىت. ھەر ئەۋەندەى پىش ھەر پلان دانانو دەست پىكرىنك خۇتان بىبىن لە بوارىكى باشدا دەرەكەۋتوۋن. كارو كىردەۋەكانتان باشتەر دەبىت.

ئىمە بە بىرۆكەكان، ۋەستەكان، ۋە بەتايىبەنى پىزىگىرتن لە دەوروپەر زۆر ھەستىارىن سامرست موام دەنوسىت: ((ھەر ئىشك كەلە ژيانماندا دەيكەين، بۇ بدەست ھىنانى پىزى دەوروپەرمانە ۋە لەكۆتاشىدا نامانەۋىت ئەۋ پىزەى كە پىشتەر بۇيان دادەنانىن و پىزىان لىدەگىرتىن لە دەستى بدەين)). كەۋاتە كاتىك بەباشى قىسە دەكەن، ئەۋكەسانەى كەلە كۆرەكەتاندا دانىشتون، ئىۋەيان زياتر خۇش دەۋىت و پىزى زياترتان لى دەگىرن. ئەمەش دەبىتە ھۆى ئەۋەى كە ئىۋەلە ئەنجامدا خۇتان زياتر

خۆش بویت وهست به توانایه کی زیاتر ده کهن. به باوربه خۆبویتکی
نۆره وه هه لسوکوت ده کهن.

باش قسه کردن فیربوونه:

له وانه به باشتین هه وال له باره ی قسه کردنه وه بۆ کۆمه له کهسانیک
ئه مه بیت که ئه مه شاره زاییه کی فیربوونه. نۆریه ی ئه و کهسانه ی که ئیستا
وتارده ریکی باشن زه مانیک له بهر ترسیان نه یان ویراوه قسه بکه ن.
نۆریه ی ئه و کهسانه ی که له کۆمه له کاندایه باشی قسه ده کهن، له وه ی که
له بهرامبه ر کۆمه له کهسانیکدا پاوه ستابوون بۆ ئه وه ی قسه بکه ن هه موو
ئه ندامه کانی جهسته یان ده له رزا.

ئامانجی ئیوه دبیت ئه وه بیت بگه نه وه به له سه دا ده ی که سه
سه رکوتوه کان. ئه مه ش بزانی هه موو ئه و کهسانه ی که ئه مرۆ له ۱۰٪ ی
که سه سه رکه وتوه کانی، سه رده مێک له کۆتای پیزه کانه وه بوون. هه موو
ئه و کهسانه ی که ئه مرۆ به باشی وتار ده دن، سه رده مانیک وتاریژکی
خراب بوون. ئیوه به دلنایه وه ده بیت ئه م قسه تان بیستبیت راهیتان و
مه شق کردن مرۆف به لوتکه ده گه یه نیت وه هه ندی که س زیاتر هه ول
ده دن وه هنگاو ده نین و ده لێن راهیتانی نۆرباش مرۆف باشت ده کات.
به لام راستیه که ش ئه مه یه که ئه گه ر مه شقه که نۆر باشیش نه بیت مرۆف
هه ر سودی ئی وه رده گریت و پیتی به هیز ده بیت،

ئه و پێگاو سه فهره ی که مرۆفانیک ده یجن بۆ گه شتن به هونه ری
قسه کردن، مرۆف تووشی هه له ی جۆراوجۆر ده کات. نۆرجار وا هه ست
ده کهن که شیاو نین. وه ئه م پرسیاره شیان بۆ دیته پێشه وه که ئایا
نۆژیک بیت له م ئیشه دا سه رکه وتوو بن.

له شویتنه ئاسوده که تاندا بیته دهره وه:

بۆ گهشتن به پلهیهکی باشی قسه کردن له ههر بوارێکدا، دهییت بتوانن له شویتنه ئاسوده که ی خۆتان بیته دهره وه وهنگاو بۆ شویتنه مهتسیداره کان و بینن. ئه گهر دهتانه ویت به پلهیهکی باش بگهن، دهییت تهحه مولى کیشه کانیش بگهن.

له وانه یه چیرۆکی وتارده رى گه وده یونانی کۆنى دموستنس تان له بیر بێت. کاتیک دهستی به وتاردان کرد کیشه ی زۆرى بۆ دههاته پێشه وه له و کیشهانهش وهك توپه بوون و شهرمنى وه له کاتى قسه کردنیشدا زمانى گیرده بوو، کیشه ی قسه کردنیشى هه بوو. به لام ئه وه له وه دلتیا بوو که دهییت به وتارده رێکی باش. ئه و بۆ زāl بوون به سهر کیشه کانیدا هه موو روژئى ده چى وو بۆلای دهریا و بۆما وه ی چهند کاتژمیرێک بۆ دهریا که قسه ی ده کرد. وه زۆرى نه برد توانی به سهر کیشه ی گیربونی زمانیدا سه ریکه ویت. وه ههروه ها توانی به سهر ئه و کیشهانه دا زāl ببیت که له کاتى وتارداندا پوو به پوو ی ده بویه وه. ناوبانگی که م که م پهیدا کردوو توانای پشت به ستن و باوه پ به خۆ بوونی زیادى کرد، بوو به گه وده ترین وتارییژه کانی میژوو.

ئه گهر ئیوه سه ره تای وتاردانخانه، ئه م کتێبه پێگه و شیوازی چۆنیه تی قسه کردنتان پێ نیشان ده دات. وه ئه گهر وتارده رێکی به ئه زمونیشن ئه م کتێبه ئیوه به شیوازیکی به میژو و تازه ده ناسییت.

چوار خāl بۆ ئه وه ی بینه وتارییژیکی باش:

بۆ ئه وه ی بینه وتارییژیکی باش دهییت پهیره وى ئه م چوار خāl گرنگه بن

۱_ څه زوړ ښاره زو: پېش همو شتېک دده بېټ زوړ څه زتان له باش
قسه کردن ه بېټ. نه گړ څه زېکې تاراده يه ک به توانانان ه بېټ ه وړېکې
باش بدن بؤ گه شتن به ښامانجه که تان که ښوېش قسه کردنه، ښوا هېچې
هوکارنک ناتوانيت پړگړی له ښووه بکات و بتان وه ستينيت.

۲_ بريار: دده بېټ له ښمړووه بريار بدن که موو ه و له کاننان دده بدن بؤ
ښوې به سهر همو موو کو سپه کانداه سهرېک وون و بؤ باشتر بوون ه وړېشېک
که پښوېست بېټ بېکه ن.

۳_ ريکوپړکې: دده بېټ پړکوپړکېه کې باشان ه بېټ بؤ پلان دانان و
پړکخستن و پړه څنه گړتن له ه و تارده رېک بؤ ښوې بگه نه ښاسنېکې
باش.

۴_ مه به ستی ديارېکراو: له ښه نجامدا پښوېستان به مه به ستېکې ديارېکراو
ه به تا بگن به و ښاسنې که ده تانه وېت.

ته نيا سنور ښوون: گه وړه ترين دوژمنانې ښمه دووډليو ترسی څومانه.
به لام سنورېک بؤ ښوې که بتوانين چې بگه ين نيه.

له سالانې پابردودا زياتر له ۴۰۰۰ و تارم بؤ ۵۰۰۰، ۰۰۰ که س له ۶۱
ولاندا داوه. له لاپه پړه کانې دواتردا ه نگو به ه نگو ښشانم داوون که
چؤن ښازې وېشت به څو به ستن بدوژنه وه بؤ ښوې له ه و
باروودوڅيکدا و تارده رېکې سهرکه و توو بن

بەشى بەكەم

ھونەرى وتاربيژى و ھونەرى نوسىن

ھەموو وتارەكانى ئەو بۆ ئەو ھەبوو بەشئۆھىيەكى زانستى كاريگەرييەكى باش بەجىبھىتلىت. ئەو ھەرگىز بۆ ئەو ھى ناويانگ پەيدا بىكات وتارى نەدەدا. "سپاسى سپاسەتمەدارىك بۆ ھونەرى گشتى".

بۆ نمونە كاتىك دىمۇستىس وتارى دا خەلكى گوتيان ((چى وتاردەرىكى باشە)). بەلام كاتىك ئىلى پىداس دەستى كىر بە قسە كىردن خەلكى گوتيان ۋەرن بابېۋىن، كەۋاتە ئەركى ئىۋە ۋەك وتار بىژىك ئەۋەيە كە بىسەرانى خۇتان فېرىكەن ۋ، بىيان خەنە ژىر كاريگەرى قسەكانتان ۋ بىركىردنە ۋەكانتانە ۋە.

دەبىت بە شىۋەيەك دەست پى بىكەن كە ئامانجان ھاندانى ئەۋان بىت بۆ ئەۋەي بەرو پىشەۋە بېۋىن. خۇشەختانە ئەگەر بىتەۋىت بىبىت بە وتار بىژىكى شارەزاۋو لىھاتوو دەبىت خۇت فېر بىكەيت، ئەگەر بىتوان خۇتان فېرى شۇفېرى بىكەن، ۋەگەر بىتوان چىپ بىكەن ۋيا موبايلىك بەكار بېيىن، ئەۋا دەتوان بىنە وتار بىژىكى سەر كەۋتوو، نەك تەنیا ھەر بۇخۇتان بەلكو دەبىت كاريگەرىشتان ھەبىت لەسەر بىسەرەن.

سیّ به‌شی گرنگ بۆ پازی کردن:

نه‌رسق فیه‌سوفی گه‌وره که هونه‌ری نویسنی وه‌ک شتیکی پتویست
بۆ پینمای کردن دۆزییه‌وه. وه‌ نه‌و شته‌ پتویستیه‌کانی بۆ سیّ به‌ش
دابه‌ش کرد که نه‌وانیش بریتین له‌مانه‌: لوگوس (شوین)، ئیتوس
(ئه‌خلاق)، پاتوس (هه‌سته‌کان) بوار بده‌ن له‌باره‌ی نه‌م سیّ به‌شه‌وه
درژده‌ باسیک بکه‌ین.

یه‌که‌م به‌ش: لوگوس ئاماژه‌ی به‌ شوین داوه‌، وشه‌کان باسه‌ک
ده‌سه‌لمینن. نه‌و قسانه‌ی که ده‌یکه‌ن ده‌بیته‌ په‌یوه‌ندیان به‌یه‌که‌وه
هه‌بیته‌. وه‌ک چۆن ئه‌لقه‌ی زنجیریک به‌ستراون به‌یه‌که‌وه. ده‌بیته‌
قسه‌کانی ئیوه‌ش ئاوابیته‌. واته‌ ده‌بیته‌ نه‌و باسه‌ی ئیوه‌ واتابه‌کی
هه‌بیته‌، کاتیکی باش بیرده‌که‌نه‌وه و پلان بۆ قسه‌کانتان داده‌نین و خاله‌
جۆراوجۆره‌کان پیک ده‌که‌ن تا بابه‌تیک ده‌ست پی بکه‌ن وه‌ به‌ کوتای
بگه‌ینن. هه‌ر خالیک ده‌بیته‌ پاگریک بۆ خالی پتیشوتری بۆ نه‌وه‌ی
باسیکی پازی که‌رانه‌ دروست بیته‌.

دووه‌م به‌ش: ئتوسه‌ که‌په‌یوه‌ندی به‌ سروشتیه‌وه هه‌یه‌ ئه‌خلاق و
باوپه‌کانی ئیوه‌ له‌کاتی وتارداندا دروست ده‌بیته‌، به‌زۆر بونی وزه‌ی
خۆتان لای بیسه‌ره‌کانتان، پیش وتاردان و له‌کاتی وتارداندا، بۆ نه‌وه‌ی
که‌بیسه‌ره‌کانتان باوپی پیکه‌ن و ئامۆزگاریه‌کانی ئیوه‌ جی به‌جیکه‌ن
زیادی ده‌که‌ن.

سییه‌م به‌ش: پازی بوونی پاتوسه‌ که‌ ناوپراو به‌سۆزه‌وه قسه‌کانتان
وه‌رده‌گریته‌ و له‌وانه‌یه‌ له‌ به‌شه‌کانی تر گرنگتر بیته‌. کاتیکی که‌ هه‌ست و
سۆز دروست ده‌که‌ن ده‌بیته‌ کاریگر بن له‌سه‌ر خه‌لکی، ده‌توانن وزه‌ به‌

خەلكى بىدەن كە بىرۆكەكانيان بگۆپن و دەست پىكرىدىكى باشيان
هەيىت. ئەگەر دەتوانن هەستى خەلكى بگولتېن و كارىگەرىتان هەيىت
لەسەريان ئەم سى مادە دەيىت جى بەجىيكەن.

سى بەشى ھەوال يان ھەبەستى ئىوھ:

ئەلبىرت محرابيان مامۇستاي زانكۆزى كاليفورنيا لە لوس ئەنجېلوس، چەند
سال لەمەوپېش لەسەر پەيوەنپەكى كارىگەر خويندەنەوى ھەبوو. ئەو
بەم ئەنجامە گەشت كەھەر ھەوالىك لە سى بەش پىك دىت: ووشەكان،
ئاوازی دەنگ، زمان و جەستەى وتاردەر.

ووشەكان:

محرابيان دەلەيت ووشەكان تەنیا لە ۷٪ ى ھەوالەكان تايىبەت دەكەن بە
خۇيانەوھ. ئەلبەتە ئەو ووشانەى كە بەكارى دىتن بەھايەكى زۆريان ھەبە
و دەيىت لە ھەلبىزاردنى ئەواندا سەرنجىكى تەواو بىدەن. دەيىت
زنجىرەھەكى پىكخراويان ھەيىت و لەپووى ياساى زمانىشەوھ پاست و بى
كەموكۆپى بن. ئىمە گويمان بۆ زۆر لە قسەكانى مامۇستاكەن گرتوھ كە
ووشەى زۆر باش و كەم وىنەيان بەكار ھىناوھ، بەم حالەيشەوھ لە
بىستنى قسەكانيان ماندوو بووين، بۆيە ووشەكان بەتەنیا بەس نىن.

ئاوازی دەنگ:

دووھمىن بەش كە پەيوەندى بە شانقوھ ھەبە ئاماژەى پىكرىدووھ ئاوازی
دەنگە. لەژماردىنى ئەودا، لەصدە ۳۸٪ ى ھەوال يان مەبەست لە ئاوازی
دەنگدا پوختە دەيىتەوھ. گرنگ دلتىابونىكە يان تەئكىدەكە كە
دەيخەينە سەر ووشەكان.

كاتىك دەستەكانتان بەشيۆەيەكى ئازادانە لە ھەردوو لای جەستەتەنەو ھەلۆسراون، كاتى كە لەپى دەستتان بۆ سەرەو ھەراو ھە وئىو ھە زەردەخەنەيەك لەكاتى قسەکردندان بۆ ئامادەبوون وسەيرى ئەوان دەكەن. بيسەران ھەست بە ئارامى دەكەن. ھەروەك چۆن ئسەنجىك بەئاسانى ئاو ھەلەمژىت، ئەوانىش ئاوا بەئاسانى لەبابەتەكانى ئىو تى دەگەن و بابەتەكان وەر دەگرن. بەلام ئەگەر شىۆەو پووتان توپەو جدى بىت، وە ئەگەر دەستەكانتان بەشيۆەي كەپەتى دابنىن و بە دەستەكانتان لىواری مێزى وتاردانەكە بگرن، بيسەران وابىردەكەنەو كە دايك و باوكىكى توپە قسەيان لەگەلدا بكەن، بەم جۆرە خانەكانى مېشكيان بەپووى ئىو ھە دەبەستن و، حالەتى پارىزراوانە وەردەگرن، و لەبەرامبەر پەيامەكەتاند بەرگري دەكەن، و زۆر بەسادەييانە پازى نين لەو قسانەي كە دەيكەن. زمانى جەستە بابەتتىكى زۆر گرنگە !

لەو شوپنەنەي كە بۆ كۆمەلە جۆراو جۆرەكاندا وتارم داو، وتارىژان بەردەوام داوام لى دەكەن كە بۆچىونەكانم لەبارەي وتارەكانى ئەوانەو ەبلىم لە سيمينارەكاندا. من ھەز ناكەم كاردانەو ەي خراپم ھەبىت بەرامبەريان چونكە وادەردەكەو یت كە كەسەكان بەو بۆچىونەنەي كە باش نەبن بەزۆرى كاردانەو ەي خراپ نیشان دەدەن. بەم حالەسەرسوپھىنەرەو كە لە زۆريەي كاتدا من بەبابەتەي كە ئامازە بى دەكەم. ((لەسەر خۆ قسە بكەن، خىراي ووشەكانتان كەم بكەنەو، توژى بىدەنگ بن و لەئىوان پستەكانتاندا زەردەخەنەيەك بكەن.))

بەپراستی ئەوانەي كە ئامۆزگارىيەكانى من جى بەجىدەكەن، تىبىنى جياواز شياوى كاردانەو ەي كە ئامادەبوون لە كۆردا دەبينن. كاتى خىراي

قسه كردن كه م ده كنه وه، ووشه گاني ئيوه پوون تر ده بن، وه ئيوه
هيواس تر قسه ده كهن. كه ئاوازي دهنگتان پوون تر خوشتر ده بيت،
كاتيك پي ده كهن، ئيوه به گرو تينكي جياوازتره وه درده كهن، نه م
داخوازيه ده بيت هوي نه وه ي كه بيسه راني ئيوه ئارام بگرن. وه
په يامي ئيوه باشتر وه بگرن. له به شي هه شته مدا زياتر له م باره يه وه
قسم كردوه.

پيگهاته يه كي ساده بي قسه كردني كورت:
پيگهاته يه كي ساده سي به شي هه يه كه ده توانن به كاري به يئن بۆ
بنيا دنانى قسه گانتان. ده توانن نه م نمونه به كار به يئن بۆ يه ك خوله ك
يان ۳۰ خوله ك قسه كردن.

به شي يه كه م:

به شي يه كه م ده ست پي كردني قسه يه. له م به شه دا به ئاماده بوان له
كوچه كه دا ده ورتيت كه ده تانه ويت له باره ي چي باب ته تيكه وه قسه بكه م.
بۆ نمونه ده توانن بلين: ((له وه ي كه هاتون بۆ نه م كوچه سپاس گوزارم.
ده مه ويت له چه ند خوله كي كدا له باره ي سي شته وه پون كردنه وه تا
بده مي كه پيشه ي ئيمه نه مپۆ پويه پوي بو ته وه. دواي نه وه پوني
ده كه مه وه كه ده توانم چي يتان بۆ بكه م، تا بارودۆخي ئيمه له مانگه گاني
داها تودا باشتر بيت.))

به م شي وه بيسه ران بۆ بيستني قسه گانتان ئاماده ده بن.

به شى دووه م:

له م به شه دا ئه وهى كه له به شى يه كدا به لىنتان دا باسى بكن. ئه مه ده توانىت هه لگري يهك، دوو يا سى خال بىت، ئه گه ر وتاردانه كه كورته، ده بىت له سى به ش پىك بىت. بۆ نمونه ده توانىن بلىين ئىمه به زياد كردنى پيش بركى، كه م كردنه وهى پادهى سود وگۆرپانى سه لىقهى كرپا بويينه ته وه. مۆلت بدهن به پىكوپىكى سه يرى هه ر يه كىك له مانه بكن.

به شى سىيه م:

سىيه مين به شى باسه كه، پوخته كردنى باب ته تىكه كه تا چه ند چركه يهك له مه و پيش له كۆره كه دا بۆ ئاماده بوان باستان كردوه. هه رگيز نابىت چاوه روان بن كه بيسه رانى ئىوه ئه وهى بۆ يه كه م جار پىيان ده لىن وهى گرن.

له م پوه وه به گه رانه وه بۆ دواوه و پوخته كردنى باب ته گرنه كان بۆ بيسه رانى ئىوه زۆر سه رنج پاكىشه.

به كورتى به زياد كردنى پيش بركى ده بىت باشى شت ومهك و خىرا دانه وه بان زياد بكن، له بارهى كه م كردنه وهى پىژهى سوود ده بىت بۆ بازاره نوپيه كان بپوين و هه ول بده ين كرپارى نوئى پهيدا بكن، بۆ گۆرپانى سه لىقهى كرپاره كان ده بىت شت ومه كىكى نوئى به دلى ئه وان به ره م به ينين، نهك ئه و شت ومه كانهى كه له رابردودا ده يانووست. ئه گه ر به لىنده رانه په يوه ست بين به م سى ئامانجه مانه وه، نهك ته نيا پارىزگارى له ئىشه كه مان بكن به لكو داهاتويه كى پوناكتر چاوه پىمان ده كات.

نيشيڪتان ههيه ڪه دهبيت جي به جيبيڪن:

(پڳي نونان) نوسري دهقي وتاردهرائي (پڙنالڊ پيگان) سردهمانتيڪ

نوسي: ((هر وتاربيتڪ ڪارتيڪي ههيه ڪه دهبيت جي به جيبيڪات.))

يهڪيڪ له گرنگرتين نيشهڪان ڪه پيش وتاردان دهبيت. بيڪين نهويه ڪه

نهو نه نجامهي ڪه لاي خوتان پهسهنده له ميشڪتاندا بيپارزين. ديارى

بڪن ڪه وتارداني نيوه دهيهويت بهجي نامانجيڪ بگات. له خوتان

بپرسن ڪه من ((هاوشيوهي نهو پرسياره))

دهلٽيم: ((نهگه ر دواي قسهڪردنهڪم چاوپيڪهوتن لهگهل بهشدار بواني

ڪوپي وتاردانهڪه بڪن وه بپرسن ڪهلهم وتاردانهدا چيپتان دهسڪوت؟

وه نيتسا چي گورپانڪارييهڪ له نيشهڪهتاندا دهڪن؟ دهمهويت نهوان

چي وهلاميڪ بدنهوه؟)) تهواوي بهشي باسهڪهي نيوه دهبيت

بيسهڪانتان بق وهلام دانوهي پرسيارهڪه ناماده بگات.

ڪاتيڪ من لهگهل ڪريڪارهڪاندا له ڪومپانياهو ٿيش دهڪم، پرسيار

دهڪم لهوان دهپرسم دهياهويت باسي چي بابهتيڪيان بق بڪم.

وتاردهرهڪان به من دهلٽين بيسهران چي بابهتيڪ بزانن وه دواي تهواو

بوني سيمينار چي ههستيڪيان دهبيت. ڪاتيڪ نه بابهته پوهن بويهوه،

من سيمينارهڪه دهست پي دهڪم.

پيڪهاتهيهڪي ٺالوز بق وتاردانيڪي دريڙ:

لهدوست ڪردني وتاره دريڙهڪاندا، دهتوانن سود له پيٽڪهاتهي ٺالوز

وهريگرن. نه پيڪهاتهيه له پينچ بهش پيڪ ديت ڪه له لاپههڪاني

دواتري نه ڪتبهدا ههريهڪه لهو بهشانهم پوندهڪينهوه.

يه كه م: ده ست پى كردن. ئامانجى كردنه وهى بابته قسه كردن،
به ده ست هينانى سهرنجى ئاماده بوان له كۆپه كه دا، دروست كردنى
چاوه پوانى ئه وان و به ده ست هينانى بىروپاى بيسهرانه، ئه گهر بىر بار بىت
كه سىك گوى نه گرىت يان سهرنج نه دات، واتاى قسه كردنه كه و تىگه شقنى
له ده ست ده دات.

دوه م: پيشه كى. لىره دا به ئاماده بوانى كۆپه كه ده لىين ده تانه وىت
له باره ي چى بابته تىكه وه قسه بكه ين وه بۆچى ئه م بابته گرنگه .

سىيه م: يه كه م خال. لىره دا به شىوازى دهره وهى باسه كه ده گهن. خالى
ده ست پىكردنى ئىوه شوينه كه ده پازىننه وه. تا ئه و به لىينه ي كه داوتانه
جى به جى بگهن.

چوارم: گواستنه وه بق خالى دواتر. ده بىت پوونى بكه ينه وه كه خالى
يه كه ممان ته واو كردوه ده گه ينه خالى دواتر، ئه ماش ئىشىكى
هونه ريه .

پىنجهم: دوه مين خالى سهره كى. ئه م خاله ده بىت به شىوه يه كى
گونجاوو به دواى خالى يه كه مدا باس بكرىت.

شه شه م: گواستنه وه يه كى تر. لىره دا پوونى ده گه ينه وه كه به خالى دواتر
كه شتوين.

حه وته م: سىيه مين خالى سهره كى. ئه م خاله به دواى خالى پيشودا باس
ده كرىت وه ئىوه بۆ كۆتاي پلانه كه پىنموى ده كات.

هه شه تم: پوخته و كۆكردنه وه. لىره دا به ئه نجام ده گه ين وه له بيسهران
داوا ده كه ين كه بىنه ناو ئىشه كه وه .

لە بەشى ۲۱ دا پونم كىردۈتەۋە كە چۆن دەتوانن قىسەكانى خۇتان رىكخراۋانە بن تا بتوانن بە پىك و پىكى بە يەككە لە ئامانجەكانى خۇتان بگەن. لە فېرىبونى كارى وتاردانئىكى كارىگەر دەبىت پاهىتان بگەن. بەتايىبەتى پاهىتانهكان بە دەنگى بن.

قىسەكردن بە ھىزەۋە:

(ئەلبېرت ھىوبارد) ى نوسەرى خاۋەن ناۋى پىرسىيا بوو كە چۆن كەسىك دەتوانىت بېتتە نوسەر. ئەو ۋەلامى دايەۋە: ((چىاكترىن پىگە بۇ بوون بە نوسەر، نوسىن، نوسىن، نوسىن دووبارە نوسىنەۋە.))

بەھەمان شىۋە بۇ فېرىبونى ھونەرى وتاردان، تەنھا پىگەيەك بۇ فېرىبونى قىسەكردن، قىسەكەرن، قىسەكردن، قىسەكردن و دووبارە قىسەكردنە. فېرىبونى وتارىيىزى ھاۋشىۋەى فېرىبونى ھەموو شارەزايەكى ترە. پىۋىستى بە پاهىتان و دووبارە كىردنەۋە.

يەككە لە چىاكترىن پىگەكانى قىسەكردن، خۇيىدەۋەى شىعەر بە دەنگى بەرزە، ئەو شىعەرەى كە ھەزتان لىيەۋ لەبىرتانەۋ دۋاى ئەو شىعەرە چەند جار دووبارە بخۇيىنەۋە. ھەر جارى كە ئەم شىعەرە بە دەنگى بەرز دەخۇيىنەۋە، ھىزىۋ وىستەن لە دەنگتاندا جى بگەنەۋە. ئاۋاز و دەنگ خۇشىتان بگۈپن. لە ۋوشەكان دۇنيا بن.

كاتىك شىعەرىكى جوان و باش دەخۇيىن، ئەك تەنھا فېر دەبن كە پستەى باش دروست بگەن بەلكو دەتوانن لە ۋوشەى جۇراۋجۇرى زىاتەر سود ۋەرىگىن تا قىسەكانتان كارىگەرى زىاتەرى ھەبىت، بنچىيەنى لەم بىرپارەدايە: خەلكى قىسەكانى ئىۋە لە بىر دەكەن، بەلام شىۋازى وتنى لەبىر ناكەن و لەيادىاندا دەمىنئىتەۋە. كاتىك دۇنيا دەبن لە ۋوشەيەك بۇ

ووشەيەكى تر، كاتىك دۇنيا دەبن لە پستەيەك بۇ پستەيەكى تر،
بەشىوازىك قسە دەكەن. كە بيسەران سەرنجى بابەتەكى ئىۋە دەدەن ر
ئاگايان لىيە. پىنگەيەكى تر، خۆيىندەنەۋەى كىتپە ئەدەببەكان لە زمانەكەى
خۆتاندا.

لەخەلكانى ترەۋە فېرىن:

يەكەك لە چىاكترىن پىگاكەن بۇ ئەۋەى بېنە وتارىيىزىكى باش، ئەمەيە كە
تا ئاستىك كە دەتوانن گوى بۇ قسەى وتاردەرهكانى تر بگرن. سەرنجيان
بدەن، لە چۆنيەتى پىكرىدنيان، جۆلەكرىدنيان و سەرنجىش بدەنە
ئامۇزگارپەكانيان، سەرنج بدەن بزانن وتاردەرىكى بە ئەزموون چۆن
دەست بە وتارەكان و قسەكانى دەكات.

لەو خالانى كە دەتەۋىت سەرنج بدە، بۇ ھەريەك لە خالەكان لە يەكەۋە
تا ۱۰ نمرە بدە. بىر لەۋە بگەنەۋە كەئەم نمرانە لە كارەكەى خۆتدا باشتر
بگەيت.

ھەندىك لە وتاردەره باشەكان كە وتارەكانيان لەسەرسى دى تۆمار
كردوۋە گوى بگرن. سى دپەكە دووبارەۋ چەند بارە بگەنەۋەۋ گوى
لىيىگرن. بزانن ئەۋ وتاردەره لە چى پەندىك يان قسەيەكى بەنرخ سود
ۋەردەگرىت. بۇ ئەۋەى كپيارەكانى خۆى تى دەگەيەنىت و پارزيان
دەكات.

پوختە:

خالى سەرنج پاكىش لەبارەى پەيوەندىيەكانەۋە ئەمەيە بەجى
بەجىكرىنى ئەۋ خالە ناتوانن خراپ تر بېن.

بۇ گەشتىن بەتواناى و لىھاتوى دەبىت، ئامادەى ئەو تان ھەبىت كە فېر
بن و پاهىتان بكن. چەندىن جار ئىشەكە تان دووبارە بكنەو. ھەرتە
مانگ و تەنەت سالانىش پاهىتان لەسەر ئەم كارە بكن. و دووبارەى
بكنەو.

ھەر ھە ئاڭاتان لەو ھەبىت پىكھىنان و خۇئامادە كىرىكى باش، وتاردانى
باش لە وتاردانى خراپ جيا دەكەتەو. پلان دانىن بۇ ووشەكانتان و لە
كۆتايدا پاهىتان لەبىر نەكەن. بزانن بە لەبەر چاوگرتنى ئەم خالانە
سنورىك لە كاردا بوونى نىيە.

بەشى دورەم

پلان دانان و پىكھىتان بە زمانىكى سادە

بە ھاي پاستى پياويك دەبىت بە و ئامانجانە

پىوانە بىكرىت كە بە داويدا دەگە پىت.

"ماركۇس ئۆرلىۇس"

۹۰٪ سەرگە وتنى ئىۋە وەك وتارىپىزىك پەيوەندى بەمەۋە ھەيە كە چۆن پلانى وتارىپىزى خۆت دابرىزىت.

(ئەرنىست) سەردەمانىك نوسى: ((لەبرى ھەر ووشەيەك كە دەپنوسن، دەبىت شارەزايتان ھەبىت لە ۱۰۰۰۰۰ ھوشى ھاوشىۋە، بەدەر لەم شىۋەيە خوينەر بەم ئەنجامە دەگات كە مەبەستەكە تان پاست نىيە.)) بەلام لە بارەي قسەكردن دەبىت لەبرى ھەر ووشەيەك كە دەپىلن، ۱۰۰۰۰۰ ھوشە بخوينەر ۋە لەيەكى بدەنەۋە، بەدەر لەم شىۋەيە بىسەر بەم ئەنجامە دەگات كە لەخۆتەنەۋە قسە دەكەن. بىسەر خىرا تىدەگات كە زانست و زانىريەكانى بى ئاۋەپۆكە و لەبابەتەك كە لەسەرى قسە دەگات زانىريەكى ئەوتۇييان نىيە، ئەك تەنيا دەبىت ئامادە بن، بەلكو دەبىت بە تەۋاۋى شارەزاىەكى زۆر باشتان ھەبىت.

پىكھىتانى لاۋاز لە وتاردا ھۆكارىكە تا بىسەرانى ئىۋە، زانست و باۋپى ئىۋە لانى كەم بەدەست بېيىن، ئەگەر خۆتان بۇ وتاردان ئامادە نەكردۈە

لهو خراب تر نه وهيه ته گهر به ناماده بوانى ڪڙپهه ڪه بلين ڪه له باره
 چي بابهن ٽيڪه وه قسه بڪه بن. شاره زايه ڪي نه وتوتان نيه له سره ه مان
 بابته ڪه ناماده بوان ديارى ده ڪن. ناماده بوان خيرا په يوه نديان له گن
 نيوه ده ده چي پتن، ته نانه ته گهر به جوانيش قسه بڪه بن، له پوي ڪي
 تره وه پيڪه پتنان باشترى خيراى خويان نيشان ده ده بن. پيڪه پتنان باش
 له سره بيسه راني نيوه ڪاريگر ده بيت تا هه والي نيوه باشتر وه ريگرن.

به تايه ته نديه ڪاني بيسه راني خوتان ده ست پي بڪه بن:
 پيڪه پتنان خالي ده ست پي ڪرڊن ڪه سانتيڪ هه ڪه بپاره گوڙ بيستي
 هه والتان بن. له بپرتان بيت ڪه وتاري نيوه بڙ نه وانه، بڙ نيوه نيه.
 به شيويه ڪ ده ست پيڪه وه ته وهى ليڪه لهرى بازار بن وه سور بن
 له سر ته وهى ڪه ڪپاره ڪاني خوتان به شيويه ڪي ته واو بناسن. نه وان
 به ته واوي چي ڪه سانتيڪن؟ چي ڪه سانتيڪ له ڪڙپي وتاري پي نيوه ده
 ناماده بيان هه به؟ نه خاله گرنگه بڙ په خنهى وتاري پي ڪاريگر بڙ
 پيڪه پتنان نڙ باش. سرنجي نه خالانهى خواره وه به بن:

ته مهه و سنوري ته مهه بن:

ڪه سانتيڪ ڪه بپاره له ڪڙپهه ڪي نيوه ده ناماده بن ته مهه بن چنه ساله؟
 وه له چي قوناغي ڪي ته مهه بن دان؟ ناماده بوانى گه ڪه ٽيگه شستن ڪي
 جياوازيان هه به زانست و پيو په سمد له به راورد ڪرڊن له گه ل نه وانهى
 ڪه به ته مهه بن ترن ڪه واته بوار جياوازيان هه به. ڪه واته زانيني ته مهه
 بيسه ران نڙ گرنگه.

په گه ز:

تيكه لاوی ره گه زی له کږې وتاریښی نیوه دا چونه؟ هندی جار به شاربوان له کږپه کانی مندا له ۵۰٪ پیاوړه وه ۵۰٪ ی ژنن وه هندیك جار له وانه په پیاوړه کان ۹۵٪ یان به شاربوان له کږپه کادو تاییه تی که ن به خویانه وه وه هندیك جار ژنه کان له م ناسته دا دهرده که ون.

دهسکه وت:

دهسکه وتی نه و که سانه ی که له کږپه کادو به شاربوان ده که ن له چی ناستیکدایه؟ به شیوه یه کی ناو هندی دهسکه وتیان چنده؟ که مترین دهسکه وتو ژورتین دهسکه وت له چی ناستیکدایه؟ به تاییه تی دهسکه وتیان چو ن به دهست دههینن و چی هوکارک له سر نه م دهسکه وتانه کاریگری ده بیت؟ به زانست و زانیاری له م بواره دا ده وتوان نمونه کانی خوتان له بواری دهسکه وتی ناماده بوانی کږپه که ه لېژن.

بروانامه:

بواری خویندنی که سانیک که برپاره له کږې وتاریښی نیوه دا ناماده بن له چی ناستیکدایه؟ نایا خوینده واریان له ناستی دهرچی وانی دواناوه ندی دایه؟ نایا دهرچی وی زانکون؟ به زانینی نه م زانیاریانه ده وتوان به سرنج دان له ناستی خوینده واری و زانیاری نه وان قسه بکه ن و نمونه بهیننه وه.

کارو پیشه:

نه و که سانه ی که له کږپه کادو به شاربوان ده بن چو ن ژبان به سر ده بن؟ ماوه ی چنده له م بواره دا نیش ده که ن؟ له کار و پیشه ی نه واند پوژانه

چى بىيان دەست دەكە ویت؟ ئايا سەردەمىك لە گەشە و پەرە سەندن دەگوزەرتىن يان لە دۆخى وەستاوى دان.

دەرفەتى خىزانى:

دەرفەتى خىزانى ئامادەبوانى ئىتوہ لە چى دۆخىكدايە؟ ئايا بى ھاوسەرن، يان ھاوسەرگىريان کردووە، تەلاق دراوڤ، يا بىئوہ ژنن؟ واتە ئايا زۆربەى ئامادەبوان ھاوسەردان يان بى ھاوسەرن؟ ئايا زۆربەى ئامادەبوان منداڵ دارن؟ ئەمانە خالتيكى گرنگن کە دەبیت زانيارستان لە سەريان ھەبیت.

زانيارى ئامادەبوانى کۆپە کە لە سەر بابەتى قسەکردنە کە:

ئامادەبوانى کۆپە کەى ئىتوہ تا چى پادەيە ک لە سەر ئەو بابەتى ک قسەى لە سەر دەکەن زانيارىيان ھەيە؟ تا چى پادەيە ک دەزانن کە دەتەنە ویت لە بارەى چى بابەتیکە وە قسە بکەن؟ ئايا ئامادەبوانى کۆپە کەى ئىتوہ تازە شارەزا دەبن؟ ئايا لە زانست و زانيارى تەواودا شارەزا بىيان ھەيە؟ زانينى ئەم بابەتانە و شارەزا بونيان يارمەتى ئىتوہ دەدات کە وتاريكى باش پيشکەش بکەن.

چۆن بىر دەکەنە وە:

بە نوسينى ئەم پرسىارانەى کە لە ژێرە وەدا ھاتون شىتووزى بىرکردنە وەى کەسانىک کە بپيارە لە کۆپى ئىتوہدا ئامادەبن لىکبدەنە وە:

* چى ئامانج و ناواتىک لە مېشکياندا گەشە پىدەدەن؟

* ھىوا و وترسى ئەوان لە پەيوەنى وتاردانى ئىتوہدا چى بىيە؟

*چی داواکارییه کیان ههیه که ده توانن چاره سهری بکه ن؟

*به هاو باورپه کانی ئه وان کامانهیه؟

*زانباری و شاره زای ئه وان له چی ئاستیکدایه؟

*رینگه ی پامیاربان چۆنه؟

*چی باوریکێ دینی و چی پهیمانیکیان ههیه؟

*بییتاقه تی و کیشه و گرفته کانی ئه وان چیین؟

تیگه شتن له م پرسیارانه نه خشیکی سهره کی باسه که ی ئیوهیه، که نه گهر
ئه م زانیاریانه بزائن. گاریگه ریه کی نژی له سهر بابته که و وتاردانه که ی
ئیوه ده بیته. وه ئه مهش ده بیته هوی ئه وه ی که په یوه ندییه کی به هیز له
نیوانتاندان دروست بیته. ده بیته ههول بدهن که ئه م زانیاریانه بزائن.

داواکارییه هاوبه شه کان:

تیگه شتنی ئه م خاله زۆر گرنگه، ئامانج و بۆچوونی ئاماده بوان له
کۆپه که دا وتاردانه که ی ئیوه بهیه که وه ده به سستیته وه. مۆلت بدهن
نمونه یه ک باس بکه م. من بۆ زۆربه ی خه لکی هه ر له فرۆشیاران هه تا
کارمه ندان و خاوه ن نویسنه گه بازرگانیه کان و. هه ت
قسه م کردووه و قسه ش ده که م ئامانج و خه ونی ئه م که سانه ئه وهیه که
ده یانه ویت له داهاتوودا له پووی داراییه وه سهرکه وتووین. که واته منیش
ئه گهر بابته که شم جیاواز له م هه زووه خه ونه ی ئه وان بیته.

به لām دواتر هه ر له و باره شه وه قسه ده که م، و ئاماژه به وه ده که م که
چۆن ده توانن ده سکه وته کانی خۆیان زیاده بکه ن و زیاتر سود وه ر بگرن.
له م شیوازه هه لس و که وته و قسه کردنه م ئاماده بوان زۆر خوشیان دیت،

رېزى خويان نيشان ددهن و به جوانى گوى بۇ قسه كانم دهگرن. نيوهش دهتوانن هه مان هه لس و كهوت و قسه كردنه به كار بېتن.

له ژيانى نه واند چى پووده دات:

چارىك دوايان لىكردم بۇ كۆمپانيا به كى گه وهى نيووده ولتى كه كه لويه له كانى له پىگه و رده فروشياريه كانه وه دابهش كرابون له سه رتاسه رى ولات ده فروشت و تار بدهم. بپيار بوو دواى نه وهى كه مه قامىكى به رزى پىخراو به بيسه ران يان كاسپكاران بگه يهنم، من قسه بگم. مه به ستى به رپويه رى پله وپايه به رز، نه مه بوو. كه تا ۳۰ رۆزى تر هه موو به ره مه كانى كۆمپانيا پاسته وخو به كپياره كانى كۆمپانيا بفروشرين. نرخى نه م كه لويه لانهش هه مان نرخ بوو كه فروشياريانى كۆمپانيا به ره مه كانيان دنارد بۇ فروشتن. له لايه كى تره وه بپياريان دا. نه و كپيارانهى كه پاسته وخو كه لو په له كانيان له كۆمپانيا ده كپن. داشكانديان بۇ بكن، دووبارهش بيان دهنه وه.

به هه مان شيوهى كه دهتوانن بپر بگه نه وه. فروشياريانى ئاماده له كۆپه كه دا به ته ووى سه رسام بووبون. ته ووى ژيانيان به سترابويه وه به و بپه پاره يه كى كه له شويى فروشتنه كه وه ريان ده گرت. ئىستا به م سياسته تازه پونكه ره وه كان كپياران ده يان توانى پاسته وخو له كۆمپانيا وه كه ل وپه ل بكن. فروشياريان له و بارودوخه كى كه پيش هاتبوو زور ناره حهت بوون.

كۆمپانيا ميواندارى منيان كرد له به رامبه ردا بپرك پاره دا كه به منيان دا. بۆنه وهى كپياران هان بدهم كه كه ل و په له كان زياتر بكن. وه نه مه له كاتيكدا بوو كه ده رامه تى يه كه مى نه وان به شيوه يه كى زور كه مى

كردبوو. له بيرمه كاتيك سهيرى دهم وچاوى فروشييارانم ده كرد هم موويان
بيزار بوون. وهك دوژمنى خويان سهيرى منيان ده كرد. ناگاتان لي بيت.
هميشه بزائن له و كومپانيادا نه و كومه له كه سهى كه برياره گوي بو نيوه
بگرن جهويان چونه يان به چي بارودوخيكدا تي ده پيږن.

نه ركه كانى خوتان جي به جيبكه ن:

بو ناسيني جه ماوهر و تايبه تمه نديه كانيان پرون

كاتيك له گهل كه سان و نيش كه راني پيشه سازييه كي تايهت قسه ده كه ن،
پيش وتاردان بو نه وان ده بيت تا ياده يه كه ده توانن زانباري له باره ي
نه وانه وه به ده ست بيتن. نايان بازاري نه و كالايه كه ده يفرقشن چي اك و
گونجاوه؟ نايان نه وان له كاتي گه شه كردندان. نايان له بازاريده گه شه بوون
پنچي وهانه ي هه يه؟ بابته ي پامباري و بابته ي بازركاني له ناستادا له سهر
نه وان چي كارگره يه كه به جي ديلايت؟ له كاتي پلانداندا بو وتاريپيژك يا
باس كردني به رنامه يه كه سهرنجي نه م خالانه ي خواره وه بدهن.

بزائن له بازركاني نه واندان چي پووده دات:

سهرده ميگ بانگه يشتي منيان كرد كه بو كومه ليك له به پيو به ره
گه وره كانى كومپانيايه كي چهند نه ته وه ي قسه بكه م. پيش تر ناشكرايان
كرد يان به منيان ووت كه كومه لي له به پيو به راني كومپانياكه يان
ده ركردووه. من بو كه سانتيك قسه م ده كرد كه له و كومپانيايه دا مابونه وه.
به لام ريگ پيش نه وه ي به هره داري شه خسي و كارگره ي پابه ري قسه
بكه م، كومپانيا ناشكراي كرد كه ژماره يه كي تري له به پيو به ران
ده ركردووه. زوريه ي نه و به پيو به رانه ي كه له كوپره كه دا ناماده بوون. تا

۳۰. پوژی تر پیشه که یان لَ دهست دَدا. بهم حال و نیگه رانیه وه هیچی خۆشیه که له واندانه بوو. تهنه بابیه تیک که ئاماده بوانی کۆپه که ی من ده یان توانی بیر ی لَ بکه نه وه ئه مه بوو. که له وانه یه ئه وه که سه ی که دواتر دهر ده کری یه کیک بیت له م کۆمه له یه. ئه مه بارودۆخیکی باش نه بوو به لام پتویست بوو که ئیوه ئه م بابیه ته بزائن. کات سهرف بکه ن و ئاگاداری ئه م بابیه ته بن.

بزائن بارودۆخی ناوخرۆی چۆنه:

له و شارهی که ده تانه ویت قسه بکه ن، یان وتار بده ن بزائن چی پووده دات. بۆ نمونه له زۆربه ی ئه و قسه کردنانه ی مندا که له شاره کاندانه نجامم داوه. تیپیکی وه رزشی ناوخرۆی له یه ک یان دوو پوژی پیشو تر دا براوه یان دۆپاوه ی پیشه برکته یی که پالاهانی بووه. وه گرنگه زانیاری یان شاره زایتان له سهر ئه م بابیه تانه هه بیئت، وه ئه و قسه انه ی سهره تای خۆتان له بیر بکه ن. به دهر له م شیوه یه بیسه ران و ئاماده بوانی کۆپه که ی ئیوه ده به سترینه وه به خه یالی پیشه برکته وه و ئاگایان له قسه کانی ئیوه نامینیت و گۆیتان بۆ ناگرن.

بزائن چی که سیکی تر پیش ئیوه وتاری بۆ ئه وان داوه:

به شیکی تر له پیکه یانه کان ئه مه یه، ده بیئت بزائن که پیش ئیوه چی وتارده ریکی تر وتاری بۆ ئه مان داوه. ئه مه ش له پتگی ئاماده بوانی کۆپه که وه ده زانریت. ده بیئت بزائن چی که سانیکی یان چی که سیک پیش ئیوه له سهر ئه م بابیه ته قسه ی له گه ل ئه ماندا کردوه؟ بیسه ران پازی بوون له وتارده انه که ی ئه و یان ئه وان ئه گه ر ناپازی بوون چۆن

ناپەزايەتيان نيشان داوھ؟ ئايا ئوھى بېستويانە ھەزىيان لى بوھ؟ ئايا
بېزار بوون لە وتاردەرى پېشوو؟ ئەگەر بەم شىۋەيە، بۆچى وھە
پوداوتك پەوى داوھ؟ ئەگەر پېشوازيان لە وتاردەرهكەى پېشو كرد چى
مۆكارىكى ھەبوو؟ ئو لە چى بوارىكدا قەسى كرد؟

قەسەكانى خۆتان بەراورد بگەن لەگەل داواكارىھەكان بېسەراندە:
كۆتايىيەن بۆ كۆملىكى ۴۰۰۰ كەسى قەسەم دەكرد. لە كاتى شياودا
تېيىنيەكەم بەكار ھىتا تا بۆچىونەكەم ئامادە بگەم. پېشتەر لە بارەى
داواكارىيەكانى بېسەرەن لەگەل پېكخەرانى كۆپەكەدا بە شىۋەيەكى تېرو
تەسەلى قەسەم كەردبوو. ئەنجامەكەى ئوھە بوو كە لە ماوھى ۹۰ خولەك
قەسە كردن تەوانىم لە نۆزبەى مەبەستەكانى ئەوان تېيگەم. تەوانىم لە سەر
نىگەرەنى، و بارودۆخى مەملەتتايان لە بازاردا و لەسەر پەوتى ئايندەيان
قەسە بگەم. پاش وتاردانەكەم سەرۆكى كۆمپانىيا منى بىردە سوچىتەك و
پېى گوتەم ئەمە باشترىن وتاردان بوو لە تەمەندا كە بېستېتەم.
كۆمپانىيائى ناوبرا پېشتەر مېواندارى وتاردەرهكانى تىرى كەردبوو. لە
بەرامبەر بىرە پارەيەكى نۆردا، بەلام ئەوان سەرەكتەوتو نەبوون. ئو
دەيگوت وتاردەرانى پېشو كەمترىن كارىگەرييان لە سەر نىگەرەنيەكانى
كۆمپانىيا و كرىكارەكان نەبوو.

بە لە پېش چاۋگرتنى ئەنجام دەست پى بگەن:
ئەگەر بېيار بېت لە كۆتايى وتاردانەكەدا بىتانەوېت لەگەل ئامادەبوانى
كۆرەكە وتو وىژ بگەن و لەوان بېرسن كە لەم وتاردانەدا چى فېر بوون،
ھەز دەكەن چى ۋەلامىكتان بدەنەوھ؟ قەسەكانى خۆتان بە شىۋەيەك

به کار بهیتن که نه نجامه که ی بهو شیوه به بیټ که ده تانه ویت وه لامتان
بده نه وه.

کات له بیر مه که ن:

ده بیټ به ته وای بزائن چی هه لیکتان بۆ قسه کردن هه یه. هه ندیک کات
ناماده بوان چاره پیتی نه وه ده که ن ۷۵٪ی کاتی پتویست قسه بکه ن و
۲۵٪ی نه و کاته ی که ماوه ته وه به پرسپاری تایبه ت وه لام بده نه وه. له
هه ندیک کاتدا ناماده بوان ده یانه ویت له ته وای کاتی به رنامه که دا نیوه
قسه بکه ن. له هه رکاتیکدا وریای کاتی قسه کردنی خوتا بن.

زۆریی قسه کان، کۆره کان، کۆبونه وه و تار بیژییه کان کاتیک
دیاریکریان هه یه. سه رده مانیک بۆ وتاردان بۆ ۵۰۰۰ که س بانگه یشت کرا
بووم. ریکه ران به جزو ریک دنیا بوون له وه ی که من وتاره که م
بنوسمه وه. نه وان ده یان ویست بزائن که وتاردانه که ی من چه ندی کات
ده بات. پیتش من وتارده ریک بریار بوو که وتار بدات ماوه ی
وتاردانه که شیان بۆ دیاری کردبوو، که ۲۲ خوله ک قسه بکات. به لام
وتارده ره که بۆ ماوه ی ۲۸ خوله ک قسه ی کرد. کاتیک له پشتی
وتاردانه وه وه ستا بووم. تیگه شتم که ریکه ران یان ناماده بوان نڊ
ناره حت و توپ بوون. بۆ نه وان له وه ی که وتار بیژ گوتی گرنگ نه بو.
هه موو ناره حه تی نه وان نه مه بوو وتارده ر زیاتر له و کاته ی که بۆی دانرا
بوو قسه ی کردبوو. وه هه رگیز جارێکی تر نه م وتارده ره یان بانگه یشت
نه کرده وه.

دواى ئەۋەى ئەرگەكانتان جى بەجى كر، ئامادە بن:

پىگەيەكى بەھىز بۆ پىكەپىتان و ئامادە بوون بونى ھەيە كە من سالانىكە
لەو پىگەيە سود ۋەردەگرم. ئىشەكەم بە ۋەردەقەيەكى سېى دەس پى
دەكەم. ناوئىشانى وتارەكەم لە سەرووى ۋەردەقەكە يان لە ناوئاستىدا
دەنوسم. دواى بە ئەندازەى يەك دىر لەبارەى ئامانجى وتاردانەكەم
دەنوسم. بىرپارە وتار دانەكەى من كارىگەريەكى ھەيىت؟ دواتر لە
وتاردانەكەدا ھەر بىرو بۆجىونىك بە مىشكەدا بىت دەينوسم.

ھەندى جار نوسىنەكانم بۆ دوو يان سى لاپەرە زىاد دەبن. دواى ئەمە
سەر دىرى نوسراۋە تايىبەتيەكان ھەلدەبۆىرم. پىز بەندىيەكى گونجاويان
بۆ دەكەم. ئىۋەش دەتوانن ھەمان ئىشى من بكن. سەرسام دەبن
لەۋەى كە كاتىك كە خۆتان مەجبور دەكەن ۲۰ يا ۳۰ يان ۵۰ خال كە بە
مىشكەكاندا دىت پلاننىكى گونجاويان دەزانن دەينوسنەۋە. چەند بابەت و
بۆجىونىك بۆ باس كردن پەيدا دەكەن.

دواى ئەۋەى ئەم ھەموو خالەتان پىكەخست، بە پىنۋوسىكى پەنگدار بە
پىنۋوسى سور ئەو بەشەى كە زۆرتىن كارىگەرى لە سەر وتاردانەكەى
ئىۋە ھەيە دىارى بكن.

ياساى پىك ھىنان:

دواى ئەۋەى كە خالە گىرگەكانتان دىارى كرد. دەتوانن لە ياساى پىك
ھىنان بەوشىۋەيەى كە لە خوارەۋە ئاماژەم پى كردۋە سود ۋەرگىن.

ئەلف) بیرو بۆچوون:

بیر، بۆچی-ونەکان یان راستیەکان ئاشکرا بکەن. دەتوانن بۆلین: ((
ژمارەیکە زیاتر لە خەلکی لە ۱۰ سالی داهاوودا زیاتر لە ۱۰۰ سالی
پاڤردو دەتوانن دەرمانەتی زیاتر بە دەست بێنن. ((

ب) هۆکار:

هۆکارەکانتان بۆ ئەم پێشبینیە پوون بکەن-هه. پێشتر دەتوانن بۆلین:
((ژمارە) ملیۆنلەرەکان و ملیاردلێرەکانی خۆپەرور لە سەردەمیکدا لە
چاو پێنج سالی پاڤردوودا بۆ لە ۶۰٪ زیادی کردووه. پادەه زیاد
بوونەکەش شێوەیکە باشی هەیه.))

ج) نمونه:

بۆچی-ونەکانی خۆتان نیشان بدەن یان ئەوان جێگیر بکەن. بۆ نمونه
دەتوانن بۆلین: ((لە سالی ۱۹۰۰دا ۵۰۰۰ ملیۆنەر لە ئەمریکا ژانیان بەسەر
دەبرد. لەو سەردەمدا ملیاردلێری بیانی لەم وڵاتەدا نەبوو. لە سالی
۲۰۰۰ دا ژمارەهێ ملیاردلێرەکان بۆ ۵۰۰ کەس زیادی کرد. تاكو سالی ۲۰۰۷
بە پشت بەستن بە پۆژنامەهێ بزنس ۸، ۹۰۰، ۰۰۰ ملیۆنەر لە ئەمریکادا و
زیاتر لە ۷۰۰ ملیاردلێرد لە سەرتاسەری دنیا دا ژانیان بە سەر دەبرد.

د) بۆچوون:

بۆچوونی یەكەمی خۆتان بەهێز بکەن. بۆ نمونه دەتوانن بۆلین: ((بۆ ئێوه
کۆمەلگەهێ داھێنەر هەرگیز هێندەهێ ئەمرۆ هەلی گونجاولی نەبووه. کە بە
سەرکەوتنی دارای بگات. مەگەر بەیانی و سالی داهاووکە ئەم هەلە
گونجاولی بۆ دروست ببیت. ((

پێکھێنانی یاسای ئیش کردن:

ده تىوانن ياساى پېكىيىنان له تەنىشت يەكتەرەو دابىنن:
له مېژووى ژيانى مۇقايەتيدا ھەرگىز ھەلىكى باشى وەك ئەمۇ بۇ ھەل
نەكە وتوۋە. خاۋەنى ھەر بەشېك له بەشەكانى نىشتەجى بىوون له ھەر
سەردەمىك بۇ سەردەمىكى ترزىسادى كىردوۋە. بېكارى له ھەر
سەردەمىكدا كەمتەرە. له دىنئاي بازىرگىنى وپېشە سازىدا لەوانەيە
پوۋبەپوۋى خېرا ترين گەشە بېيىنەو. له سالى پابىردودا زىاتر لە ۱، ۱۰۰،
۱۰۰۰ كەس لەم ولاتە دەستيان كىرد بە بازىرگىنى تايەتپەكەى خۇيان، ئېمە
له سەردەمىكى گەورەدا دەژىن. له چەند سالى داھاتودا زۆربەى خەك ئەو
دەرامەتەى كە بەدەستى دېنن زىاترە لەو دەرامەتەى كە لە ۱۰۰ سالى
پابىردودا دەستيان كە وتبىو.

پېگەى بە فرمال:

دە تىوانن بۇ پىلاندانانى قسەكانتان سود لە پېگەى بە فرمال وەربىگىن. بە
ھەمان شېۋەى كە دەزانن. ئېۋە مېشكتان دەبېت بە دوۋبەشەو كە
بەشى لاي پاست، بەشى لاي چىپە. بەشى لاي چىپە لە ژىر كاريگەرى
پاستىەكان و زانىارىەكاندا كارا دەبېت. بەلام بەشى لاي پاست لە ژىر
كاريگەرى ھەستەكان و چىرۆكەكان و گېرپانەوۋەى قسەى كەسېك و
نمۇنەكان كارا دەبېت.

شىۋازى سود وەرگىرتن لەم پېگەى سادەيە: پاستىەك دەلېن و بە
چىرۆكېك ئاماژەى پى دەكەن. دواتر پاستىەكى تر بېلېن و لە گېرپانەوۋەى
قسەى كەسېك سود وەربىگىن. جارىكى تىرىش بە پاستىەكى تر ئاماژە
بەكەن. له بەردەوامبىونى ئەودا نمۇنەيەك بېيىننەو. له پاستىدا ھەر وەك
فلچىەى ئوتۇمبىلېكە لە لايەكى ترەو بۇ لايەكى تر دەپوات.

ریگه‌ی بازنه‌ی:

بۆ ئۇ ۋەي پىلان دارپىژن بۇ قىسە كىردى خۇتۇن لى سەر ۋەرە قەيەك،
 دەتۈن لى ۋىنە يەك يان خىشتە يەك سود ۋەرىگىز، مەن لى ئاۋە پاستى
 ۋەرە قەيەك نىزىكە ۋە بازىنى گەرە دەكىشم. ھەرىە كىك لى بازىنى كان
 ئامازە بۇ بابە تىك دەدات. بازىنى يەكەم، دەستپىكى بابە تىكە كە بۇ
 پاكىشەنى سەرنجى بىسەرەن ۋە ئامادە بۈۋانى كۆپرەكە سودى لى ۋەردە گىرم.
 بازىنى دوۋەم ۋە سىيەم ۋە چۈرەم خالىكى گىرگىن كە دەمە ۋىت باسىان
 بىكەم ۋە دۈاتىر بازىنى پىنچەم ئەنجام ۋە پۈختە يە. ئەگەر بېرىار بىت
 ۋە تاردان تىكى درېژتەر بىت ۋە تە ماۋەكە ۋە زۆرۈر بىت. ھەندىك كات ۷ بازىنى
 لى سەر ۋەرە قەكە دەكىشم ۋە ئەگەر پىۋىست بىكات لاپەرە ۋە دوۋەمى
 ۋەرە قەكەش بەكا دىنم. لى ھەر بارۈدۈخچىكدا بازىنى يەكەم پىۋىستە
 دەسپىك ۋە بازىنى كۆتەي پىۋىستە كۆكرۈۋە ۋە ئەنجام ۋە پۈختە بىت.
 بازىنى ئاۋەندىش خالە سەرەكە كانن كە دەمە ۋىت باسىان بىكەم ۋە بىيان
 خەمە روۋ.

به وردی پلان بۆ ده‌سیڤکردن و واتای وتاره‌که دابنن:

پلان دانان بۆ دەستپیکردنی وتاردانە که زۆر گرنگە. بۆر بگەنەوه، لە یەک بە یەکى ئەو ووشانەى که بە کاریان دێنن. دلتیانبەوه لەیەک بەیەکی ووشەکان و پاهیتان لە سەر ووشەکان بگەن. دەتوانن لە بەرامبەر ئاوێتە یە کدا بۆهستن و بەدەنگى بەرز ووشەکان یەک بە یەک دووبارە بگەنەوه و پاهیتانیان لە سەر بگەن. وتاردانى سەرەتای ئێوه کۆپرە که دروست دەکات، هەروەها جاوه روانیش دروست دەکات. واتایەکی پوول

بە ئامادەبوان دەدات. ھىچى شىتېك بە شانس و ئاۋچاۋەۋە
مەبەستەنەۋە.

لە بارەى كۆكردنەۋەى قسە كىرنەكانىش پىۋىستىتان بە پىكەپىنانى
ۋوشەيە. بزانن بۇ كۆكردنەۋەى بابەتېك چىيتان دەۋىت بىلېن.

پىلان دانان بۇ بەشى چاۋپىكەۋتن:

بۇ باس كىرنى وتارەكەتان بە شىۋازى چاۋپىكەۋتن بۇ پىۋىن كىرنەۋەى
دەبىت لە بابەتەكانى خۇتان كەك ۋەرگىن. كەك ۋەرگىن لەم شىۋازانە
سەرنجى ئامادەبوان زىياتر پادەكىشىت.

پىگەى گۆچانى سحرى (جادۋى):

پەككى تر لە پىگانان كە من ناۋم ناۋە گۆچىانى سحرى (جادۋى). لە
كاتى قسەكىرنىمدا قەلەمىكى ئالتونى لە باخەلما دەرنەپىم. دۋاى بە
ئامادەبوانى كۆرەكە دەلېم. بىر بىكەنەۋە، كە دەتۋانن گۆچىانىكى
سحرى بىجۋىلېنن ۋ بە ھەلېكى باش بىگەن.

دۋاتر قەلەمە ئالتونىكە دەجۋىلېنن ۋ كات بە ئەۋان دەدەم بۇ ئەۋەى
ھەموو ئامادەبوان لە مېشكىياندا بىر لە دەرفەتېكى باش بىكەنەۋە. ئەۋ
كاتە ئامازە بە ھەندېك لە پىنمونىيەكان دەكەم. بۇ ئەۋەى بىسەران بىتۋانن
سۋىيان لى ۋەرىگىن بۇ باشتر كىرنى دەرفەتەكانىيان.

سۋد ۋەرگىنن لە پاۋەرپۇپىنت لە كاتى وتارداندا:

ئەگەر بىتەنەۋىت سۋد لە پاۋەر پۇپىنت ۋەرگىنن لە كاتى وتارداندا.
پەيۋەندى بە ھۆكارى جۇراۋ جۇرەۋە ھەيە. لە ھۈنەرى وتارىپى

سهرڪه وٽو، هندنڪ ڪه س هيٺده پاوهريونيت به ڪار دينيت. ڪه
ڪهسيه تي و زانيار خوي له دهست ده دات.

ياساي پيٽج به پيٽج:

له هيچي بارود خيڪدا له سر وهره ڪه زياتر له ه ديپر مهنوسن. هر
ديپر ٽيڪيش نابيت له ه ووشه زياتر بيت. هر شتيڪ زياتر له سنوري خوي
بيسران بي تاهه و بي ناگا دهڪات له وتاردانه ڪه دهڪات. له ژوره
بچوڪه ڪاندا به شدار بوان ڪه متر ده توانن سود له بابته دور و دريژه ڪان
وهريگرن.

له هر ڪاتيڪدا ڪه ده تانه وٽ سود له وهره ڪه وهريگرن. نابيت هيٺده
زانباري له سر بنوسن. ڪه بيسران يان ناماده بوان سه رقالي
خويندنه وهی زانباريه ڪان بن، له بهر نه مه سه رنجيان لاي نيوه نه مينيت و
گوي بق قسه ڪانتان نه گرن.

ماوهه ڪ له مه وهر وتارم بق ڪومپانياهو ڪي چند نه ته وهی ده داء، سه روڪي
ڪومپانيا پيش نه وهی سه رهی وتاردانه ڪي من بگات، بق ماوهی
ڪاٽرميرڪ وتاري بق ناماده بوان دابو. نهو ته نها وهره ڪي به ڪار دهيتا بق
به رده وامي له قسه ڪانيدا و هيٺده زانباري و خالي له سر نوسيپو.
هيٺده سر سلايده ڪه جه نجال بو ڪه هيچي ڪه س سهري له بابته ڪه
دهر نه ده ڪرد. به لام چونڪه نهو سه روڪي ڪومپانيا بوو. هموان به
پريزه وه گوييان بق قسه ڪاني نهو ده گرت. به لام ديار بوو ڪه هموان له
قسه ڪاني نهو ورس بوو بوون. بويه نيوهش نابيت هيٺده زانبار و خال
له سر سلايده ڪه بنوسن ڪه ناواتان لي بيت.

بەرامبەر ئەوان بۈەستىن و سەيرى ئەوان بگەن:

كاتىك لە پاۋەرپۆينىت سود وەردەگىرن. بەرامبەر بە ئامادەبوان بۈەستىن. دەبىت لە و كۆمپىوتەر و لاپتۆپەى كە لەبەر دەستاندايە يان لە بەرامبەرتانە سود وەربىگىرن. بابەتى سەر ئىسلايدەكە يان وىنەى پىشتى سەرتان پوون بگەنەو. لەتەواۋى ماۋەكەدا دەبىت چاۋتان لەسەر ئامادەبوانى كۆپرەكە بىت و سەيرىان بگەن.

كاتىك بابەتى سەر ئىسلايدەكە باس دەكەن. بە فشاردانى دوگمەى سەر كۆمپىوتەرەكەى خۆتان وىنەكە لاپەرن. لە بىرتان بىت شىۋەى ئىۋە گىرنگىرەن بەشى ھەر وتاردەرىكە. كاتى ئىسلايدەكە نىشان دەدرىت، ئامادەبوانى كۆپرەكە ھەندى كات سەيرى ئىسلايدەكە دەكەن و دۋاى سەيرى شىۋەتان دەكەن.

لە ژىر پۆشنايدا بن:

كاتىك سود لە پاۋەر پۆينىت وەردەگىرن. گىرنگە كە شىۋەتان يان دەموچاۋتان لە ژىر پۆشنايدا بىت. بەداخوۋە چەند جار ئەو ھەم بىنيۋە لە بەرپۆبەرە گەۋرەكان بۆ ئەۋەى وىنەى پىشتى سەريان بە جوانى ديار بىت، گۆپەكان دەكۆزىننەو. بەم شىۋەيە خۇيان لە تارىكىدا دەۋەستىن و ئامادەبوانى كۆپرەكە ناتوانن بەباشى پەيوەندى بە وتاردەرەكانەو. بىەستىن.

پاۋەرپۆينىت لە كۆتايدا ئامپىرىكى فىركەرە:

لە پاۋەرپۆينىت ۋەك ئامپىرىكى يارمەتيدەر بۆ تىگەياندىنى بابەتەكانتاتان سود وەربىگىرن. ئەۋەى كە لە قسەكردىندا بابەتلىكى ھەيە ئىۋەن.

پاوه رېږښت بېپاره تهنه يارمه تى ده رى ئتوه بىت بۇ نه وهى بابته كهى
خوتان به ياشى و كاريگه رتر بۇ ناماده بوانى كوره كه باس بكن.

چاوه‌یوانی پرودای له ناکاو بن:

به دلتايه وه له وانه يه بينبیتتان که وتارده ریک بۆ باس کردنی وتاره کی پشت به پاوه رپۆینت ده به سستیت، دواي ئه وه ی که پاوه رپۆینته که کیشه ی تیده که ویت یان تیک ده چی ییت. له م کاته دا شاره زایان بۆ چیا ک کردنه وه ی ئه م ئامیره دینه سه ر شانۆ وه وه لیک ی زۆر ده دن بۆ چیا ره سه ر کردنی. که سه شاره زاکان داواي یارمه تی له وتارده ره که ده که ن. به م شیوه یه وتارده ره که له وتاردان ده وه سستیت. نه گه ر پیش وتاردانه که دلتیا بینه وه له به رنامه و ئامیره کان نه و له وه ده چی یی ئه م پووداوانه پوو نه دن.

ناگاتان له خوٲتان و هه والہ که تان بٲت:

لههر کاتیگدا که سود له پاوه‌پۆینته وهرده‌گیرن، قسه‌کانتان ده‌بیته واتیایه‌کی به‌هیزی هه‌بیته بۆ ئه‌وه‌ی سه‌رنجی ئاماده‌بوانی کۆپه‌که بۆ لای خۆتان پابکێشن. دوا‌ی ده‌توانن بۆ پیشاندانی ره‌قه‌مه‌کان و خاله‌ گرنگه‌کان سود له پاوه‌پۆینته‌که وه‌ رێگیرن. کاتیگ خال و بابته‌تی سه‌ر پاوه‌پۆینته‌که‌تان باس کرد به‌ شیوازیگ له‌ شیوازه‌کان پاوه‌پۆینته‌که‌ بوکژێننه‌وه. بۆ ئه‌وه‌ی ئاماده‌بوان سه‌رقالی ئه‌و نه‌بن و ئاگایان له‌ ئێته‌ به‌یته.

پلان دانان بۆ وتاردانئىكى باش:

ھەر وتاردە رىك لہ ھەر بارودۇق خىكىدا سى باسى ھەيە، يەكەم. قسە
کردنئىكە كە وتاردەر لەسەر ھەتاي وتاردانە كەيدا قسە دەكەت. دووھم،
باسىكە كە وتاردەر باسى دەكەت. سىيەم، قسە كەردنئىكە كە لە كۆتاي
وتاردانە كەدا وتاردەر قسەي لە سەر دەكەت و ئەو ھىواي واپە كە
توانىيىتى قسە كەردن و باسەكانى سودى ھەبوو بىت بۆ گويگران و
ئامادە بوانى.

لە خالىكەوہ بۆ خالىكى تر بېرۇن:

بەرنامەي وتاردانە كە تان بە جۆرىك پلانى بۆ داپىژن كە بە تەواو كەردنى
بە شىك بۆ بە شىكى ترو لە خالىكەوہ بۆ خالىكى تر بېرۇن، ئامادە بوانى
كۆرە كە بزەنن كە باسىكتان تەواو كەردووە و بۆ باسىكى تر بېرۇن.
سەيرى بابە تەكانى خۆتان دووبار بەكەنەوہ بە شوين پىگەيە كەدا بگەرین
كە ھەر سى باسەكەي خۆتان بەيەكەوہ بىبەستىتەوہ.

پاھىنان (تەمرين) بکەن:

چەند سال لەمە وىەر وتارىكى گىرنگم بۆ كۆمەلئىك پىشكەش كەرد.
بارودۇخەكە بە شىوہيەك بوو كە ئەگەر ئامادە بوانى كۆرەكە لە شىوہي
وتاردانەكەي مەن خۆشيان بەاتايە. ئەوا دەيان توانى دووبارە بۆ
وتاردانئىكى تر بانگەيشتەم بەكەنەوہ. بە ھەمان شىوہ بە جوانى وتارەكەم
پىكەيئناو پاھىنانم لەسەر كەرد. پىش ئەوہي لە پشتى مېزى وتاردانەكەوہ
بوہستم، ۵۰ جار تەمرينم لەسەر وتاردانەكەم كەردبوو.

هر له بهر نه مهش وټاردانه که م به سهرکه وتوی پیشکesh کردو
 وټاره که ی منیان له سهر سیدی تومار کرد، سیدی وټاردانه که ی من بؤ
 ته وای جیهان نیردر و له ته وای جیهاندا بلو بویه وه. ده یان هزار
 که س گوی بیستی وټاردانه کانی من بوون به زمانه جیاوازه کانی جیهان.
 چند سال دواتر نه م وټارانه ی من زیاتر بوون و بوون به دوانزه وټار پؤز
 له دوی پؤز زیاتر ده بوون و گه شتنه هزار وټار. نه مهش له نه نجامی
 ۳۷ سال نه زمون وټاردان.

خاله گرنگه کانی وټاره که له سهر کارتیک به شیوه ی پیپرست بنوسن:
 نه گهر له میزی وټاردان یان مینبر سود ودرده گرن. یه کی له باشرین
 نیشانیک که ده توان بؤ پیکهینانی وټاردانه که ی خوتان بیکن نه ویه که
 له سهر کارتیک خاله گرنگه کان به قه باره ی جیاوازه بنوسن. هر خالیکی
 گرنگ له سهر کارتیک بنوسن. نه م خاله گرنگه بابیتیک که ده بیت له
 باره ی وه قسه بکن پوون ده کاته وه. کارته کان به پیشکesh وټن و به ک
 به دوی یه کی بابته کانی وټاردان پیک بخن. به ته وای بونی خالی سهر
 کارتیک نه و کارته لاهرن و بپونه سهر کارتیک تر. من چندین جار چاوم
 به وټارده ره گوره کان که وتوه که له به رامبر ناماده بوانیکی نذر له
 کوپیکدا وه ستاون و له ده ستیاند چندی کارته هه بووه، به م شیوه یه
 وټاره که یان پیشکesh کردو. نه م وټارده رانه بؤ گه شتن به م ده رفته
 به رنامه پیتی و پیکهینان و هولیکی نذر یان داوه.

سهره تا بؤ کومه له بچوک و که مه کان وټار بده ن:

پىگەيك بۆ سەرکەۋتەن لە وتارداندا ئەو يەكە پىش وتاردان بۆ كۆمەلە گەورەكان، سەرەتا بۆ كۆمەلە بچووكەكان وتار بدەن. ماو يەك لەمەو پىش كۆپىنك بۆ دەستەي بە پىسبەران هەبوو. كە بپيار بوو هەموو ئامادەبوان لە كۆتاي كۆپەكەدا ناني ئىۋارە بە يەكەو بەخۆن. يەكەك لە ئامادەبوانى كۆپەكە بە گەرم و گۆرپىيەو دەستى بەقسەكردن كرد. ئەو لە پىكخستندا بەهرەيەكى باشى هەبوو. بۆ ماو يە ۲۰ خولەك بەردەوام بوو لە قسەكردن. هەموو ئامادەبوانى كۆپەكە بە جوانى گۆيان بۆ وتاردانەكە گرتبوو. لە كۆتاي كۆپەكەدا هەموان لە ژىر كاريگەرى بىرو بۆچى پونەكانى ئەودا بوون.

ئەوشەو لەكاتى ناني ئىۋارەدا دەبوايە لە بەرامبەر ۵۰۰ كەس وتارەكەي دووبارە بكردايەتەو. من لەو كاتەدا تىگەشتم وتاردان بۆ ئەم دەستەيە هەندىك ئالۆزو پىۋىستى بە ماو يەك دەبوو كە دەبوايە راھىنانام تىدا بكرايە چونكە ئەم كۆمەلەيە يان ئەم دەستەيە كەسانى بەتواناي تىدا بوو.

بە پىگادا بپۆن و قسە بكەن:

يەكەك لە پىگەكان كە هەندىك لە وتاردەران بۆ خۆ ئامادەكردن بۆ وتارىزى سودى ئى وەردەگرن ئەم پىگەيەيە، كە لە شۆپىنىكى ديارىكراوى خۆيان پى دەكەن و ئەو قسانەي كە پىۋىستە لە كاتى وتاردانەكەدا بپۆن. لە هەمان كاتى پى كردنەكەدا لەگەڵ خۆياندا دەيلىن و هەندى كات بە دەنگىكى بەرز قسە دەكەن بۆ ئەو يە راھىنانەكەيان ئاساي بپۆت. ئەم بەشە يان ئەم پىگەيە كە پۆشتن و قسەكردنە باشترين ھۆكارە بۆ خۆ ئامادەكردن بۆ وتاردانە.

له سايتي گوگل له ٿينته رٿيتدا زانيار له سره باسه ڪه تان وهر ڪرڻ:
 ڪاٽيڪ بڻ ڪڙمه لٽيڪي تايبت قسه ده ڪهن، پٽويسته به ته واولي خوتان
 ٿاماده بڪن تا ٿو ڀاده بهي ڪه بلٽن پسي پڻ له م ٻارهه دا، ٿه ڪر تا ٿم
 ٿاسته ش نه بٽ پٽويسته تا ٿاستي وتارده ريڪي به ٿه زمون خوتان ٿاماده
 بڪن. بڻ ده وه مند ڪردني باب ته ڪه و زياتر زانياري به ده ست هينان
 له سره ٿو باب ته ده توانن له گوگلي ٿينترنيت يان ده يان سايتي ترسود
 وهر ڪرڻ.

ڪاٽيڪ ٿم زانياريانه له سره باب ته ڪانتان وهرده ڪرڻ و له ڪاتي وتارداند
 ٿاماده يان پي ده ڪهن به دلنياه وه ڪاريگه ريگه ريڪي نڌي له سره
 ٿاماده بوان ده بٽ.

ليکڙلڻيه وه له سره ڪه سه سره ڪيه ڪان بڪن

له ٿه نجامدا به ڪيڪ له باشتين شيوه ڪاني پٽه پٽان ناسيني ٿو
 ڪه سانه به ڪه له ڙير فره رمان ڪه سيڪي تردا له پٽ ڪراو پٽ ڪا ٿيش ده ڪات
 ڪه ڪاي وتارداني له ٿيوه ڪردوه. سهيري ٿياننامه ي ٿوان بڪن له
 ٿينته رٿيتدا، ٿه ڪر ڪه سيڪي ٿيشڪه له پٽ ڪراو پٽ ڪا ٿيش بڪات، ٿياني
 ٿو ڪه سه به دلنياه وه له سايتي ڪڙمياني ڪه دا بوني هه به. له هه مان
 ڪاٽيشدا ده توانن له پٽ ڪه راني ڪڙه ڪه زانياري له سره ٿم ڪه سانه
 وهر ڪرڻ يان به ده ست بٽن.

ڪاٽيڪ بڻ ده سته به ڪ وتار ده دم، هه و له ده دم زانياري له باره ي ٿم
 ڪه سانه وه به ده ست بٽن. دواتر له ڪاتي وتاردنه ڪه مدا سود له ناوه ڪاني
 ٿوان وهرده ڪرم، بڻ نمونه ده لٽيم: ((به دلنياه وه ڇه ندين چار له رالف

ويلسون تانەو ەبىستەو كە دەبىت بەرامبەر بە ناپەحتەيەكان بەرگە
بگرن))

پوختە:

كەسەكان ەندى كات لە من دەپرسن كە نەينى باش قسە كردن چىيە؟
من ەميشە لە وەلامدا دەلیم وتاردانىكى باش دەبىت بە پىكەتەن و خۆ
ئامادە كردنىكى باش دەست پى بگرت. زياتر لە ۹۰٪ سەرگەوتنى ئىو
پەيوەندى بە پىكەتەن و خۆئامادە كردنەو ەيە. كەواتە لە دواى چەند
خولەك وتاردان، ئامادەبوانى كۆپەكە تى دەگەن كە خۆتان تا چى
ئاستىك ئامادە كردو ە. بەم شىو ەيە ئامادەبوان دەرەجەيەكى باش يان
خراپ بە ئىو دەدەن. ئەركى ئىو ئەر ەيە تا ئاستىكى باش و
پىويست خۆتان ئامادە بكەن تا ەر لە و كاتەى. يەكەمەو ە بەكەسىكى
بەهيز دەرگەون.

ەوالى خۆش ئەر ەيە كە ەرچى زياتر خۆتان ئامادە بكەن و
وتارەكانتان بە جوانى پىك بەينن، كاتىك لە بەرامبەر ئامادەبواندا
پادەو ەستن ەست بە باورپەخۆنىكى زۆر دەكەن. ەست بە ەيزىكى زۆر
دەكەن لە بەرامبەر بيسەراندا و ەست بە ئارامبونىكى زۆر دەكەن.

به‌شی سیه‌م

باوریه‌خوبون و زال بون به‌سهر می‌شکدا ترس له قسه‌کردن له به‌رامبه‌ر ناماده‌بوان له ناو به‌رن

به باشی بیر بگه‌نه‌وه، باورپتان به خوتان هه‌بیّت. به‌م شیوه‌یه ژیان له
سه‌لامه‌تی و ئارامی زیاتردا ده‌بینریت، و کاراتر ده‌بن و نه‌زمون و
سه‌رکه‌وتنی زیاتر به ده‌ست دینن.

"نه‌دی ریکن بیکر"

مه‌به‌ستی ئیوه له کاتی وتارداندا نه‌مه‌یه که به باوریه‌خوبونه‌وه
پاوه‌ستن: به باشی، ئارامی، به هه‌ستیکی باشتر له باره‌ی خوتانه‌وه،
مه‌به‌ستی ئیوه نه‌وه‌یه که له کاتی وتارداندا هه‌ست به باشی بگه‌ن بان
هه‌ستیکی باشتان هه‌بیّت، هه‌روه‌ک نه‌وه‌ی که له شه‌وی جه‌ژندا له
ته‌نیشته نه‌ندامانی خیزانه‌که‌تانه‌وه دانیشته‌بن.

لێ‌ره‌دا چه‌ند پرسیارێک دروست ده‌بیّت: که چۆن ده‌توانن به‌م ئارامیه
بگه‌ن؟ چۆن ده‌توانن به باوریه‌خوبونه‌وه له به‌رامبه‌ر هه‌ر کۆمه‌لێکدا
پاوه‌ستن و قسه‌بگه‌ن؟ نه‌مه‌ بابته‌یکه که له‌م به‌شه‌دا باسی ده‌که‌بن و
ده‌یخوینه‌وه.

سه‌ره‌تا نه‌وه‌ بزانه‌ن که ترسان له به‌رامبه‌ر ناماده‌بواندا هه‌ستیکی ساده‌وه
ئاساییه، هه‌تا نه‌و وتارده‌رانه‌ی که به‌ناویانگن و هه‌زاران جار له‌پشت

مىزى وتاردانەو ە ەستاون، بى خەم نىن ە ەمىشە دوودلن. (دىويد نىون) ئەكتەرى بىانى كە ەزاران جار لە سەر شائق دەرگە وتووە دەلتىت: ەەر جارى كە دىمە سەر شائق ەست بە ترس و دوودلى دەكەم. ەەندى لە وتاردەرهكان دەلتىن ترسى قسەكردن لە بەرامبەر كۆمەلتىكدا زياترە لە ترسى مردن. بەلام بەوتەى ەمان وتاردەران. ەەرگىز ەستى بىتاقەتى و دوودلى بە بابەتلىكى گرنگ دانائىن.

ەەموو ترسەكان داگىر كەرن:

ەەوالى خۆش ئەمەيە كە مندالان دوور لە ترس لە دايك دەبن. ەەموو ترسەكان ئىتو ەى سەردەمى مندالى ە ەرزەكارىن كە ئىستاش كاريگەرى لە سەرتان ماون. وزە خراپەكان ەم لە لای خەلكان ە ەم لە لای خۆتان، زياد دەبن.

بەلام ئەو ترسانەى كە لە كاتى وتارداندا فېر بوون، دەتوانن بە دووبارە پىكەيتانەو ە ترسەكان لە مىشكى خۆتاندا لەناو بەرن.

هۆكارى سەرەكى ترسى گەرەكان ئەو پەخنە پوخىنەرانەى سەردەمى مندالىە كە لىيان گىراون. كاتىك باوك و دايك بەشپۆەيەكى وىرانكەر پەخنە لە مندالەكانيان دەگرن، مندال لە جواب كردن و پەخنەگرتنى پوخىنەر دەترسىت. بەيىروباوپى ەەندىك خەلك ترس لە جواب كردن دەبىتە ەوى ەستۆكىەكى لە پادەبەدەر لە قۇناغەكانى ترى ژياندا.

ەەروەها دەرون ناسان دەلتىن مرقۇەكان لە سەردەمى مندالىدا بى بەش دەبن لە ەەموو مەسەلە فكرى و سۆزىەكان، ئەمە كاتىك پوودەدات كە دايك و باوكەكان بۆ پەروەردە كردنى مندالەكانيان سوز و خۆشەويستى ەك چىەكەك بەكار دىنن. واتە مندالەكانيان لە سۆز و خۆشەويستى بى

بهش دهكهن، يان بهبى هۆ ناز به ئهوان دهدهن تا بتوانن پهفتارى نه شياوى مندا له كه پايگرن. له ئه نجامدا مندا له كه بير دهكاته وه و تى دهگات: ((تا كاتيك گوپرايه لى باوك ودايكم بكه م، له هيمنى و خوشيدا دهيم، به لام نه گر گوپرايه لى ئهوان نهيم ئهوا توشى كي شه و ناپه حه تى دهيم.))

مندا له وگه نجه له پاده به ده ر هه ستياره كان:

مندا لى كه پويه پويى په خنه قورسه كان ده بيته وه يا بى بهش ده بيت له سۆز و خوشه ويستى، ده گوپريت بۆ كه نچيك كه نيگه رانه له بيرو بچوونى خه لكان يان ده ترستى و ده زانيت هه ر پيشنيارو په خه يه ك له لايه ن خه لكي وه پوختنه ره، له ده سكه وته كانى خوياندا به رده وام ترسيان هه يه.

زۆربه ي خه لكى له وه ده ترسن كه له به رامبه ر كۆمه له كه سيكا راوه ستن و وتاريده ن. ئه مه ترس و جواب كردن بكه كه مندا له پيشتر له پينج سالى دا پويه پويى بوه ته وه. به لام ده توانن ئه م ترس و ده راوكتيه بگوين به ئارامى وليها توى وباوپه خۆبوون.

زۆربه ي وتاريپژه گه وره كانى ئه مۆ سه رده مانىك كه ده يان ويست و تار به ن هه موو گيانيان ده له رزى و زۆر به ئالۆزى ده يان توانى قسه بكه ن. ئه وان هه تا له كۆپه بچووكه كان يا كۆپى كرێكاره كانيشدا جورته يان غيره تى قسه كردن يان نه بوو. يه كيك له هاوپيكانى من كاتيك له به رامبه ر هه زاران كه سدا به باوپه خۆبوونى زۆره وه قسه ي ده كرد، له يه كه مين كۆپى وتاردانيدا له ترساندا ميزى كرد به خوي داو پانتۆ له كانى ته پر كرد به م شيره يه ناچىار بوو كه هۆ له كه به جى بهيلايت.

به هوالى خۇتان دەست پى بكن:

وتاردان به باوربه خۇبون بۇ خەلكان دەبىت به هوالىك دەست پى بكات
كه ده تانه وىت وتاره كه به گوئى خەلكى بگه يەنن. ئەم بابەت به تەواوى
گرنگە.

كاتىك كەسىك به من دەلەت كە دەيه وىت خۇى بكات به وتاردەرىكى باش
يەكەمىن پرسىارى من لەوى دەكەم ئەمەيه ((بۇچى؟)) ھۆكارى چىيە
كه ئەم كەسە دەيه وىت بىيىت به وتاردەرىان ئەو باسە چىيە كە
دەيه وىت لەگەل خەلكىدا باسى بكات؟

به داخەوہ لە زۆربەى بابەتە كاندا كەسە كان دەيانە وىت وتاردەرىكى
سەر كەوتو بن بۇ ئەوہى بپە پارەيەكى باش به دەست بىنن يان بىيىتە
چىى باسى خەلكان واتە بۇ ناوبانگ. ئەوان بىريان لەو بابەتە
نە كەردە تەرە كە دەيانە وىت قسەى لەسەر بكن، تا ئەو شوئەنى من
بزانم، ئەم كەسانە بەدەگمەنى لە پادەى ناوەندى بەرزتر دەبنەوہ. بەلام
ئەگەر بابەتەك ھەيه كە به دلنایەوہ دەتانه وىت قسەى لەسەر بكن، ئەو
بابەتە بۇ خەلكى باس بكەيت، پىگەيەك دەدۆزنەوہ بۇ ئەوہى ئەو بابەتە
به باشى بۇ خەلكى باس بكن.

به تەواوى ھىزەوہ قسە بكن:

چەند سال لەمەو پىش قسەكانى (والى ئامۇس)م بىست كە لەبوارىكدە
مشت وموپى لەگەل نەخويندە وارىكدە دەكرد. ئەو بۇ به خويندە واركردى
نەخويندە وارەن ھەولەيكى زۆرى دەدا و خەرجيەكى زۆرى دەكرد. كاتىك بۇ
٦٠٠ كەسى ئامادەبوو لە كۆپرەكەدا قسەى دەكرد، به تەواوى ھىزەوہ

قسه‌ی ده‌کرد، نه‌و بق فیرونی وتاردان بق هیچی خولیکی فیرکردن نه‌پوشتبوو به‌لام پاوویچی‌ونه‌کانی به شیوه‌یه‌کی باش پښکخستبوو. نه‌و گرنگی زوری دده‌ا به فیرکردنی به ته‌مه‌نه‌کان به تاییه‌تی قسه‌ی بق ده‌کردن. به نه‌وانی ده‌گوت نه‌گه‌ر بتوانن خویان فیری خویندنه‌وه و نوسین بکن نه‌وا له‌گه‌ل خویندنه‌وه‌ی هه‌رکتی‌یکدا و نوسینی هه‌ر شتیک ژیانیان ده‌گویت. له‌کوتای وتاردانه‌که‌یدا هه‌موو ناماده‌بوان بق نیشان دانی پیزی خویان بق نه‌و له‌سه‌ر کورسیه‌کانیان هه‌ستانه‌وه و ده‌ستیان کرد به‌ستایش کردن وچه‌پله‌لیدن. نه‌و به‌ته‌واوی توانایه‌وه قسه‌ی ده‌کرد بابته‌ی وتاره‌که‌شی بابته‌یک بوو که به‌ته‌واوی خه‌زو باوپی پیی هه‌بوو.

ناماده‌بوانی کۆپه‌که له ته‌نیشت ئیوه‌دان:

خالی ده‌ست پی کردنی سه‌رکه‌وتن به‌سه‌ر ترس وتوپه‌یدا له‌کاتی وتاردان بق هه‌موان، گرنگی له‌م خاله‌دا نه‌وه‌یه کاتی‌ک له‌به‌رامبه‌ر ناماده‌بوانی کۆپه‌یکدا ده‌وستن و تارده‌دن، هه‌موو ناماده‌بوانی کۆپه‌که خوازیارن که له‌وتاردانه‌که‌تاندا سه‌رکه‌وتوو بن نه‌و بابته‌ی که هه‌لتان بژاردوه به‌جوانی پێشکه‌شی بکن. زور هاوشیوه‌ی نه‌وه‌یه که بق سینه‌ما به‌پۆن تا ئیستا پویداوه که بق سینه‌ما به‌پۆن وئاوته خوازیارن که فلیمیکی خراب یان ناخۆش لی‌بده‌ن و کاته‌که‌تان به‌فیرق بده‌ن؟ به‌دانیا‌یه‌وه که نا، هه‌زتان له‌کات به‌فیرق دان نییه. کاتی‌ک که بق سینه‌ما ده‌پۆن وئاوته خوازیارن که فلیمیکی باش و به‌سودتان پێشکه‌ش بکن بق نه‌وه‌ی وه‌لامیک بیته‌ بق نه‌و کاته‌ی که به‌فیرق‌تان داوه‌ هاوون بق سه‌یری نه‌م فلیمه. له‌کاتی قسه‌کردنیشدا هه‌مان بابته‌ پاسته. ناماده‌بوانی کۆپه‌که ناگاو سه‌رنجیان لای ئیوه‌یه، هه‌موو نه‌وان سه‌رکه‌وتنی ئیوه‌یان ده‌وینت

لهو بابەتەى كە پېشكەشى دەكەن. ئەوان ھاتوون كە ئىۋە دلخۇش بىكەن و ئىۋەش بە بابەتە بە سودەكانتان سود بە ئامادەبوان يان بە ئەوان بگەيەنن. ئەوان بە دلخۇشەۋە ھاتوون بۆ ئىۋەى سود لە بابەتەكەتان وەرگرن.

چۆن باۋر و دلتىاي بە دەست دەھىنن:

پىنگاى جۇراۋجۇر ھەيە كە دەتوانن بۆ سەر كەۋتن بە سەر ترس و نىگەرانىەكانتان لە كاتى وتارداندا سوديان لى وەرگرن. وتاردەرە بە ناۋيانگەكان يان ناۋدارەكان سود لەم پىنگاىانە وەرەدەگرن.

بە زمان ھىنان:

لە ۹۵٪ ھەستەكانى ئىۋە لەگەل ئىۋە قسانەى كە لەگەل خۇتاندا دەيكەن پوون دەبىتەۋە. بە واتايەكى تر قسەيەك كە لەگەل خۇتدا دەيكەيت تا پادەيەكى زۆر خەيال و ھەست ۋە ھەنگاۋەكانى ئىۋە دروست دەكات. ئىۋە لە پوۋى وشاننىك كە لەلايەن مېشكەۋە ھوشيارىتان دەبىت كۆنترۆلى تەۋاتان ھەيە.

بە ھىزىرتىن وشاننىك كە دەتوانن بۆ ئامادەكرنى مېشكى خۇتان بۆ وتارداننىك سودى لى وەرگرن، ((خۆم خۇشەدەۋىت)) ۋە.

پېش ئىۋەى بۆ وتاردان كورسەكانتان بەجى ۋەيلىن. چەند جار بە خۇتان بلىن: ((من خۆم خۇشەدەۋىت، من خۆم خۇشەدەۋىت، من خۆم خۇشەدەۋىت)) ئەم وشانە گارىگەرەيەكى سەرسوپھىنەريان ھەيە بۆ زۆر كرىنى باۋرپەخۇبون و كەمكرەنەۋە و زال بوون بەسەر ترسەكاندا. ھەرچى زياتر خۇتان خۇش بوىت، باۋرى زياترتان بە خۇتان دەبىت،

هرچی زیاتر خۆتان خۆشبویت، هست به ئارامی زیاتر ده‌کن. هرچی زیاتر خۆتان خۆش بویت، زږدیهی نه‌وکه‌سانه‌تان خۆش دویت که وتاریان بۆ ده‌دهن. هرچی زیاتر خۆتان خۆش بویت، باشر ده‌توان و تار بدهن.

کاتیک به هر هۆکاریک توپه ده‌بن یان ترستان هیه، ده‌توان به ووتنی نه‌ووشانه ((ده‌توانم نه‌م نیشه بکه‌م و سه‌رکه‌وتوو بم، ده‌توانم نه‌م نیشه بکه‌م و سه‌رکه‌وتوو بم)) ترسه‌کانی خۆتان که‌م بکه‌نه‌وه. ترس توپه‌ی کاتیک دروست ده‌بییت که ئیوه ده‌لین: ((ناتوانم نه‌م نیشه بکه‌م و سه‌رکه‌وتوو بم تیدا)). به‌لام کاتیک بلین نه‌م نیشه ده‌توانم بکه‌م و سه‌رکه‌وتوو ده‌بم، نه‌وا هسته خراپه‌کان و ترسه‌کانتان له‌ناو ده‌بن. کاتیک یه‌که‌مین جارتانه که نه‌م شیوازه تاقی ده‌که‌نه‌وه سه‌رتان سرپ ده‌مینیت له نه‌نجامه باشه‌که‌ی.

وینا کردن:

ته‌واوی به‌ره‌و پيش چي‌ونه‌کانی ئیوه له وتارداندا له‌گه‌ل باش بونی ویناکردنی میشکی دروست ده‌بییت. کاتیک وینه‌یه‌کی باش له میشکانتان دروست ده‌که‌ن، کاتیک خۆتان ده‌بینن که به شیوه‌یه‌کی باش وتار ده‌دهن. میشکی نیوه هوشیاری ئیوه نه‌مه وه‌ک داخواییه‌ک قه‌بول ده‌کات و دواي ووشه‌کان، هسته‌کان و حاله‌تاتیک له ئیوه‌دا دروست ده‌بییت که له‌گه‌ل وینه‌ی میشکی خۆتاندا هاو‌شیوه‌ن.

ده‌بییت خۆتان به‌م شیوه‌یه ((بینن)) که به ئارامی و، دلناییه‌وه له به‌رده‌م ئاماده‌بواندا به زه‌رده‌خه‌نه خسته سه‌ر لیوه‌کانتان بۆ نه‌وان قسه ده‌که‌ن. بزائن ئاماده‌بوان هۆگری ئیوه بوون، یان زه‌رده‌خه‌نه

دەكەن، سەرنجى يەك بە يەكى ووشەكانتان دەدەن. لە درىژەى باسەكەدا ئاماژەم بە دوو شتووە ويناكردن كردووە.

وينا كردنى دەرەكى و ناوەكى:

بە ويناكردنى دەرەكى ئتووە خۆتان لە سەر شاتق دەبينن. وەك ئەوێ
كە كەسى سىيەمەن يان يەككە لە ئامادەبوانى ناو كۆپەكەن كە سەير
دەكەن. خۆتان دەبينن كە بە ئارامى وەستاون و باورپەخۆبونىكى
باشتان هەيە. رێك و پاوەستن. لە ئارامیدا بەهرەمەندن. بەباشى قسە
دەكەن. خۆتان دەبينن، هەر وەك ئەوێ كە كەسىكى تر بۆ سەيركردن و
گوێ گرتنى ئتووە پاوەستاوە و ئتووە دەبينت كە بۆ كۆمەلێك وتار
دەدەن. لە بارەى ويناكردنى ناوەكيشەو ئتووە خۆتان و ئامادەبوان
لە كۆپەكەدا بە چاوەكانى خۆتان دەبينن. دەبينن كە ئامادەبوانى
كۆپەكە پەزەمەندى بۆ ئتووە نیشان دەدەن.

دەتوانن بارودۆخى خۆتان لە دەرەو و ناو و سەير بكەن. سەرنجى
هەردوو شتووەكە بەدەن. مێشكى نيوە هوشيارى ئتووە لەگەڵ خەيالەكان
و هەستەكان كە دروست كراوە لەگەڵ وێنەكانى ئتووەدا پەزەمەندى نیشان
دەدات.

پلان دانانى مێشكى:

رێگەيەكى تر بۆ بەدەست هێنانى باورپەخۆبون و گەشتن بە ئارامى لە
وتارداندا بۆ خەلكان ئەمەيە كە پێش خەوى خۆتان وا هەست بكەن كە بە
ئاسانى و جوانى تەواو بۆ كۆمەلێك وتار دەدەن. مێشكى نيوە هوشيار بە

ئاسانی ئەم ویتاکردنە ئیو قەبول دەکات. باشترین کات بۆ پلان دانانی مێشکی پێش خەوتنە یان ماوەیەک دواى لە خەو هەستانە. کاتێک لە خەودان، خۆتان ببینن کە بە جوانیەکی تەواو بۆ کۆمەڵێک وتار دەدەن. ئەم داخوازییە لە سەر مێشکی نیو هوشیاری ئیو کاریگەری دەبێت کاتێک کە دەخەون، کاریگەریەکی باشی لە سەر ئیو دەبێت، هەرچی زۆرتر ویتاکردن بکەن، باشتر دەتوانن لە کۆرەکاندا بە وتاردەریکی باش بێتە پێش چاو. ئەم پێگە تا قی کردنەو مێشکی زۆر بە هێزە.

هەستەکان بە کاربەێن:

ئەگەر وتاردەریکی سەرکەوتو و ناودار بن، بە ئاسانی دەتوانن ئەو هەستە باشەى بەرچاوتان بە دەست بێنن. ئیو دەتوانن ئەو هەستەکانە کە پەیرهەندى بە شادی، خوشبەختی و شانازی و باورپەخۆبونەو هەیه پێش لە وتاردان بە دیان بھێنن. وادای دەنێن کە وتاریکی زۆر باشتان داو و ئیستا هەموویان راوہستان، زەردەخەنەیان لە سەر لێوہ چەپلەتان بۆ لێدەدەن و ستایشتان دەکەن، دواتر باوڕ دەکەن کە هەستی زۆر باشتان بەرامبەر بە خۆتان هەیه لەو وتارە باشەى کە پێشکەشتان کردووە پازین.

کاتێک بە تەنھان، ئەم هەستە بە هەمان شیوہ دەرکی پێ بکەن کە ئەگەر وتاردیکی باشتان بدایە، هەستەکانتان دەنواند. ئەم هەستە نەروست بکەن وە ئێوان لەگەڵ ((من هەمیشە وتار بە باشی دەدەم)) پێک بخەن.

(ويليام جيمز) دەرۈن ناس و فەيلەسوفى بە ناوبانگ: ((باشترین پىنگەي دەستكە وتنى ھەستىك، پىشان دانى ئەم بابەتەيە كە ئىۋە ئەم ھەستەتان ھەيە.))

يەككە لە پىنگە دل پىخۆشكەرەكان پىنگەي ((كۆتاي فىلمە)). بۆگەشتن بەم پىنگەيە وا دابنىن كە بۆ سىنەما ھاتوون بۆ ئەۋەي سەيرى فىلمىك بكن. بەلام ھەندىك زوو ھاتون و فىلمى پىشتر ھىشتا تەۋاۋ نەبۇە. بەم شىۋەيە دەچىنە ناۋ ھۆلى سىنەماكەۋە. ۱۰ خولەكى كۆتاي ئەم فىلمە سەير دەكەن. دەرزانن كە ئەنجامى ئەم فىلمە چىيىيە ھەموان لە كۆتاي فىلمەكەدا بە داۋاكارىيەكانيان دەكەن.

كاتىك فىلمەكە تەۋاۋ دەيىت، چەند خولەكك بۆ كات بەسەر بىردن دەپۇنە ھۆلى چاۋەپۋانىيەۋە تا ئەۋكاتەي كە فىلمەكە دووبارە دەست پى دەرگانەۋە، كە دەستيان كىرد بە پىشكەش كىردنى فىلمەكە ئەۋكاتە ئىۋەش دەچىنە ناۋ ھۆلى سەير كىردنى فىلمەكەۋە و سەرلە نوئ سەيرى فىلمەكە دەكەنەۋە. بەلام ئىستا دەرزانن كە فىلمەكە ئەنجامەكەي چى دەيىت. كۆتايەكەي باش دەيىت ئىستا كە ئەنجامى فىلمەكە دەرزانن، ئارامىيەكى زۆرتان دەيىت، بەي ئەۋەي ھەست بە دوۋدلى بكن ھەموو كاتەكانى فىلمەكە دەيىنن. سەرەپاي ئەۋەي كە دەرزانن فىلمەكە ئەنجامىكى باشى ھەيە.

لە پىنگەي ((كۆتاي فىلم)) لە وتارداندا سود ۋەرگىن. وا ھەست بكن كە بە كۆتاي وتاردانەكە گەشتوون ھەموويان ۋەستاون و چەپلەنتان بۆ لى دەدەن. وتاردانىكى باشتان پىشكەش كىردۋە. ھەست بە دىخۆشى دەكەن و شانازى بە خۆتانەۋە دەكەن. ھاۋپىكانتەن لە ناۋ ئامادەبواندا

ههست به دلخوشي دهڪن به پهزامه ندييه وه سهيري نيوه دهڪن. نيوه
پيش نهوهي وتارهڪه تان دهست پي بڪن، ڪوٽاي نهوهه بينن.
دهتوانن نه م پڙگيه به ته نه چا ندين جار پاهيتاني له سه ر بڪن.
له وانهيه به سه رسورمانه وه ناگادارينه وه كه وتاردانه كه تان به شيوهيه
پيشڪهش ڪردوهه كه چاوه پي نهوه نهجامه باشه تان دهڪرد.

پاسٽيخوڙ:

به دوزينه وهيه ڪي گرنگ گهشتوين: ميشڪي نيوه هوشيارى نيوه ناتوانيت
ليڪدانه وه بڙ پوداويڪي راستي و پوداويڪي خه يائي بڪات. بؤنمونه نه گهر
نه زمونئڪي سه ركه وتو و راستان هه بيت، ميشڪي نيوه هوشيارى نيوه
نه وه وه ڪ سه ركه وتيڪ تومار دهڪات. نه م نه زمونه سه ركه وتوه
باورپه خوبونتان زياد دهڪات به تايهه تي له وتارداندا.
به لام نه گهر نه زمونئڪي سه ركه وتو بينه پيش چاوتان. ته نانه نه گهر تا
ئيستا له ئيشدا نه زمونتان وه نه گرتبيت. هه تا شوئيڪ كه ميشڪي نيوه
هوشيارى نيوه په يوه ندي ده بيت، نيوه له دنياى دهره وه دا نه م
سه ركه وتنه تان به دهست هيناوه. به م شيوه نه گهر نه زموني وتارداني
سه ركه وتو بهيئنه بهر چا نهوه ۱۰ تا ۲۰ يان ۵۰ جار له ميشڪتاندان زيندو
بكه نه وه، نهوه ميشڪي نيوه هوشيارى نيوه تومارى دهڪات كه ۱۰ تا ۲۰
يان ۵۰ جار له وه سه ركه وتنه ناگادار ڪراونه ته وه.

ڪاتيڪ نه م پڙگيه تاقى دهڪه نه وه ڪاتي سه ركه وتن چا ندين جار له
ئيشه كه تاندا وينا ڪردنى بڙ دهڪن، ميشڪي نيوه هوشيارى نيوه له
نه نجامدا ناگادار ده بيته وه كه له پيشه ى قسه ڪردندا باشترن، له نارامى و
باورپه خوبوندا ده ميننه وه و ده توانن وه وتارده ريڪى ناودار وتار بهن.

بهديهتاني باوربه خوبون له كوتا خولهك دا:

كه وره ترين بهش پيكيپتاني ميشكه بو وتاردان له بهرامبر خلكدا ده توانرئيت له ماوه كاني پيشدا نه نجامى بدن. به لام وتارده ران ده توانن نه و نيشانه ي كه ماويانه له ماوه ي نه و چند خولهكه ي كه ماوه بو دهست پي كردنى وتاردان جى به جيبان بكن كه له سهر نيشه كيان و به هيتي وتاردانه كيان كاريگه رى ده بيت.

ژوره كه پيشكنن:

كاتيك سهرى وتاردانى نيوه ده گات، كه ميك پيشتر بو هوئي وتاردانه كه بين وهول كه پيشكنن. بو نه لاي مي زي وتاردان و هه ندي پاوهستن و نه وشوينه ي كه گونجاو بو وتاردان هه ليبيژين، له گه ل هه نديك له و كه سانه ي كه به زوري دين بو هوئي وتاردان قسه بكن. له وان بپرسن كه خه لكي كوئن و نيشيان چي عيه؟ ناويان بپرسن وناوي خوتانيان پي بلين. هه رچي زياتر له گه ل به شداريواندا قسه بكن، له نارامي زياتردا ده بن. وا ههست ده كن كه له ناو كۆمه لي له هاوپيكانتاندان.

بو مانه وه له نارامي و ئاسايشدا پاهيتاني هه ناسه دان بكن:

• باشتري پيگه ي هه ناسه دان نه و پيگه يه يه كه من ناوم ناوه (7×7×7).
ده بيت هه ناسه ي قول هه لمژن _ هه رچي قولتر باشتري. هه لمژيني هه وا بو ناو سيه كانتان ده بيت به ژماره بيت، دواتر به نه ندازه ي ژماردني 1 تا 7
هه ناسه له ناو سيه كانتاندا به يئنه وه دواي هيشته وه به ژماردني 1 تا 7
هه واي ناو سيه كانتان بكنه ده ره وه.

نهم پامېنانی هه ناسه دان و هه ناسه دانه وه ۷ جار دووباره بکهنه وه. بهم پامېنانه مېشکستان له بارودوخېکی نارامدا ده مېنېته وه، بېرککه کانتان پوښن ده بېته وه و توپه بیتان نامېنیت و هېمن ده بته وه و وتاردانیکې باش پېشکهش ده کهن.

خوتان بېوژینه وه:

پېک پېش نه وه ی بناسریتیت، به خوتان بلېن: ((نه مه قسه کردنیکې زور باش ده بېت. بۆ نه م وتاردانه بې هیزه م. نه م وتاردانه.)) له گه ل خوتاندا نه مه دووباره بکهنه وه: ((من خوم خوش ده ویت، من خوم خوش ده ویت، من خوم خوش ده ویت.))

له کاتی به جې مېنانی نه م ووشانه دا هه سته کانتان به کاربېتن. کاتیک که ده تانه ویت که سېک پازی بکهن که زور دلنیا ن له ووشه کانی خوتان. هه رچی به هه ستيکی زیاتره وه له گه ل خوتاندا قسه بکهن، کاریگه ریه کی باشر به جې دلن و مېشکی نیوه هوشیاری ئیوه نه وه باور ده کات.

په نجه کانی پېتان بچولینن:

پېگه په کی باش بۆ زیادکردنی باورپه خوبون و که م کردنه وه ی ترسه کانتان نه مه په که پېش ده ست کردن به وتاردان په نجه کانی پېتان بچولینن، کاتیک دلخوش و به که یفن، به تاییه تی له سه رده می مندالیدا، په نجه کانی پېتان ده بچولینن. کاتیک پېش له وتاردان نه م ئیشه بکهن، به ئیوه هه زکی زیاتر ده دات و زه رده خه نه په ک له سه ر لیوه کانتان ده نیت تا به هه ستي دلخوشی بکهن. ئاگا دارین ئیشه کان و هه سته کانی ئیوه هوکار ده بن، پېک به هه مان شیوه هه سته کان و ئیشه کانی ئیوه شکل ده دهن.

شانه كانتان بچولئىن:

لو شويئەوى كه به شى گەورەى فشارى پۆحى لە سەر بازووەكان و پشت و شانه كانتان كاريگەرى دەبێت، پيش لە دەست كردن وباس كردنى وتارەكەتان چەند جار شانه كانتان بچولئىن و بسوپيئن. دەستە كانتان بچولئىن و دەستە كانتان بە شتووەيەكى شل نیشان بدەن. ئەم هەنگاوە لە فشارى پۆحيتان كەم دەكاتەو و ترسە كانتان كەم دەكاتەو يان هەر نايبهيتيت و دوودليشتان لە ناو دەبات. كاتيك هەموو ئەم خالانە_هەلمژىنى هەناسەيەكى قول، جولاندى شانه كانتان، جولاندى دەستە كانتان وپەنجەكانى پيئان بەيەكەو پيەك بخەن بە حالەتى ئارامى و دلخۆشى دەگەن و خولياى وتاردان دەبن.

پيەك و پاست بوەستن:

كاتيك بۆ وتاردان پادەوەستن، سەرتان بۆ سەرەو بە شتووەيەكى پاست بوەستين. وا هەست بکەن كە پەتیک لە سەقفى هۆلەكەو بۆ سەر سەرتان پاكيتشراو. بە پيەك و پاست وەستان دەتوانن هەست بە باوبەخۆبونى زياتر بکەن.

بیر لە ئامادەبوانى گۆرەكە بکەنەو:

پيەگەيەك بدۆزنەو تا بە بەراورد لەگەڵ كەسانيك كە بۆ بيستنى وتارەكەى ئێوە هاتون هەست بە هيزيكى زۆر بکەن. بۆ نمونە پيش لەباس كردنى وتارەكە وا بيهيئنە پيش چاو كە ئامادەبوانى گۆرەكە پارەى ئێوە قەرزارن و ئيستا هەموويان بۆ لای ئێوە هاتون و تا بلين ماوەى دانەوێ قەرزەكەتان بۆ ماوەيەكى دواتر دريژ بکەنەو.

ده توانن وا هه ست بکهن که به شداربوانی کږپه که له وتاردانه کې ئیوه دا به جل و بهرگی مالډوه دانیشتون و گوی بۆ وتاره کې ئیوه ده گرن. به م شیوه به ده توانن دلی خوتان خوش بکهن و زه رده خه نه یه ک بکهن ول فشاری پږخی خوتان پزگار بکهن، له نه جامدا وتاریکی کاریگر بدهن.

سوپاسگوزار بن:

پټگه به کی باش بۆ زیادکردنی باورپه خوږون له کاتی وتارداندا، سوپاسگوزار بن له وهی که هم هه له یان پی داون بۆ وتاردان. به خوتان بلین: ((سوپاسگوزارم که هم هه له تان به من دا بۆ نه وهی وتار بۆ ئیوه و ناماده بوان بدهم، دووباره سوپاسگوزارم، سوپاسگوزارم و سوپاسگوزارم.)) به خوتان بلین: ((من ناماده بوانی کږپه که م خوش ده ویت. من ناماده بوانی کږپه که م خوش ده ویت.))

وتاردهره ناوداره کان به بابته تی ((نمره ی میزی وتاردان)) ناشنان. کاتیک بۆ وتاردان له پشته میزی وتاردانه وه ده وه ستن، هه میسه بیر له وه بکه نه وه که شایه نی چی دهره جه یه کن که بۆ که سه ناودار یان ناسراوه کان وتار دده ن. هه رچی زیاتر سوپاسگوزار بن له بری نه وهی که هم هه له یان پی داون بۆ وتاردان، زیاتر له وتاره که تان و ووشکاننان چی یژ وهرده گرن.

هه رچی زیاتر که سه ناماده بوانی کږپه که تان خوش بویت، ئیوه ش زیاتر هه ست به وه ده که ن که ناماده بوانیش زیاتر ئیوه یان خوش ده ویت، به م شیوه به نارامیه کی زیاتر ده گن.

بابەتەكە سەبارەت بە ئۆۋە نىيە:

ۋە لە ئەنجامدا سەرتىجى ئەم بابەتە بىدەن كە بابەتەكە پەيۋەندى بە ئۆۋە نىيە، بى مانا بىر مەكەنەۋە كە ئەۋان لە بارەى ئۆۋەۋە چى بىرىك دەكەنەۋە. لە برى ئەم بىر كىردنەۋەىە بىر لە ئامادەبۋان بىكەنەۋە. ھاۋپىم (كاۋت پۆرت) دامەزىتتەرى كۆمەلەى وتاردەرانى نەتەۋەىە، كە كەسايەتەكى زۆر بەناۋابانگە سەردەمىك بە منى ۋوت كە ئەۋكاتە وتاردەرىكى گەنج بوۋ. بەپەلە خۆى دەگەياندە سەرشانقۇ تا ((من ھاتم)) بە ئامادەبۋانى كۆپرەكە رابىگەيەنىت. ئەۋ دەيگوت كاتىك كە بوۋبە وتاردەرىكى باش بىرىكەكەى خۆى گۆپا. واتە لە برى ئەۋەى كە بلىت: ((من ھاتم)) بە پەلە دەھات و دەيگوت: ((زۆر باشە، ئۆۋە ھەمۋتان ئامادەن.))

كاتىك كە ئامادەبۋانى كۆپرەكەتان زياتر خۆش دەۋىت و پىزىيان لى دەگىن ھەزتان لە ئامادە بۋىيەنە، كاتىك ئەۋان بە گەرم و گۆپ و ھاۋپى دەزانن، ترس و دوۋدلىەكانتان دەپەۋىتەۋە.

پوختە:

ئامادەى مىشكى ۋەك ئامادەى جەستەيە. بۆگەشتن بە ھەردوۋ ئامادەيىكە پىۋىستان بە راھىتەنى زياتر ھەيە. كاتىك پىش لە وتاردان بە داخۋازىيەكى كىتتەكان ئىش دەكەن. بە خىراى بە ئارامى و باۋپەخۆبۋون دەگەن و كۈنتۋۆلى بەرنامەى وتاردانەكە دەكەن.

بہشی چوارہم

له بهرام بهر هه موو بیسه راندا به هیتر بیتنه پیش چاو

ده سټ پيٰ كورنۍ هر ئيشيٰك به تاييه تي بڼ چي يني گه نجان و به شداريووه تازه كان گرنگ ترين به شي نو كارو به چونكه نه مه كا تي كه كه سايه تي تيډا دروست ده بټت كاريگه ريبه كي گه وره ي ده بټت.

"نه فلاتون"

به دنيایه وه نيوهش بيستوتانه كه ده لئین: ((كاريگريه سه ره تاييه كان ده ميئنه وه بهرده وام ده بن. له كاته كانی دواتر هه لی واتان بۆ ناره خسيئت كه هينده ی به دهست هينانی هه لی به كه م كاريگري هه بيئت.))

كاتيک قسه كانقان دهست پی ئه كه ن، ده بيئت هه ولّ بده ن يه كه مين كاريگري كه له سه ر بي سه رانی خوتان دايد نه ن باش و سه رنج پاگيش بيئت. ئه م هه نگاهه له سه ر پيشوازی كردنی ئه وان زياتر ده بيئت بۆ ئه وه ی با شتر گوی بۆ قسه كانی ئيوه بگرن.

ناساندنی نٲوہ :

ئەگەر پېش لە وتاردانتان كەسيك ئىيۈە بەئامادەبوان دەناسيئيئت، ئەم ئىشە باروؤخى وتاردانەكە دەگونجئيئيئت. ئامانچ لە ناساندن ئەمەيە كەچاۋروانيەكى باش لەئامادەبواندا دروست يئت. ئامانچ ئەمەيە كە

ياساكانى وتارىخى

بيسەران مېشىكيان ئامادە بىكەن بۆ ئەۋەى گۆى بۆ قىسەكانتان بىگرن. لە بەر ئەمە دەبىت بە وردى بەشى ناساندن لە پېئىشدا بە جوانى پېئىشكەش بىكرىت.

بۆ پېئىشكەكى باش و كارىگەر دەبىت پىشت بە قىسەكانى خۆتان بېەستى وسود لە قىسەكانى خۆتان ۋەربىگرن. دواى بابەتەكە ۋەك وتاردەرتك ئىئوۋە پادەكىئىشيت. بە سەرنجدان بە ناۋنىشانى وتارەكە. پېئىشكەكى ئىئوۋە دەتوانىت كورت و پوخت بىت.

با لىرەدا نمونەيك بەئىنمەۋە: ((وتاردەرى ئەمشەۋى ئىمە ۲۲چالاكى ئابورى باس كرد لە ۸ پىكخراۋى بازىرگانىدا زىاتر لەيكە مليۆن دۆلارى دەسكەوت ھەبوۋە. ئەمۆ ئەوان بۆمان باس دەكەن كە چۆن دەتوانىن لە ئىشى بازىرگانىدا سەركەوتوۋ بىن. تىكاي چەپلەيكە بەمىز بۆ بەپىز (براىان ترىسى) لىبەن.))

ناساندنى زىاتر دەتوانىت وردەكارى زىاتر لە بارەى بەسەرھات وسەرگەوتنەكانى وتاردەر نىشان بدات. ئامانچ ئەمەيكە سەرنجى ئامادەبوانى كۆپەكە پاكىئىشيت ۋ ئەوان لە چاۋەپوانى دەست پى كىردنى وتارەكە بىئىتەدەرەۋە.

دواى ناساندن:

لەئىۋان كۆتاي ناساندن و دەست پى كىردنى وتارەكەتان، ئىشە جىاۋازەكان شىۋەيكە لاۋەكى پەيدا بىكات، لە پوۋە كاتىك كە دەچىنە سەرشانق (مەسەرەج)، دەبىت سەرنجى ئەم پىئىچ بابەتە بدن. ئەم پىئىچ بابەتە يان خالە يارمەتى ئىئوۋە دەدات كە كارىگەرى زىاترتان لەسەر بىسەران و ئامادەبوانى كۆپەكە ھەبىت.

به دلنڀايه وه ٻڙڻه سهر شائق (مه سره ح):

دواي نه وهی که ناسران، ٻڙڻه سهر شائق (مه سره ح) وله گل نه
که سهی که ٺٺوهی ناساندوه ته وڦه بکن و سپاسگوزاری بن، چاره پڻ
بکن تا که سه ناستنه ره که له سهر شائق (مه سره ح) ٻڙڻه خواره وه
و دواتر سهیری ناماده بوانی کڙپه که بکن.

دواتر ٻڙ ماوهیه کی که م ٻڙڻه بکن بن ٻڙ نه وهی بیسه ران یان ناماده بوان
گوئی گرتنی قسه کانتان بن.

زهرده خه نه یه بکن و سهیری ته وای هڻی وتاردانه که بکن. وانیسانی
بدنه که به بینینی هه موو بیسه ران و ناماده بونیان له م کڙپه دا زڙ
دلخوشن.

له کاتیکدا که ٻڙڻه بکن دهن و زهرده خه نه یه که ده خه نه سهر لیوه کانتان،
ناماده بوانی کڙپه که ورده ورده ٻڙڻه بکن دهن، ناگادار دهنه وه
چاره پڻی نه وه ده کن که ٺٺوه وتاره که تان ده ست پڻ بکن. کاتیک که
دهنگ دهنگی هڻه که ته وای بوو و هه موان ٻڙڻه بکن، قسه کانی
سهره تاي خوتان به دهنگی خوش و سهرنج پاکڻه رانه ده ست پڻ
بکن. نه م قسه سهره تايانه ده بیٽ پله به پله به بیٽ دهس کاری
وتاره که تان بیٽ دواتر تی ده گن که به کڙتای قسه کانتان گه شتون.

پرواڻي جي جوانان هه بیٽ:

یاسا لیهره دا نه وهیه شتیک له جل و بهرگ یان جوانکاری تاندا نابیٽ بیٽه
هڻی نه وهی سهرنج پاکڻه شان که بیسه ران پڻیه وه سهرقال بن و ناگایان له
قسه کانی ٺٺوه نه مینیت. بیسه ران و ناماده بوان له ۳۰ چیری که ی

سەرەتادا بېرىار لەسەر وتاردانە كەتان دەدەن. بە ھەمان ھۆكار لەش ولارى ئىۋە، جل وبەرگ وشىۋەى جوانكارىتان پۆلىكى نۆر گىرنگ دەيىنىت.

شىۋەى پوالەتتان روونى دەكاتەۋە كە چۆن بىر دەكەنەۋە ولە بارەى خۆتانەۋە چى ھەستىكتان ھەيە. ئەم دۆخە ويىنەى مىشكى ئىۋەيە. شىۋەى پوالەتتان لەھەمان كاتىشدا بە ئامادەبوان دەلئىت كە لەبارەى ئەوانەۋە چى ھەستىكتان ھەيە ولە بارەيانەۋە چۆن بىر دەكەنەۋە. نۆربەى وتاردەرەكان وابىر دەكەنەۋە كە لە كاتى وتارداندا دەيىت جلو بەرگى مالەۋە لەبەر بكن. ئەمەش ەك ئەۋە وايە كە تا چەند خولەكك لە باخچىەى مالەۋەياندا ئىشيان كىرىت. بەلام پاۋ بىر كىرنەۋەى ئامادەبوان و بىسەران لەم شىۋە جلو بەرگ لەبەر كىرنە ئەۋەيە كە ئىۋە نە پىز بۆخۆتان و نە بۆ ئامادەبوانى كۆرەكە دادەنىت. ئەم شىۋە جلو بەرگ لەبەر كىرنە لە بەھاي ئەۋ قسانەى كە دەيكەن كەم دەكاتەۋە ئەگەر قسەكانىشتان نۆر كاريگەرۋە بەھىزىن.

چەندىن جار پوۋى داۋە كە بانگەيشتەكرانى من كۆپى سالانەيان لە شويىنە جوان و گەشتيارەكان لە باشۋورۋ پۆژئاۋادا پىكخستۋە. ئەوان لە بەشداربوانيان دەيىت كە جلو بەرگى ۋەرزىشى لەبەرىكەن و بەۋ شىۋە جلو بەرگانەۋە ئامادە بن. بۆ منىش ھەمان قسەيان كىردۋە كە دەيىت منىش ەك ئامادەبوان بەۋ جلو بەرگانەۋە ئامادە بىم. بەلام من ھەمىشە بە جاۋبەرگى تايىبەتى لە كۆپى وتارداندا ئامادەبىم و باۋىم وايە كە جلو بەرگى وتاردەر دەيىت لە جلو بەرگى بىسەران و ئامادەبوان باشتەر يىت.

چاوه پوانی باش دروست بکه ن:

یه که مین ئیشی ئیوه ده بیئت ئه مه بیئت که ئاستی چاوه پوانیتان بهرز بکه نه وه. ده تانه ویت ئیشیک بکه ن بیسه رانیک بۆ به شداری له وتاردانی ئیوه دا هاتوون، له هاتنیان پازی بن، ئاگادار بن هه موو به شداری پوانی وتاره که تان سه رکه وتنی ئیوه یان ده ویت. ئه وان هاوده نگانه ده یانه ویت وتاریکی باش پیشکه ش بکه ن.

زۆر گرنگه که بیسه ران له هه مان کاتدا هه زیان له وتاردانه که ی ئیوه بیئت. هه رچی له لای ئه وان خۆشه و یست تر بیینی پیش چاو، ئه وان باشتەر پیشوازی له قسه کانتان ده که ن و باشتەر گویتان بۆ ده گرن.

به بی دواکه وتن چاره سه ری پوداوه که بکه ن:

کاتیک بۆ قسه کردن له پشته میزی وتارداندا ده وه ستن، وه که سه رۆکیک ده رده که ون. ئه و که سانه ی که له کۆپه که ی ئیوه دا هه ن، ده یانه ویت ئیوه په وتی وتاردانه که کونترۆل بکه ن، هه ز ده که ن که چاره سه ری پوداوه که بکه ن. به شیوه که په فتار یان هه لسه وکه وت بکه ن که وه که ئه وه وایی ژووری خۆتانه، یان هه روه که ئه وه وایی هه مویان ئیش بۆ ئیوه ده که ن وه ژیر ئه مری ئیوه دان.

دوای ئیوه که ئاسیتنران، بپۆنه سه رشانتو بۆ باسکردنی وتاره که، شانه کانتان به پیکوپیکی و بۆ سه ره وه بیه ن. پیکه نن و باوریتان به خۆتان هه بیئت. چاوه کانتان به کراوه ی بهیته وه بۆ ئه وه ی بیسه ران هه ست به باوریه خۆبونتان بکه ن.

كانىك دەست بە وتاردان دەكەن، بە وردى سەيرى يەككىك لە ئامادەبوان
بەكەن و قسەكانتان بە گەرم و گوپپىيەو بەكەن، دواتر لە سەير كردنى
يەككىكەو بەكەن يەككىكى تر بېۆن، ئەم پەيوەندىيە راستەوخۆى چاوپپە،
ئارامى بە ئىو دەدات تا وتاردانەكەى خۆتان بەباشترىن شىو بەس
بەكەن.

پەسەنى و سادەو ساكارى خۆتان نیشان بەدەن:

بۆ ئەو ئىويان خۆشبویت، دەبىت سادەى و ساكارى خۆتان نیشان
بەدەن و بە باشى قسە بەكەن. لەوانە بەكەنە ژىركارىگەرى ئەو
سەرنجدانە باشەى كە ئامادەبوانى كۆرەكە بۆ ئىويان مەيە. مەندىك
شەرم بەكەن. زەردەخەنەيك بەكەن و چاوەكانتان لەسەر ئامادەبوان
بجولتەن.

ئەگەر دەتەنەوئەت پەسەنى و سادەى و ساكارى خۆتان نیشان بەدەن، وەك
كەسەك كە مەموو شتىك بزانى خۆتان نیشان مەدەن. خۆتان زانائەلە
مەموان مەزانن.

پېرستە درىژەكانى پىگای وتاردانىك:

ئىستەكە بونەتە جىگای سەيركردنى بېسەران، چۆن تۆپەكەتان
مەلەسورپىن؟ بە پىگە جىاوازەكان دەتوانن وتاردانە بەسودەكەى
خۆتان دەست پى بەكەن.

لە پىكخەرانى وتاردان سوپاسگوزار بن:

دەتوانن لە بەرامبەر بېسەران و پىكخەرانى كۆپى وتاردانەكە
سپاسگوزارى بەكەن، بەو كەسەى ئىوەى ناساندوە ئامازە بەكەن يان بۆ

ٺوڪه سانهي ڪه ٺيوهين بانگهڻشت ڪردوه، هروهه ٺامارهه به
 ڪهسه سهه ڪهه ڪان يان ڪهسه ناوداره ڪاني ڪڙهه ڪهش بڪن. به شيواڙيڪ
 قسه بڪن ڪه ههست به خوشي و شانازي بڪن. بهم شيويهه ٺهوان
 لهوهي ڪه ٺيوهين بانگهڻشت ڪردوه خوشحال دهبن.

به دهسته واڙه و پسته باشه ڪان دهست پي بڪن:
 ٺاماده بواني ڪڙهه دلنيا بڪه نه وه ڪه له قسه و تاره ڪه تان سود
 وهرده گرن. بڻ نمونه بلين: ((له به رنامه ڪي ٺه مشوه ڪه به سوتفه
 به شداريمان ڪردوه سود وهرده گرن. دهه ويٽ له باره ي هه نديڪ له
 گرن گترين بڻي ونه ڪانم ڪه له م بواره دا هه مه قسه بڪم.))

باسي ٺاماده بواني ڪڙهه بڪن:
 ده توان له به شدار بواني ڪڙي و تاردانه ڪه سوپاسگوزارين و به پڙهوه له
 باره يانه وه قسه بڪن. زهرده خه نه يه ڪ بڪن، له بهر ٺهوهي بيسه ران يان
 ٺاماده بوان ههست به وه بڪن ڪه ٺيوه له ٺاماده بوني ٺهوان خوشحالن.
 به شيواڙيڪ هه لسو ڪه وتيان له گه ٺا بڪن هه روه ڪ ٺهوهي ڪه هاوڙياني
 ڪوني خوتانن و دواي ماوه يه ڪي ٺور ٿيستا ده يان بيننه وه.

ده توان به ٺهوان بلين ڪه ٺاماده بونيان و بينينيان له ڪڙهه ڪه دا ده بيته
 شانازي بڻ ٺيوه. ده توان پٽيان بلين ڪه له لاي ٺيوه ناودار ترين و
 گرن گترين ڪه سنان وه هروهه له باره ي گرن گترين بابيه تيشه وه قسه يان
 له گه ٺا ده ڪن. ده توان به ٺهوان بلين ڪه له ۱۰٪ زيادتر ٺهوه ڪه سانهن
 ڪه له م بواره دا نيش ده ڪن.

ئامادەبوانى كۆپرەكە خوشحال بكن:

ئۆزىنى كات بۆ كۆمەللىك لە كارمەندان كە قسە دەكەم، دەستپىكى
قسەكانم بەم شىۋەيە دەيىت: ((لەۋەي كە منتان بانگېشت كردوۋە بۆ
وتاردان بۆ ئىۋە سوپاسگوزارم و ئۆز خوشحالم، بە منيان گوت بپيارە
ئەمىر بۆ كەسانىك قسە بكم كە مليۆنلەرو دەۋلەمەندن.))

كاتىك ئەم قسە دەكەم، بۆ ماۋەيەك بېدەنگ دەبم. پىندەكەنم و سەيرى
دەموچاۋى ئامادەبوانى كۆپرەكە دەكەم. لە پاستىدا ھەللىك بە ئەۋان
دەدەم كە قسەكانى من لە قوللى دلىاندا لىكبدەنەۋەو لىيتىيگەن. دواتر
بەردەۋام دەبم لەسەر قسەكانم، ((بەو جۆرەي كە ھەلسەنگاندنم بۆ
كردوۋە، ئامادەبوانى كۆپرەكە يان مليۆنلەرهكانن يان لە داماتودا بەم
شىۋەيان لىديت.))

بەم شىۋە قسەكردنە ھەموو ئەۋان زەردەخەنەيەك دەكەن و خوشحال
دەبن و بۆ قسەكانى ئىۋە گوى دەگرن.

بە پووداۋە پوونەكان ئاماژە بكن:

بۆ دلىيا بوون لە قسەكانى خوتان ئەۋ پووداۋانەي كە لە كۆتايىدا
پوويان داۋە ئاماژە بكن و باسيان بكن.

بە يەككىك لە پووداۋەكانى مېژوۋ ئاماژە بكن و باسى بكن:

سالانىك لەمەۋبەر مېژوۋى شەپەكانم خويندوۋەتەۋە. بە تايىبەتى
چىارەنوسى جەنەپال يان ژەنەپالە گەۋرەكانم خويندوۋەتەۋە و جەنگە
گەۋرەكانى ئەۋانم لە بېر ماۋە. يەككىك لە جەنەپالە گەۋرانەي كە من
لەسەرىم خويندوۋەتەۋە ھەزم لىيى بوۋە ئەسكەندەرى گەۋرەيە. من

چه ندين چارې به هېڅ كړنې وتاره كه م و كارېگر بوونی باسی نه م
كه ساپه تپه گه وره به م كړدوه و ناوم هېناوه، داوم له ناماده بواني
كڅړه كه كړدوه كه بې چالاك كړنې بازگاني سود له و پښايه بېينن كه
نه و به كاري هېناون.

به په كېك له كه ساپه تپه ناوداره كان نامارڅه بگن:

ده توانن له دهست پيكرنې وتاره كه تاندا سود له كه ساپه تپه كي ناودار
وهرېگرن و ته يه ك له و ته كاني نه وان بې ناماده بوان بلين يان باسی
بگن. سرنجي نه م نمونه يه ي خواره وه بدهن:

نه مېږ ده مه وېت پوونی بگه مه وه كه بېچي هه نديك كه س زياتر له واني تر
دهسكه و تپان هه يه. گري بگر نابوريانه براوه ي خه لاتي نوبل بوو له
كو تاييدا له شوپننكدا نوسي ته قريبه ن هه موو نادادپه روه ييه
دهستكه و ته كان نادادپه روه ي زانست وجياوازي ليزانيه يان كارامه ييه. له
چه ند خوله كي دواتردا نيشاننتان ده دم كه چون ده توانن زانست و
كارامه ي بې كه م كړدنه وه ي نه م شپوازه به كار به پتن بې نه وه ي له زيانې
خوتاندا چه ندين سال پيشكه ون.

سرنجې نمونه يه كي تر بدهن: په كېك له باب ته كان كه زور كات نامارڅه ي
پيډه كه م، گرنگي گه شه كړدن په يوه ندي به ليزاني كه سيه وه هه يه.
هه روه ك دواي نه و نمونه يه ده ليم: ((له سه ده ي بيس تويه كم زانست و
كارامه ي وزانياري كليلى سه ركه وتنن. به هه مان شيوه ي كه پت ريلي
راهينه ري سه له يه ده ليم: ((نه گه ر باشتر نه بيت، نه وا خراپتر
ده بيت.))

گفتوگويەك كە لە كۆتاييدا هەتان بوو دوبارەى بکەنەوه:
لە بارەى گفتوگويەك كە لە كۆتاييدا قسەتان لەگەڵ كەسێكدا كردووه
قسە بکەن. بۆ نمونە بڵێن: ((چەند خولەكێك لەمەو پێش لەگەڵ تام
رابینسون لە ناو هوتیلەكەدا قسەم دەکرد. ئەو دەيگوت ئیستا يەكێك لە
باشترین سەردەمانێكە كە دەتوانرێت لەم پێشەدا ئیش بكێت من
بۆچى ونەكەى ئەو تەئكید دەكەمەوه.))

قسەى بزوينەر بکەن:

دەتوانن باسەكەى خۆتان بە قسەى بزوينەر دەست پێ بکەن. بۆ نمونە
دەتوانن بڵێن: ((بە پشت بەستن بە لێكۆلینەوى كۆتای كە بەم شێوەیە،
گۆرپانكارى لە سالى داماتوودا، پێشپرکیۆ هەلى گونجاوى زیاتر لەم
پێشەیدا شێوەى بیانی پەیدا دەكات كە لەمەو پێش نەبووه. ٧٢٪ى
ئەو كەسانەى كە ئیستا لەم كۆپەدا ئامادەن، لە ماوهى دوو سالى كەدا بە
ئیشیکى تر جگە لەم ئیشەكەى خویان كە تا ئیستا دەیکەن سەرقال
دەبن بە مەرجى ئەوهى خویان لەگەڵ گۆرپانكارىیەكاندا بگونجێن.))

ئامازە بە لێكۆلینەوه تازەكان بکەن:

دەتوانن ئامازە بکەن بە لێكۆلینەوه كۆتایەى كە كراوه. وەك ئەم
نمونهیە: ((بە پشت بەستن بە كۆتا گۆفارى بى زینس ویگ، لە سالى
٢٠٠٧دا ژمارەى ملیۆنلەرەكانى ولات كە زۆریەیان خویان پێ گەياندووه
٩، ٠٠٠، ٠٠٠ كەس بوو ئەم ژمارەیه تا سالى ٢٠١٥بە دووئەهەندە زیاد
دەكات.))

هيو به ناماده بواني كۆرپه كه بدهن:

(گوستاو لوبو) فهيله سوفى فه پانسه سه رده ميگ نوسى: ((شتيك نۆر

تر وياشتر له هيو بوني نيه وه بونيشى نابيت.))

كانتيك به شيويه كي كاريگه ر قسه ده كه ن، به شيويه كه كه هيو به

خه لكى ده ده ن. له بىرتان بيت كه نامانجى سه ره كي قسه كردنى نيو به بۆ

خه لكى نه وه به كه ئه لاه به نه وان بيه خشن بۆ نه وه ي خه يال وه ست و

كردارى خويان بگۆين. نامانج نه وه به كه خه لكى هان بدهن و وزه يان پى

ببه خشن و ده ست به كاريك بكه ن كه نه گه ر قسه گانى نيو به نه بوايه يان

نه بىستانيه، ده ستيان به و نيشانه نه ده كرد. هه ر قسه به كه كه ده يكه ن

ده بيت كاريگه رى له سه ر بىسه ران هه بيت و هه نكاويكى گورپانكارى بيت له

سه ر نه وان.

به گالته وه ده ست پى بكه ن:

نيوه ده توانن قسه گانى خۆتان به گالته وه ده ست پى بكه ن. به لام ته نها

مه رجي نه وه به كه ته بيه ته ن سوعيه ت چى بن و بتوانن زه رده خه نه

بخه نه سه ر لىوى بىسه ران و ناماده بوان. له م پوه وه ده بيت

قسه خۆشه كان و گالته كانتان له سه ر چه ند كه سيك تاقي بكه نه وه بۆ

نه وه ي له كاريگه رى نيشه كه تان دلتيا بن.

هه نديك له باشترين وتاره ده ران وتاره گانيان به قسه ي خۆش ده ست پى

ده كه ن. ئه م نوكته يان ئه م قسه خۆشانه ده بيت به شيويه كه بيت كه

كاريگه رى له سه ر ناماده بواني كۆرپه كه هه بيت و سه رنجى نه وان بۆ لاي

خوتان پاكىشيت. به لام نه مەش ھونەرىكە. كەسايەتى تايىبەت داوا دەكات تا كەسك قسەى خۆش وسەرنج پاكىش بكات.

لېرەدا ئامازە بە خالىكى گىرنگ دەكەم. دەست پى كىردنى وتار بە قسەى خۆش يان نوكتە ئىشكى نۆر سادەيە، سەرەتا ھەمىشە وتارەكان بە قسەى خۆش و نوكتە دەبوو، دواتر بەم ئەنجامە گەشتم كە كاتى وتارەكەم بە قسەى پىكەنىناوى و نوكتەو دەست پى دەكەم، ئامادەبوانى كۆرەكە گومان لەو دەكەن كە لەوانەيە ھەموو قسەكان پىكەنىناوى بىت. دواتر ئەگەر بىشەوئىت بىرۆمە سەر بابەتتىكى گىرنگ و باسى بكەم ئەوا ئەوان ئەم بابەتەش ھەر بە پىكەنىناوى سىر دەكەن و بەگومانن لە راستى ئەم بابەتە و دوودل دەبن.

دل خوشكەر بن:

(بىل گو) يەككە لە باشترىن وتاردەران، دواى ئەوھى بۆ وتاردان ناسرا بە شىوھىەك بۆ سەر شاتق (مەسرەح) دەپوات. ھەروەك بلىتى لەگەل كەسك لە تەنىشت مەسرەحكەدا قسە دەكات ئىستا ھاتووە تا قسەكەى بۆ ئامادەبوانى كۆرەكە بكات. ئامادەبوانى كۆرەكە لە بارەى بابەتە كارىگەرەكەى ئەو واپىر دەكەنەو كە بابەتەكەى بى ھاوتايە.

بىل بۆ تەنىشت شاتق (مەسرەح) دەپوات و بەشىوھى چىپەكردن قسە دەكات. دواتر بە دەستەكانى بە ئامادەبوانى كۆرەكە دەلئىت كەبىنە پىشەو و نرىك بنەو لىتى. بە كەسك دەلئىت نرىك بەرەو لىم و دەمەوئىت قسەت لەگەل بكەم، دواترىش دەست بە قسانك دەكات وەك ئەوھى بىوئىت كە ئەوان پازى بكات. بە پەفتارەكانى ھەموو ئامادەبوان دەخاتە پىكەنىن.

پرسیار ټولنه، لیکن ټولنه وهی له سهر بکن:

ده توانن وتاره که تان به باشی ده ست پی بکن و پرسیار له ناماده بوانی کوره که بکن. پټیان بلټن هر که س که دهیه ویت وهلامی پرسیار که بداته وه با دهستی به رز بکاته وه نهو کاته ش من موله تی قسه کردنی پی دهدهم، بۆ نمونه بلټن: ((نه مه سرده میکی باشه بۆ نیش کردن چند که س له نیوه له م سرده مه دا نیش دهکات؟)) دواتر خوتان دهسته کانتان بۆ سرده وه به رن بۆ نه وهی ناماده بوانی کوره که چاوله نیوه بکن و نه وانیش هه مان شت بکن. من بۆ خۆم سودیکی زۆر باشم له م پیگه به بینوه. دواي نه وهی که هه ندیکیان ده ستیان به رز کرده وه، پرسیار یکی تر ده که م: ((چند که س له نیوه نیش بۆ خوی دهکات؟)) دواتر که سیک له ناماده بوانی کوره که ده لیت: ((نیمه هه موومان نیش بۆ خۆمان ده که یه!)) دواتر منیش ده لیم: ((به لی وایه حق به نیوه یه، نیمه هه موومان نیش بۆ خۆمان ده که یه. له و رۆژه وهی که ده ست به نیشه که مان ده که یه تا نهو کاته ی که توانای نیش کردنمان نامینیت و خانه نشین ده یه، بۆ خۆمان نیش ده که یه. گرنگ نیبه که چی که سیک پاره به نیمه ده دات گرنگ نه وه یه که نیمه نیش ده که یه.))

کار ټولنه که ناماده بوانی کوره که له گه ل یه کتر دا قسه بکن: ده توانن له ناماده بوانی کوره که داوا بکن هه ر که سیک له گه ل نهو که سه ی که له ته نیش تیدا دانیش توه قسه بکات. بۆ نمونه ده توانن بلټن: ((به و که سه ی که له ته نیش تاندا دانیش توه بلټن که ده تانه ویت له م کوره دا فیتری

چي بېن.)) نه گهر قسه كه تان زانستې بېت. نه وان وه لامي نه م
پرسپاره ي ئيوه ده ده نه وه.

وتاره كه تان به بابته تيك ده ست پييكه ن:

ده توانن بابته تيك باس بكن كه نه وان تييكه ن. نه گهر بابته كه ي ئيوه
به شيوازيك بېت كه هه موو نه وان ليي تييكه ن، نه و كاته سهرنجي
ناماده بواني كوپره كه بۆ خوتان پاده كيشن، بۆ نمونه ده توانن بلين:
له ۶۳٪ ي نه و كه سانه ي كه له سالي ۱۹۴۰ دا له دايك بوون. نيستا
خانه نشين بوون و نه مه له كاتيكدايه كه هيشتا زوري نه وان پاره يه كي
باشيان كو نه كرده ته وه. ده بېت له م بواره دا هه نكاري خيرا به جي
بگه يه نن بۆ نه وه ي هه ر كه سيك كه خانه نشين ده بېت بتوانيت ماوه ي نه و
ته مه نه ي كه ماويه تي به خه يالتيكي ئاسان بژيت.

ده سته واژه يه ك بلين و پرسپاريك بكن:

ده توانن قسه يه كي جدي بكن و دواتر پرسپاريكيش بكن. دواي جوابي
پرسپاره كه بده نه وه و پرسپاريكي تر دروست بكن. نه م كاره ده بېته
هوي نه وه ي كه ناماده بواني كوپره كه سهرنجي بابته كه بده ن و بۆ يه ك
به يه كي وشه كاني ئيوه گوي بگرن. سهرنجي نه م نمونه ي خواره وه
بده ن:

له ۲۰٪ ي خه لكي له كومه لگادا له ۸۰٪ ي ده سكه وتي كومه لگا به ده ست
لينن. ئايا ئيوه له پزي نه م له ۲۰٪ ه ن؟ نه گهر نين، ئايا هه ز ده كه ن له
پزي نه م له ۲۰٪ ه يان له پزي ۱۰٪ سهروتر بن؟ زور باشه، له چه ند
خوله كي داهاتودا ئيوه به بابته تيك ده ناسيتم كه بتوانن به نه م

داواکاري بهی خوتان بگن. نایا نه مه ده توانیت نامانجیکی گونجاو بیت بږ
کږه کی نه مړو؟ نه مه پوډاوېکی باشه که که سه کان له ماوهی مندالیندا
فیږی نه وه ده بن که کاتیک پرسپاریک له نه وان ده کریت، وه لامي
پرسپاره که بده نه وه. کاتیک پرسپاریک ده کن نه وان وه لامي پرسپاره که
ده ده نه وه ته نانه نه گهر وه لامي پرسپاره که ش له دلیندا بیده نه وه.

کاتیک ده پرسن: ((چنه د کهس له نیوه دهیه ویت له چنه د سالی
داهاتودا یان له یه ک یان دوو سالی داهاتودا ده سکه و ته کی بږ
دوونه ونده زیاد بکات؟)) ته قریبه نه بږ وه لامي نه م پرسپاره نږبهی
یان هه موو ناماده بوان ده ستیان به رز ده که نه وه.

هه رکا تیک پرسپاره ده کن و دواتر بږ ماوهیه ک بیده نگ ده بن بږ نه وهی
ناماده بوان پرسپاره که لیکبده نه وه کونترولی ته وای ناماده بوان به
ده ست دینن.

ته نانه نه گهر ناماده بوانی کږه که وه لامي پرسپاره که ش به ده نگی به رز
نه ده نه وه. نه و ناتوان وه لامي پرسپاره که به خویان نه ده نه وه.

به چیرۆکیک ده ست پیبکه ن:

ده توان و تاره کانتان به پوډاو یان چیرۆکیک ده ست پیبکه ن. ((یه کی
هه بو یه کی نه بو)) نه م پسته یه باشتین مه به سته بږ پاکیشانی
سه رنجی بیسه ران بږ خوتان.

که سه کان له ماوهی مندالیه وه تا نیستا زږ چیرۆک و پوډوی جیاوازیان
بیستوه و له بیرانه. و تاره که تان به ((یه کی هه بو، یه کی نه بو))
ده ست پی ده کن، به ناماده بوانی کږه که ده لپن چیرۆکیک هه به.
بیسه ران دوی نه وهی که نیوه نه م قسه ده کن بیده نگ ده بن وه ک

مندالەكان سەيرى پىشەو دەكەن و چاوەپوانى قسەى ئىو دەكەن. وەك ئەوەى لە تەنەشت ئاگرەكدا دانەشتەن و خۆيان گەرم بەكەنەو. مەن لە كۆپەكانەدا، بەتەبەتەى ئەگەر بىرەن بێت پۆزەكەى تەواو بەردەوام مەن بىان پۆزەكەى تەواو بىات. لە نەو قسەكانەدا دەلەيم: ((بەكەى مەبوو، بەكەى نەبوو، پەيوەك لە شارەكەدا دەژيا كە.))

لە كاتى ئەوەدا كە ئەم ووشانە دەلەيم، بىسەرەن بە خەراى لە سەر كورسەكانەيان دادەنەشتەن و جەگەر دەبن. بۆ ئەوەى گۆي بۆ ئەو بەشەى نەرى چەركەكە بگەن كە ماوێتە.))

پەردەكە دروست بەكەن:

بەكەكە لە گەنگەتەن بەشەكانى دەست پەى كەردنى وتاردانەك ئەوەى كە پەردەكە لە نەوان خۆتان و ئامادەپوانى كۆپەكەدا دروست بەكەن. بە بابەتەكە دەست پەى بەكەن كە ئىو و ئامادەپوانەش لە سەرئەو بابەتە هاو دەنگ بن. وەك ئەوەى ئەمەق لە كارەكەى ئەواندا ياخود لە پەشەكەى ئەواندا كار دەكەن بىان لە پەردەوودا كارتەن كەردووە. بىان وەك ئەوەى ئىو لەوانەى مەندالەتان مەبەت. بە هەمان شەوێش لەوانەى ئەوانەش مەندالەيان مەبەت بىان لە پەردەوودا بىنە خاوەنى مەندالە، بىان لەوانەى ئىو شارەكەى ئەوان بىانەن بىان لایەنگەرى تەبەى وەرەشى ئەو شارە بن.

كانەكە چەند خولەكەكە بەهەدەر دەدەن بۆ ئەوەى ئەم پەردە لە نەوان خۆتان و ئەواندا دروست بەكەن. ئەوان بەخەنە سەر بۆرەكەى خۆتان. لەم بارودۆخەدا ئەوان بە ئاسانى چاوپۆشى هەلەكانى ئىو دەكەن. وا هەست دەكەن كە ئىو زانەست زانەيارى زۆرتەن پەتە بە ئاسانى دەتوانن لەگەڵ ئىو دەا بژين.

له باره‌ی خۆتانه‌وه له‌گه‌ڵ ئه‌واندا قسه‌ بکه‌ن:
 کاتێک که له‌گه‌ڵ کۆمه‌ڵێ له‌ به‌پۆبه‌ران، فرۆشیاران و کارمه‌نداندا قسه
 ده‌که‌م، به‌ ئه‌وان ده‌لێم: ((من به‌بێ ئه‌وه‌ی له‌ ئاماده‌ییدا ده‌ریچیم،
 ده‌ستم به‌ کاره‌که‌م کرد. ماله‌وه‌مان پاره‌ی پێویستیان نه‌بوو. من هه‌ر
 سه‌رکه‌وتنێک و هه‌ر هه‌نگاوێکی باشم له‌ ژياندا به‌ ده‌ست هێنا، به‌
 چالاکی و ماندوو بونی خۆم به‌ ده‌ست هێناوه.))

ژماره‌یه‌کی زۆری ئه‌وه‌ که‌سانه‌ی که قسه‌کانی میان بیست له‌ کۆتای
 وتاردانه‌که‌دا بۆ لای من دێن و پێم ده‌لێن که ژیا‌نی ئه‌وانیش هاوشیوه‌ی
 ژیا‌نی من بووه. پشتگیری قسه‌کانم ده‌که‌ن. کاتێک ئه‌م قسانه‌ ده‌که‌م،
 ئه‌وان به‌ خۆشه‌ویستی و دل‌گه‌رمیه‌وه‌ گوێ بۆ قسه‌کانی من ده‌گرن.
 دروستکردنی پردی له‌م شیوه‌یه‌ بۆ هاندان و پاک‌کێشانی ئه‌وان بۆ لای
 خۆتان کاریگه‌ریه‌کی زو‌ور و ده‌وریکی سه‌ره‌کی هه‌یه‌.

پوخته:

توانای ده‌ست پێ کردنیکی به‌هێز بۆ ئاماده‌بوونی کۆپه‌که‌ هه‌ولێکی زۆری
 ده‌وێت بۆ ئه‌وه‌ی فێر ببن که چۆن ده‌ست به‌ وتاردانیکی به‌ هێز بکه‌ن.
 له‌وه‌ی بزانن که چۆن ده‌ناسرێن. چۆن بێنه‌ سه‌ر شائق (مه‌صره‌ح)
 وتاره‌که‌ ده‌ست پێ بکه‌ن یان باسی بکه‌ن. پۆلی سه‌ره‌کی کاریگه‌ری
 ده‌بی‌ت. توانای ده‌ست پێ کردنی وتاردان به‌ شیوه‌یه‌کی گه‌رم و گو‌پ،
 هاوڕێیان، بارودۆخێک دروست ده‌کات بۆ ئه‌وه‌ی بتوانن وتاره‌ داواکراوه‌که‌
 به‌ شیوه‌یه‌کی باش و کاریگه‌ر پێشکه‌س بکه‌ن.

بەشى پىنچەم

زال بوون بەسەر كۆر و كۆمەلە بچوكةكاندا

مىۋى كارىگەر، ھەمىشە لە دەست پى كىردى كۆرەكەيدا بە ئامانچ و ئەنجامىك كە دەيەۋىت بگات نامازە دەكات. ئو ھەمىشە لە كۆتاي كۆرەكان بە دەستەۋازەي سەرەتاي خۆي لە وتاردانەكەيدا دەگەپتەۋە ئەنجامى دەسكەۋتوي لەگەل نيازى سەرەكى خۇيدا بەراۋرد دەكات.

"پىتر دروكر"

توانى ئىۋە لە باش وتارداندا و پازى كىردى كەسەكان لە كۆرە بچوكةكاندا دەتوانىت كارىگەرەكى باشى لە سەر ئاۋيانگ و ژيانتان دابىت. لە ئىشى بازىرگانى خەلكانى تردا ھەمىشە ئىۋە ھەلدەسەنگىن بە ئاگادار بوون لە خۆتان يان بى ئاگايانە بىر و بۆچۈنى خۇيان لە بارەي كەسايەتى، تواناي لىھاتوي يەك باۋەپى و دلىيايان سەبارەت بە ئىۋە ديارى دەكەن. لە بەر ئەم ھۆكارە دەبىت لە كۆرە بازىرگانەكاندا پوۋداۋى گرنگ لە ئىش و ئاۋبانگى خۆتان لىكبدەنەۋە. نابىت بەيئان كۆرەكانى ئىۋە بە دوۋيان چەند كەس بەبى پلانى پىشۋو بە شىۋەيەكى ھەلكەۋتانە بەپىۋە بچىت. ئاگادارىن يان بزانن ۵۰٪ كاتەكان يان پۆۋەكانى بەپىۋەران لە كۆمپانىاۋ كۆرەكاندا بە سەر دەبەن ۋە ھەرۋەھا

ئەم پایەش بوونی ھەبە کە لە ۵۰٪ی کاتی کۆپەکانیش بە ھەم دەدریت.

پیتەر دروگر دەنوسیت: ((کۆر ھۆکاریکی گرنکی بەپۆبەرنە))
بەپۆبەر کە سێکە کە ئەرکی بەپۆبەرنی ئیشیک یان کۆمپانیایەکیان
دەزگاپەکی ھۆکمی ھەند پێی سپیتر دراو ھەربە و شتووبە
کە باسماں کرد ھەربە کە سێک لە بەرامبەر کارە کەیدا بەپۆبەرە. کەواتە
ئێوەش لەم یاسایە بەدەر نین.

کۆپە بچوکه کان گرنکی:

زۆری قسەکانی ئێوە لە زۆری کاتدا لە گەڵ کۆپە بچوکه کاندایە
و ھەندئێک کات ژمارەئێوە کە لە گەڵ ئێوەدا لە کۆپە کەدا
ئامادەن لە یەک یان دوو ھەفتە پێناکات. ئەم کۆپانەش لە پووی پلان
دانانە ھە ھێچێ جیاوازیکیان نیو دەبیت بە شتووبەکی ورد پلانی بۆ
دابنیت. ئەوەی کە ئێوە لەم کۆپەدا چۆن دەردەکەون. پەییەندی بە
خۆ ئامادەکردن و پامانی ئێوە و ھەبە بۆیە ئەگەر بتانەوێت بەو
شتووبەیی کە خۆتان دەتانەوێت دەربکەون. دەبیت ھەولێکی زۆر بەدەن.
چەند سال لەمەوپێش بۆ کۆمپانیایەکی گەورە لە بواری پلاندا نانی
ستراتیژی ئیشم دەکرد. بەپۆبەرانی و کەسە پلە بەرزەکانی کۆمپانیایە
شوێنە دوورەکانی ولاتەو بۆ ئەم کۆمپانیایە ھاتبون. زۆری بەپۆبەرانی
و کەسە پلەوپایە بەرزەکانی کۆمپانیایە کە لەویدا کاریان دەکرد، گرنکیان
بەو نەدەدا کە کۆپە کە بە چێ پێگەبە کدا دەپوات و بە کۆی دەگات.
بەلام دوو کەس لە بەپۆبەرە پلەوپایە بەرزەکان کە لە بەشە دوورەکانی

كۆمپانیا ئىشيان دەکرد. ھەولكى نۆردىن دابو و خۆيان ئامادە كىردىبو
و ھە پۆلىكى سەرەكىان لە كۆپەكەدا بىنى.

لە يەككە لە پىستەكاندا لەگەل سەرۆكى كۆپەكەدا لە بارەى پىشكەوتنى
كۆپەكە قسەم كىرد. ئەو لە درىژەى قسەكانماندا بە منى گوت: ((ئايا تۆ
ئاگادار بوى ئەو دوو بەپۆبەرە چالاكە چەند ئامادەيەكى باشيان
ھەبو؟)) بۆ ھەمووان ئاشكرا بوو كە ئەو دوو بەپۆبەرە ئامادەيەكى زۆر
باشيان ھەبو. من لىژەدا لە قسەى سەرۆكى كۆمپانیاكە تىگەشتم. كە
نەرىش كەوتەتە ژىر كاریگەرى ئەوانەو. بۆ ماو ەك مانگ دواتر، لە
پۆژنامەيەكدا لە بەشى بازىرگانی ئاوخۆیدا ئاگادارىيەك چىاپكرا بوو كە
ئەمەى ئاشكرا دەكرد ئەم دوو بەپۆبەرە بەرەو پىش چىو بوون پلەو
پایەيان پەيا كىردىبوو تا ئەو پادەيەى كە گەشتبونە جىگرى سەرۆكى
كۆمپانیا، چەند سال دواتر يەككە لەو دوو بەپۆبەرە چالاكە لە لاىن
كۆمپانىيەكى يەك ملیارد دۆلارى ھەلېژدرا. چەند مانگىك دواتر لە
ھەمان كۆمپانىادا چەند بەرپۆبەرەىكى خانەنشین كىرد كە لەو كۆپەدا
گوپیان بە وتاردان نەدا.

خۆتان بە باشى ئامادە بكەن:

خالى دەست پى كىردنى سەرکەوتن لە كۆپەكاندا بە پىكەيتان و ئامادە
كىردنى خۆتان دەست پى دەكات. ھەموو ئەو كەسانەى كە لە كۆپەكاندا
بەشدار دەبن لە ئامادەبون يان ئامادە نەبونى كەسانى تر ئاگادار دەبن.
ئەگەر بىر يار بىت كۆپەكە بەرپۆبەرەن، خۆتان بۆ بەرپۆبەردى كۆپەكە
ئامادە بكەن.

ياساى كۆپەكە پىكېيىن. ئەر كەسانە كە دەتەنە وىت مىوانداريان بىكەن
 ھەليان بۆيىن. زانىارى بە ئەوان بەدەن كە چى چاۋە پوانىيەكتان لەوان
 ھەيە.

ئەگەر بىر يار بىت يەككە بن لە بەشدارىۋانى كۆرەكە، پىلان بۆ
 بەشدارىۋىتەن دابىن. زانىارىتان لە بارەي كۆپەكە ۋە ھەبىت، ئەر بىزان
 كە بىر يارە لە بارەي چى بابەتتە ۋە قسە بىر بىت. سەرنجى ئەم خال
 بەدەن كە سائىكە كە لە كۆپەكە دا قسە ناكەن. بە بۆچۈنى خەلگەن تر
 ھىچى قسە يەكەن بۆ ۋەن پى نىيە.

گرنگى بە ۋە بەدەن كە لە كۆپەكە دادەنىش:

چەند خولەككە پىش ئەۋەي كۆپەكە دەست پى بىكەت بۆ ھۆل يان
 شۈيىنى كۆپەكە بۆيىن بۆ ئەۋەي جىيى دانىشتىنى خۆتان بە وردى دىارى
 بىكەن. ئەگەر ئىۋە بە پىۋەرى كۆپەكەن، بە شىۋازىك بۈەستەن يان
 دابىنىش كە پىشتان لە دىۋارە ۋە بىت. لە بەرامبەر دەرگەي ھاتنە
 ئۈۋەرە ۋە دا بن بۆ ئەۋەي بىۋان شۈيىنەكە بە باشى بە پىۋە بەرن. دەبىت لە
 شۈيىنىكە دا كە بە پۈۋى بىۋان ھاتۋچىۋى ھەموو بەشدارىۋان بىيىن.
 ئەگەر بىر يار بىت بەرپىسى بە پىۋەرنى كۆپەكە بىم، شۈيىنى ھەموو
 بەشدارىۋان دىارى دەكەم. بەم شىۋەيە دەتۈنم كە سايەتە گەۋرەكان و
 ئاۋدارەكان لە باشتىن شۈيىنى ھۆلەكە دا دابىنىش.

ئەگەر ئىۋە بە پىۋەرى كۆپەكە نىن بەلگە بەشدارىۋىەكى كۆپەكەن، يا
 بەرانبەر دەرگەكە دابىنىش يا لە سوچىەكانى كۆپەكە دا يا لە بەرامبەر
 كەسە بە پىۋە بەرەكە دا دابىنىش. كەۋاتە ھەۋلەدەن لە شۈيىنىكە دا دابىنىش

كە بە سەر كۆپرەكەدا زال بىن و بە جوانى بتوانن بىيىنن و بە پوونى بتوانن بىيىستىن.

ئاگادارى كات بىن:

لە كاتى خۇيدا دەست پى بىكەن، ئەگەر كەسىڭە ھېشتا نە ھاتوۋە، چاۋە پى ئەو مەكەن چۈنكە لە كاتە دىارى كراۋەكەى ئىۋە كەم دە بىتەۋە. گرىمان بۆ نە ھاتنى ئەو دابىيىن و وتارەكە تان دەست پى بىكەن. سوپاسگوزارى ئامادە بوانى كۆپرەكە بىن بە ھۆى بە شدارى كردن و ھاتنىانەۋە، ھۆكارى پىڭخستنى كۆپرەكە بلىن. لە بارەى پىڭھىتئانى كۆپرەكەۋە قسە بىكەن. كاترۇمىرو تەنانەت خولەكى كۆتاي ھىتان بە كۆپرەكە ئاشكرا بىكەن و بە ئامادە بوانى كۆپرەكە بلىن. بۆ ئەۋەى بە شدار بوانى كۆپرەكە بزانن كە لە چى كاتىكدا كۆپرەكە تەۋاۋ دە بىت.

جۆرى كۆپرەكان:

دەتوانىن كۆپرە بازىگانىەگان بۆ چوار بەش دابەش بىكەين:
چارەسەرى بابەت. ئامانجى كۆپرەكە باس كردنە لە بارەى بابەتەك و پەيدا كردنى پىڭگە چى بارەى.
زانىارى پىدان. ئامانجى كۆپرەكە ئەۋەيە كە زانىارىيەكان بۆ بە شدار بوانى كۆپرەكە باس بىكەن.
ئاشكرا كردنى بەرھەمى نوئى. ئامانجى پىڭھىتئانى كۆپرەكە ئەۋەيە كە كاللاى بەرھەمھىتئاروى نوئى خۆتان بە ئامادە بوانى خۆتان بىناسىنن.
سەرنج بدەن بزانن كە ھەموو بە شدار بوانى كۆپرەكە بە باشى لەگەل ئەم بەرھەمە نوئىيەدا ناسىنراون.

*کۆمەڵە دروست کردن. ئامانجی پێکھێنانی کۆڕە که نووبە ی
بەشداریوان لە کارەکانیان پیشکەوتنەکانیان ئاگادارین.

سەرىكى كۆپەكە:

ئەگەر ئىتوھ كۆپكە بەپۇتوھ دەبەن، دەبىت وەرەقەو كۆرتە باسار
بىارەى وتارەكەوھ لە نىو بەشداربواندا دابەش بىكەن. ئەگەر
پاورەپۇنت بۆ نىشاندان سود وەرەگىن، دەبىت لە پىش كۆپكە دال
خراپ نەبۇنى دلىيا بن و بەباشى ئامادەى بىكەن. لەبىارەى كاروبى
كۆرەنەوھ زانىبارى تەواوتان ھەبىت.

کۆپه‌که‌تان به گرنه‌ترین زانیاری ده‌ست پێ بکه‌ن. ئاماچه‌ ئه‌وه‌یه‌ که ئه‌گه‌ر له ژێر گاریگه‌ری په‌رسیا رانیکی زۆری ئاماده‌بوانی کۆپه‌که‌ نه‌توانن هه‌موو بابته‌که‌ باس بکه‌ن. به‌ لایه‌نی که‌مه‌وه ۲۰٪ی بابته‌که‌ له‌ خه‌ ده‌گرێت. ده‌بێت بانه‌ مه‌رجه‌ که‌ له ۸۰٪ی بابته‌که‌تان باس کردبێت.

به شدارپووانی چالاک:

ئەگەر يەككە لە بەشداربووانى كۆپەكەن، پرسىيار بگەن، قسەيك بگەن و يالە ۵ خولەكى سەرەتاي كۆپەكە بابەتەكەى خۆتان پوون بگەن.و. كەسانىك كە لە ۵ خولەكى سەرەتاي كۆپەكە قسە دەكەن، كانى گونجاي بۆ دەمىنىتەو لە و كاتەى كە لە كۆرەكەدا ماویتیەو.

بۇ قەبۇل كىردىنى بەر پىرسىيارەتى خۇتان ھەل بىر ئىن:

پڻگه يڪ ٻو گزبان به به شداربويه کي چالاک و زيروڪ نه ويهه ڪه پڻشنيار
بڪن ئيشيڪ ڪه بوني هه يه جي به جيئي بڪن. له هه ريڪخراو گروپيڪدا

لە ۲۰٪ نى كۆپكاران لە ۸۰٪ نى كارەكەيان ئەنجام دەدەن. ئەو بەشداربوانەى كە بە شوئىن كاردان. لەلای ھەموو كەسك داوا دەكەن. كاتىك لە بارەى بابەتتەكە ھەقسە دەكرىت، لەخۆتان بېرسن كە چى كارتىك پەيوەندى بە ھەو ھەيە كە دەتوانن ئەنجامى بدەن. لە بەرئوبەرانى كۆپرەكە بېرسن: ((چى پلانتيك بۆ جى بەجى كوردنى ئەم پلانە ھەيە؟ دواى ئەمە دەبىت چى بكەين؟)) دەستتان بەرز بكەن ھەو بۆ ئەم بەرپرسيارىيەتە خۆتان ھەلبرئىن.

لە پيشدا ئامادەبن:

كاتىك چاوەپوانى ئىو ھەكرىت كە زانىارىيەكان لە كۆپرەكەدا باس بكەن، لە پيشدا ئامادەكارى يان پىكھىتئانىكى باش بكەن. سەرەتا بېرئوبچىونەكانى خۆتان باس بكەن، ھۆكارى ئەم بۆچىونانەتان پوون بكەن ھەو. پوونى بكەن ھەو كە بۆچى ھۆكارەكانى ئىو ھەكرىت وداستن وداستن بۆچىونەكانى خۆتان كۆ بكەن ھەو.

ئەمە پىكەيەكى گونجاو ھەو كاركردە سەر كەسان بەم پىكەيە دەتوانن بەشداربوانى كۆپرەكە بخەن ھەو گارىگەرى خۆتانە ھەو.

پازى كوردنى خەلگانى تر:

كلبلى سەر كەوتن لە كۆپرەكەدا ھەو ھەيە كە بتوانن خەلگى پازى بكەن لە وتارەكەتان. بەم شىو ھەو دەتوانن قسەكانتان بكەن ھەو سەر بېراردانى كۆتاي كاريگەرىتان ھەبىت.

بۆ ئەو ھەو لە كۆپرەكەدا تايبەت ھەركەون، دەبىت بەشداربوانى كۆپرەكە ئىو ھەيان خۆش بویت. بۆ ئەو ھەو ئىو ھەيان خۆشبویت. دەبىت خۆشەويست

بن. ده بیټ بیان‌ه‌وټ و حه ز بکه‌ن که پشتیوانی ئیوه بکه‌ن باربرو
 بیرو بوجی‌ونه‌کانی ئیوه قه‌بول بکه‌ن. پټگه‌ی نۆد کردنی ده‌سه‌لانی
 خۆتان و پازی کردنی خه‌لکی نۆد ساده‌یه: وا له خه‌لکی بکه‌ن که هه‌ست
 به گزنگی خۆیان بکه‌ن.

بۆ ئەوەی ھەستی گرنګ بوون بە خەلکی بدەن، دەبیټ سەرئەشی شەش
بابەت بدەن. بۆ بردنەوھ لەوتارداندا دەبیټ سەرئەشی ئەم شەش بابەتە
گرنګە بدەن.

(۱) قه بولڻ كردن: يه كڙك له گوره ترين ثاوا ته كاني مړوځ، نه وه په دې ده په وټت خه لكې به بې به ند و مارج و به بې چوڼ و بوچى نه و قه بول بكن. بډ نه وه نيشان بدن كه كه سيك قه بول ده كن، له كاتى هاتنه ژوره وه دا وله كاتى قسه كړنيدا، سه يړيكى نه و بكن وپيكه نينيكى پيشكهش بكن. نه م هه نگاوه ي ئتوه باوپه خوږونى نه و زياد ده كات نه و ده په وټت به هه رشپوه كه بيت يشته گري قسه كاني ئتوه بكات.

٢) سوپاس و پېژلښت: هېرکاتیک سوپاسی که سیک ده‌کن و پېژنی له ده‌گرن، باورپوونی نه و زیاد ده‌کات و به هوی نه و پتزه‌وه که نیوه لیتی ده‌گرن خوځ و یستنی خوی زیاد ده‌کات. ناسانتړین کار بڼو گشتن به ناوا سوپاس کړدنیکي گړنگ ناسای تره له وکاره که لایه‌نی به رابره نه‌نجامی داوه. هېرکاتیک سوپاسی که سیک ده‌کن به هوی نه و کاره‌ی که کړدویه‌تی، هانی نه و ده‌دن که ره‌فتار بېشوی دووباره بکاته‌وه.

(۳) په سه ندرکړدن: هه موان چه ز ده کڼ له لايڼ به ورا مبه ريانوه په سڼد بکړين و باس بکړين. کاتيک سوپاسي که سيک ده کڼ به هوی نه و قسوی که کردو يانه يان نه و نيشی جی به حيان کردوه. هه ست به پښ يان

بەھايەكى زياترى خۇيان دەكەن. ھەست دەكەن كە مۆڧىكى بە نرخن لە
ئەنجامىشدا خۆشەويستيان بۆ ئىۋە زياتر و زياتر دەيىت.

۴) پشتگىرى: بە دىنبايەۋە ئىۋەش ئەم پستەتان بىستۈە: ((بچوۋكەكان
بۆى دەگرىن، گەۋرەكانىش بۆى دەمرىن.)) ھەموان پىۋىستمان بە
پشتگىرى يەكتىرىيە، بە تايىبەتى كەسانىك كەپىزىيان لى دەگرىن. ھەركاتىك
باسى كەسىك دەكەن و پشتگىرى پىشەكەى دەكەن و كارەكەى پەسەند
دەكەن، بارپەخۇبۋون و بىركردنەۋەى ئەو باشتەر دەكەن. ھۆكار دەبن بۆ
ئەۋەى لەبارەى خۆى ولەبارەى ئىۋەش ھەستى باشتەر پەيدا بىكات.
باشترە لە كاتى پشتگىرى ھەركەسىك زۆر بلىى نەكەن. لەبرى ئەو بلىىن:
((كارەكەت زۆر باش بو.)) بلىىن: ((ئەو بابەتەى كە ھەلتان بىژاردبو و
باستان كرد زۆر كارىگەر وسەرنج پاكىش بو.))

۵) سەرنج: كەسەكان ھەمىشە سەرنجى كەسانىك و شتانىك دەدەن كە
لەلای ئەوان گىرنگىيان بە نرخن. ھەركاتىك سەرنجى ھەركارىكى
تايىبەتى بدەن، ئەو ھەست بەنرخ بوون و گىرنگ بوونى خۆى دەكات.
پىگەى سەرنج دان، گۆى گىرتىكى ۋەدە بۆ كەسىك كە قسە دەكات.
كەسىك كەسەرنجى كەسىك دەدات، ھەركىز قسەكانى ئەو نابىرەت. لە
كاتىكدا كەكەسىك قسە دەكات پىۋىستە ئىۋە سەبرى ئەوان بىكەن و لە
ۋوشەكانىيان ۋەدە بنەۋە و بەباشى گۆى بۆ قسەكانىيان بىگىن، سەرتان بۆ
پشتگىرى كىردنى قسەكانى بچولتىن، زەردەخەنەيك بىكەن و ۋادى بنىن
ئەو قسەيەى كە دەيكات زۆر گىنگە.

۶) ھاۋدەنگى: كارىكى تر كە دەيىت لە كۆرەكاندا بىكەن ئەۋەيە كە
لەگەل بەشداربوۋاندا دەيىت ھاۋدەنگى بن و بۆچۋونى سەركەوتوتان

له كۆسپەكانى سەر پىگاتان پەيوەندى خۇتان بپارىتىن:
كاتىك له بەرامبەر كەسىپكدا دادەنىشەن، كەل وپەلەكان له سەر مېزو
چىگاكانى تردا دەبىتە ھۆى كۆسپىك لەسەر پىگەى ئىوہ و ئوان يان
كۆسپىك دروست دەكات لەسەر پىگەى ھەردووكتان بەم شىوہ پە ھەردو
كتان ھەست بە جياوازى دەكەن. بۆ پزگار بوون لەم بارودوخە، دەتوانن
له تەنىشت ئوۋا دابىنىشەن. بەم جۆرە پەيوەندى دروستكردن لەگەل
ئوۋا زۆر ئاسان دەبىت.

پوختە:

نیشانەى ناودار بون له ھەر كارىكدا پىكەيتان و ئامادەبونى پىشترە.
ھەرچى زياتر خۇتان بۆ كۆپرەك ئامادە بكەن، تەنانەت ئەگەر لەم كۆپرەدا
تەنانەت يەك نەفەر سەر بە ئىوہ ئامادە بىت بە سودتر و كارىگەرتر دىنە
پىش چاۋ و ئەنجامى باشتەر بە دەست دىنن.

ھىز ھەمىشە لەگەل كەسىپكدا پىكەيتان زياترى بىنيوہ و بە ئاستى
ئامادەبىيەكى باش گەشتوہ. كارى ئىوہ دەبىت ئەوہ بىت كە لە ھەر
چاۋپىكەۋتن و گەتوگۆپەكدا سەرگەۋتوۋ بن. دەبىت لە ھەر گەتوگۆ و
چاۋپىكەۋتنىكدا پۆلى ئەكتەرىكى سەرەكى ببىن. ئامانجى ئىوہ دەبىت
ئوہ بىت كە خەلگى پازى بكەن و كارىگەرىتان لە سەريان ھەبىت. بۆ
گەشتن بەم ئامانجە. دەبىت لەو پىگايانە سود ۋەرىگەرن كە بە خەلگى
ھەستى بە نرخ بوون و گەرنىگ بوون دەدات.

به شی شه شه م

بیہاتوی له وتاردانداو گفتوگو له کهن کۆمه له بچوکه کاند

دابه شکردنی دهرامه ته که تان له گه له خه لکیدا، گه وره ترين چیا که نه ک
ده توانن له بهرامبه ر نه واندان نه نجامی بدهن. به لکو ده بیت دارايه کي
خوی پی نیشان بدهن.

" بنجامين ديزرائيلي "

ناويانگ و دهره جه له کاتيکدا به ده ست ديت که قسه بو کۆره بچوکه
بازرگانيه کان ده کهن. به هه مان شتوهی که له به شی پينجه م دا گوتم،
زانيني چۆنيه تی سه رۆکی و به شداریه کی کاریگر له کۆره کاندان گرنگ
ده بیت. زۆربه یان له م کۆرانه دا له ئیوه یان ده ویت بو ئه وهی پوانگو
به ره م، یان پیتیازی خۆتان به شتویه ک باس بکه ن که خه لکی پازی بکه ن
له گه له ئیوه دا بن و پشتیوانی ئیوه بکه ن.

که واته نه گه ر کۆره بازرگانيه کان دهرکه وتنی گرنگی بو به پۆربه ره کان
هه بیت چۆنيه تی باس چۆنيه تی باس کردن له کۆره کاندان گرنگ ده بیت.

چۆنيه تی باس کردن له کۆمه له بچوکه کاندان ده توانیت بیته
هۆی سه رکه وتن یان سه رنه که وتن له پیشه که تاندا:

ھەر كاتىك كە بېيارە بۆ كۆمەلە يەكى بچووك وتار بدەن، وا دايىنن كە داماتوى پېشەكەى ئىۋە ناديارە و نەزانراۋە. وا دايىنن كە بېيارە ئەم كۆپە لە سەر شىرىت تۆمار بىكرىت و نىشانى ھەزاران كەس بدرىت. وا ھەست بىكەن كە كامىرە شاراۋەكانى كۆپەكەيان خىستەرە تە كاروۋ وتارەكەى ئىۋە تۆمار دەكات و لە كاتى گواستىنەۋەى وتارەكەى ئىۋە يە بۆ تەۋاۋى خەلكى ولات.

بە واتايەكى تر وتارەكە تان بەرەسمى ۋەرىگىرن. ھەرچى وتاردانەكە تان جدى وجدى تر بگىرن. ئامادەبۋانى كۆپەكە بەجدى ترەۋە ۋەلامە ئىۋە دەدەنەۋە. ئامادەبۋان لە ھەر كۆپىكدا بە ھەر پادەيەك، كىلىلى سەرەكە وتن بە دەست دىنن. دامەزىنەر لە ۹۰% لە ئەنجامى سەرەكە وتن يان سەرەكە وتنى ئىۋە تى دەگات. بە وتەى يەكى لە بىركارە بە ئەزمونەكان: ((بە بۆچۈنى مەن ھىچى ۋوشەيەك يان پىستەيەك ھىندەى ئامادەيەكى زۆر باشى پېش ۋەخت گىرنگ نىيە.))

بەۋىنەگىرتنى كۆتاي كارەكە لە مېشكى خۆتاندا دەست پى بىكەن: ئامانجى وتاردانى خۆتان دىارى بىكەن. ئامانج گىرانە بىرەكەنەۋە و لە خۆتان پىرسن: ((ئەگەر ئەم كۆپە بە باشى پېشكەش بىكرىت چى ئەنجامىكى دەپىت؟))

بىرۋېچۈنەكانى خۆتان لە سەر ۋەرەقەيەك بنوسن، بنوسن ئەگەر وتاردانىكى زۆر باش پېشكەش بىكەن ھەموو ئەر ئەنجامانەى كە لە مېشكتاندايە بە دەستى دىنن. باشترىن ئەنجامىك كە بە دەستان دەھىتا چى ئەنجامىك دەپىت. ھەرچى باشتر ھەول بدەن و خۆتان ئامادە بىكەن. ئەگەرى بە دەست ھىنانى ئامانجەكانتەن زىاتر دەپىت.

لە بىرتان بېت كە ھەر كارىك جۆرىكە لە گفتوگۇ:

كارىك بۇ كۆمەلەيەكى بچوك وتاردەدەن و بۇ ئەۋەى ئەۋان پازى بكن،
لە راستىدا لە كاتى ئەنجامدانى جۆرىك لە وتو وئىژن. ھەر تاركىكى
سەلىقەو بېرۈچۈننى تايىبەتى خۇيەۋە دىتە ناۋ ھۆلى وتاردەنەكى.
ئامانچى ئىۋە نىزىك كىرنەۋەى بۇچىۋنەكانى ئەۋانە بە بۇچىۋنەكانى
خۇتان و بەدەست ھىنانى پىشتىگىرى ئەۋانە. بەم شىۋەيە دەبىت
بۇچۈننى ئەۋان لە ھەندىك بواردا بە تەۋاۋى بگۈپن.

ۋەك ۋەكىلىك بىر بگەنەۋە:

بە مەبەستى ئامادەبون بۇ وتاردانىك، لە ((پىڭگەى بىركار))سود
ۋەرىگىرن. بىركارەكان فىر بوون كە بابەتى پەيۋەندىدار بە لايەنى
بەرامبەر زىاتر لە بابەتى پەيۋەندىدارى پەيۋەست بە خۇيانەۋە ئامادە
بكن. بۇ جىۋى بەجى كىردىنى ئەم كارە دەبىت تەۋاۋى داۋاكارىەكان و
بىرۈكەكانى لايەنى بەرامبەر لەگەل ئەۋەى كە لەمىشكى ئىۋەدا
جىاۋازىيان ھەيە لە سەر ۋەرەقەيەك بىيان نوسن. ئەگەر دەتۈۋان ورتىرن
جىاۋازىيەكان و ئارەزايەكانى خۇتان كە پەيۋەندى بەۋ كۆمەلەۋە ھەپە كە
لەگەلىاندا قسە دەكەن پەيۋەست بكن.

جىاۋازى لە نىۋان ترس و ويستىندا بكن:

من سالى يەك دوو جار لەگەل يەكىك لە بەپىۋەرانى كۆمپانىيا گەۋرەكان
وتوۋىژ دەكەم. پىش دەست پى كىردىنى كۆپرەكە لەگەل ئەۋاندا، تەۋاۋى
ئەۋ بابەت و ھۆكارانەى كە بوۋەتە دوۋدلى بۇ ئەۋان و جىۋى گىرنكى پىندا
دەينوسم. ئۆدبەى كات دەزانم كە ئەۋان بەرگەى كۆپان دەگىرن. ئەم

بابەتە لە كاتى باس كردنیدا جىگەى گىرنگى پىدانە. نۆزبەى كات ئەم كۆمەلە بە دواى شوپىنكى ئاسايش يان ئارامدا دەگەپىن و لە بەرامبەر ھەر بۆچون و پىشنىارىكدا كە ئەوان لەم جىگەى دەور بكانەو بەرھەستى دەكەن يان دژى دەوہ ستنەوہ.

دووھۆكارى سەرەتاي بۆ كپىن _ يا تەقريبەن تەواوى بپارەكان كە پەيوەنديان بە گۆرپانكارى _ ترس و ويستن دەيىت. لە دەستدانى كات، پارە، بايەخ، كەلك يان ھەرشىكى تر كە خەلكى دەخاتە ترسەوہ. خەلكى خەلكى داواكارى كات و پارەو ھەل و ھيتىن.

لە قسەكەرتى بگەن:

لە كاتى قسەكردن بۆ كۆمەلەك لە خەلكى. نۆزبەى كات بە تەواوہتى لەگەڵ كەسانىكى جياوازدا پووبەپوو دەبنەوہ. بەم واتايە كە ھەر تاكيك ترسى جياوازي ھەيە. ھەرچى زانيارىەكانى ئۆوہ لە بارەى ئەزمونەكان و ترسەكانى ئەوانەوہ نۆرتىر يىت، ئاسانتر دەتوانن توانا ئاشكرىكانى خۆتان بە گونجايى لەگەڵ ئەواندا باس بگەن و سەرنجيان پابكىشن.

من دەزانم بەپۆبەرانى ھەمان كۆمپانيا كە پىشتر لە بارەيانەوہ قسەم كرد، لە بەرامبەر گۆرپانكارىيەكاندا خۆپاگر دەبن. لە كاتىكدا ھەزىكى نۆريان لە فرۆشتن و قازانجى خۆيان ھەيە، من ھەميشە بۆ نۆرتىر فرۆشتن و قازانجى نۆر ھەول دەدەم، دواى ئەوہ بۆ كەم بونەوہى ترس لە زيان، پىشنيار دەكەم بە كەمترين تى چىوون و يان بەبى تى چىوون تاقى بكرىتەوہ بۆ ئەوہى بزانم ئىمە بە قازانجى نۆر دەبات يان نا.

تئ گه شتن له ترسه ناساييه کان:

ژږوبه ی خه لکی له وه ده ترسن که خه لک به خراپی که لکیان لی وه ریگزیت
یان بینه نامرازکی دهستی بق خراپ به کارهینانیا. ئه وان له وه ده ترسن
که مه جبور به کاریک بکړین له گه ل حه زی ئه واندا جیاواز بیت ده ترسن
له وه ی که ل و په لیک بکړن یان بیرؤکه یه که قه بول بکه ن که پټوستان
به نه بیت، ناتوان به کاری بهین، یان توانای داراییان نییه بق ئه وه ی
ئو شته بکړن: یان دواي قه بول کردنی ئو تئ بگن که هینده ی پټستر
به های نییه.

ترسی خه لکی له بهر ئه وه یه که له سه رده می مندالیدا، ئه وانیا ن به ژږر
مه جبور ی کردنی کاریک یان نه کردنی کردوه. که سودی بق خویان نه بوه
یا بون به یاری دهستی کومه لگا. له ئه نجامدا له بهرامبه ر هر تاکیکا که
هول بق پازی کردنی ئه وان ده دات، به شپوه یه که وه لام ده داتوه.
خه لکی له خویاندا گومانی خراپ ده که ن. به نه ویستن یان به ویستن به
خویان ده لټن: ((ئه م پووداوه ئیتر بق من پوونادات.)) ئیوه له کاتی
باس کردنی بابته کانتان له کومه له بچو که کاندا ده بیت ئه م خاله نان له
بیر بیت.

که مکړنه وه ی ترسه کانی خه لکی:

هرکاتیک له کاتی ناساندنی به ره مپیک یان که لوپه لینکن، ئه م ترسانه له
میشتکی و دلی بیسه رانی ئیوه دا دروست ده بیت و به ویستراوانه یان به
نه ویستراوانه ئه م ترسه یان بق دروست ده بیت. ئه رکی ئیوه ئه وه یه که ل
کاتی قسه کردندا ئه م ترسه یان که م بکه نه وه وله ناوی به رن.

له باسكردنى خۇتاندا پىڭگەي سوقرات بەكاربېتىن: ھەمىشە كە دەتەنەۋىت بابەتتىكى گرنگ بە تاكتىك يان كۆمەللىك بىناسىن. قىسەكانى خۇتان بە راستىك دەست پى بىكەن كە ھەموان لەسەر ئەم دەستپىكىردنە پارىن و قىسەيەكەن نىە.

وتوۋىژ لەسەر مامەلە گەۋرەكان بىكەن:

كاتىك لەسەر گرېبەستە گەۋرەكان لەگەل كۆمەللىكدا گىتوگۇدەكەم، عادەتەن مەن بەتەنلەلەيەكى مىزى وتوۋىژەكە دەم ۶ تا ۱۰ كەس لە بەپۆبەران يان پەلو پاىە بەرزەكانى كۆمپانىيەك لە لاكەي تىرى مىزەكە دەبن، ھەمىشە بەدۋاى ئەو زانىارىيەنەدا دەگەرەم سەرگەۋتنى كە چەندىن جار چىەسپاندوۋە.

ئىمە عادەتەن لە سەر گرېبەست يان پىكەتەيەك ۳۰ تا ۴۰ يان ھەتا ۵۰ ۋەرەقەي ئىشەكەمان دەست پى دەكەن. پىشتر لىكۆلنەۋەيەكى ورد لە سەر يەك بە يەكى بابەتەكانى گرېبەستەكە دەكەم و بەم شىۋەيە باش دەزەم كە كام بابەتە بۆ مەن گرنگە و كام بابەتەش بۆ لايەنى بەرامبەر گرنگە. پاشان ئىمە يەك بە يەكى بابەتەكان و دىپ بەدپى گرېبەستەكە لەگەل يەكدا دەخوئىنەۋەر تاۋتۇيان دەكەن لە ئەنجامدا دەردەكەۋىت لەسەر ھەندى لە بابەتەكان ھاۋدەنگ و ھاۋبىرىن، لەسەر ھەندى لە بابەتەكانى تىرىش بۆچوۋنى جىاۋازمان ھەيە و ھاۋدەنگ نىن.

لە ۸۰٪ بابەتەكانى ئىو گرېبەستەكە شايەنى باس كىردن نىن. بەم شىۋەيە لەلەپەرەي يەكەمەۋە تاكتۇ لاپەرە لەسەر ئەم شىۋە بابەتەنە ھاۋدەنگىن و پىيان پارىن. كاتىك بە بەشىك دەكەن كە ھاۋپا نىن لەسەرى، گىتوگۇيەكى كورت لەگەل لايەنى بەرامبەردا دەكەم بۆ ئەۋەي

له سه رنج و تییینه کانی به رامبه رم تی بگه م. دواتر به ئو یان ئه وان ده لیم: ((باشر نیه ئه م بابه ته وه لا بنین و وازی لیبین وله کوتایدا له سه ری پک ده که وین؟)) به و شیوه یه واز له م بابه ته دین و ده چی بیه سه ر بابه تیکی تر ته وای بابه ته کان بۆ ئه وانه ی دواتر ده گوین. به م شیوه پلانه له سه ر خاله هاوده نگه کان له ته وای گریه سه ته که دا هیچی وه ستانک دروست نابیت.

دوای ئه وه ی چاو مان خشانده وه به ته وای گریه سه ته که دا له سه ر زۆربه ی بابه ته کان هاوده نگ یان پازی بووین، ئه و بابه ته ی له کاتی باس کردن داین. ئه گه ره یه کک له ئیمه قسه ی له سه ر هه مان بابه ته هه بوو. باش گفتوگۆیه کی کورتی تر وگۆی گرتن بۆ دووباره پێشنیار ده که م که واز له م بابه ته به یتریت و بۆ بابه ته ی دواتر بپۆین و قسه ی له سه ر بکه یین.

له خولی دووه م لیکۆلینه وه ی به لگه نامه که دا له ۲۰٪ی ئه وه ی که ماوه ته وه چاره سه ر ده کړت. لیره دا ئیمه له سه ر ۹۶٪ ئه و بابه تانه ی که له به لگه نامه که دا هه یه که پیکه وه له سه ری پک که وتوین هه مان هه ستیکی باشیان هه یه. هه ست ده که ن که کاره که یان به ره و پێش ده پوات. ئیسته ده توانین بۆ دواوه بگه رینه وه به بی به کاره یانانی هه سه ته کان و به چاویکی کراوه تر له باره ی ئه و بابه ته ی که ماوه ته وه گفتوگۆ بکه یین وه ئه و ۴٪ی که ماوه ته وه ده بیت به شیوه یه کی پک و پک بکه وینه ژیر قسه کردن و پیکه و تنه وه.

یاسای چوار:

له گفتوگۆی یاسایدا هه یه به ناوی ((یاسای چوار)) له بهر ئه مه له گفتوگۆدا ته نها چوار بابه ته ی سه ره کی هه یه که ده بیت له بابه ته ی

باسكارودا ھەيىت. لە ھەمان كاتدا بۆ ئۆھەي ھەر دوولاي قسەكەريان
گفتوگۆكەر بە ھاودەنگى و پازى بوون بگەن، دەبىت پىز بەندى ئەم چوار
بابەتە لەلای ئەوان جىاواز بىت.

بۆ نمونە، ئەگەر بۆ يەكتە لە ئەوان نىرخ و بۆ لايەكەي تىرى ئەوان كات
گرىنگ بىت، گفتوگۆكەيان قسەكردنەكە بە شىۋەيەكەي ئاساي بەرھو
پىش دەپوات. كاتىك كە ھەر دوولا لەسەر بابەتي قسەكردن پىك
دەكەون، كاتىك كە نىرخەكان ناگوپىت گفتوگۆكە كۆتاي پى دىت.

ئەركى ئۆھ جگە لە باس كوردنى بابەتەك بۆ كۆمەلەك، پوون كوردنەوي
چواربابەتەكەيە كە لە درىژەي قسەكردنەكە تاندا بە ئەو دەگەن. دواي
ئۆھەي كە پوونتەن كوردەو دەبىت بە شىۋەيەك سەرنجى ئەوان بۆ
خۆتان پاكىش بۆ ئۆھەي بتوانن ئۆھەي جىي سەرنجى خۆتانە بىلەن.

بىرۆكەكانى خۆتان لەسەر ۋەرەقەيەك بنوسن:

ھەر كاتىك كۆپىكى بازىرگانىتان ھەيە، دەبىت بىرۆكەكانى خۆتان لەسەر
ۋەرەقەيەك بنوسن. ھەر جۆرە ناپازىيەك كە دەبىتە ھۆي پىشەنەكەوتن
يان قەبۆل نەكردنتان بىنوسن. دواتر لە بەرامبەر ھەر يەك لە
ناپەزايەكان ۋەلامىك يان چەند ۋەلامى گونجاو بدەنەو ۋەلەسەر
ۋەرەقەيەك بىنوسن.

ھەركاتىك پووبەپووي ھەر پرسىارىك يان ناپەزايەتيەك بونەو، دەبىت
بەپىزى پەفتارىكى جوانەو ۋەلام بەدەنەو. دلتىاي وتواناكانى خۆتان
زىاد بگەن. دواتر ئەو ۋەلامانى كە پىشتر ئامادەتان كوردو ۋە جۆرىك
بدەنەو كە ۋاھەست بگەن كە لەم چەند چىركەيەدا بە مېشكتاندا
ھاتو ۋە.

هميشه ژيرانه و سهرکه وتوانه خوټان نيشان بدهن:

نهمهش تنهها به گوتن نابيت به لکو دهبيت به کردار بيسه لمينن. له گهل
هر جوړه ناره زايه ک و جياوازيه ک که له به رامبه ر نيوه دا ده کړيت.
دهبيت هميشه خوړاگرو له سهر خوښ. هرچی به نهرم و نياني و به جواني
په فتار له گهل نه وکه ساند ا بکن نه وان ناسانترو پاچه تر له بابته کان
ده کولنه وه و گوټان يو ده گرن. نه م په نده گرنه تان له بير بيت که
ده لیت: ((مار به قسه ی خوش له کون دیته دهر)) يان ((که وچی پکی
پر له شه که ر دهبيت هوی نه وهی که دهرمانه تاله کان قوت بدهی يان به
ناسانی بيان خوی.))

له بيرتان بيت که باس کردنی نيوه يو کومه لیکي بچوک گفتوگويه يان
وتوويزکی پوويه پوه مه به ست له م قسه يهش نه وهيه که نابيت تنهها
نيوه قسه بکن. خالک يان بابته تک که ناماژه ی پی بکن وبابته کتان
يان خالک تان کوپکه نه وه و پوخته که ی باس بکن. دواتر داوا له
ناماده بان و بيسه ران بکن که نه وانيش پيشنيار و بوچی و نیک يان هر
شتکیان له سهر بابته که هيه بيلين. يان پرسياړه کانی بکن.

به شداری به نه وانيش بکن:

هرچی به شدار بوان زياتر به شداری پی بکن، نه مهش دهبيت هوی
نه وهی که به شدار بوان له دودلی و ترسان له قسه کردن پژار بکن
زياتر چالاکیان کن هم ميو نه م کوپه که هم يو کوپه کانی تریش نه گه
له کوپي نيوشدا نه بن. باشت دهرتوانن له هه ست و بير که کانی نه وان تي

بىگەن. ئەوانەى لە كۆتاي كۆپەكەدا نۆرتەر لە ئىۋە پازىن و نۆر
سوپاسگوزارى ئىۋە دەبن.

يەكگرتوى كۆمەلەكە:

كاتىك ئىۋە لەگەل يەك بەيەكى كۆمەلەكە بە خۆشەيىست و پىزىكى
نۆرەۋە پەفتار دەكەن، ھەريەك لە كۆمەلەكە ھەست بە خۆشەيىستى و
پىزىكى نۆر دەكەن بە جوانى گویتان بۆ دەگرن. ھەريەك لە ئەوان وا
ھەست دەكەن يەككىن لە كۆمەلەكە. بەلام بە پىچىۋانەۋە، ئەگەر بەيى
سەبرانەو بەتوپەى و بەيى ھىچى پىزگرتنىك لەگەل ئەواندا پەفتار بىگەن،
ھەست بە ترس و دوودلەكى نۆر دەكەن گویتان بۆ ناگرن.

زنجىرەۋ پلەۋپايەكانتان لە بىر بىت:

ئەگەر ئىۋە لە كۆپى بچوكى بازىگانىدان دەبىت پەفتارى يەكسان لەگەل
ھەموو ئەواندا بىگەن، دەبىت بىرتان لە ((زنجىرەۋ پلەۋپايە)) ى ھەموو
كۆمەلەكە بىت. لە نۆربەى كۆمەلەكاندا، يەككىل لە كۆمەلەكە يان گروپەكە
گىرنگىرەۋ بە ھەتەرە لەۋانى كە. بىرۆكەكانى ئەم كەسە پلەۋپايەدارە چى
بە شىۋەى قىسەكردن يان بەيى قىسەكردن دەبىتە ھۆى كاريگەرەكى نۆر
لەسەر بىرۆكەكانى ئەۋانى تر.

ۋاتە ئەم زنجىرەۋ پلەۋپايە لە ئىۋە ھەموو كۆمەلەكاندا ھەيە. كەسىك لە
جىگەى يەكەم و يەككىلى تر لە شىۋىنى دوۋەم و يان سىيەم دايە. ھەندىك
لە كەسەكان كە لە كۆپەكەدان ھىزو ھەلباردىنكى نۆر كەمىيان ھەيەۋ يان
ھىچى زانىيارەكەيان پى نىيە، بە پىچىۋانەشەۋە ھەندىكىيان نۆر زىرەكەن
ۋە لوتكەى زانىيارى ئەم بابەتان كە ئىۋە باسى دەكەن.

نه گهر ده تانه ویت و تاردانه که تان کاریگری هه بیت و به سه د بیت بۆ
 ناماده بوان. ده بیت نه و که سانه که گوئیان بۆ و تاره که تان گرتوه یان له
 ژیر دهستاندان بیان ناسن نه مهش واده کات که و تاردانه که تان
 کاریگریه کی باشی هه بیت. له هه ندی بابته دا، که سیک که له سه رتادایه
 زۆر که م قسه ده کات. له هه ندی بابته شدا که سیک که گه وره یه زۆر قسه
 ده کات.

زنجیره پله و پایه:

له گه شتی کۆتایدا بۆ ولاته عه ره بیه کان، له باره ی ته کنیک و زانیاریه کانی
 و تاردانی خه لکی عه ره ب لیکنۆینه و هم کرد. تی گه شتم که سیک له نیوان
 نه وادا بی ده نگه ره و که متر قسه ده کات، له هه موشیان به تواناته.
 که سیکیش که له هه مویان زۆرتر قسه ده کات و ده پرسیت، که م تواناته و
 پله و پایه یه کی که می هه یه.

نه گهر له باره یه و لیکنۆینه و هم نه ده کرد، له وه ده چی بیت نه و که سانه ی
 که له هه موان زیاتر قسه ی ده کرد منی بخستایه ته ژیر کاریگری خۆیه وه و
 من و له نه وان تیگه شتایه م که له هه موان زانیاری زیاتری پێیه،
 له گۆمه لگای پۆژئاوادا، ی که سی یه که م زۆر یان که م قسه بکات. له هه م
 بواره کاند ده بیت بزایت له گه ل چی که سیکدا قسه ده که بیت و پێزی ئی
 بگریه. بیرۆکه کانی خۆتان بۆ نه و باس بکه ن، دواتر به ئارامی سه یری
 به ک به یه کی ناماده بوانی ناو ژووره که بکه ن له گه ل نه وادا په یوه ندی
 سه یرکرن دروست بکه ن و به رده وام سه یری نه وان بکه ن، و هه ر جارێ
 سه یری که سیک بکه ن. دواتر راسته وخۆ بگه رپێنه وه بۆ که سی یه که م و

سەيرى بىكەن بۇ ئەۋەى دۇنيابىن كە ئاڭاى لە ئۆۋەيە سەرنجى ئۆۋە دەدات و گۆى بۇ وتارەكەتان دەگىت.

وتوۋىڭى شەقامى دوولايەنەيە :

بۇنمۇنە كاتىك كەسانى كۆمەلىك ھاندەدەن بۇ پىرسىياركردن، باسى بۇچىۋون و سەركەۋتن يان ئاپازىيەكان دەكەن، ئەۋان زىاتىر بىرپارەكانتان بە دەست دىنن وپىشتىگىرى لى دەكەن.

ئەگەر ئەۋان بۇچىۋوننىكىيان نەبىت و پىرسىيارىك نەكەن، لەپاستىدا ھەست بە ھىچى پىكەتتەنەكەن ناكەن وتەنیا بىسەرن. بەقسەنەكردن لەبەشدارى نەكردتان زۆر سود ۋەرنەگرن بەرھەمىكتان نىيە. ئالفرد ئەسلوان يەكەكە لە بنىادنەرەكان، كاتىك باسى بەرھەمىك بۇ كۆمەلى لە بەپتوبەران دەكات. لەكۇتاي كۆپەكەدا دەپرسىت: ((ئايا بۇچىۋون يان پىرسىيار لەم بارەيەۋە ھەيە ؟)) ئەگەر كەس قسەنەكات، يان ئەگەر ھەموۋان لەسەر جۆرۋ شىۋەى باس كىردنەكە پازى بن، يەكسەر دەلىت: ((لە بىرپارى ئاشكراى كۆمەلەكەدا دىارە كە سەرنجى ئەۋ بابەتە گىرنگە نەدراۋە كە باس كراۋە. لە كاتىكدا كە ھەموۋان لەسەر ئەم بابەتە پازىن، دەبىت ئەم كۆپە بۇ دواتر دوابخىت، چاۋەپى دەكەم لەكۆپەكانى داھاتودا پەخنىۋە پىشنىارەكانتان بىسىتم.)) لەۋەى كە تى گەشتىۋو ئەۋەى كە بەپتوبەران و پىشكەشكاران فىر بوون ئەۋە بوو كە كەسى قسە نەكات يان ھەموۋان پازى بن، كەۋاتە ھىچى كەس بىرى لە باسەكە نەكردۋەتەۋە. ئەمە ماناى ئەۋەى كە ئەۋان دواتر دەست بەپىر كىردنەۋە دەكەن لەبارەى بابەتەكەرە ھەر ئەمە تەۋاۋى ھەۋل و كۆششەكان لە ناۋ دەبات.

له به شیکې به هیژدا بن:

له کاتې دهست پي کړدنې کږه بچوکه کاند، ژورده که به شپوه په ک
پرازيننه وه که له پستانه وه دیوار بیت و درگا که پو به پوتان بیت. به م
شپوه پیکه ستنه ناماده بوان له کږه که دا، به پي وستان و دود پي
ده توان پي نه ژورده وه و پږنه دهره وه بڼه وهی له هه مان هه مو نه وان
ببین. با شترين پازاندنه وه بڼ کږه بچوکه کان شپوهی نیوه باز نه په
که نیوه له سره کراوه که یوه وه ستاون و بابه ته که ی خوتان باس
ده که ن. نه گهر هه مو به شدار بوان به شپوهی نیوه باز نه ی دابنیشن نه وا
ده توان هه مو ان یه کتر پو به پو ببین. نه م پازاندنه وه یان نه م
پیکه ستنه به شپوهی که گشتی له گه ل بارود خیکدا که کڼه له کی
به شپوهی پږ به رامبه به نیوه داده نیشن جیا وازه. له م حاله دا هه لیک بڼ
دروست کړدنې په یوه ندی یان باس کړدنې بڼ چی ونه کان بونی نیه.
ته نانه ت ناتوان بڼ چی ونه کان به پیکه نینه وه، بڼ یان شانه به رز کړنه
بلین. هه میسه هه ول بدن ژورده که به شپوهی که پرازيننه وه یان پیکه خن
که هه مو ان بتوان یه کتری و نیوه ش به ناسانی ببین.

له کاتې پیکه ستنې کږه کان، به پږ به وان له دهره و به ری میزه که به
شپوهی نیو باز نه ی داده نیشن. هه ر کاتیک خالیک یان پرسپاریک ده خه
پو به چوار دهری میزه که دا ده خولیمه وه وده پږمه لای یه که به یه کیان
داوا له هه مو یان ده که م که بڼ چی ون و وه لامی خویان بلین. نه م پیکه و
شپوازه له م سالانه دا پیکه یه کی زور سه رکه وتوو بپوه بڼ من. له شپوه
پیکه ستنه یه که به یه کی ناماده بوان ده توان بڼ چی ونه کان خویان دهره بڼ
و نه وانی تریش ده توان سه یری نه و که سه بکه ن گڼی بڼ بگرن کاتیک که

قسه دهكات. به دانىشتن له دهوړوبهړى مېزه كه باسېكى گاريگه رو
قولمان دهبيت.

ههنگاوى دواتر پوون بکه نه وه:

له بېرتان بيت نامانجى وتاردان، بچووک گه وړه، سهړکه ورتنه به سهړ
زۆربه ي ههنگاوه کانتاندا. له بېرده وام بونى گفتوگو دهبيت هم پرسپارانه
به شپوهيه کى پاسته وخو بکن و بېرسن: ((له م کاته دا دهبيت چى
ههنگاوک بنځين و جى به جى بکه ين؟ له باره ي هم بابته وه نيشيک
دهبيت جى به جى بکه ين؟ به شپوهيه کى پیکه وتنانه له سهړ هم بابته
ههنگاوى دواتر چى دهبيت؟))

کاتیک که وتاردانتان بو کومه لیک هه يه و به نیازن ههنگاوکى پیکخواو جى
به جى بکن پتويسته له سهړتان پیک بکه ون له سهړ نه وهى که چى
که سيک به پر سپاره و چى کاتیک دهبيت کاره که ته واو ببيت. له زۆربه ي
باشترين وتاره کانتاندا له سهړى پیک ده که ون به لام له نه جامدا له کاتى
جى به جیگردندا هېچى شتيک پوو نادات. هوکاره که شى نه وه به هېچى
که سيک وه که به پر سپار بو جى به جى گردنى کاره که له کاتیکى
دياريگراودا ديارى نه کراوه.

له شپوهيه کدا که نيوه که سى پوون که ره وهن، ته نانه ت نه گهړ
ناچى اريش بن که قسه کانى خو تان دووباره بکه نه وه، تواناي نيوه له
سور بون و دلنيا بون له جى به جى گردنى هم ههنگاوانه، وتاردان و
پلاندانانى نيوه به به هاتر دهكات.

وتاره‌که‌تان به شیوه‌ی ده‌نگ و په‌نگ پی‌که‌ش بگه‌ن:

له هه‌موو کۆمه‌له‌کاندا، نزیکه‌ی ۷۰٪ی به‌شداریوان بینهری ته‌وه‌ره‌که‌ن
و ۳۰٪ی که ماوه‌ته‌وه بیسه‌ری ته‌وه‌ره‌که‌ن. کۆمه‌له‌ی له ۷۰٪ی هه‌مان
بینهران، ده‌بیت خاله‌وبابه‌تاکان و نمونه‌کان به شیوه‌ی جوان بینن بۆ
ئه‌وه‌ی بتوانن به‌باشی له قسه‌کانی ئیوه تی بگه‌ن و قسه‌کانتان قه‌بول
بگه‌ن، له ۳۰٪یه‌که‌ی تر، واته بیسه‌رانی ته‌وه‌ره‌کان، ده‌توانن به‌گۆی
گرتن بۆ وتاره‌که‌تان له زانیاری قسه‌کانتان تی بگه‌ن.

له ئه‌نجامدا له ۷۰٪ی بیسه‌رانی ئیوه ته‌نیا کاتیک له قسه‌کانی ئیوه تی
ده‌گه‌ن که نمونه‌یان بۆ به‌یینه‌وه. یاسای کۆپه‌که‌ی خۆتان بنوسن بۆ
ئه‌وه‌ی ئه‌م کۆمه‌له زۆره له کۆپو وتاردانه‌که‌تان تی بگه‌ن. ده‌توانن کاتیک
خالیک باس ده‌که‌ن. ده‌توانن سود له پاوه‌رپۆینت وه‌رگرنو خاله‌کانی پی
نیشان بده‌ن. له هه‌مان کاتدا ده‌توانن سود له ته‌خته‌په‌ش وه‌ریگرن بۆ
نوسینی خال و زانیاریه‌کانی بابته‌که. کۆمه‌له‌ی بینهرانی ته‌وه‌ره‌که به
(بینینی) ئیوه له‌کاتی وتارداندا هه‌ست به‌ ئارامی ده‌که‌ن. له‌لایه‌کی
تر بیسه‌رانی ته‌وه‌ره‌که، له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی به‌ بینینی زانیاریه‌کان و
نوسینه‌کان پازین، به‌لام زۆتر چه‌ز ده‌که‌ن ئه‌و قسانه بیستن، هه‌روه‌ها
له باره‌ی واتای ئه‌و ده‌سته‌واژانه‌ی که به‌کاری دینن پرسیار ده‌که‌ن. بۆیه
ئیوه‌ش ده‌بیت به‌جوانی خۆتان ئاماده بگه‌ن.

نیشان بده‌ن، بلّین و پرسیار بگه‌ن:

کاتیک ده‌ستم به‌ سیمیناره‌که کرد، کۆپه‌کانی خۆم به‌ خاله‌ گزنگه‌کان
ده‌ست پی ده‌که‌م، دواتر له ته‌خته په‌ش یان له پاوه‌رپۆینت سه‌

وەرگرم، وەھا ئامپىرىك كە ئەم ھەللىزاردنە بە من دەدات بۇ ئەوئەي خالە
گرىنگەكان لە كاتى نوسىنياندا لەسەر پەردەيەك كە لە پشت يا لە تەنشت
منداىە نيشان بدەم.

لە كاتى وتاردا، خشتەكان و وىتەكان و بابەتەكانى ترويتنا دەكەم كە خالە
گرىنگەكانى وتاردانەكە بە شىئوئەيەك نيشان دەدات. كاتىك لەسەر
ووشەيەك يان بابەتەك سور دەبم، بە پوونى دەينوسمەو بەم شىئو
پىڭخستە ئامادەبوون دەتوانن بيان بينن.

لە ئەنجامدا، خەلگى زانبارى زۆر دەنوسن. لە وكتەي كە شتەك دەنوسن،
بىسەرەن وا بىردەكەنەو كە ئەو بابەتە گرىنگە بەو شىئوئەيە ئەوانىش
ھەمان بابەت دەنوسنەو. ئەمە وادەكات بۇ ئەوئەي ئەوان لە تەواوئى
سىمىنارەكەي ئىئوئەدا ئامادەبن.

ئەگەر تەنھا قسە بکەن، بىڭگە لەوئەي كە ھىچى شتەك بنوسن يا
نومەيەك بەننەو، تەنانت زۆرەي مېشكەكانىش ۸۰ تا ۹۰٪ قسەكانى
ئىئو لە كۆتاي وتاردانكەدا لە بىر دەچىنەو. بە قسەکردن و نوسىن،
ئاگات ھەم لە بىنەرانی تەوەرەكە و ھەم لە بىسەرانی تەوەرەكە دەبىت.
بەم شىئو پىڭخستە وتارەكانى خۆتان بە سود و گرىنگ دەكەن بۇ
بىسەرەن و بىنەرانی وتارەكە.

بەباشى خۆتان ئامادە بکەن:

كاتىك كەسەك لە ئامادەبوون پىرسپارىك دەكات يان باسى بابەتەك دەكات،
ئىئو دەبىت دوو كار بکەن مەگەر ئەوئەي كە پىرسپارىن بابەتى باسكراو
لەلای ئەو بە تەواوئى پوون بىت. يەكەم جار، پىش وەلام دانەوئەي
پىرسپارەكە يان بابەتەكە، دەبىت ئەو بابەتە پىرسپارە بە مېشكى خۆتان

باس بګن يان به مېشکي خوتان بۆ خوتاني پوون بګنه وه. بۆ نه وهی به ته وای له بابته و پرسپاره که تی بګن. دوی نه وهی خوتان لیتی تیګه شتن بۆ نه وهی پوون بګنه وه بۆ نه وهی بزائن به ته وای له مېه سستی تیګه شتون. ده توانن بلین: ((مېه سستی نیوه له م پرسپاره.)) . . . نه مه بوو؟

دووه مین شتوان بۆ وه لاندانه وه یه کی راست ودروست. نه وه یه که داوا له که سه که بګن پرسپار يان بابته که به شتووه یه ک بلینت که نیوه بتوانن به باشی لیتی تی بګن. هرکاتیک له پرسپار يان بابته تی نه گه شتن وله لاتان زور ئالوز بوو، ده توانن نیوه نه م پرسپاره بګن و بلین: ((مېه سستی نیوه چی یه ؟)) خراپترین کاریک که ده یکه نه وه یه که وه لای پرسپاریک بده نه وه که به جوانی يان هر لیتی تی نه گه شتون.

پوخته:

له نه مړوه پریار بدن که به شتووه یه کی ته ووا ئاماده بن. له هر وتار دانتیکدا هر چی له توانا تاندا یه بیګن يان بلین. له بیرتان بیت کومه لیک که ده توانن له سر کاره که ی نیوه کاریګه رییان هه بیت له کانی سهیر کردنی نه زمونه کانی نیوه دان.

هر کاتیک له کومه لیکدا ده ست به قسه ده که ن، بۆ هاندان يان بۆ ناپه زای وه يان. ده بیت هوی پیشکه وتن يان دواکه وتن خوتان ده بیت چاوه پړی هه موو شتیک بن!

بەشى ھەتەم

زال بوون بەسەر تەمەندا: كاريگەرى بىر ياردان لەسەر بيسەران

گەرەتەين وياشتەين ئارەزوو كانتان بۇ خۇتان ھەيىت. ئارەزوو گەلەك
كە ھەز بەيئىشكەوتنى دەكەيت. ھەوالى ئىوھ مژدەيەكە لەسەر ئو
ئارەزووانى كە پۇژىك لە ژيانتاندا پىشكەوتن بەخۇيەوھ دەيىنەت.
" جىمزالان "

پۇژى لە پۇژان بەرنامە داپژەرەيىكى پەيوەندى بەوتاردەيىكى بە
ئەزمونەوھ كەرد بۇ ئوھى كاتىكى گونجاو دابىنەت بۇ وتاردان. يەكەم
پرسىارى بەرنامە داپژەرەكە كە كەردى ئوھە بوو: ((ھەقى زەھمەتتان
چەندە ؟)) وتاردەر وھلامى دايەوھ: ((پەيوەندى بەوھوھ ھەيە
كەدەتەيىت ماوھى وتاردانەكە چەندەيىت پەيوەندى بەو ماوھەيەوھ ھەيە
كەمەن خۇمى بۇ ئامادە دەكەم.))

ئو دواتر پرسىارىيىكى تەرى كەردووتى: ((تى چوونى ۳۰ خولەك قسەكەرد
و ئامادەيى بۇ ئو چەندە)) وتاردەر وھلامى دايەوھ ئوھى پى گوت: ((
شەش تا ھەشت كاتژمەيرى پىويسەتە بۇ خۇ ئامادە كەرنىكى باش بۇ
وتارداننىكى ۳۰ خولەكى كاريگەر و ۵۰۰۰ ھەزار دۇلار تى چوونى ھەيە))
بەرنامە داپژەرەكە بە سەرسوپمانەوھ پرسى: ((كەواتە تى چوونى نىوھ
پۇژىك يان تاقىك قسەكەردن و ئامادەبون چەندى تى دەچىيىت ؟))

وتاردەر وەلامى دايەو وەئەمەي گوت: ((بۇ نىوہ يۇڭنىڭ يان تاقىڭ
قسەكردن و سى تا چوار كاتژمىر دەبىت بۇ پىڭكېنن و خۇ ئامادەكردن
دانىم تى چىونەكەشى ۴۰۰۰ ھەزار دۇلار دەبىت.))

((پۇڭنىڭ تەواو قسەكردن چۆنە، تى چوونى ئەو چەندە و چەند كاتى
دەوئ بۇ پىڭكېنن و خۇ ئامادەكردن؟))

وہلامى وتاردەر بەم شىوہ يە بوو: ((ئەھا، ئەگەر وتاردان بۇ پۇڭنىڭ
تەواو، لە ئىستاو دەتوانم دەست پى بگەم.))

وتاردان ھەرچى كورت تىرى بى كىشە ترە:

مەبەستى من لە باس كردنى ئەم باسە لە سەرەتاي بەشەكەوہ ئەوہ بوو
كە ھەرچى كاتەكە كورت تىرىت، بەھۆى ئەوہى كە باروڭخەكەر
كاتەكە دىارى دەكرىت كاتەكەش لەوہ دەچىت كورت بىت. بەھۆى
ئەوہى كە باروڭخەكە سنور داردەبىت خۇ ئامادەكردن بۇگە ياندنى
مەبەستەكە كاتىڭى زۆر دەوئ. ئەگەر بىر يار بىت كە تەواو رۇڭكە
قسە بگەيت، دەتوانن كاتەكانى خۇتان بە چىرۇكەكان، نمونەكان وئامازە
كردن بە جىاوازيەكان پى بگەنەوہ، ئەگەر تەنھا ۲۰ خولەك كاتتان ھەبىت
بۇ گە ياندنى مەبەستەكانتان دەبىت زۆر شىاواو يان گونجاوانە لە سەر
بابەتەكان ورد بن و دەبىت لەو كاتە دىارىكراوہ دا مەبەستەكەى خۇتان
بگەينن.

يەكەمىن وتاردانى من بۇ بىسەرەن ژمارەيان ۷كەس بوو. بەلام دواى تى
پەپ بوونى كات. جارىڭ بۇ ۲۵۰۰۰ ھەزار كەس قسەم كرد. جارىڭى تىرى
۸۵۰۰۰ كەس قسەم كرد كە ۲۰۰۰ كەس لەوان بە شىوہ يەكى پاستەوخۇد
۸۲۰۰۰ ھەزار كەسى تر لە ۶۰۰ شوئىنى تر لە پىڭەى سەر تەلايتەوہ

بيسەرو بينەرى من بوون. كاتى وتاردنەكان و كۆپرەكانى من لە ۲۰ خولەكەو تا ۳۰۴ پۇز دەست پى دەكات.

ھەر وتاردانىكەم كە ھەبوو بى، تەنھا بۇ يەك جارىان زياتر، دەبوايە خۆم بۇ يەك بەيەكى بابەتەكان ئامادە بگردايە وبە وردى پاهىنانم دەکرد بۇ ئەوہى بتوانم باس كوردنەكەم باش و گاريگەر بىت. ھەرچى ژمارەى بيسەرەكانتان زياتر بىت، دەبىت ھەك وتاردەرىك پاهىنانى زياتر بگەيت. قسە كوردن بۇ ژمارەيەكى زۆر لە بيسەران جياوازە لە قسە كوردن بۇ ژمارەيەكى كەم يان كۆمەلەيەكى كەم.

ھەشت بەشى وتاردانىكى كاريگەر:

بە ھەمان شىئوہى كە لە بەشى يەكەمدا وتم، ۲۰ تا ۶۰ خولەكى بۇ كۆمەلىكى زۆر لە خەلكى، ھەشت خال يان ھەشت بەش بوونى ھەيە كە دەتوانن سوديان لى وەرگرن بۇ خۇئامادە كوردن و پىكخستن. مۆلت بدەن كە جاريكى ترئەو خالانەتان بە بىر بەينمەوہ.

(۱) دەست پى كوردنى بابەتەكە: لەم كاتەدا ئىوہ سەرنجى بيسەران بۇ لاي خۇئان پاكيشن وئەوان ناچىار دەكەن كە چاوەپىيى بيستنى قسەكانى تر يان بەشەكانى تر بن.

(۲) دەستپىك يان پىشەكى: كاتى پۇشتن بۇ يەكەم خالى قسە كوردنى ئىوہيە.

(۳) بابەتى يەكەم: لەم كاتەدا بابەتى يەكەم باس بگەن.

(۴) پۇشتن بۇ بابەتى دووہم: لەم كاتەدا ئىوہ ئامازە بە پۇشتن بۇ بابەتى دووہم دەكەن.

۵) دووهم خالی سهره کی: سروشتیهن نه م خاله یان نه م بابه ته به دوی بابه تی به که مدا باس ده کریت.

۶) پوشتنیکي تر: کاتی باسکردنی خالی سییه مه.

۷) سییه مین خال: به رده وامبونی بابه تی به که م و دووهمه.

۸) پوخته: له م خاله دا نیوه باسه که ی خوتان کو ده که نه وه وله بیسه رانی خوتانتان ده ویت که دهس به کاربن.

حهوت خالی گرنگ له وتارداندا:

به مه به سستی نویسی وتار له هر بواریکدا بق هر بیسه ریک، له هر وتاردانیکدا ده توانی بق هر یه که له م ههوت بابه ته له ۱ تا ۱۰ درهجه بدن. درهجه که م دان به هر وتارده ریک بق هر بابه تیک نیشانه ی لاوازی و کاریگری نه بوونی نه و بابه ته یه.

پیشه کی وده ستپیکردنی بابه ت:

زور گرنگ له سهره تاي وتارداندا کاریگریه کی باستان هه بیت له سر بیسه ران. به که مین کاریگری له سر بیسه ران پیش له وتاردان دروست ده بیت. کاره که ی خوتان به ووتنی ووشه به ووشه و وتاردانی خوتان وتاردانی خوتان له سر وهره قیه که دهست پی بکن. به هه مان شپوره که له به شی دووهمدا پوونم کردوه ته وه. ته وای بچی ونه کانتان له سر وهره قیه که به ته وای بنوسن. ناو نیشانی وتاره که له سهره وای وهره قیه که بنوسن و دواتر هه موو نه ویا به تانه ی که ده تانه ویت باسی بکن یان په یوه ندی به م باسه وه هه یه له ژیر ناو نیشانه که دا بنوسن. نقریه ی کاته کان پوون کردنه وه ی بچی ونه کان به دوو تا سی لاپه ده گات.

دوای تەواکردن ویاسکردنى بۆچى و نه كان، پىداچى و نه وه بۆ خاله جياوازه كان بکه، تەواوى وتاره كهى خۆتان تۆمار بکه و له بهرى بگره وه. بۆشای نىوان دىره كان دووبه رابهرى بۆشای ئاسای بىت بۆئوهى به ئاسانى چاوبىيدا بخشیرىرتته وه هينده چاوبه وتاره كهى خۆتاندا بخشیننه وه و پاهینانى له سه ر بکه. بۆ ئوهى له کاتى باس کردنى باب ته که و ده رپرینى وشه كاندا هىچى کيشه يه کتان نه بىت. بۆ دلنیا بوون له کارى گه رى باش به سود له سه ر بىسه ران ده بىت چه ند کارىکى تر جى به جى بکه.

هۆلى وتاردانه که به تەواوى ئاماده بکه:

دووه مین به ش بۆ کارى گه ر بوون له سه ر بىسه ران ئه وه يه که زوو بکه نه هۆلى وتاردان، ته قریبه ن پۆژىک پىشتر، بجى نه هۆلى وتاردانه که وه و پىاسه يه ک بکه له ناو هۆله که دا بۆ ئوهى شوینى وتاره که له کاتى وتاردانتاندا نامۆ نه بىت و پابىن له سه رى.

سه ر شاتۆ (مه صره ح) و سیسته مى ده نگى، پوناكى، شوینى دانیشتنى ئاماده بوان بپشکنن. هه رگیز وا بیر نه که نه وه که که سیکی تر بتوانىت وه ک ئیوه چاودىرى شتانی ناو هۆله که بکات، له بىرتان بىت، زۆربه ی ئه و که سانه ی که کارى پىکخستن و به رپۆبه رى ئه و شتانه که په یوه ندى به هۆلى وتاردانه که وه هه يه، به دلنیا به وه ده سه که وتیکیان هه يه وه ته نیا ئامانجیان جى به جى کردنى کاره که ته و به جى هیلانى شوینه که يه.

ئمه ده زانم که ماوه يه ک له مه و پىش به مه به ستى وتاردانیکى ۹۰ خوله کى بۆ ۴۰۰۰ که س له به رپۆبه ران و ئیش که ران و یان کرىکارانى کۆمپانىا به کى نئوده وه لته ی بانگه یشت کرابووم. کۆپه که سى پۆژه بوو کۆمپانىا ئه رکی

پاراستنی هۆله که و شه و شتانهی که له ناویدان به کۆمه لێک له کارزانان سپارد شه و شتانهش وهک دهنگ، پهنگ و کورسیه. من له نیتوان دووهمین پۆژدا و له کاتی نانی نیوه پۆدا گه شتم. من زوو گه شتم چهند باش بوو که زوو گه شتم.

شیوازی و تاردانی من بهم شیوهیه له کاتی قسه کردندا هه ندیک لهو بابتهانهی که لیکۆلینه وهم له سه ر کردوو و ونوسیومه ته وه به نامیری نیشاندان نیشانی ئاماده بوانی کۆپه که ی ددهم.

من له ناوه راستدا دهوستم و ئامیره نیشان ده ره که له لای راستم داده نیم بۆ شه و ی بتوانم له کاتی قسه کردندا بابته ته کان بگۆرم وه گه ل شه و اندا په یوه ندیم هه بیته و راسته وخۆ سه یریان بکه م.

له م و تاردانه دا، لێ پرسراوانی شه م کاره ئامیره که یان له پشتمه وه دانا بوو واته شه گه ر بمویستایه بابته ته کان بگۆرم ده بوایه پشتم له ئاماده بوانی کۆپه که و بیسه ران بکرایه. له کۆتایدا به شه وانم گوت یان بۆم پونکرده وه که له م بارودۆخه دا شه گه ر به و یته له سه ر ئامیره که بابته تیکی تر نیشان بدهم ده بیته له پیش مه سه ره که وه بۆ دواوه بپۆم و پشت له ئاماده بوان و بیسه ران بکه م شه مهش کار تیکی نه گونجاو ئالۆزه، به لام شه وان ته نیا شانه کان یان به ر زکرده وه شه سلنه شه م قسه و بابته یان لا گرنگ نه بوو. داوام له شه وان کرد که ئامیره که بخه نه شوینیکه وه که بتوانم له گه ل بیسه راندا په یوه ندییه کی راسته وخۆم هه بیته واته پووم له ئاماده بوان و بیسه ران بیته. به و شیوه یه ی که هه ولّم داو خۆم هۆله که م ئاماده کرد و تاردانه که م زۆر به باشی به پۆوه چی وو.

چاوپېڭكە وتن له گەل بيسه رانى خوتاندا بكن:

پيش له وتاردان، له گەل پېڭكەينه رەكانى كۆرەكە، ميوانەكان، له گەل
هەندى له ئامادەبوان چاوپېڭكە وتن بكن. له پيشدا خوتان بناسيندن ودواتر
ناوى ئەوان بېرسن وەهول بىدەن هەندىك زانىار لەبارەيانەو بەدەست
بەيتن.

ئامادەبوان هەميشە له قسەکردن له گەل وتاردەردا وپرسىارکردن لايان
چىژوهردەگرن. ئامانجى ئىوہ دروست کردنى هەستىكى وەهاپە لە نيوان
ئەواندا. ئىوہ دەتانه ویت لە بىروەهەستەكانى ئەوان ئاگادار بن وتى بگەن.
سەرەپاى هەموو ئەمانە ئىوہ دەتانه ویت ئەوان واهەست بكن كە ئىوہ
وئەوان لە يەك ئاستدان.

گوئى بۆ وتاردەرانى تر بگرن:

ئەگەر وتەكەى ئىوہ دواى وتاردەرانى چەند وتاردەريكى ترە، زووگەشتن
وگوئى گرتن بۆ وتاردەرهكانى تر جىگەى گرنگىەو سودىكى نۆرى بۆتان
هەپە. زانىنى ئەو زانىارەكەى كە پيش وتاردانەكەى ئىوہ بە بيسەران
وتراوہ، زۆر پىويستە.

هەندى جار وتارەكانى من كۆتا وتارى پيش نانى نيوەپۆيە، ميوانەكان
دەلئىن: ((لەبەرئەوہى وتاردانەكەى ئىوہ كاترئىمىر ۱۱دەپە پىويست ناكات
زوتر لە كاترئىمىر ۳۰:۱۰ لىرە بن.))كاتىك كە يەكەمىن وتاردەر دەست بە
وتاردانەكەى دەكات، عادەتەن ئەو كاتەش كە بەپۆبەرى كۆمپانىا
يەكەمىن بابەتى پۆژەكە باس دەكات لە بەردەم دەرگاى ئوردەكەدام.
كاتىك كە سەرەى وتاردانەكەى من دىت، دواى ناساندنى خۆم، ئاماژەيەك
بە قسەكانى وتاردەرهكەى پيشو دەكەم، بەتايبەتى ئەگەر بەپۆبەرە

گه و ره که ناماژه به زانیاریه کی گرنگ بکات. من قسه کانی وتارده ره پیشوه که تا پاده یه دووباره ده که مه وه وه که نه وهی که ((کاتیک کی به پیز رابرت ویلسون ناماژه ی به م خاله زور گرنه کرد.)) و منیش له باره یه وه قسه ده که م.

به نه م نیشه تان بیسه ران تی ده گن که سه رنجدانی ته و او به وتاره کانی نیوه گرنیگیه کی زوری هه یه بۆ وتارده ر.

به گوئی گرتن بۆ وتاره کانی پیشوو هۆکاریکی تره بۆ نه وهی بزنان چي شتانیك یان زانیاریه ک وتراوه و چي زانیاری و بابیه تیگیش نه وتراوه. نه گه ر گوئی بۆ وتارده ر کانی پیشتر نه گرن له وانه یه زۆریه ی نه و قسانه ی که ده یکن نه و قسه و بابیه تانه ی پیشتر بیت که وتارده ر کانی پیشتر باسی کرد بیت. هه ر له به ره م هۆکاره زۆریه ی وتاره که تان له لای بیسه ران دووباره یه و بیسه ران گۆئی بۆ قسه کانتان ناگرن.

بۆ نمونه، له بیرمه که له شیکاگو بۆ ۲۰۰۰ کهس وتارم هه بوو. وتاردانه کی من دوا ی نانی نیوه پۆ بوو. به لام من له سه عات ۸:۳۰ له یه که مین وتارداندا له هۆله که دا ناماده بووم یه که مین وتارده ر وتاره که ی له باره ی بابیه تانیکی زور گرنه و به سود قسه ی کردو به قسه ی پیکه ناوی گۆتای به وتاره که ی هینا.

پیش له ناساندنی دووه مین وتارده ر، پشویه کی ۲۰ خوله کی به وتارده ران و بیسه ران درا. دووه مین وتارده ر له کاتی وتاردانه کی خۆیدا هاتوو خۆی نه خستیویه نا په حه تیه وه که له یه که مین وتارداندا ناماده بیت. نه و کاتی گه شته هۆله که ده بوایه برۆشتایه ته سه ر شاتق. نه و نه و بابیه تو قسانه ی که دیاری کردبوو به پیکو پیکی ته وای کرد. به لام نه وه ی جیگه ی

ياساكانى وتارىخى

سەرسوپمان بوو كەلە كۆتاي وتارەكەيدا ھەمان قەسەي پېكەنىناوى وتاردەرى يەكەمى كرد. ئەم جارەيان ژمارەيەكى كەمى ئامادەبووان ويىسەران پېكەنەن، ئەوانى تىرىش كە مابونەو ھەم قەسە دووبارەيە بېزار بوون وناپەحەت دەكەوتنە بەر چاۋ. دەتانتوانى لەشېۋە و دەموچاۋى وتاردەرى تى بگەن كە لەپېنەكەنەننى تەۋاۋى بېسەران سەرى سوپما بوو. دواتر خراپترىن شىتېك چاۋەپوانى ناكىرت پوۋيدا. سىيەمەن وتاردەرىش كە ھەر ۈك وتاردەرى دوۋەم لە ھەمان كاتدا گەشت كە دەبۈايە بېۋىشتايە تە سەر شاقق واتە لە وتاردانەكەي پېش خۇيدا ئامادە نەبوو. ئەم وتاردەرى بەپېزەش دۋاى تەۋاۋەردىنى قەسەوياسەكانى خۇي ئەمىش ھەر بەھەمان قەسەي پېكەنىناوى كۆتاي بە وتارەكەي ھېنا ۈھەمان قەسە سى بارە كرايەۈ.

ئەم جارەيان، بېسەران بە تەۋاۋى بېدەنگ بوون. ھېچى كەس ھەستى بەۈە نەكرد كە وتاردەرى مەبەستى ئەۋەيە كە دلى ئەۋان خۇش بكات ويىان ھېنەتەپېكەنەن. لە پاستىدا بېسەران بۇيان پوون بۈيەۈە كە وتاردەران قەسەكانى وتاردەرانى پېشۈيان نەبېستۈە. بەسەيركردىنى شېۋە و دەموچاۋى بېسەران دەتوانى لەۈە تى بگەيت كە وتاردەران خۇيان لەۋانى تىر بە زياتر دەزانن. بۇيە ئامادە نابن لە وتاركەانى وتاردەرانى پېش خۇياندا. لە ئەنجامدا ئەۋان نەيان تۈانى سەركەۋتۈۈ بن. بۇيە دەلېم لە وتاردانەكانى پېش خۇتاندا ئامادە بن.

چاۋپېكەۋتن لەگەل ناسېنەرەكەي خۇتاندا بگەن:

بۇ دۇنيابون لە پېشەكەيەكى باش ويەھىز، ناسىنى خۇتان بېينن و چاۋپېكەۋتنى لەگەلدا بگەن. بە دۇنيايەۈە دەبېت پېشەكى يان دەسپېكى

خۇتان استىساخ بىكەن و بىدەن بە ئو بۆ ئوھى بىخوئىتتەو. ل
سەرھەوى لاپەرھەكەوھ ئەمە بنوسن: ((تىكايە ئەم نوسىنانە بە ۋىرى
بىخوئىتتەو.)) دەستپىكى لاواز، خراپ بىخوئىرتتەو، وەك ئوھ وايە كە
دىوارىك ھەر لە سەرھەتاوھ بناغەكەى دوست نىھ.

زۆر سەرنج پاكىشە كە زۆربەى كاتەكان ناسىنەرانى وتاردەران بە بى
ئوھى ھىچى شىتەك لە لاپەرھەيە بىخوئىتتەو كە وتاردەركە پىتى دان،
دەھ پۇنە سەر شاتق و ئەوان زۆربەى كات دەقى ناساندن بە دەست وپى
شكاوى دەخوئىتتەو و لە كاتى ناسندا دووچىارى ھەلە و زمان دەبنەو.
ئىوھ بە دلتيا بوون لە باش نوسىنى دەقى ناساندنتان دەتوان پىلە
ناشارامى بىسەران بگرن. كەواتە ئەگەر ناسىنەرەكەى ئىوھ كارەكەى
خۇى بە باشى جى بەجى نەكرد، نابىتتە ھۆى زيان گە ياندن بە ئىوھ.

كاتى نىشان دان !

كاتىك كە ناسىنران، ھەناسەيەكى قول ھەلمژن بە باورپەخۆبۇنەو ۋە
ئازايانەو بەبى ترس بۆ سەر شاتق بپۇن. لە ھەمان كاتدا ئو كەسى كە
ئىوھى ناساند سوپاسى بىكەن چى بەتەوقە كردن يان چى بە لە باوش
كردن بىت. بە شانە پىكەكانتتان بەرامبەر بە بىسەران پاوھستىن ولەگەل
ئەواندا پىپىكەنن.

بۆ چەند چركەيك ھىچى مەلئىن وپى دەنگ بن چاۋەپىتى ئوھە بىكەن كە
لەگەل ئىوھدا رابىن و سەرنجى ئىوھ بەدەن. شوئىنى بىسەران وئامادەبوان
بۆ چوار بەش دابەش بىكەن (دوۋ بەش لە پىش و دوۋ بەش لە دواۋە) بە
شارامى چاۋبىگىپىن بەسەر ئەم بەشانەدا. كەسى ئىوھەندى ھەر بەشەكە

دىيارى بگەن ھەرجارىك كە گەشتنەو ۋە بەشە، سەيرى ھەمان كەس
بگەنەو.

بە باس كوردنى ھەر پستەيەك كە پەيوەندى بە كىشە و ناپەھەتى
بېسەرەنەو ھەيە، سەرنجى ئەوان بۆ خۇتان راپكىشەن. بۆنمەنە، كاتىك بۆ
فرۇشياران يان بازىرگانان قسە دەكەم، ئۆزبەي كات بە وتنى ئەم پستانە
قسەكانى خۇم دەست پى دەكەم:

ھەوال گەلىكى خۇشم بۆ ئىو ھەيە (ھەندىك بى دەنگ دەيم). ئىمە لە
باشترىن بەشى مىژووى مۇقايەتيدا دەژىن (ھەندىك بى دەنگ دەيم).
ئۆزبەي خەلگى بە بەراورد ۋە خەلگانەي كە لە سەردەمانى پىشتىردا
ژيان، پارەيەكى زياتر بە دەست دىنن. ئەركى ئىو ۋەيە كە يەكك
لەوان بن و ئەركى منىش نىشاندانى ۋە پىگەيە كە بگەن بە و شوپنە.

كاتىك سود لەم دەست پى كوردنەم دەگرم، سەرنج و ھەزى بېسەرەن
زياتر دەبىت. خەلگى چى بە مىشكىيان يان چى بە جەستەيان پىزى
خۇيان نىشان دەدەن و بۆ گەشتن و بە دەست ھىنانى ئەم ئامانجە بە
باشى گۆيم بۆ دەگرن.

مەبەستى خۇتان بگەيەنن:

بابەتى وتاردانى ئىو ھەرچى بىت. دەبىت بە جوانى مەبەستەكانتان
بگەيەنن. دلتيا بن لەو ھى كە بېسەرەن بۆ قسەكانتان بە باشى گۆي
دەگرن، ھەزىيان لىيەو لە ژىر كارىگەرى قسەكانى ئىو ھەدان.

ھەرىكەت لى خالەكان بە چىرۆكىكەۋە بىيەستىنەۋە:

ھەركاتىك بۆ تىگەياندنى خالىك چىرۆكىك باس دەكەن، ھەتمەن دووبارە
ئەبەۋ خالەۋە بىيەستىنەۋە، بۆ نمونە، كاتىك مەن بۆ دەست پىي كىرەن ل
پىشەكەك كە پىشتر گوتومە سود ۋەردەگرم، ھەمويان خۇيان لارىيان
كوپ دەكەنەۋە ۋ چاۋەپىي بىيىستىنى بەشەكەي تىرى چىرۆكەك دەكەن.
لەۋانەيە دۋاي ئەۋە بۇيان پوۋن بىكەۋە كە ئەسكەندەر چۇن ل
ئەردەيىلدا داريۋىشى تىكشكاندو دواتر نىردرا بۆ داگىركىدى جىيەنكى
نەناسراۋ.

لە بەردەۋامى قىسەكاندا. لەبارەي تاييەتمەندى سەۋكەك ۋەك پوانگەۋ
ئازادى ۋخۆگرى ۋەپرەسىيىرى قىسە دەكەم. لەكۇتاي ۋتارەكەدا،
ھەرىكەك لەبەپۆيەران دەپىت خۇيان بە ئەسكەندەرىكى شياۋ بزانن كە
لە بەرامبەر پىكەبەرەكانىدا پىكەبەرايەتى دەكرد.

مىشكى خۇتان بەتەۋاۋى چالاک بىكەن:

لە پاستىدا كەجايىزەي تۆبلى برد گوتراۋە مىشكى مۇۋلە دوۋ بەش پىك
نەيت كە ئەۋانەش بەشى لاي پاست ۋبەشى لاي چىيەپە. بەشى لاي
چىيەپ بۆ مەسەلەي ناۋخۆي، بەكاربردەي، لىكەندەۋەي پاستىەكان. . .
. . . ۋەتد بەكاردىت ئىمە لەم بەشەي مىشك بۆ بەدەست ھىنانى ھەر
چۆرە زانىيارىك سود ۋەردەگىرىن. لەلايەكى ترەۋە، بەشى پاستى مىشك
بە ۋىنەكان ۋ، سوز، مۇسىقاۋ چىرۆكەكان. ۋەتد چالاک
دەپىت.

خەلكى بە بەشى لاي پاستى خۇيات بېيار دەدەن. ئەركى ئىۋە ئۈۋە تە جىڭايەك كە دەتوانن مېشكى لاي پاستى ئىۋان چالاك بىكەن. ھەرچى لە قىسەكانى خۇتانهۋە زىاترنەۋان ھان بدەن. ئىۋكاتە بېسەران زىاتر گوى بۇ ئىۋە دەگىن. پىڭگەي ((فلچەي سەيارە)) تان لە بىر بېت.

بە ھەمان شىۋەي كە قىسەكانى خۇتان بە پاستىھەكان وچىزىكەكانەۋە دەبەستەۋە، ئاگاتان لەكەسى ئىۋەندى ھەر بەشىك بېت ۋىدەۋام سەيرى ئىۋان بىكەن. كۆمەلىك ھەلېزىن كە پى دەكەن، ۋا ديارە كە بەتۋاۋى ئاگايان لە ئىۋەيە. ھەر جارى ۋىكەك لە پستەكان بەۋردى بۇيەكەك لەئەۋكەسانە باس بىكەن، ۋادابىن كە لەۋ ژورەدا تەنھا ئىۋانن. دواتر بە ئارامى ۋەسەر خۇي چاۋتان بۇ لاي كەسى سەرنجەدىرى بەشىكى تر بىۋىلېنن ۋىستەيەك بەشىۋەيەكى تەۋاۋ ۋىستەۋخۇ بۇ ئىۋىش باس بىكەن.

پاستەۋخۇ سەيرى بېسەران بىكەن:

كاتىك پاستەۋخۇ سەيرى كەسىك دەكەن، ئىۋكۆمەلە كەسانەي كە دەكەۋە چۈر دەۋرى ئىۋانەۋە ۋا ھەست دەكەن كە پاستەۋخۇ سەيرى ئىۋان دەكەن. كاتىك سەيرى ئىۋكەسانە دەكەن كە لە دواترەۋە دانىشتۇن، ئىۋانەي كە دەكەۋە دۋاي ئىۋ كۆمەلەۋە ئىۋانىشەن ۋاھەست دەكەن سەيرى ئىۋان دەكەن. ھەرچى بېسەران زىاتر ھەست بەۋە بىكەن كە ئىۋە پاستەۋخۇ قىسەيان لەگەلدا دەكەن، زىاتر بۇ قىسەكانتان گوى دەگىن ۋە سەرنجەتان دەدەن.

پاۋەستىن ۋە تارىدەن:

له کاتي وتاردان بڼ کومه لويه کي نذر له پښکي ((راوهستان وتار بدهن))
 سود وەرگرن. له نيو چوارگوشه يه کي مه تر به مه تر يان مه ترونيو به
 مه ترونيو دا پاوه ستن. هول بدن له به ردوام جولان بڼ پيش وډواو چي پ
 وړاست به دوور بن. هم جولانه له کوتايدا ده بڼته هڅي توپري. به
 زانيني نه مانه ده توانن له پيش وتار داند کونترپوليان بکن. دهسته کانتان
 به شيوه يه کي ناساي له تهنيشته وه بن. خوتان له ياري کردن به جل
 ويهرگ ودهست کردنه نيو باخه ودره هڼاني بپاريژن. کاتيک ناماره به
 خالک ده کهن دهسته کانتان بڼ سهره وه به رز بگه نه وه و ناماره ي پي
 بکن دواي نه وه ي که به دهسته کانتان ناماره تان به خاله که کرد
 دهسته کانتان به نښته وه دڅي پيشتر.

به شيوه ي نه لقي زنجيرک بڼ بابته دواتر پړون:

هم نيشه وه کير گورپنه و نذر هاوشيوه، کاتيک بابته تڼ به ته ووي
 پوون کرايه وه و به جواني باس کرا، ده بڼته به پووني به بيسه ران بلن
 يان نيشان بدن که ده تانه وڼت له باره ي بابته دواتر قسه بکن. له
 کاتي هم کاره دا بيسه ران واهه ست ده کهن که بابته دواتر به شيکه له
 بابته پيشتر. پښتنن ئيوه بڼ بابته يان خالکي تر ده توانن به م
 شيوه ي لي بکن و بلن: ((خال يان بابته تڼي تر که ده مه وڼت
 ناماره ي پي بکه م.)) هندی کاتيش من ده ليم: ((نيشته
 ده مه وڼت به ئيوه بلن.))

هر خالک به شيوه يه کي ته وواو باس بکن پيش نه وه ي بچي بڼ
 بابته تڼي تر، نه نجام و کوتاي نه و بابته به باس بکن. نه و بابته ي
 که باستان کردووه ئير باسي مه که نه وه.

له سەرەتاو دەست بە قسە کردن بکەن:

هەندئ کات لە کاتی قسەکردندا، نمونەى باش، چیرۆک یان قسەى پێکەنین بە مێشکەدا دێت. ئەمە ئیشیکى ئاساییە و خۆى لە خۆیدا، پێکەیهکی زۆر گونجاو بۆ دروست کردنى پەيوەندى لەگەڵ بێسەرەندا. بەوتنى پستەیهکی وەك ((بابەتێك بە مێشکەدا هات كە ئەم خالە بە جوانى پوون دەكات وە.)) یا بەوتنى ئەوەى كە ((هەروەك دوینى شەو كە سێك لە تەلەفرزبۇندا دەیوت.)) بە بابەتەكە ئاماژە بکەن.

مۆلەت بدەن كە ئەوان بزائن دەتانهوێت لە باسەكە دوور بکەوێت وە. بە ئەوان بڵێن: ((مۆلەت بدەن بۆ چەند خولەكێك لە باسەكە دوور بکەوێت وە.)) كاتێك چیرۆكەكە تەواو بوو، هەروەك گۆڕینی گێڕەكان بۆ باسە سەرەكیەكە بگەڕێت وە. من هەندئ كات دەلێم: ((هەفتەى پابردوو پووداویك پووی داوێ كە.)) هەرچى بڵێن وەرحۆنێك كە بڵێن، بێسەرانی ئێوە دەبێت بزائن كە بەسەر باسەكەدا زال بوون و وتارەكەى ئێوە دەستپێك و ناوێ پاست و كوتای و ئەنجامى هەیه.

بە ئەركى خۆتانى بزائن كە لەسەر باسەكە قسە بکەن:

وتارەدرەئى زۆر هەن كە زۆر بەگوێن. ئەوان بەباشى و، پووخواشى و قسەزانى قسەدەكەن عادەتەن بە ئاگان و بە ئەزمونن. بەلام قسەكانیان لەبارەى هەموو شتێكە وەیه. زۆربەى كات زۆربەیان بەباشى دەست پى دەكەن، بە چیرۆكێكى باش یان بەخاڵێكى گرنگ. دواى ئەوە لە

خالتیکه وه بۆ خالتیکی تر ده پۆن ههروهك ده لێن له م كێوه وه بۆ كێویکی
تر ده پۆن له باره ی هه رشتنیکه وه كه بیر ده كه نه وه ئه وان قسه ده كه ن.
ئه وان زۆربه یان كه سی گالته كه رو، خۆشه ویست، سه رگه رم كه ن.
ئاماده یوان پێده كه نن و ستایشی ئه وان ده كه ن. به لام بیسه ران له كۆتایدا
نازانن كه وتارده ر له باره ی چی بابه تیکه وه قسه ی كرد یان مه به ستنی
له م قسانه چی بوو. خه لگی به نا ئومیدی هۆله كه به جی دێلن، ههروهك
كه سیك وایه كه بۆ نانی ئێوه ا ره بانگێشت بکړیت و هیچی پسی نه دن
ته نیا پێش نانیکي ساده نه بیت.

ئه نجامی بابته كه بهاریزن:

به بۆچونی ده روون ناسان مروۆی به شه وقی فراوان له تیگه شتنی زانست
وهۆکاری پێك و پێکی له جیهاندا بونی ههیه. ئه م هه سته ((هه ستنی
یه كه پارچه ی یان هه ستنی كۆتای)) ناو ده بریت كاتیک له وتاردا ندا له
بابه تیکه وه بۆ بابه تیکي تر ده پۆن، له پاستیدا ئه م هه سته تان نیشان
داوه. له نه نجامدا، ئاماده یوان له گه ل ئێوه دا هه ست به راحه تی و ئارامی
ده كه ن. ئه وان به شه وق وریایه کی زۆره وه چاوه پێی بیستنی بابته ی
دواتری ئێوه ن.

به هه مان شیوه ی كه له به شی ۲ دا با سمان كرد، به م پێكخسته كه
له سه رتا تا كۆتای وه رقه كه باز نه ی گه و ره بكێشن بۆ ئه و خاله
سه ركیانه ی كه ده تانه ویت قسه ی له سه ر بکه ن.

ئه گه ر وتاردا نی خۆتان خال به خال باس بکه ن، ههروهك بۆ قێكه كه له
شوێنیکه وه بۆ شوێنیکي تر باز ده دات. باس كردن بۆ ئێوه راحه تتر
ئاسانه تر ده بیت بیستنی بابته كه ن بۆ بیسه ران به چی پێژتر ده بیت.

وتارهگه ي خۆتان ووشه به ووشه بنوسنه وه:

به نوسىنى يه كه به يهكى پسته سهره كيه كان دلتيا ده بنه وه كه قسه كاتنان
زۆرتين كاريگه رى له سهر بيسهران ده ييت. سهرنجى ئهم پسته يه بدهن:
((هر نيشيك كه بتانه وييت ده توانن ئه نجامى بدهن.)) هه مان پسته
به راورد بكه ن له گه ل ئهم پسته يه دا: ((باورده كانت نيشانتيك كه له
داهاتودا جي به جيتي بكه ي سنوردار ده كات)).

هيژى سى به كار بهيژن:

يه كيك له به هيژتيرين هوكاره كانى وتاردان قسه كردن له شپوه ستيه.
كانتيك ئيوه بابته تيك به سى شپواز باس ده كه ن، ميشكى مرقه خوئى له
خويده ده كه ويته ژير كاريگه ريه وه.

بۆ نمونه، لينكلن له وتارى گتيز برگ، له دهسته واژه ي به ناويانگ ((
له خه لگى، له گه ل خه لگى، بۆ خه لگى)) سودى وه رگرت. وتارى
ده ستيپكى به ناويانگى جان ئف كندى، ئهم دهسته واژه ي له خوق
ده گرت: ((هر به هايه كه قه بول بكه ن، ته حه مولى هر باريك بكه ن،
پيو به پيوئى نا په حه تيه كان ببه وه.))

له بهر ئه مه زۆري كات له وتاره كاندا ده ليم: ((ئيوه تواناي چاره سهر
كردنى هر كيشه يه كتان هه يه، سهر كه وتن به سهر هر كۆسپينكا
ويه ده ست هيئانى هر ئامانجتيك كه بۆ خۆتان دياريتان كردوه.)) ئه
پسته وه دهسته واژه ي كه برياره له وتاره كه تاندا بيلين به جوانى بېرى ئا
بكه نه وه، ئه و كاته به هيژتر و كاريگه رتو پازى كه رتر ده بن.

چند سال له موهبر، هاوړپه کم هانی منی دا بق شهوی کتیبیک بنوسم.
 شهو په پسته باشه دهستنیشان کرد بق شهوی هانی من بدات:))
 نوسین نیشیکه که نابیته هوی دواکه وتن)) له باره ی وتاردانیښدا شه
 بابه ته راسته. ته نها کاتیک که دهه توانن له وتارداندا باشتر قسه بکن.
 له بهر شه هکاره کلیلی سرکه وتن له وتارداندا وه که شه لبرت هوپارد
 ده لیت:)) قسه کردن و قسه کردن و قسه کردن و قسه کردن و قسه کردن و
 قسه کردن و قسه کردنه))

به دیهینانی باش له یه ک تیگه شتن له نیوان بیسه راندا:
 هرچی خه لکی زیاتر نیوه خوشبویت، زیاتر ده که ونه ژیر کاریگری
 نیوه وه زیاتر له نیوه پازین. به هه مان شیوه که ویلی لمن کتیبی
 مردندا ده لیت:)) باشترین بابه ت کوشتنه))
 هیچی شتیک زیاتر له پیکه نین ناتوانیت بیسه ران به ستنه وه به نیوه وه.
 هرچی زیاتر خوتان له وتاردان چی یژ وه رگرن، ناماده بوانیش له گهل
 نیوه دا زیاتر چی یژ وه رده گرن. هرچی خه لکی نیوه یان زیاتر خوش
 بویت، زیاتر گوئی بق قسه کانتان ده گرن و بیروبوچی ونه کانتان قه بول
 ده گهن.

پرسیار به کیکه له به هیترترین شیوه کانی به ستنه وه ی بیسه ران به
 خوتانه وه. هرکاتیک پرسیار له که سیک بکن، شه ناچی ار به وه لام
 دانه وه ده کریت. ته نانه ت نه گهر شه وه لای پرسیاره که ش نه زانیت، یان
 پرسیاره که ی نیوه به جدی نه بیت، به هه ر حال وریا ده بیتنه وه. شه
 له میښکی خویدا به دوا ی وه لای پرسیاره که دا ده گه ریت.

بۆنۈمە، كاتىك كە دەمەۋىت سەرنجى بيسەران بۆلەي خۇم رابكىشم وبە دەستى بىنم لە شۈينى ئىش وىكاردان، ھەندى كات يان جارىبە جار دەپرس: ((گرىگىرتىن وپدەرامەتتىن ئىش لە ئەمىركادا چىيە؟))
پىش ھەموشىتىك ۋەلامى ئامادەبوان ھىچى شىتىك نىبە جگە لەبىدەنگى.
دواتر ئەوان ھەول دەدەن بۆ ئەۋەى ۋەلامى پرسىيارەكە بەدەنگىكى بەرز بەدەنەۋە: ((نايىشكردنى بازىرگانى! فرۆشتى! وتاردانى بە ناۋىانگ!
ۋەرزى!))

كاتىك كە ۋەلامى پرسىيارەكانم بىست، پى دەكەنم ۋەدەلىم:
بەبەھاترىن وپدەرامەتتىن كار لە ئەمىركادا، تىفكران يان بىرگىردنەۋە.
ۋەھەروەھ لە نىۋان تەۋاۋى ئەۋانىشدا كە خەلگى جى بەجىي دەكەن،
بىرگىردنەۋە زۆرتىن ئەنجامى ھەيە. ھەرچى زىاتر بىر بگەنەۋە،
بىرپارانىكى باشتى بەدەست دىنن. بە ھۆى بىرپاردانىكى باشتى، دەتوانن
ئىشانىكى باشتى بگەن. ھەرچى ئىشە جى بەجى كراۋەكان باشتى بىت،
ئەنجامىكى باشتى تان دەبىت پەۋتى پىشەۋۋىانتان باشتى دەبىت.
بىرگىردنەۋە دەست بىي كىردن ۋەسەرەتاي ھەر كارىكە.
دواتر لەبارەى ھەندىك لە ھۆكارەكان و شىۋازەكانى گرىگىرتىن بىرگىردنەۋە
بۆ ئامادەبوان لە پىشەى بازىرگانىدا قسە دەكەم. دواتر دەگەرپىمەۋە بۆ
بىرۋەكەكانى ئامادەبوان لە سەر ئەم بابەتە، ئەم شىۋە وتاردانە دەبىتە
ھۆى ئەۋەى كە خەلگى بە تەۋاۋى سەرنجى وتاردانەكەى من بەدەن.

لەگەل كاتدا بگۈنجىن:

باشترىن باس كوردنى وتاردەرىكى باش بۆ ھەر جۆرە وتارىك ((وتوۋىزۇ
يان گفتوگۇيەكى گەرم وگوپ)) ۰

ۋادابىن شۆفىرى ئۆتۆمبىلىكى گىر تەرحن نەۋەك گىر ئۆتۆماتىك.
ئىۋەش لە وتارداندا لەكاتى گىر گۆرىنن. دەتۋانن بەخىراي يان
لەسەرخۆي لىخوپن يان شۆفىرى بكن. دەتۋانن بەدەنگىكى بەزىيان
بەدەنگىكى لەسەرخۆي قسەبكن. دەتۋانن دەنگتان بە ئاۋازىكى ئارام
يان بەگوپ بىت.

كاتىك ھەمىشە لە ھالى گۆرانی ئاۋازو خىرا وئنى ۋوشەكانى خۇتان بن،
بىسەران بەجۆرىك پەيۋەست دەكەن بە وتاردانەكەى خۇتانەۋە ھەروەك
ئەۋەى لەكاتى سەيركردنى پېشېپكىنى ئۆتۆمبىلدا، لەم باروۋخەدا
بىسەران ھەرگىز بى ھەۋاس وخەۋالو نابن. ھەمىشە لەكاتى گۆرانی
ھەندىك لە ھۆكارەكانى وتاردانن. لەم بارەيەۋە بە شىۋەيەكى دوۋو درىز
لە بەشى ھەشتەم دا قسە دەكەم. بەتايىەتى ئەۋكاتانەى كە
بەشداربوانى كۆرەكە زۆر دەبن، لە ئىۋەيان دەۋىت تا وتاردانىكى
كورتقان ھەبىت. زۆرەى كات ۋابىرە كە چەند وتاردەرىك لە كۆرىكدا
چەند وتارىك بدەن، لەم كاتەدا ژمارەى ئامادەبوان زۆر دەبىت. لەبەر
زۆرى وتاردەران كاتى ئەۋان زۆر كورت كراۋەتەۋە ۋەندىن وتاردانىان لە
بەرنامەكەدا گونجاندۋە. بۆ نمونە لەم كۆتايانەدا

لە يەككە لە ھاۋرىكانىمان ۋىستېۋو تا لە كۆنگرەيەكى نۆۋەۋلەتېدا كە
پىكخراپوۋ وتاربىدات. ئەۋ ۱۲ خولەكى ھەبو تا لەبارەى باسەكەى
خۆيەۋە قسە بكات. پىكخەرانى كۆنگرەكە كاتيان بۆ ديارى كرىبۋ.
بابەتېك كە ھەلى دەبىژىن بۆ وتارەكەى خۇتان پەيۋەندى دەبىت

ياساكانى وتارىپى

بەلماۋە ديارىكراۋەى كە بۆيان داناون، واتە نابىت بابەتېك ھەلبىزىن كە زياتر بەرىت لە و كاتەى كە بۆيان داناون. ياساكانى من ئەمەيە كە ئەگەر كاتە ديارىكراۋەى كەى من ۳۰ خولەك بوو، بنچىينەى وتارەكەم لەسەر سى خالى گىرگ دادەنم. ئەگەر كاتى من نىزىكەى يەك كاترۇمىر بىت، لە بارەى پىنچ خالەۋە قسە دەكەم. ۋە ئەگەر كاتى ديارى كراۋى من زياتر بىت واتە ۹۰ خولەك بىت، ھەوت خال باس دەكەم. ئەم پى نىشاندا نانە سەرەشقىكەن بۇ بنچىينەى وتارەكانى ئىۋە.

پوختە و كۆتاي پىھىتان:

ئەم بەشە گىرنگىرىن وتاردانى ئىۋە پىك دەخات. ئەم بەشە زياتر لە ھەموو بابەتەكانى تر لە مىشكى بىسەراندە دەمىننەۋە دەبىت لە كۆتايدا پوختەى بابەتەكان بلىن. ئىۋە دەبىت ۋە ھا دەستېك پىنچەكى خۇتان لەبەرىت تەنانەت ئەگەر لەخەۋىكى قولېشدا بن بتوان باسى بگەن.

سادەترىن پىگايەك بۇ كۆتاي وتاردان پوختە كىردى خالەكانە لەگەل دويبارە كىردەۋەى يەك بەيەكى ئەۋان و باسكىردىيان بەدەست ھىتانى ئەنجامى وتارەكەتەنە، قسەى كۆتاي ئىۋە ((بانگېنېشت كىردن بۇ جى بەجى كىردە.)) واتە بە ئامادەبوان دەلېن ئەۋ زانباريانەى كە بۇ ئەۋانتان باس كىردۈۋە جى بەجى بگەن.

گىرنگىرىن بەش ئەۋەيە قسەكانى خۇتان بە پوختەيەكى بەھىز كۆتاي پى بهىن. لە ھەندى كاتتە دەتوانن لە ((ياساى سى)) سود ۋەرىگىن كۆتاترىن داخۋازى خۇتان بلىن. ھەندى كاتىش دەتوانن شەرىك بەكاربەين. يان لە ھەمان كاتتە دەتوانن لە كۆتايدا قسەيەكى خۇش

بکن که په یوه ندى ه بېټ به خاله سهره کیه که وه له به شى يانزیه مډا
فیژده بن که چوڼ وتاره که ی خوټان به باشی کۆتای پى بهینن.

کاتیک به کۆتای ده گن، راوهستن بى دهنگ بن:

کاتیک وتاره که ی خوټان ته واو ده که ن، ئیتر قسه مه که ن. پى بکه نن وېى
به بى دهنگى راوهستن.

کاتیک گه نچتر بوم، له کۆتای وتاردانه که دا دم وگوت: ((سوپاسگوزارم
((وه هره ها به شوین پیگایه کدا ده گه پام که له سهر شانو برؤمه
خواره وه. هندی کاتیش هندی بى لای میزه که دپو شتم وسهرقالی
کز کردنه وه ی که ل وپه له کانم ده بوم. دواتر تى گه شتم که نه م ئیشه
ده بېته هوی په شیوی ومه شغول کردنى ئاماده بوان. هره ها فیژ بوم که
وهستان وپیکه نن له کۆتای وتارداندا، نه م هه واله ددهات که وتاردانه که
ته واو بوه. له و کاته دا ئاماده بوانیش ستایشی ئیوه ده که ن.

چاوه پى بکن:

چه نډین جار، کاتیک بى دهنگ راوهستاوم، که سیك دهستی کردووه به
چه پله لیډان ودواى نه و په کیکی ترو په کیکی تر. به زووی ته واوی
به شداربوان دهستیان به چه پله لیډان وستایش کردن کردووه. نه گه ر
وتارده ریکی نژد باش بن، په کیک له ئاماده بوان هه لده سټیته وه و به گرم
وگورپیه وه چه پله لیډه دات و ستایشان ده کات. دواتریش نه و که سانه ی
که له چوارده ورپه وهن دهست به هه مان ئیش ده که ن واته هه لده ستنه وه
وچه پله لیډه دهن. به م شیوه یه یه ک به یکی ئاماده بوان له سهر

كورسيه كانيان بۇ ستايش كردن ھەلەستەنەو. بەلام ئىۋە دەبىت
چاۋەپتى ئەمە بگەن.

وتاردان بۇ بۆنەكان:

ھەندى كات لە ئىۋەيان دەۋىت بۇ بۆنەيەكى تايبەت وتار بدەن زۆرەي
جار كاتتان بۇ خۇئامادە كردن نىيە. ئەم بارودۇخە دەتوانىت كاتىكى
گرنگ بۇ ژيانى ئىۋەو خەلكانى تربىت.

ئاسايتىر بۆنەكان لە پىنچ جۆر پىك دىن ئەوانىش:

(۱) بەخشىنى خەلات. (۲) ناساندن يان سوپاسگوزارىەكى گشتى. (۳) پۇژى
لە دايك بوون. (۴) شايبەكان. (۵) كاتى بە خاك سپاردن. لە ھەموو
جۆرەكاندا سود ۋەرگىرن بۇ ئەۋەى وتاردانىكى كاريگەر ۋە ھىزتان
ھەبىت.

(۱) پىشكەش كردنى خەلات: پىش ئەۋەى بچىنە سەر شاتو بىر
لەقسەكانى خۇتان بگەنەۋە و بيان نوسنەۋە. ئەۋە بزانن كە بۇچى
خەلاتيان پىشكەش دەگەن و بزانن ئەۋكەسە لەبەر چىنىشكىتەتى كە
شايبەنى بەدەست ھىنانى ئەم خەلاتەيە.

ھەموان لەكاتى سەيركردنى بەرپۆبردنەكەى ئىۋەن ۋە قسەكانى ئىۋە
دەنوسنەۋە، بەتايبەت ۋەرگىرى خەلاتەكە. ھەرچى پىگەى ئىۋە لە
پىكخراۋەكە دا گرنگتر بىت. ۋوشەكانتان زياتر كاريگەر دەبىت.

ھەركاتىك كەسىك لەبەرەمبەر خەلكى بەتايبەت لەبەرەمبەر ھاۋاستەكانى
يان ھاۋپۇلەكانىدا بىت دىتتە جىپى ستايش كردنيان. بۆنەكە يەككە لە
پووداۋە گرنگەكان دەبىت. ئەگەر وتاردانىكى يەككەلى، ژىرانەۋ بەئاگاي لە

به ده ست هیتانی به های خه لاته که بیت، ده توانیت کاریگری له سر
ناماده بوان دروست بکات.

(۲) ناساندن یان سوپاسگوزاری: له وانه یه له نیوه یان بویت که وتارده ریک
له نه نجومه نیک یان کونفرانسیکدا بناسینن. نه م بهر پرسپاریه تیه به جدی
وهریگرن. هه موان له کاتی سهیر کردنی نیوه دان.

له زږبه ی بونه کاند، کات بق ناساندنی وتارده ره که دیاری کراوه،
خوناساندن باشر له وتاردان ده بیت. زږبه ی به پږوبه ره گه وره کان به رز
ده فین به ناساندنی به پږوبه ریکی گه وره یان وتارده ریکی باش یکه مین
هه نگاهی خویان له بیر ده کهن.

چند سالتیک له موه بهر، بانگه یش کرام بق ناساندنی باربارا بوش،
هاوسر یان خیزانی سه ریکی ولات جورج بوش به ژماره یه کی زږی
خه لکی بناسینم. من به شیوه یه کی ته و او خوم ناماده کردبو به
شیوه یه ک نهوم ناساند که کاتیک هاته سه ر شانتو، هه موو ناماده بوان
له سر چیگا کانیان هه ستانه وه ستایشی نهویان کرد وچه پله یان بولیده دا.
سه ریکی ولاتیش سهیری ده کرد، دواتر سوپاسگوزاری منی کرد. من
هرگیز نه و کاته له بیر ناکه م.

له وانه یه هه موان له نیوه یان بویت دواي ته و او بونی وتاردان سوپاسی
وتارده ر بکن. نه و خاله گرنگه ی بوه ته جیی باسی وتارده ر بینوسنه وه.
کاتیک چی وونه سه ر شانتو، به شیوازیکي گونجاو گرنگترین خاله کانی
وتاردانی نه و به بچوونی خوتان بیلینه وه. ((سوپاسی نیوه ده که م به
بونه ی نه و وتاره باش وکاریگره ی که باستان کرد. هه مومان به گشتی

له قسه كانى ئىتوھ چىژمان وەرگرت. من لهو بابەتەى كە پىشتەر دەستىشانانان كىردو ئىستەش باستان كىرد زۆر بە سود بىو لام. ((

كاتىك له بەرامبەر ئامادەبواندا قسەدەكەن. خەلگى له مېشكى خۆياندا واپىر دەكەنەوھ كە ئىتوھ بە ئاگاتر وزىرەكتىن، قسەزان ترو شايستە تر له خەلگىن. ئەمە له دەست مەدەن.

۳) پۆڭى له دايك بوون: ئەم بۆنانە بۆ زۆرىەى خەلگى گرنگە. كاتىك له ئىتوھ يان دەوئەت وتاردانئىكى كورت يان بابەتتىكى كورت بۆ خەلگى باس بگەن، بە دلتىايەوھ داواكارىەكانيان جى بەجى بگەن. له پىشدا له گەل كەسى دىارىكرارودا قسە بگەن و ھەندىك زانىارى له بارەى ژيانىەوھ بېرسن وىزانن. ھەول بەدن پاستىەكى زانراوى ئەو بزانن بۆ ئەوھى له وتاردانەكە خۆتاندا سودى لى وەرېگىن وپاسى بگەن.

له كاتى قسە كردندا، بەجەو دەم بەپىكەنىن بن. قسەى خۆش بگەن و جۆرىك بگەن كە ھەست بە دلخۆشى خۆيان بگەن يان دلخۆش بن بە بونى خۆيان. ئەم ئىشە دەبىتە ھۆى ئەوھى كە ھەموو ئامادەبوان ھەست بە دلخۆشى بگەن له بارەى خۆيانەوھ.

۴) شايى يان زەماوھەندەكان: شايى يان زەماوھەندەى كىكە له گەورەترىن بۆنەكانى ئەو دوو كەسە دايك وپاوك وخوشك وبرا. ئەو قسانەى كە دەيان كەن وئەو ووشانەى كە بەكارىان دىئىن، تا سالانئىك له بىرى خەلگىدا دەمىئەنەوھ. بۆيە دەبىت بە وردى پىلانى بۆ دابىئىن.

چەند سال لەمەو بەربانگەپشت كرام بۆ شای كۆر و كچى پىكى دوو خىزانى بەپىژ. ئەوان كرىكار بوون بە موچەيەكى دىارى كراو كارىان دەكرد. ئەوان له كۆرە ۲۳ سالەكان وىست كە باسئىك له بارەى خوشكەكەيەوھ

بکات که نه‌م برای بوکه فیتەر بوو. هه‌موو میوانه‌کان له خۆشی و قسه‌ی پتکه‌نن کردن و گالته کردن بوون. به‌لام کاتیک که برای بوک بق قسه‌کردن له‌باره‌ی خوشکه‌که‌یه‌وه هه‌ستایه‌وه، هه‌موان تیگه‌شتن که نه‌و نیشه‌کی به‌قورسی گرتووه. هه‌ر که ده‌ستی به قسه‌کردن له‌باره‌ی خوشکه‌که‌یه‌وه کرد، هه‌موان بێده‌نگ بون نه‌و بق ماوه ۱۵ خوله‌ک له‌باره‌ی چۆنیه‌تی گه‌وره بون و باشی خوشکه‌که‌ی قسه‌ی کرد. نه‌و گه‌ر پایه‌وه بق سه‌رده‌می مندالیان و ده‌ستی کرد به‌باسکردنی نه‌و به‌سه‌ره‌اته ناخۆشانه‌ی سه‌رده‌می مندالیان، دوا‌ی نه‌وه‌ی که کوتا رسته‌ی وت و هیوای ته‌مه‌ن درێژی و ژیا‌نکی خۆشی بق خواستن، ته‌نانه‌ت چاوی یه‌ک که‌س نه‌بو که وشک بیت هه‌مویان له‌ناخی ده‌له‌وه بق نه‌و نا‌ره‌حه‌تیانه‌ی بوکه‌خان ده‌گریان.

کاتیک له‌ئێوه‌یان ده‌وێت که قسه‌ بکه‌ن، ده‌بیت هه‌موو قسه‌یه‌ک له‌کۆبو مه‌جلسی خۆیدا بکری‌ت واته نابیت له‌کۆریکدا هه‌موو قسه‌یه‌ک بکری‌ت. بیر له‌وه بکه‌نه‌وه که قسه‌کانتان ده‌بیت بمێنه‌وه له‌می‌شکی بیسه‌ران و ناماده‌بواندا. له‌م کۆرانه‌دا ده‌بیت ته‌نیا باسی خۆشه‌یستی نیوان نه‌م دووکه‌سه بکه‌ن. خۆشحالی خۆتان ده‌ری‌پن و ئومیدی ژیا‌نکی پرخۆشه‌یستی و به‌خته‌وه‌ریان بق بخوازن، بلێن پێیان که هیوادارم باشت‌ترین ژیا‌نتان هه‌بیت. وشه‌کانی ئێوه زۆر گرنگ له‌کۆره‌کاندا.

۵) بۆنه‌ی به‌خاک سپاردن: له‌وانه‌یه له‌ئێوه‌یان بویت بق هاو‌پێه‌ک بان یه‌کێک له‌ئه‌ندامانی خێزانه‌که‌ی خۆتان باسی‌ک بکه‌ن. به‌دوو‌هۆکار ده‌بیت ته‌واوی وشه‌کانی خۆتان بنوسنه‌وه. یه‌که‌م له‌وانه‌یه‌کانی

قەسەردىدا دوو دل بن وېترىسن. ئەگەر ئوسىنىكتان نەبىت، لەوانەيە ئەو پەلەۋپايەيە خۇتان لە دەست بدەن.

دووم: ئەگەر ئوسىبىتتانهۋە، خەلگى داۋا لە ئىۋە دەكەن كە ئىستىساخىكىان بدەننى بۇ ئەۋەي بۇ ھەمىشە لەلەي خۇيان ھەلى بگرن.

لەكاتى خۇيىندەۋەي ۋوشەكان دەبىت دان بىنن بە يەك بەيەكى ۋوشەكانداۋ بە جوانى بيان خۇيىنەۋە. قەسەكانتان ناپىت لە پىن تا ھەشت خولەك زىاتر بىت. لە سەرەتاي نامەكەدا بنوسن دلگرانىن بە كۆچى دۋاي ئەم كەسە باش و پاستگۇ ۋخۇشەۋىست و دەستپاكە. دواتر لەبارەي خىزانەكەيەۋە گرنگى ئەم لەي ئەۋان و گرنگى ئەۋان لەي ئەم كورە باسنىك بگەن ھەندىك لەبارەي زىان و دەسكەۋەكانى ئەۋ بلىن. دواتر بەخىر ھاتنى ئامادەبۋان بگەن. قەسەكانتان بە پستەيەكى ناپەحەت و دلتنەكى بەم شىۋەيە ((ئىمە ھەرگىز ئەۋ لە ياد ناكەين ۋە ھەمىشە بىرى ئەۋ دەكەين، زۆر دلتنەگىن بەم پوۋداۋە)) كۆتاي پى بېئىن.

پىكەپىنان ۋخۇيىندەۋەي ئەم بابەتە يەكەك لە گرنگىن كارتىكە كەبە ئىۋە دەدرىت. زۆر بە جوانى خۇتان بۇ ئەم كارە يان ئەم وتاردانە ئامادە بگە.

پوختە:

قەسەردىن لە بەرامبەر پادەيەكى بى ژمارى خەلگى يەكەكە لە باشتىن ۋچىياكتىن كارتىكە دەتۋانن بىگەن. پۇژانە ھەزاران كەس لە سەران سەرى دنياۋا بە وتاردانەۋە خەرىكن. لە بىرتان بىت چۆنىەتى باسكردنى وتارەكە يان چۆنىەتى وتاردان ھىندەي ناۋەپۆكى وتارەكە گرنگە. كاتىك تۋانىتان بە جوانى خۇتان بۇ ئەم شىۋە وتاردانە ئامادە بگەن. ئەۋا بۇ يەكەك لە كاريگەرترىن وپازىكەرترىن وتاردەر دەگۆپرەين.

به شى هه شته م

87

زالبوون به سه دهنگدا: ريگه كانى هه بونى دهنگينكى كارىكه

باشترين وتاردهر نه وهيه كه فير ده بيت،

دلى بيسه خوش دهكات وميشكى دهگوريت.

"سيسرون"

دهنگى ئيوه، گرنگترين هوكارى ئيوهيه له كاتى وتارداندا خوشحالانه
كاتيك فيرى ژه نين يان ليدانى موسيqa ده بن. ده توانن فير بن كه چون له
دهنگتان په زامه ندى كومه ل به ده ست بيتن.

هونه رهنه ندان له بهر نه م هوكاره به ناوبانگن يا ناسراون كه هه موو پوژئ
چه ند كاتزمير وه ندى كاتيش چه ندين مانگ يان چه ندين سال له سه ر
دهنگيان پاهيتان ده كه ن بو نه وهى دهنگيان بگاته باشترين ناست.
ئيوهش ده بيت نه م كاره بكه ن. دهنگه به هيزه كان كارىگه رتر، نه وان
په له هيزو وزه ن. كاتيك به هيزو باورپه خو بونه وه قسه ده كه ن، هه روه كه نه
بابهت وخالانه ي كه باسيان ده كه ن باورپان پتيانه له بهر نه وه بيسه رانيش
باورپان به وخالانه يه كه باسيان ده كه ن وقه بوليان ده كه ن.

له سه ر خو قسه بكه ن:

كاتيك هيمنانه تر قسه ده كه ن، دهنگتان هيزو پته ويه كى زوى هه به.
بيسه ران سه رنج وگوى بو قسه كاتنان ده گرن. باورپه خو بونى خوتان

نېشانى ئەوان دەدەن. گرنگى وشەكانى خۇتان زىاد دەكەن. تەواۋى كۆمەلە بەھىزەكان لەسەر خۇ وئاشكرا قسەدەكەن، وەبەباۋرپەخۇبۇنەوہ خۇيان نېشان دەدەن. وتاردانى بەھىز باۋرپەخۇبۇن كاريگەرتر وىل خوشكەرترە.

بەھەرھال كاتىك بەدەنگىكى نۆر بەرز قسە دەكەن، ئاۋازى دەنگتان بەرز دەيتتەوہ، نۆرىي دەنگەكە تان مندالانە بەر گويى دەكەيتت. لەبەر ئەم مۇكارە كاريگەرى قسەكانتان لەسەر بېسەرەن كەم دەيتتەوہ.

وزە لە پىۋىستىيەكانە:

گرنگىترىن وتاردان وتاردانىكى پىۋىستىيە. كە وەك وتاردانىكى ((گەرەم وگۇپ)) ناسىنراۋە كەلە ئاستىكى بەرزى وزەدايە، بۆ ژمارەيەكى نۆرى خەلكى كە لەماۋەيەكى دوردا جى بەجى دەكرىت.

چەندىن سال لەمەو بەر، بۆ ۳۰۰۰ كەس لە ھوتىلى ئورلاندو وتارم دەدا. كە وتاردانەكەى مەن بەشى سەرگى كۆنفرانسەكە بوو چوار پۇڭى پىدەچىبوو. بەھۆى تازەى سىستەمى دەنگى وىلنىيا بون لەمەردو مىكروفۇنەكە پەيوەندىيان بەمنەوہ كرد ۵۰ خولەك لە قسەكرىم تىپەپى، ھەردو مىكروفۇنەكە خراپ بوون. ھۆلكە پىۋى بوو لە بەشدارىوان. لەبەر پوودانى ئەم پووداۋە ناچىار بوم كە ھىندە دەنگم بەرز بىكەمەوہ كە ھەموو ئامادەبوانى ئاۋ كۆپرەكە گويىيان لە دەنگم يىت.

تارادەيەك كە توانىم سەرگەوتو بووم. بۆ ماۋەى ۹۰ خولەك لەسەر ئەم ئىشە بەردەوام بووم تا دەنگم بەتەواۋى لە ئاۋ ھۆلكەدا بىلاۋ بىيىتتەوہ. ئاۋى وتاردانەكە بەتەواۋى ماندو بووم. توند قسەكرىن بۆ ماۋەيەكى

کورتيش ماندوت دهکات چی بگات به و هی که بۆ ماوه ی ۹۰ خوله ک
به دهنگی به رز قسه بگهیت.

هه والی خوښ نه وه بوو که وتاردانه که م پیتشوازی لیکراو استنساخی
وتاره که م له نیتوان هه زاران که سدا بلکو بویه وه.

دهنگ ده بیئت به گوئی هه موان بگات:

کاتیک بۆ کومه لیک له خه لکی بی نه وه ی بزانی ژماره یان چه نده
قسه ده که ن. ده بیئت دهنگتان به کوتا ریزی کۆپه که بگات. کاتیک
دهنگتان به کوتا که س دهگات، که واته سه رنجی نه و که سانه ش که له ناو
کۆپه که دان به دهست دیتن.

هه میسه له وتارداندا سیسته می دهنگی باشتین هاوړتی ئیوه یه. پیتش له
وتاردان به ته وای کونترۆلی بکه ن یان دلنیا بن له خراپ نه بونی. له ناو
هۆله که دا به وردی بگه پین بۆ نه وه ی که بزانی ئایا شوینیک هه یه که
دهنگی پی نه گات، نه گه ر هه بوو ده بیئت به زوترین کات چاره سه ری بکه ن.
دلنیا بن له وه ی که له هه مو شوینیکی هۆله که دا سیسته می دهنگی به
شیوه یه کی باش کار دهکات.

هیچی شتیک به بی که م وکورتی نابیت:

ماوه یه که له مه و پیتش کۆپیکی یه که پۆریم بۆ ۸۰۰ که س له فیلا دلنیا
هه بوو. له پا بر دوودا له هه مان کۆپدا وتارم دا بوو. له سیسته می دهنگی
به ته وای دلنیا بوون.

به لام پیتش له دهست پی کردنی وتاره که، نه و که سانه ی که له دوا وه ی
هۆله که دا دانیشتبون. به دهسته کانیان ئاماژه یان بۆ ده کردم نا پارێزان
ده ربپی له وه ی که دهنگی من نابیستن. به هه مان شیوه که خۆتان بیری ل

دەكەنە، كاتىك كە وتاردەر تى دەگات كە نىوۋى بېسەرانى ئارپەحتە
دول تەنگن، ناتوانىت بە باورپەخۇ بوون وئارامىيەۋە درىژە بە بابەتەكەى
بدات.

ھۆكارى ئەم پووداۋەش ئەۋە بوو كە بەرپىرسانى سىستەمى دەنگى
لە بېرىان چىۋو بو كە مەكەبەرەى ئەۋە بەشەى ھۆلەكە دابىگىسىن.
كىشەكە تەنھا ئەۋە بو كە بېرىان چىۋو بو كە دابىگىسىن. لە كاتىكدا كە
وتاردانەكە دەستى پى كىردىۋو، بەرپىرسان بۇ بەشىكى تى ھوتلەكە
چىۋوبوون. لەبەر ئەۋە بوو كە ئەم پووداۋە پوى دا. ماۋەى نىو كاتىمىر
ئەم كىشەيە درىژەى كىشا تا چارەسەر بو ئەم ماۋەيە دووبارە ئاچىار
بووم بەدەنگى بەرز قسە بگەم.

سىستەمى دەنگى زۆر پىۋىستە:

ماۋەيەك لەمەۋ پىش واپىرار بوو كە لە شوئىنىكدا بۇ ۱۵۰۰ كەس قسە بگەم
لە چەندىن سالى پاپىردودا چەندىن جار لەم شوئىنەدا وتارم داۋە بەبى
ئەۋەى ھىچى كىشەيەك پىۋىدات. ئەم جارەيان بەرپىرسانى يان
پىكخەرانى كۆپەك لەبى ئەۋەى كە ئەۋە جىگەيەى كە ھەمىشە وتارم
تىدا دەداپىم بەن، ھۆلىكى پىشانگايان پى دام.

جىاۋانى نىۋان ئەم دوو ھۆلەيە لەم ئاۋچىيەدا ئەمە بوو كە ھۆلەكەى
پىشوتىر فەرشى تىدا پاخىرابو سەققىكى پىك وپىك وجوانى ھەبوو. ھۆلى
پىشانگا كە بە تەۋاۋى پىچەۋانەى ھۆلەكەى پىشوتىر بو، بە تەۋاۋى
شىۋاۋ وئارىك بوو.

بەم ھۆكارە ئەم شىۋە پىكخستەنە كە بۇ مەبەستى پىشانگاكان دروست
كراپو. ھۆلەكە بەھىچى شىۋەيەك سىستەمى دەنگى باش يان تەۋاۋ

نەبو. دەنگ لە ھۆلەكە دا تەواو نەبوو زۆر بەناپەھەتی لە قەسەكان تى
دەگەشتى يان ھەر تىنە دەگەشتى. كاتيك دەستم كرد بە قەسە كردن، جگە
لەچەند پزىكى پېشەوہ يان پزى يەكەم ھىچى كەس لە قەسەكانم تى
نەدەگەشت. ھاتوھوارىك لە نىو بيسەراندە دروست بوو.

هه‌مويان هه‌ستانه‌وه‌و قسه‌يان به‌ده‌نگى به‌رز ده‌کرد. ئه‌وان شوينه‌كه‌ى
خويان چيه‌تالو به‌مه‌به‌ستى ده‌رپىنى ناره‌زاي بو لاي پي‌كخه‌راني كۆپه‌كه
يان به‌رپرسانى هۆله‌كه‌ چون له‌به‌ر ئه‌م هۆكاره هه‌موو شتيك تيك
چىوو.

بەبىي سىستېمى دەنگى _ وتاردان ئالۋز دەبىت:

خەلگى بۆ ھۆل بانگەشتىتىش كران. ھەروەك جاران بەرپىرسانى ھۆلەكە لە بونى كىشەيەك لەم ھۆلەدا حاشايان دەكرد. واترىش وتيان ئەگەر كىشەيەكىش ھەيىت بەدەستى ئەوان نىيە يان ھىچى كارىكەيان لەدەست نايەت. ئىمە لە ژورىكى بەبى مەكەبەرەدا گىرمان خواردبوو. لەبەر ئەم ھۆيە ئامادەبوان نەقد دالگران بون. ئەوان پوژىكەيان تايبەت كەردبوو بەم كۆپرەو ھۆيان لە ئىش و كار كەردبوو تەنەتەت ژوربەي ئەوان لە شوپاننىكى دورەو ھاتبون ھۆيان گەياندەبوو ئەم شوپاننەيە.

له‌ر نه‌وه‌ی که پازیبونی بیسه‌ران بۆ من گرنگیه‌کی زۆری هه‌بوو. بپاری
به‌پێو بردنم دا دوا‌ی پێککه‌وتنیک‌ی خێرا له‌ نێوان پێک‌خه‌رانی کۆپه‌که‌دا، بۆ
دیاریکردنی پۆتیک‌ی تر که هۆله‌که‌هیچی بۆنه‌یه‌کی تێدا نه‌بێت، به
بیسه‌رانم گوت که کۆپه‌که‌ نه‌مپۆ پاده‌گیریت وه‌ بۆ دوو هه‌فته‌ی دواتر
دوا‌ده‌خریت. هه‌ره‌وها وه‌ک سزایه‌ک بۆ ئهم رووداوه‌ که روویدا بپاریابو

كە ھەركەسىڭ كە پارەى بۆ ئەم بەشدارىكردنە داوۋە، بە شىۋەيەكى
ويستراوانە كەسىكى تىرى بىر رامبەر لەگەل خۇياندا بېيىن.

ھەندىك لەبەشدارىوان نۆر بىزار بوون، خۆشەختانە نۆرەيان فرۆشيارو
دامىنەر بوون، ۋە ھەروەھا پارى بون كە دووھەفتەى تىرىنەو. جارى
دواتر كەھاتنەو، ئىمە لە ھۆلىكىدا بووين، سىستەمى دەنگى نۆر باش
بوو، كۆرەكە بە بىر ھەبونى ھىچى كىشەيەك بەرپۆۋە چىو.

چاۋەپى خراپ بونى يان تىكچوونى سىستەمى دەنگى بن:
نۆر ئاسايە كە ھوتىلەكان ۋەئەندەكانى وتاردان لە سىستەمى دەنگى
ھەرزان بەھاۋ لە كاركەوتو سود ۋەرىگن، لەو دەچىت نۆرەى
ھوتىلەكان لەكۆتايى لە كۆتاي دروستكردندا پوۋپەپوى چەندىن كىشەى
جۆراۋجۆرى ۋەك كەمبون يان دابەزىنى بودجە بېنەو. ئەوان بەردەوام
بە دواى چەند شوپىتىكىدا دەگەپىن كە بتوانن تىچىوونى دامەزاندن يان
بنيادنانيان كەم بكاۋە. ئەو دوو شتەى كە ئەوان دەست نىشانى
دەكەن سىستەمى دەنگى و سىستەمى ھەوايە. ئەو ھوتىل ۋەئەندەئەى
وتاردان كە سىستەمى دەنگى و سىستەمى ھەواى خراپيان ھەيە ھىندە
نۆن كە ھەمىشە جىتى سەرسوپمانن.

تەقريبەن ھەموو ئەو پىكخەرانەى كە من ئىشم لەگەل كىردوون خۇيان
ھەستاون بە دابىن كىردنى مەكەبەرەو سىستەمى دەنگى. بەو ھىوايە
كە ئەم ئىشەيان تىچىۋىتىكى كەمیان ھەبىت، بەلام وتاردان لە بەرامبەر
نارەزاي ۋىقى بەشدارىواندا سودىكى ئابىت.

به هيز کردنی دهنگ:

دهنگی مرقه هاوشيوه ی بازده به پاهيتان وود وهرگرتن لتي زياتر به هيز دهبيت. زوره ی نه وکسانه ی که دهنگيکی لاوازيان هه بوو، به پاهيتان و به هيز کردنی دهنگی خويان، بۆ و تارييزيکی به هيزو باوربه خو بوون گؤراون.

يه کيک له باشتري ته کنیکه کان بۆ به هيز کردنی دهنگی خويندنه وه ی شيعره به دهنگيکی به رز. نه و کؤپله شيعره ی که حه زت لتيه تی وه خويندنه وه ی چي پؤوه رده گريت ديارى بکه و له به رى بکه له کاتي پؤشتن و ته نانه ت له کاتي شوفيري کردنيشدا به دهنگيکی به رز بيليره وه. له کاتي خويندنه وه ی شيعره که دا وادابني که له به رامبه ر کومه لي له خه لکيدا و تارده دن. به هه ست، هيز، دلنياه وه يه ک به يه کی وشه کان ده رپن. به هيمنيه وه بۆ پيشه وه برؤن هه روه ک نه وه ی که شيعريکی ته و او ده خويننه وه.

نه و شاعيره ی که من حه زم له شيعره کانيه تی رابرت دبليو سرويسه. شيعره کاني نه و به هيزن هه روه ها ئاسانيشن به ئاساني ده توانريت لتي تيگه يت و زؤر به ئاسانيش ده توانيت له به ريان بکه يت، ده توانيت تا کؤتاي ته مه نت بۆ خؤت وخه لکيشي بلتيته وه.

پيگايه کی تر بۆ به هيز کردنی دهنگ خويندنه وه ی و ته کاني يه کيک له ناوداره کانه به دهنگيکی به رز وه ک شکسپير. کاتيک که له ئاماده ييدا بووم، و تاري ئانتوني که له به خاک سپاردنی جوليس سزار که شکسپيريش له م بؤنيه دا ئاماده بوو له به رم کردو له به ر خؤمه وه

دەموتەۋە. تەنەت ئىستاش پېش لە وتاردان لەبەر خۇمەۋە دەيلىمەۋە
بۇ ئەۋەى ھانى خۇم بدەم و ۋەدى خۇمى پى بەرز بکەمەۋە.

دەنگى خۇتان تۆمارىكەن وگوئى لى بگرن:

كاتىك شىعەر يان وتەيەكى ناودارىك دەخوئىنەۋە بۇ ئەۋەى تواناي
قەسەردىن تان زىاد بىت، دەنگى خۇتان تەسجىل بکەن، چەندىن جار
بۆدەنگى خۇتان گوى بگرن و بەدۋى چەند رىگايەكدا بگەيپن تا بتوانن
روشەكان بەباشى دەرىپن.

لەكاتىكدا كەسەرقالى ۋانە وتەۋەى وتاردانىن بۇ ئەۋەى كەسانەى كە
حەزىيان لىيە، لەئەۋانمان دەۋىت كەلە پېشەۋەى كۆمەلەيەكەدا بوەستىن
ۋەشەك لە ژيانى خۇيان بۇ ئەۋان باس بکەن. ھەندىك لەبارەى
پېشەكانىانەۋە قەسەدەكەن. ھەندىك لەبارەى مىدالكانىانەۋە دەلپن.
ھەندىكىشىيان لەبارەى ئەۋ ئەزمونە كەلە ژيانىدا ۋەريان گرتۈە قەسە
دەكەن. ئىمە ئەۋان فېردەكەين كەبە بەھىزى ۋە دەنگى بەرز قەسە بکەن
ۋە لە ئامازەى دەستەكانىيان بە جۆرىك سود ۋەرىگرن كە بتوانن زۆرتىن
كارىگەريان لەسەر بېسەران ھەيىت.

ئىمە ئەۋم وتارە كورتانە تۆمار دەكەين ۋەۋانيان بۇ بلاۋ دەكەينەۋە.
تەقريبەن لە ھەموو بوارەكاندا خوئىندكاران سەرسام دەين. ئەۋان سەريان
دەسوپمى كەچەند بۇ ئەۋم كۆمەلە كەم ۋەلاۋازە وتارىيان داۋە.

وتاردانى گشتى ھاۋشىۋەى وتاردانى ئاسايىيە نىيە:

دىارتىن ھەلە كەخەلكى ئەنجامى دەدەن، ۋازەيتانە لەسنورى دەنگ،
گېراني زمان يان كېشە ۋىگېر بوۋنى زمان بەھۋى زۆر بەرز قەسەكردەۋە

بۆيى دەنگ نەبون يان نۆرىيى دەنگ بوون، وه هەروەها وتنى بەردەوام نەگونجاولە.

كاتىك بە فەيزخووزان دەوترىت كە بەهەزترە پەرزە تەربىن هەول دەدەن ئەم ئىشەنە لەكاتى كۆرەكەدا تاقى بەكەنەو، بەبىنىنى تەدەگەن ئىشەنەك كەجى، بەجىيان كۆرەو، وەبۆچوونى ئەوان نۆد بەهەز بوو، تەنیا ئىش كۆردىكى سەرەتاو خۆ ويستانە بوو.

بۆ باش جى بەجى كۆردن دەبىت دووبارەى بەكەنەو:

بەمەبەستى زىادكۆردنى دەنگى خۆتان لەبەرامبەر ئامادەبوواندا، تا ئەو پادەيەى كە دەتوان بەرز قەسە بەكەن ولەسەر خالە گرنگەكان تەقريبەن بەدەنگى بەرز قەسە بەكەن. دەستەكانى خۆتان بۆ پوون كۆردنەو، ئەم بابەتە گرنگەنە بەتەواى بەرز بەكەنەو دواتر بۆ خووارەو بىان هەتتەو. ئەم ئامازەى دەستانەتان نۆر كاريگەرن.

هاوسەرەكەم باربارا، لە خەزانەكەدا گەورە بوو كە باوكى بەهۆى ئىشى شەوانەو، كە پاسەوانى قەبرىستان بوو، شەوانە بەهۆى ئەو ئىشەيەو نەيدەتوانى بنووت هەرلە بەر ئەمەلە پۆژدا دەنوست. مەدالەكانى ئەو هەميشە دەبوايە بەبى دەنگى بەمیانەو، يان بە هەواشى قەسەيان بەكرادە، بۆيە تەواوى سەردەمى مەدالى ئەوان بە هەواش قەسەكۆردن تەپەرى. كاتىك باربارا دەستى كۆر بەفەيزبوون وچۆنەتى قەسەكۆردن لە بەرامبەر خەلكىدا، هانى ئەومان دەدا كە بەدەنگى بەرز قەسە بەكات. كاتىك دەنگى بەرز دەكۆردەو، لەو باورەدا بوو كە لەكاتى هاوار كۆردنەو. بەلام كاتىك كە وتارەكەى تۆمار كراو بلاو بويەو. تەگەشت كە ئاستى دەنگ بەرز كۆردنەو، كەمىك لە قەسەكۆردنى ئاساى بەرزترە يان زياترە. ئەو نۆد

سەرى سوپما. ئىۋەش ئەگەر وتاردانەكەى خۇتان تۆمار بىكەن و دواتر
گوپى ئى بىگىن سەرتان سوپ دەمىنىت.

چاوپىدا خشاندىن وسود وەرگرتىن:

يەكەك لە باشتىن پىگاکان بۆ بەرەو پىش چىۋىتىكى خىرا لە وتارداندا
دەتوانن جى بەجى بىكەن. ئەمەيە كە وتاردانەكانى خۇتان تەسۋىر بىكەن
وتۆمارى بىكەن، لەگەل كەسىكى شارەزادا سەيرى شىرتەكە بىكەن. لە
دوای تىپەپ بونى ۳۰ تا ۶۰ چىركە بۆ دواۋە بگەپتەۋە دووبارە
يىبىنەۋە. لە بارەى ئەۋەى بۆ كاريگەر بون دەيىت باشتەرە چى بىكەن،
لەگەل يەكتردا قسە بىكەن. شىرتەكە بوەستىنن ۋەلەكان بە شىۋەيەك
پاست بىكەنەۋە كە ئەگەر كاتى قسەكردن ھەبۋايە بەۋ شىۋە پاستە
قسەتان دەكرد.

ئەۋقسانەى كە بە تەلەفون دەيان كەن تەسجىليان بىكەن:

دەتوانن بەتۆماركردن ويىستنى دەنگى خۇتان سود وەرگىرن ۋەسەر
دەنگاندا سەركەۋتوۋ بن. كاتىك بۆ دەنگى خۇتان گوپتان گرت، بە ھۋى
ئەۋەلە پىزمانىانەى كەلە تەلەفونەكەدا كىردوتانە سەرتان سوپ
دەمىنىت. ھەۋالى خۇش ئەۋەيە كە ھەر جارى كەدەنگى خۇتان تەسجىل
دەكەن وگوپى بۆ دەگىرن، ئەۋەلەنە پاست دەكەنەۋە كە پىشتەر
كىردوتانە بۆ جارى دواتر دووبارەيان ناكەنەۋەۋ باشتەر دەبن.

بى دەنگ بوون بۆ كاريگەرى:

لەۋانەيە بەھىزىتىن شىتۋاز كە ئىستا فىرى بوو بن ((بى دەنگ بوونە.))

ھەر ھەمما جوانى مۇسقىقا بە ھۆى بى دەنگىە تى لە نىوان تۆنەكاندا. لە
وتاردانىشدا بى دەنگ بون لەكاتى تەواوكردى بابەتەك وچوونى بۆ
بابەتەكى ترە، ھىزۇ تواناى دەوئەت. ئىوھ دەتوانن بە پامىنان خۇتان
فەزى ئەم ھونەرە بگەن.

تۆرپەى وتاردەران لەكاتى وەستان لە بەرامبەر ئامادەبواندا توپە دەبن
ودەشلەزىن. لەبەر ئەم ھۆكارەش خىرا و بە توندى وەبى بى دەنگ بون
قسە دەگەن. كاتەك ھىم تەربىن بەھىمنى قسەدەگەن، لە شوپىن وكتاى
خۇيدا بى دەنگ دەبن وكارىگەرىتان لەسەر بىسەرەن دەبەت. بۆ بەھىز
كردى وتاردانى خۇتان دەتوانن لە چوار جۆر بى دەنگى سودوهرگن:

(۱) بى دەنگ بونى ھەستى. بە شىوھەكى پەك وپەك لەكۆتای ئەو پستەو
خالاندا كە باسى دەگەن بى دەنگ بن بۆ ئەوھى ئامادەبوان بتوانن لە
زانپارىيە نوپىيەكان تى بگەن وىگەنەوھ بە ئىوھدا.

مىشكى بىسەرەن دەتوانەت سى پستە لە يەك كاتدا دەرەك پى بكات
وزىاتر لەوھ ناتوانن لە مىشكىاندا جىگەى بگەنەوھ. لەم بارودۇخدا
مىشكى ئەوان سەرسام دەبەت. مىشكى ئەوان تا كاتەك ئىشەك بۆ
بەدەست ھىتەنى سەرنجيان ئەنجام نەدەن ھەر بەھەمان شىوھ سەرسام
دەبەت.

ھىچى شتەك ھىندەى بىدەنگى ناتوانەت جى سەرنج دان بىت. ئىوھ
ئەوان دەخەتە ناو دواى بىدەنگىوھ كە بۆ ئەوانتان داناوھ. بەھەر جارى
بىدەنگى ئەوان ناچىار دەگەن كە سەرنجى ئىوھ بەدەن.

(۲) بى دەنگى نىشان دان. كاتەك ئىوھ دەتەنەوئەت بابەتەك لە مىشكى
بىسەرەندا بچى سەپەت. لەم جۆرە بى دەنگى سود وەرىگەن. ئىوھ

دەتوانن بۆ تېڭە ياندنى پوختەى ئەوھى كە گوتوتانە، پاستەوخۇ پىش
يان دواى قسەكانتان ئەم جۆرە بېدەنگى بەكار بېتىن.

(۳) بى دىنگى تەنكىدى يان دىنىاي. بۆ دىنيا بون لەسەر خالىك لەم جۆرە
بېدەنگى سود وەرگىن. بۆ نمونە، زۆربەى كات بە ژىرانە دەپرسم: ((
ناودارتىن كەسى ئامادە بوو لە ھۆلەكەدا كىيە ؟)) كەمىك بى دىنگى
دەم بۆ ئەوھى ئامادەبوان بەم وەلامەوہ سەرقال بن. ھەندى كەس
دەلن: ((من))، ھەندىكىش دەلن: ((تۆ))، دواى ھەندىك بى دىنگى
بەردەوامە بە قسەكانم دەدەم وئامازە بۆ ھەموان دەكەم وەدەلن: ((
پاستە ! ئىوہ ناودارتىن يان گرنگىرەن كەسى ناو ئەم ھۆلەن.))

دواتر بۆ چەند چىرەكە بى دىنگى دەم بۆ ئەوھى لە پستەى پىشوتى
بگەن. وە بەردەوامى دەدەم بە قسەكانم: ((ئىوہ گرنگىرەن كەسى دىناى
خۇتاتن. ئىوہ بۆ تەواوى ئەو كەسانە كە لە ژىانتاندان ھەن گرنگىن، ئەو
ھەستەى كە ھەتەنە لە بارەى گرنگى خۇتەنەوہ دامەزىنەرى ژىانتانە.))
دواتر باسى گرنگى پىز دەكەم. وە بۆ ئەوانى پوون دەكەمەوہ كە ھەر
مىوئىك بە ھەر شىوہىك بىر بىكەتەوہ، كارىگەرى لەسەر ژىانى خۆى و
ژىانى كۆمەلگاش دەبىت.

(۴) بى دىنگى تەواو بونى پستە. لەم بەشەدا ئىوہ پستە يان گىپرانەوھى
وتەى كەسىك كە باس دەكەن ھەموان دەيزانن. كاتىك كە نىوہى بەكەمى
ئەوتەيە تەواو دەكەن، بىسەرەن لە مىشكى خۇياندا بەشەكەى تىرى
وتەكە تەواو دەكەن. ئەم ئىشەتان دەبىتە ھۆى ئەوھى كە بىسەرەن زىاتر
ئاكايان لە وتاردانەكە ھەبىت بە وردىەكى زۆرەوہ گوى بۆ قسەكانتان
دەگىن.

بق نمونه، من له م پسته یه کی وه ها سود وهرده گرم: ((تا ناره حه تی نه کیشتی،)) دواتر بی دهنک دهم چاوه پی دهم بق نه وهی ناماده بوان نیوه که ی تری په نده که ((شیرینی ناچی پی)) ته واو بکن. مادام له م شیوازه سود وهرده گرن، ده بیته به دلنیا یه وه بی دهنک بن وچاوه پی بن بق نه وهی ناماده بوان پسته که ته واو بکن. دواتر ده بیته خوشتان پسته که ته واو و دو باره بکنه وه. به م شیوه یه بیسه ران به ته واوی ناگایان له نیوه دبیت.

ناوازی دهنک:

کاتیک ده تانه ویت خالکی گرنگ باس بکن، به دهنکی به رزتر و به میتر قسه ده کن، کاتیکش که ده تانه ویت بابیه تیکی هه ستیار و سوزی باس بکن، به رزی دهنکی خوشتان که م بکنه وه یان له سه رخو به ناوازیکی خوشه وه قسه بکن.

له وتاردانکی باشد هه رچی زیاتر له شیوازی دهنکی جوړا و جوړ سود وهرگن، وتاردانتان بق به شداربوان باشتر و سه رنج پاکیشتر ده بیته بابیه تی وتاردان هه ریا به تیک ده بیته کیسه نییه.

لایه نی فیزیای دهنک وقورگ:

نیوه دهنگان بق قسه کردن و پازی کردن به کارده هیتن. به نه نجامدانی نؤدبه ی ئیسه کانتان ده توانن دلنیا بن له و نه نجامه باشه ی که دهنک وقورگت بؤت به دی ده هیته.

وزە بەشىك لەپىيۈستىيەكانى باش قسەكردنە. پېش لەپېش لە وتاردانىكى كورت، دەبىت ھەندىك نان بخۆن بۇ ئەوۋى مېشكتان ھوشيار بېت توانى ئېش كوردى لە باشترىن كاتدا بېت.

پېش لە وتاردانىكى درىژتر ۋەك كۆپكى نىوۋە پۆزى يان بەك پۆزى، دەبىت بەباشى نان بخۆن.

پروتىن باشترىن وزەيە. بە خواردنى ناننى بەيانى يان ناننى نىوۋەپۆي پروتىنى دەتوانن بۇ ماۋەى ۴ تا ۵ كاتۇمىر وزەى پىيۈستى قسەكردناتان ھەبىت. پروتىن خۇراكى مېشكەو بۇ باش بېركردنەۋە قسەكردن پىيۈستىنان پىيە. بەخواردنى پروتىن دەنگتان بەھىز ومېشكتان ھوشيار دەبىت.

بۇ دۇنيا بون لە باش بونى دەنگتان، پېش لە وتاردان ئاۋىكى مامناۋەند بخۆنەۋە، چونكە ئەگەر ئاۋى سارد بخۆنەۋە ئەو ئاۋە ساردە وادەكات كە تۆنەكانى دەنگتان تىك دەچىت ۋاۋسەنگى لە دەست دەدەن.

كاتىك دەبىت كە دەنگتان پوۋبەپوۋى كېشە دەبىتەۋە. كاتىك قوپىگ ئېشەتان توش دەبىت، قسەكردن بە دەنگى بەرز زۆر ئالۆز دەبىت. لە ھەبونى ۋەھا كېشەيەكدا، ئاۋى گەرم كەلە نىۋىدا ھەنگوين ئاۋى لىمۆى نۆرى تىدا كراۋە بخۆنەۋە. ئەم شىۋازە چەندىن جارمنى سەرسۈپھىتەرەنە پزگار كردوۋە.

من سالى جارىك بەھۆى گەشتە درىژەكان وپشۋە كورەكان پوۋبەپوۋى قوپىگ ئېشە دەبمەۋە. بەلام بەكەم كەم خواردنەۋەى ئاۋى گەرم كە لەنىۋىدا ھەنگوين ئاۋى لىمۆى نۆرى تى كراۋە لە درىژەى سىمىنارەكەدا، دەنگم بە شىۋەيەك نەرم وبەھىز دەكات. من دەتوانم

ههشت کاتژمیری ته‌او له به‌یانیه‌وه تا عه‌صر، به بونی قورپگ ئیشه‌وه،
قسه بکه‌م چونکه هه‌میشه له درێژه‌ی سیمیناردا گه‌رووی خۆم به‌جۆره
خواردنه‌وه چاره‌سه‌ر ده‌که‌م.

پوخته:

له ده‌نگی خۆتان هه‌روه‌ك ئامێریکی مۆسیقا سود وه‌ریگیرن. به‌رز
کردنه‌وه و دابه‌زینی ئاستی ده‌نگتان و دروست کردنی بی‌ده‌نگی، به‌رز
قسه‌کردن تاراده‌یه‌ك بێت که کۆتاترین پیز بتوانن گوێیان له ده‌نگتان
بێت، به‌ ئێوه ئه‌م هه‌له ده‌دات تا له‌هه‌ر بارودۆخێکدا به‌هێزه‌وه قسه
بکه‌ن.

بەشى نۆپەم

فرت وفىلى بازارگانى: شىۋازەكانى مامۇستا وتارىپىژەكان

يەككە لەگەۋرە تىرىن پەزەمەندىيەكانى تاك لەبەر ئەۋەيە كە دەزانىت،
دەتوانىت ئىشەك بە باشتىن شىۋە ئەنجام بدات.

"ھىرتىنس ئادلو"

لەۋانەيە ئىستە ۱۰، ۰۰۰ وتاردەرى پىشكەوتو يان نىۋە پىشكەوتو لە
ئەمىركادا ھەين. كە ئىشەكانى خۇيان بەباشتىن شىۋە ئەنجام دەدەن.
لە ۲۰٪ ئىۋان لە ۸۰٪ پارەكانىيان لە پىشەي وتارداندا بەدەست
دەھىنن.

ۋاتە موچەي ۲۰۰۰ كەس لەم وتاردەرانە چوار ھىندەي تەۋاۋى ئەۋ
۸۰٪ يەيە.

۲۰٪ زىاتر ۲۰٪ وتاردەرهكان _ ۴٪ ۋاتە ۴٪ وتاردەره پىشكەوتو ھەكان
كە نىزكى ۴۰۰ كەس دەين _ ۸۰٪ پىدەنى مانگانە بۇ بابەتى فېر بوون
فوتارىپىژى كە بە باشتىن وتاردەرهكان دەدەن، دەيكەنە ھى خۇيان.

لە ۲۰٪ زىاتر لە ۲۰٪ زىاتر لە ۲۰٪ ۋاتە نىزكى ۸۰، ۸٪ تەۋاۋى
وتاردەرهكان كە نىزكى ۸۰ كەس دەين _ بۇ يەك وتاردەنى ۲۰ خولەكى

۲، ۵۰۰ ډولار زياترېش ودرده گرن. عاده تن کاتي نه وان سالانه پرې له و تاردان سالانه مېله غټک زياتر له ۱، ۰۰۰، ۰۰۰ ميليون ډولار داهاتيان هيه. داهاتي هندی کيشيان زياتره له م پرې پاره يه.

مأموستاياني و تارداني ته اوکات له نه مريکادا به شيوه يه کي ناوه ندي که متر له ۵۰۰ ډولار له پوځيکدا داهاتيان هيه، له کاتيکدا و تاريږه پيشکه و توه کاني ه مان بابت عاده تن ۲، ۵۰۰، ۵۰۰ ۰۰۰ هه تا ۱۰۰، ۰۰۰ ډولار داهاتيان هيه.

چي جياوازيه ک له نيوان و تاردېره که م دهرامه ته مان ونه وانېش که موچه يه کي خيالېان هيه، هيه ؟ من ۲۵ سال تويزنه وم له سر نه م نيشه کړدوه.

نه و تاردېره انهي که موچه کانيان له نه واني تر زياتره:

بق دست پي کردن ده بيت بلين زوري نه و تاردېره انهي که ده سکه وتيان زوره ((و تاردېري زورگه ورن)) نه م که سانه به هوي جي به جي کردني کارنک له بواري پاميار، ودرش يان نيش وکاردا به ناوباگن. نوسه راني کتي به پر فروشري نه کانيشيان زوري کات له پزي و تاردېره ناوداره کانن. لاني که م بوماوه يه کي کورتش بيت. زوري و تاردېره ان زوري کات بق و تاردان بق پيکخواه کان ونه نجومه نه کان يان بق کوږه بازرگانيه کان بانگهښت ده کرين. نامانچ له داريژان يان پيکهيثاني کوږه که پاکي شاني زوري خه لکه بق کوږ وکونگره که. هرچي نه و تاردېره ي که بانگهښت ده کريت زياتر ناودارتر بيت، که ساني زورن ناوده نوسن و بليت ده بن.

وتارده رانى به ئەزمون:

دوۋەمىن كۆمەلە لە وتارده ران بى گومان بە ناوبانگ نىن، بە لام دەسكەرتى باشيان دەبىت. ئەوان وتارى سەرنج پاكىش ۋە ھىزىوگىرنگ بىق ئۆزبەى كۆمپانىيا ۋە پۇڭخراۋەكان وتار دەدەن. لە ئۆزبەى بۈرەكاندا ئەوان پىسپۇن ۋە بۈرەى تايىبەتى خۇياندا سەركەرتو دەبن ۋە وتارده رىكى بە ناوبانگ دەناسرتىن.

ئەم كۆمەلە بە مامۇستاي وتارده ران ناو دەبن كەلە بۈرەى ئىش وكار، فرۇشتىن، بە پۇتۈبردن، سەركى، گەشەكردنى تاكى ۋە پىشەى وتارده ران كە وتارده رى پىكەنەرن يان قسە خۇشن. بە ھۆى ئەۋەى كە ئەوان پەزەمانەندى بىسەران بە دەست دىنن. چەندىن جار ئەوان بانگەشت دەكرىن وتارە باشەكەيان لە ناو خەلكىدا پۇڭ بە پۇڭ زىاتر دەۋرتىتەۋە.

دوۋتايىبەتمەندى باشترىن وتارده ران:

باشترىن وتارده رەكانى ھەر شوئىنك، چى ناۋداريان چى ئاسايى دوۋتايىبەتمەندىيان ھەيە.

(۱) پۇڭ ۋە ۋە بەختەۋەرن: ئەوان بەگەرم وگۇپەۋە لەگەل بىسەرانى خۇياندا قسە دەكەن، ئەوان خۇيىن گەرم خۇشەۋىست ۋە سۆزىن. ئەوان بىسەران دىلخۇش دەكەن ۋەك ھارپىيەك لەگەل بىسەراندا ھەلس ۋەكەت دەكەن. لەۋەى كە بىسەران بۇچىۋنەكانى خۇيان لەگەلئاندا باس دەكەن چىيۇ ۋەردەگىن.

(۲) وتارده رانەكەيان پاراۋە: بە ھۇكارى ئەۋەى كەگۇى گرتىن بۇ قسەكانى وتارده رىك بە شىۋەى ((بەرنامەى خۇش _ فىركارى)) دەبىت، باشترىن

وتار دهره کان باشتین زانیارییه کانی خویان له گه‌ل بیسه راندا باس ده‌کن. سه‌رکوتنی و تار دهره کان ته‌نیا له‌وکاته درێژه‌کاندا ده‌بیټ که وتاره‌کیان به‌هێزو کاریگر بیټ.

ئاماده‌بوون ده‌بیټ به‌ شیوه‌یه‌کی د‌ل‌خ‌وش‌انه و تیگه‌شتن ل‌ی‌ی‌ان م‌ۆ‌ل‌ه‌ به‌ج‌ی به‌ی‌ن له‌باره‌ی وتاره‌باشه‌که‌وه له‌گه‌ل یه‌کت‌ری‌دا ق‌س‌ه ب‌ک‌ه‌ن. ئه‌وان ده‌بیټ تامه‌زۆی و تارێکی تری و تار دهره‌که بن.

زۆریه‌ی ئه‌و کارانه‌ی که وتار دهره ناوداره‌کان به‌باشی ئه‌نجامی ده‌ده‌ن به‌هۆکاری ئه‌وه‌ی که ئی‌وه‌ش ده‌بیټ ئه‌م ئی‌شانه به‌ باشی ئه‌نجام ده‌ن. ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر به‌نیازی ئه‌وه‌ش نه‌بن که بۆ وتار دهرێکی باش ب‌گ‌ۆ‌پ‌ر‌د‌ر‌ێ‌ن، به‌زانیی ئه‌وه‌ی که ئه‌م وتار دهرانه هانی خه‌ل‌کی ده‌ده‌ن، وه ده‌توانن له‌ سنووری خ‌ۆ‌یان‌دا باشت‌ر ئی‌ش ب‌ک‌ه‌ن. له‌ به‌رده‌وامی باب‌ه‌ته‌ک‌دا هه‌ندێک له‌ یاساگانی ئه‌وانم ه‌ی‌نا‌وه‌.

به‌رنامه‌ دا‌پ‌ژ‌ه‌ری و تار دانه‌که‌ پازی ب‌ک‌ه‌ن:

له‌ پێشه‌ی و تار دانه‌دا، باب‌ه‌تی زاره‌کی ته‌نها ه‌ۆ‌یه‌کی گ‌ر‌نگ و دامه‌ز‌را‌ند‌نی دووباره‌ بانگه‌یشت کردن بۆ و تاردان ده‌بیټ. پ‌ی‌ش ئه‌وه‌ی به‌رنامه‌ دا‌پ‌ژ‌ه‌ری‌ک بانگه‌یشتی و تار دهرێک به‌ پاره‌یه‌کی زۆر ب‌ک‌ات، ده‌بیټ له‌وه‌ د‌ل‌ن‌یا بیټ که ئه‌م وتار دهره‌ پ‌و‌و خ‌ۆ‌شه‌و کاریگره‌رییه‌کی زۆری له‌سه‌ر بیسه‌ران ده‌بیټ.

به‌هه‌مان ه‌ۆ‌کار، له‌ پێشه‌ی و تار دانه‌دا زۆریه‌مان ده‌ل‌ی‌ی‌ن ئه‌ر‌کی و تار دهره‌ ئه‌مه‌یه‌ که ئی‌ش‌ی‌ک ب‌ک‌ات که‌ر‌ی‌ک‌خ‌ه‌ری و تار دانه‌که‌ سه‌ر به‌رز بیټ، کاتێک به‌رنامه‌ دا‌پ‌ژ‌ه‌ره‌که‌ و تار دهرێکی باش بانگه‌یشت ده‌ک‌ات به‌شداری‌بو‌ان خ‌ۆ‌ش‌ح‌ال ده‌بن، به‌شداری‌بو‌ان سوپاسی به‌پ‌ۆ‌به‌ره‌که‌ ده‌ک‌ه‌ن به‌ه‌ۆ‌ی

ياساكانى وتارىتېزى

مه‌لیژاردنی نه‌و وتارده‌ره باش وکاریگه‌ره‌وه. له‌ئه‌نجامدا، نیشی
به‌رنامه‌داپژده‌ره‌که‌جیگه‌ی سه‌رسه‌وپمانه‌ وئۆیه‌ی به‌شداربیوان ده‌ست
خۆشی وخه‌لانیان پیشکesh ده‌کن. به‌هۆی ئه‌وه‌ی که ئه‌م وتارده‌ره
کاریگه‌رییه‌کی باشی هه‌بووه جاریکی تر نه‌م وتارده‌ره بانگه‌یشت
ده‌کرته‌وه.

بۆنۈمە، لە منیان دەویست بۆ ئەوێ لە کۆپىكى سالانى كۆمپانىيەك
وتار بدەم. جىگىرى بە پۆبەر لایەنگىرى من بوو، بۆ ھەموانى باس كۆردبوو
كە بەتەواوى لەبابەتى وتارەكانم سودى وەرگرتو. لەبەر ئەمە داواى لە
ئەوان كۆرد كە لە كۆپەكانى دواترىشدا ەك وتاردەرىكى تەواو بانگەيشتى
من بگەن. بە پۆبەرە گەرەكەيان تائەو كاتەى كە منى نەدیبوو تەنانەت
ناوى منىشى نەبىستبوو بۆ كۆپىكى ەو ھا گىرنگ وگەرە كە سىكى
نەناسراو بانگەيشت كراو، زۆر خۆشحال نەبوو. لەگەڵ ئەم ھەموەدا
جىگىرەكەى ئەوى پازى كۆرد كە ھەلبژاردنى من ھەلبژاردنىكى زۆر پاستە.
وتاردان زۆر بەباشى پىشكەش كرا ئامادەبوان بە ھەستەنەو ەسەر
كۆرسىەكانيان سوپاسگوزارى من بوون وستايشى منیان كۆرد. چەند
خەفتە دواتر نامىەكم پىگەشت و كۆرد ەو كە جىگىرى بە پۆبەر
لەنامەكەدا نوسىبوى كە بە پۆبەرەكە بە شتوێەك لە كۆپو وتاردانەكە
پازى بوو كە پلەكەى بەرز كۆردو تەو تە ئاستى بە پۆبەرى و
مۆچىەكەى بۆ ٤٠٠٠ دۆلار زىاد كۆردو.

ناوبانگی وتارده رێک چی باش وچی خراپ، به خێرای له نێوان خهڵکیدا بلای ده بێتهوه. یاساکه ئهمهیه: سههرکه وتنی ئیوه به کۆتا وتارداننانه وه ڤیوهندی ههیه. بێش ئهوهی که وتارده رێکی ناو دار بانگهێشت بکه،

ئو دەبىت دۇنيا بىت لەۋى كە سەرۆكەكى و بىسەرەن لە ئىنجامى
ئىشى و تاردانەكە پازى و دىلخوش دەبن.

بۆ دیدارى و تار دەرەكانى تر بېژن:

تەنەت ئەگەر ئامانجى ئىۋە و تاردان بىت لەناۋچىەى ئىشەكتان يان لە
كۆمەلگەكتان، دەبىت بۆ دیدارى بۆ دیدارى و تار دەرەكانى تر بېژن
زانباريان لىۋە ۋەرىگرن. ئىۋەش دەبىت ۋەك ئەۋان لەتەۋاۋى و تاركان
ۋكۆرەكاندا بەشدارى بكن. خالە گرنگەكان بنوسنەۋە. بزانن يا سەرئىچ
بدەن بدەن چۆن پىش كۆرەكەدا ھەلسوكەوت لەگەل بىسەرەندا دەكەن
ۋچۆن دەپۆنە سەر شاتق، ۋە چۆن دەست بە و تاردانەكەى خۇيان
دەكەن.

كاتىك لە ھەر جۆريان و تارداننىكدا ئامادە دەبن، بەتەۋاۋى ھەۋلى خۇتان
بدەن تا لەگەل و تار دەرە ئامادەبۈەكانى كۆرەكە چاۋپىكەۋتن بكن
ۋتەۋەيان لەگەلدا بكن، سوپاسى ئو بكن بەھۋى ئامادەبۈنىۋە.
بەئە ۋ بلىن تامەزىۋىانە چاۋەپى قسەكانى ئون. ئىۋە لەم چاۋپىكەۋتنە
تايىبەتەدا شتىك فىردەبن كە يارمەتى ئىۋە دەدات لە و تاردانى خۇتاندا
سۈدى لى ۋەردەگرن.

بۆ خويىندەۋە پىداچۈنەۋە و ئامادەبۈن كات دابىنن:

چەند ياسايەك ھەيەكە و تار دەرە ناۋدارەكان و تار دەرە بەناۋبانگەكانى
ئىش و كار بۆ بەدەست ھىتسانى بەرزترىن دەسكەۋت و باشتىرىن ستايش
كردن دەبىت پەپەرەۋى ئو ياسايانە بكن. يەكەم، بەھەمان شىۋە كە
چەندىن جار دۈوبارەم كىرۈتەۋە، و تار دەرە بەناۋبانگەكان خۇيان بۆ

تەۋايى وتاردانەكان ئامادە دەكەن. ئەگەر وتاردەرىك ۱۰ كاتژمىر لە
ۋەختى خۆى بۆ خويىندىنەۋە، پىداچونەۋە، پىكخستىن، راھىتان لەسەر
وتاردانەكەى خۆى بگات بە يەك كاتژمىر، ئىشىكى غىرە عادى يان خراپى
نەكردۋە.

وتاردە باشەكان تا ئەو شوپىنەى كە دەتوانن لەبارەى بىسەرانيانەۋە
زانبارى بەدەست دىنن. ئەوان لەبارەى تەمەن، وپىشە، وپايردوى ئەو
كەسانەى كەلە كۆپرەكەدا ئامادە بوون پىرسىار دەكەن. ئەوان لەبارەى
وتاردەرىكانى پىشۋ كەبۆ ئەم كەسانە وتارىان داۋە وئە بابەتەى كە
بىسەرەن حەزىان لىبۋە ئەو بابەتەش كە حەزىان لىبى نەبۋە پىرسىار
دەكەن. ئەوان دەيانەۋىت لەبارەى دەسكەوت وپەرسىارەتى
ئامادەبوان بزانن.

وتاردە بەناوبانگاكان بەدۋاي ئەو زانىارىانەدا دەگەپىن كەپىۋەندى بە
كۆمپانىياكە ۋە ھەيە ۋە بەۋردى بەدۋاي ئەو مالىپەرەدا دەگەپىن كەسەر
بەم كۆمپانىيايە بۆ ئەۋەى زانىارى باشيان دەسكەۋىت. و زياتر
كۆمپانىياكە بناسن.

لەبارەى ئەنجامەكەى خۆتانەۋە بەپوۋنى قسە بگەن:

ئىۋەش ھەروەك وتاردەرىكى بەناوبانگ، لەھەمان جارى يەكەمدا
دەتانەۋىت بەپوۋنى ھۆكارى ھەلېژاردنى وتاردەرىك بزانن. لەبىرتان بىت
ئامانچ ئەمەيە كەداپىژەرى بەرنامەكە سەرفراز بىت، ۋە تەنيا كاتىك كە
دەتوانن بىنە ھۆى سەرفرازى ئەو كەبەتەۋايى بزانن بەرنامەداپىژەردەكە
جى لەئىۋە دەۋىت.

من ھەمىشە پېش لە وتاردان دەپرسم كە ھەز دەكەن بيسەران دواى تەواو
بونى وتارەكەى من چى بلّين وچى بكن. كاتىك ھەردووكمەن بە تەواوى
لە يەك تىگەشتىن. وتارەكەى خۆم بە شىوھەك دادەپژم كە بەو ئامانجەى
ھەردووكمەن بگەم.

ماوھەك لە ھەو بەر بە پۆبەرى يەكك لە پىكخراوھەكان بە منى گوت:
((وتاردانەكەى تۆ باشترىن وتاردان بوو كە لەم ۱۸ سالاھەدا بيسىتتيم.
بە ھەمان شىوھەك بە لىنت دابوو، وتاردانەكەت يەك بە يەككى ئەو خالانەى
تیدا بوو كە پىشتر قسەمان لە سەر كرد وبە باشى پىشكەش كرا.))

ئەو گوتى: وتاردەرنىكى زۆر ھەبون كە بە لىننىان داوھ كە وتاردانەكەى
خۆيان تايبەت بەم كۆمەلە كە سەوھە بىت، بەلام ئەم كارەيان نە كرد. يان
ھەرنەيان تەوانى وا بكن. قسەيەك يان بۆچىونىك لە نىوان وتاردەراندا
ھەيەكە ((پەيدا كەردنى بيسەرى نوئى، سادەتر لە داپىژان يان پىكھىنانى
وتارىكى نوئى دەبىت.)) ئەو كەسانەى كە ئەم نىگەرانىانەيان ھەيە، بە
ئاسانى ھەمان بۆچىونە كۆنى خۆيان چەندىن جار دووبارە دەكەنەوھ
لەلايان گرنگ نىيە كە بيسەران كىن. ئەلبەتە ئەوان زۆر لە پىشەيەدا
نامىننەوھ.

زمان فېر بېن:

ھەر كۆمپانىاوپىكخراوئىك زمانى تايبەت بە خۆيان ھەيە، وتاردەرنىكى
باش وھەلەگەل كۆمپانىياكەدا دەناسرەت كە لە كاتى وتارداندا بيسەران
ھەست بەوھەكەن، كە ئەم وتاردەرە لە ئىشوكارى كۆمپانىياكەدا
سەرقالى ئىش كەردنە.

بابەتەكەى خۆتان بە جوانى پىك بهيئن:

وتاردەرە ناودارەكان بابەتى وتاردانەكەى خۆيان لەپيشدا بە جوانى پىكدەهيئن، ئەوان ھەميشە لەكاتى دووبارە نوسينهەى بابەتەكەى خۆيان ھەندىك لە پستەكانيان پيش و پاش دەكەن. ئەوان ھەميشە بەدواى پىگەيەكدا دەگەپيئن بۆئەو ھى بابەتەكەيان كاريگەرتىو بەهيئتر بىت.

چاوى پىدا بخشيئەو ھەراھيئانيان لەسەر بگەن:

وتاردەرە ناودارەكان چەندىن جار چاوبەوتارەكەى خۆياندا دەخشيئەو ھەراھيئانى لەسەر دەكەن، تەنانت ئەگەر پيشترىش چەندىن جار ئەم بابەتەيان پيشكەش وباس كرديت. ئەوان ھەرگىز بەميشكى خۆيان يان ئەو زانياريانەى كە لەبارەى ئەو بابەتەو دەيزانن بەتەواوى نازانن بەدواى زياتردا دەگەپيئن. وتاردەرە ھاوشيوەى فرۆكەوانان كە پيش لە فرين چاوبەبابەتى ناو ليستەكەدا دەخشيئەو ھەراھيئانى چاوبەيەك بەيەكى ئەو بابەتانەدا دەخشيئەو ھەراھيئانى كە لە وتاردانەكەدا بوونى ھەيە. تاك ئەو كاتەى كە باسەكەيان پيشكەش دەكەن ھەراھيئانى لەسەر دەكەن و دەليئەو ھەراھيئانى.

شويئەكە كۆنترول بگەن:

وتاردەرە ناودارەكان بە زوى دەگەنە شوئىنى كۆرەكەو چاوبە پىداويستىەكانى ھۆلەكەدا دەخشيئەو ھەراھيئانى بۆ دلتيا بون لە ئيش كرديان خراپ نەبوونيان، ھەروەك ھەراھيئەريك پيش دەست كردن بە يارەكە

دۇنيا دەپتەۋە لە بارىزانەكان ونەبۇنى ھېچى كېشەيەك لە نىۋانىاندا.
ئەوان سەرنجى سى ھۆكارى گۈنگ دەدەن كە بىرىتىن لە:
دەنگ، پوناكى، پلەي گەرماو سەرما تەقريبەن دەپتە يەككە لەمانە
باش بىرىت بىگۈپدەيت.

بە بۇچۇنى خەللى كامبىرەكان دەپتە پوۋبەنە يەك دەم وچاۋ.
لەوتارداندا، لەوتارداندا بەشداربوان تەنبا بۇ يەك ھۆكار بۇئەۋى دېن:
ئەۋىش بېنىنى دەم وچاۋشېۋە وتاردەر. ئەۋان دەتوانن لەبابەتەكانى
تەبەخۇندەۋە كىتەپ يان گۈي گۈي وتارە تۆمار كراۋەكان تى
بەگەن وزانىبارى ۋەرگەن. شېۋە وتاردەر شوپىنكە يان خالىكە كە
بېسەران نۆزىيە كات سەيرى دەكەن وسەرنجى دەدەن.

بەھەمان ھۆكار پېكخەرانى ھەندىك لە ھوتىلەكان دەبنە ھۆي ئازار
وناپەھەتى بۇ من. بۇنۇنە ھەندىك لە ھوتىلەكان پوناكىكە بە شېۋەيەك
پېك دەخەن كە وتاردەر تەقريبەن لە تارىكىدا دەۋەستىت پوناكى سەر
شاق ۱۰ تا ۱۵ پى دورترە لە وتاردەرەۋە ئەم كارەش ۋا دەكات كە
بېسەران بەجۋانى شېۋە دەم وچاۋى وتارىپىژ بە جۋانى نەبېن. كاتىك
بەپىۋەرى كۆمپانبا بۇ باس كەرنى بابەتەك بۇ سەرشاق دەپوات،
ئامادەبوان نۆز بە ئالۋى دەتوانن شېۋە دەم وچاۋى بەپىۋەر بېيىن.
نۆزىيە خەللى گۈنگى بەم بابەتە نادەن.

بېسەران بىناسن:

وتاردەرە ناۋدارەكان پېش لەدەست كەرن بە وتاردان بەخىرەھاتنى
ئامادەبوان دەكەن بۇئەۋەي لەگەل ئەۋاندا يەكتر بىناسن. ئەۋان خۇيان
دەناسىنن ۋەبېسەران دەپرسن كە پېشەيان چىيەۋ وتو وپىژىكى كورت

له گەل بېسەراندە دەكەن. لەكاتىكى تردا بېسەرەن بزانن پېش دەست
كردن بەوتاردان ھەندى گەتوگۆ لەگەلدا ھەندى لە ئوان دەكەن، بەبۆنى
ئەم ئېشەتەنەو ھە بېسەرەن بەبېننى ئىو ھەشەل دەبن و بەشەو ھەكى
و دەرەو ھەشەل گۆى بۆ قەسەكانتان دەگرن.

ناوى كەسە سەر كىەكان بزانن:

بەكەك لەگەنگەتەن كەرىك وتار دەرە پېشكەوتەكان دەبېت ئەنجامى
بەدەن، فەزەونى ناوى كەسە ناودارەكانى ناو بېسەرەن ھەلەكە
وناو ھەلەكەتە لەكاتى وتارداندا. ھەندى كات ھەندى قەسە بەناوى كەسە
ناودارەكانى ناو ھەلەكەو دەكەم. بۆ نمونە دەلیم: ((بەرپۆبەر ئىو ھە،
وېلەم ھەرى، ھەمیشە جەخت لە چۆنەتى ئەو كارانەى كەدەكەن پان
ئەو شتانى كە بە كەپار دەدرەت دەكەتەو.))

مەن ئەم بابەتە لەقەسەكانى بەرپۆبەر لەگەنگەرى سالانە، نامە پان
ئەمەلەكەم لە ئەو بېنەو ھەيا وتاردانەكە لەپېش مەدا پېشكەش كراو
بەستومەو سودم ئى وەرگرتەو. كاتەك ئىو لەسەر شەق بەشەو ھەكى
ئەجەبى ئامازە دەكەن ئەو ھەست بەشانەزى دەكەت.

بزانن كە چۆن وتاردانەكە دەست پى دەكەن و چۆنەش كۆتەى پى دەنن:

وتار دەرە ناودارەكان بەشەو ھەكى تەواو وتارەكەى خۆيان بەك ھەناو.
لە ئەو وتارەكەياندا بەشەو ھەكە سەرەتاو كۆتەى وتارەكەيان ديارى
كردووە. ئەوان بەشەو ھەكەى جوان دەزانن كە چۆن ((دەست پى بەك))
و چۆنەش ((كۆتەى)) پى بەنن.

سهرنجی بیسه ران پابکیشن:

وتاردهره باشه کان هر به هه مان قسه ی سهره تایان سهرنجی بیسه ران به ده ست دینن. له وانه یه نه وان بۆ به ده ست هینان یان پاکیشانی سهرنجی بیسه ران بی دهنگ بن یان بابه تیک باس بکه ن. من زۆربه ی کات کاتیک ده پۆمه سهر شانۆ، چهند چرکه یه ک بی دهنگ ده بم ودواتر به گهرم وگوریه وه ده لیم: ((سوپاسی ئیوه ده کم به هوی ئاماده بونتان له وتارهدا. به لاین به ئیوه ده دم که له قسه کانم چی یئۆوه رگرن وسودیان هه بیئت بۆتان.))

ئه م قسه م وه لامیک ده بیئت بۆ پرسیاره نه کراوه که ی ئاماده بوان که له میشکی خۆیاند ده لاین: ((نازانم ئه م وتاردانه به سود ده بیئت یان نا ؟)) له هه مان کاتدا بیسه ران دلخۆش ده بن. هه موان پێده که ن وه ئارامیدا ده بن. به م ووشانه وه لامی پرسیار ی سهره کی نه وان دراوه ته وه. وتاردهره ناوداره کان، بیسه ران له سهر جیگه ی خۆیاند ده به ستنه وه. نه وان به پرسیار کردن وبی دهنگ بون وه لام دانه وه وا له بیسه ران ده که ن که به جوانی گوئ بگرن. نه وان بابه تیک باس ده که ن وئامازه به خالانیک ده که ن که دلنیا ن لێ. بۆ پوونکردنه وه ی بۆچی ونه کانیا ن، سود له چیرۆکه کان وه رده گرن.

له گه ل ئه واند وه ک هاوپی هه لسوکه وت بکه ن:

وتاردهره باشه کان له گه ل بیسه رانیا نده به شیوه یه ک هه لسوکه وت ده که ن هه ره وه هاوپی بن. نه وان پێده که ن وخۆشحالتن له وه ی که بیسه ران هه لیک ی وه هایان پی دا ون بۆ نه وه ی بۆچی ون وبابه ته کانی خۆیان باس بکه ن. بیسه ران زۆر به زووی هه ست به وه ده که ن که ئایا

ئىيۈە ئىوانتاتن خۇش دەۋىت يان نا. ئىيۈە بەپىكەننىكى گەرم وگور
لەسەرئەي قىسەكانتەنەۋە دەتۈانن ۋەلامى ۋەھا ھەستىكى ئىۋان
بدەنەۋە.

ھەموو پىگاكانى وتاردان بەكار بېتىن:

وتاردارە ناۋدارەكان لە كاتى دەست پى كوردنى وتارەكەيان بەلئىن دەدەن
كەقسەكانىيان بەسودو كاريگەر بېت.

ئىۋان عادەتەن چىرۆكىك باس دەكەن كەپەيۈەندى بە بابەتەكەيانەۋە
ھەبېت وكاريگەرى ھەبېت لە گۆرۈنى ژيانى بېسەراندە.

وتاردەرەناۋدارەكان لەھۆكارو پىگەكانى وتاردان كە سالانئىكەلەفېلمەكان
بېنىۋىيەنە يان خۇيان لەسەر شاتق بەكارييان ھىناۋە، سود ۋەردەگرن
ۋەبەكارى دېننەۋە.

ئىۋان بە ھەبەستى پاكىشەنى سەرنجى بېسەرەن يان بەدەست ھىنانى
ھەلئىك بۆ لىكەندەۋەى بابەتەكەيان بى دەنگ دەبن ئىۋان پىش لە
باسكردنى خالەگرنەكەيان پاستەۋخۇ دۋاى ئىۋە، بى دەنگ دەبن بۆ
ئىۋەى لەسەر خالكانىيان دلئىيا بن يان تەئكىد بن. ئىۋان بەردەۋام پەرسىار
دەكەن. گۆى گرانىش بۆ ۋەلام دانەۋەى پەرسىارەكە ناچىار دەكرىن.
كاتىك كە وتاردەر پەرسىارىك لەئامادەبۋان دەكات، ئىۋان ۋەلام
دەدەنەۋە تەنەنەت ئەگەر لەدلئىشاندا ۋەلام بدەنەۋە. پەندىك ھەبە كە
دەلئىت: كەسىك كە پەرسىار دەكات كۈنترۆلى لەدەست دابە. كاتىك پەرسىار
دەكەن، تەۋاۋى ئىۋ كاتەى كە ئىۋان بېردەكەنەۋە بۆ ئىۋەى ۋەلامى
پەرسىارەكە بدەنەۋە، سەرنجى ئىۋانتاتن بۆ لاي خۇتان پاكىشەۋە.
مىشكى ئىۋان سەرقالى پەرسىارەكەى ئىيۈەبە بۆ ئىۋەى ۋەلامتان

بدان‌ه‌و، به‌تاییه‌ت نه‌گه‌ر پرس‌یاره‌که به‌شی‌وه‌یه‌ک بیت که وه‌لامی
ج‌و‌ر‌ا‌و‌ج‌و‌ری مه‌بیت.

به‌رده‌وام بن له‌گ‌و‌ر‌ینی گ‌ی‌ره‌کان:

گ‌و‌تن، فر‌و‌شتن نییه. به‌پرس‌یار کردن دواتر وه‌لام دان‌ه‌وه‌ی، گ‌ی‌ر‌یک
ب‌گ‌و‌پن. پ‌ی‌ش یان پاش باس‌کردنی خاله‌ گ‌ر‌نگ‌ه‌کان، بی‌ د‌ن‌گ بن وق‌سه
مه‌که‌ن. له‌ن‌ی‌و‌ان پ‌سته‌که‌داو پ‌ی‌ش له‌باس‌کردنی خال‌یک‌ی گ‌ر‌نگ ب‌و
ما‌وه‌یه‌کی ز‌و‌د بی‌ د‌ن‌گ بن.

وتار‌ده‌ره نا‌وداره‌کان مام‌و‌ستای پ‌یک‌خ‌ستنی کاتن. نه‌وان چ‌ی‌ر‌و‌ک‌یک
به‌شی‌وه‌یه‌ک به‌ش به‌ش ده‌که‌ن، به‌بی‌ د‌ن‌گی وه‌شی‌وه‌یه‌کی سه‌رنج
پاک‌ی‌ش باسی ده‌که‌ن. ه‌ند‌ی کات چ‌ی‌ر‌و‌که‌که ده‌پ‌ن ب‌و باس‌کردنی خال‌یک
ود‌و‌ای ته‌واب‌ونی خاله‌که دو‌وباره ده‌گ‌ه‌پ‌نه‌وه سه‌ر چ‌ی‌ر‌و‌که‌که. نه‌وان
بابه‌ته‌کیان به‌م شی‌وه‌یه‌ک باس ده‌که‌ن. نمونه‌کی ژ‌ی‌ره‌وه به‌ج‌وانی
مه‌به‌سته‌کی من پ‌و‌ون ده‌کاته‌وه.

ز‌و‌د‌به‌ی خه‌ل‌کی کات‌یک پ‌و‌ود‌او‌یک له‌ژ‌ی‌ر به‌پرس‌یار‌یه‌تیه‌که یان‌دا پ‌و‌وده‌دات
سه‌رسام بی‌ ه‌و‌ش ده‌بن

نه‌م باب‌ه‌ته چ‌ی‌ر‌و‌کی (نال و‌سون)م به‌ب‌ی‌ر د‌ی‌ن‌ی‌ته‌وه که سالان‌یک له‌مه‌وب‌ه‌ر
سه‌ر که‌شتیه‌کی باری که‌وت بو‌ون که ب‌و سو‌ید ده‌گ‌ه‌پ‌انه‌وه. که‌شتیه‌که
له‌با‌ک‌و‌ری نه‌تله‌تیک‌دا رو‌وبه‌پ‌وی با‌و باران‌یک‌ی ز‌و‌د بو‌یه‌وه. نال ب‌و‌ل‌ای
سون پای ده‌کرد‌و ده‌ی‌گ‌وت: ((سون، سون، که‌شتی و‌که‌شتی
خه‌ری‌که ده‌ش‌ک‌ی‌ت و‌ژ‌ی‌ر‌ئ‌او ب‌که‌و‌یت!)) سون ده‌ل‌یت: ((ن‌یمه ب‌و ده‌ب‌یت
نا‌پ‌ه‌حه‌ت ونی‌گ‌ه‌ران ب‌ین؟ نه‌م که‌شتیه‌ ن‌یمه خا‌وه‌نی ن‌ین وه‌ی ن‌یمه
(ن‌یمه))

ماشه، کومپانیا که ش هه روه ک که شتییه که ده بیټ بو ئیوه.

کات به ئهوان بدهن تا له قسه کانتان تى بگهن:

وتار دەرە ناو دارەكان چىرۆكك باس دەكەن كە مەندىك خالى گرنكى تىدا
يىت. دواتر چاوه پى دەكەن بۆ ئەوئى بەجوانى لە چىرۆكە كە تى بگەن.
ئەوان كات بەخەلكى دەدەن تا لە خالەكانى ناو چىرۆكە كە تى بگەن
ولەگەل مېشكىاندا بگونجىت. ئەوان وەك ئامادەبوان سەير دەكەن بۆ
ئەوئى بۆيان پوون بېتەو كە لە مەبەستى چىرۆكە كە تى گەشتون.

له باره ی قسه ی پټکه نینا ویشه وه به هه مان شیوه . نۆر گرنگه کاتیک قسه ی که خوش یان پټکه نیناوی ده که ن، چاره ی بکن بۆ نه وه ی هه میان پټکه نن و دواتر بی دهنگ بن . دوا ی ته و ابوونی پټکه نینه که به رده وامی به قسه کانتان بدهن . و تارده ران له م بارو دۆخه چی یژ وهرده گرن . نه وانیش هه ز له پټکه نین ده که ن . نه و کاته ی که بیسه ران بیوستانه چی بۆ بیر کردنه وه بټت یان چی بۆ پټکه نین لییان مه گرن .

هه م له دهنگ وهه م له جهسته ی خۆتان سود وهه رگرن:

وتاردهره ناودارهكان هه نديك به به رزي قسه دهه كن. ئهم نيشه يان ئه وه
نیشان ده دات كه باورپيان به قسه كانی خويان هه يه. ئه وان زیاتر
له جهسته يان سود وهرده گرن. به زۆری دهسته كانیان و شانه كانیان
ده جۆلینن و زیاتر یی دهه كنن.

بۇ نمونه، كاتىك دەتانه ویت بابە تىكى گىرگ باس بكن، دهسته گانى
خوتان به ته وای بكنه وه يا دنگتان به رز بكنه وه. كاتىك دەتانه ویت

یه که دهنگ بن، له هه مان کاتدا به نزیکبونه وه له ئاماده بوان دهسته کانتان
له یه کترییه وه نزیک بکه نه وه.

ئیه ئه توانن بۆ دانیابون له خالێک سه ری په نجه کانتان به هیواشی
له مس بکه ن. به بهرز پاگرتنی سه ر وچی ه ناکه تان ئه و نیشان ده دات که
باو پتان به خۆتان هه یه.

پێکه نینێک بۆ ئاماده بوان بکه ن. هه روه ک بابا نوئیل چاو داگیرن.
پوو خوش بن. به شیوه یه ک قسه بکه ن که چی پێژ له کاته که تان وه ربگیرن.
ئه م وتاردانه ئه زمونێکی باش ده بیته بۆ ئیه.

پوخته:

له کۆتایدا، ته نیا پیگه یه کی فیژیونی قسه کردن، قسه کردن و قسه کردن و
قسه کردنه. کاتیک ئیه چه ندین جار خۆتان ئاماده کردووه، پاهینا
ده که ن وه ول بۆ باشتر کردنی وتاره که ی خۆتان ده دن، زۆر به زوی
ده بن به وتارده رێکی باش و سه رسوپهینه ر. هه موکس و که رته
تایبه تیه کان بانگه یشتان ده که ن و بۆ هه ر وتاردانیکیش
ده سه که وتێکی باش یان پاره یه کی زۆر وه رده گرن.

بەشى دەيەم

كۆنترۆل كىردى ناوچەى تايىبەت بەئىۋە

ئىمە ناتوانىن بىيىنە ھۆكارىك بۇ بارىنى باران، بەلام دەتوانىن بىيىنە شاپەتەك لەبارىنى باران بەسەر كىلگەيەكى ئامادە كراودا.

"ھىرى نوون"

يەكەك لە كارە سەرەكەكانى سەرەكەوتنى ئىۋە ۋەك وتاردەرىك ئەۋ ھۆلەيە كەتتىدا وتار دەدەن. ئىۋە دەيىت بەجوانى تا پادەيەكى باش ھۆلەكە ئامادە بىكەن. سى ھۆكارى سەرەكى لە وتارداندا كەدەيىت بەتەۋاۋى ئاگاتان ئىيىت، كە بىرىتىن لەمانە: (۱) دەنگ (۲) پوناكى (۳) پلەي گەرەما ۋىلەي سەرما. ھەمىشە يەكەك لەمانە لەتارداندا توشى كىشە يان خراپ بون دەيىت. بەدلىيايەۋە شىتەكتان لەسەر ياساۋى مورفى بىستۋە كە ياساكە دەلەت: ھەرسىتەك بىيەۋىت خراپ بىت، خراپ دەيىت. لەۋە دەچىيىت ئەم ياساۋانە كەسانىك ئاشكەرايان كىردىت كەلە ھوتىلەكاندا وتارىيان داۋە يان سىمىنارىيان تىدا ھەبويىت.

ئاگاتان لە درۋى خەلگى بىت:

يەكەمىن ياساۋەك كەدەيىت لەكاتى باسكىردى ھەر وتارىكى ئاسايدا بىزانن ئەمەيە كە بەرپىرسانى ھوتىلەكان درۋ دەكەن. مەن لەيەكەمىن

وتارداندا تى گەشتم لە ۹۰٪ ئىم كىشانەم بۆ دووبارە بوەتەو.

بەرپرسانى ھۆتيلەكان پاست گۆنن.

بەبۆچوونى من تەواوى ئەو كەسانەى كە بەرپرسن لە پىكخستنى كۆنگرەكان، سىمىنارەكان و وتاردانەكان، خولىكى تايىبەتيان بۆ درۆكرىن و نەبردنە سەرى بەلئىنەكانىان بىنيوہ بۆئەوہى لە پۆڭى پىشكەش كردنى وتارەكەدا ولەكاتى باسكردنيدا لەگەل بەرنامە دارپژەرانى وتاردانەكە و لەگەل خودى وتاردەرەكەدا درۆ بكەن.

كونتپۆل كردنى ئاگر:

يەككە لە درۆكانى ئەوان: ((كونتپۆل كردنى ئاگرە)) ئەوان ھەميشە دەلئىن لەبەر ئەگرەى كە و تەوہى ئاگر ناتوانن ھىچى ئىشك پاپەرتن يان گۆرپانكارى تىدا بكەن. پاستىكەى ئەوہى كە ئەوان نايانەوئىت كە ھىچى شتىك باش بكەن و گۆرپانكارى تىدا بكەن. پىروپاگەندەى ئەوان لەبارەى ((كونتپۆل كردنى ئاگر)) ھوہ ھەميشە درۆيە بەلام ئىم قسانە دەبىتە ھۆى ئەوہى كە وتاردەرە تازەكان باورپيان پى بكەن.

ھەركاتىك ئەوان ئىم بەھانە بۆ من دىننەوہ، بە ئەوان دەلئىم: ((باوكى من كارمەندى ئاگرگۆرئىنەوہى، بە تەواوى شارەزايم لەم بارەىوہ ھەبە. بەمن بلئىن كام يەك لەياساكانى كونتپۆل كردنى ئاگر دەلئىن كە دامەزندانى ھۆلەكە ناتوانئىت بەو شىوہى بىت.)) ئىم قسەى من ھەميشە ئەوان سەرسام دەكات وئەوانئىش پاستەوخۆ دەست بەھىتانەوہى بىيانو دەكەن، من چەندىن جار دووچىارى ئىم كىشەىە بووم.

بەھۆى كۆمپيوتەر ۋە كونتروللەر دەكرىت:

يەككە لەبىيانوھەكانى تىرى ئەوان كەلەۋانەيە پويىپە پويى بېنەۋە، ئەمەيە:
(كارو پەۋتى پىكخستى پووناكى ھۆلەكە بە كۆمپيوتەر كونتروللەر
دەبىت. تاكاتىك موھەندىسى تايىت بەم كارە نەيەت، ئىمە ناتوانىن
ھېچى شتىك بىكەين.))

چۆن ھەلسوكەوت بىكەين لەگەل ئەۋدۇرۇپانەي كە خەلگى
دەيگەن:

بۆ ئەۋى كىشەي ناۋ ژو، كۆنفرانسەكە چارەسەر بىكەين، دەبىت بە
دلتەرمانەۋموئەدەبانە ۋەك دالە، لەسەر داۋاكارىيەكانتاتان پىدا گرى
بىكەن. ئامانجى ئىۋە ئەۋەيە كە فىرخوزان لە مەرحەلەي يەكەمدا لە
ئىۋە تۈپە نەبن. ئەۋان تەنھا كەسانىكەن كە دەتوانن ھاۋكارى ئىۋە
بىكەن. بەم شىۋەيە بۆ بەدەست ھىتانى ئامانجەكانتاتان دەتوانن
بابەتەكانى خوارەۋە جى بەجى بىكەن.

لەكاتى پىۋىستدا ئاگادارىيان بىكەنەۋە:

جارتىكان سىمىنارىكەم لە شارى تامپاي فلۇرىدا ھەبو. گەرمى ژورەكە ۸۰
پلەي فەرەنەھايت بوو. بەھۆى گەرمىۋە ئامادەبوان ئارەقىيان كىرەبوو.
ۋەك باۋەشنىك كاقەز ۋە ۋەرەقەكانى خۇيان بەكاردەھىئا، بەتەۋاۋى
نارەزاي ۋنارەحت بوون. ئەۋان كەم كەم دەستيان كىرە پۇشتىن ۋجى
ھىلاننى ھۆلەكە. مەن داۋام لەبىرپىرسانى كۆنفرانسەكە كىرە ۋگوتە تەلەفون
بىكەن بۆ ھوتىلەكە بۆ ئەۋە ئامىرىكى فىتكە كەرەۋە دابگىستىن تا پلەي
گەرمى ھۆلەكە كەم بىيىتەۋە. ئەۋچەندىن جار تەلەفونى كىرە بەلام

نه ٿي سگهي ڪه س ٻڌڻ ٿي ته وه. نه وان هه روه ڪ جاران به هانه يان دهه ٿي نايه وه
وده يان گوت: ((سهه رڦائي چاره سهه ر ڪرڻي ته و ڪيڻهيه ن. دابهه زيني پلهي
گهه رمي به ڪمپيوتهه ر ڪوٽر ٻول دهه ڪرڻ وٽيه هه ر ٽيڻي ڪمان لهه دست
بيٽ نه نجامي دهه دههين.))

لهه نه نجامدا، لهه ڪاتي پشوداندا، من ته لهه فونم ٻو به پڙيو به ري هڙلهه ڪه ڪرڻو
گوت نه گهه ر تا دوو خولهه ڪي تر ٺامي ري فيٽن ڪه ره وه ٽيڻ پي نه ڪرڻي،
سيمينارهه ڪه هه لدهه وهه شينمه وه. پارهه ي گرتني هڙلهه ڪه ش نادههين
وسهه ر پاي نه وهه ش شڪات دهه ڪهين. ٽوڙ باش بوو. دواي نه وهه ي ڪه
چيومه سهه ر شائق، هه ستم به هه واهه ڪي فيٽن دهه ڪرڻ ڪه دههات. ٺامي ري
فيٽن ڪه ره وه ڪه يان داگير سان دو تا ڪوٽاي ٽيڻي دهه ڪرڻ. دواي دوو سههات
گوي گرتن ليٽيان ڪه به هانه يان دهه ٿي نايه وه ٻو نه وهه ي پارهه ڪه يان پي
بدههين، چون ڪه ٽيمه ٺاگا دارمان ڪرڻو نه وهه ڪه پارهه يان پي نادههين.

لهه پي داني پارهه پهلهه مهه ڪن:

من هه ميهه بهه هاو ڪارنم دهه ليم ڪاٽي ڪه دهه تانهه ويٽ هڙلي ڪه بگرن لهه گهه ل
بهه رپرساني هڙلهه ڪه دا قسهه بڪهه ن وبلين: ((ٽيمه تانهه و ڪاٽهه ي ڪه ٺامي ري
فيٽن ڪه ره وهه و گهه رم ڪه ره وهه بهه باشي ٽيڻ نه ڪهه ن، پارهه نادههين.))
تهه قريبهه بهه قسهه ڪرڻ لهه گهه لئاندا دهه توهانين ڪيڻهه ڪان ڪهه م بڪهه ينه وهه. بهه م
شيوهه يهه ش پلهه ي گهه رما ٺاساي دهه بيٽه وهه.

پونا ڪي ڪوٽر ٻول بڪهه ن:

پونا ڪي هڙڪاري ڪي گرنهه لهه سيمينارهه ڪاندا. تهه واهي سهه رنجي ٺامادهه يوان
دهه بيٽ لهه سهه ر شيوهه ودهه م وچاوي ٽيوهه بيٽ. لهه بيرتان بيٽ لهه ۷۰٪ ي

ئامادەبوان ((بىنەرى تەوەرەكەن.)) ئەوان تەنيا كاتىك دەتوانن زانىارى
 ۋەرگىن كە وتاردەرەكە بىيىنن. ۳۰٪ى كەماۋەتەۋە ((بىسەرى
 تەوەرەكەن.)) ئەم كەسانەش تەنيا كاتىك كەدەتوانن زانىارى لە ئىۋە
 ۋەرگىن بە پونى قسەكانتان بىيىستن. ئەركى ئىۋە دروست كىردنى ھەر
 دوو بارۋىڭخەكە ۋەدەست ھىننى پەزامەندى ئەم دوو كۆمەلەپە.

۵۰٪ى كىشەكە كاتىكە كە دەتانەۋىت دەست بە وتاردان بكن، ئەۋكائە
 تى دەگەن كە پوناكى كىشەى ھەپە ۋەئاستى پىۋىستدا نىپە. بۆئەۋى
 توشى ئەم كىشەپە نەبن. دەبىت ماۋەپەك پىش لە وتاردان بىۋىن بۆ
 ھۆلەكە ئەم كىشانە چارەسەر بكن. ئۆرپەى كات ئەگەر كىشەش لە
 پوناكىدا ھەبىت ناتوانن چارەسەرى بكن چونكە ئىۋە لە وتارداندان.

گلۆپەكان دەبىت لەكۆيدا بن:

پىشكەش كارى تەلەفزيۋنەكان يەك يان دوو پۆڭ لەسەر سىستەمى
 دەنگى ئىش دەكەن. ئەۋان بۆئەۋى ھىچى سىبەر وتارىكەك نەكەۋىتە
 سەر شاقق چەندىن جار گلۆپەكان لە شوپىنكەۋە بۆ شوپىنكى تر
 دەگوازنەۋە. پوناكىكە دەبىت بەشىۋەپەك بىت ئامادەبوان لەھەر
 شوپىنكىدا بن بەپوۋنى كەسى سەر شاقق يان وتاردەر بىيىنن. ئەمە
 گرنگىرەن حالەتە.

كاتىك وتار دەدەن دەبىت پوناكى بەشىۋەپەكى باش لەسەر ئىۋە بىت
 ۋەپى سىبەرەك نەكەۋىتە سەر شىۋەۋ دەم وچاۋى ئىۋە. ئۆر ئاسايە
 كە پوناكى لەسەر شاقق بىت لەبرى ئەۋەى كەلە بەرامبەرتان بىت، واتە
 پوناكىكە لەسەر سەرتانەۋە بىت بەلام ئەم پىگەپە سەرگەۋتو نىپە لەبەر
 ئەۋەى نىۋەى دەم وچاۋتان پوناكى دەكەۋىتە سەر ونىۋەكەى تىشى

سټېر وتاريكه. ټم هوكارهش ناپه زاي له نيوان بيسه راندا دروست ده كات.

تارماي ټوپټرا:

له په كيك له بونه كاندا كه وتار د انم هه بوو، داوا م كرد كه چه ندين بلاجيكټورم بو بټنن به لام هه وهك جارن به رده وام بوون له دروكردن وبه هانه ميتانه وه. به نيمه يات گوت ته نيا يه ك بلاجيكټور ده توانن بو نيمه بټنن. به رټوبه راني ټم هوله بلاجيكټور ټكيان هټناو له سوچي ټكدا دايان نا. پوناكي ټم بلاجيكټوره له نيوه ي ده م وچاوي مني ددها كه وهك تارماي ټوپټرا واوو.

ناپه زاي وبه ره لستي بيسه را پووله زياد بوني ده كرد، به ته واوي توپه بوو بون په شيمان بوون له وه ي كه پاره بدهن. بيسه ران له هوله كه دا چي بونه دهر وه. له بهر نه وه ي كه ده م وچاوي من نيوه ي تاريك بوو، وهك شتيكي تر سينه نرم ليها تبوو. زور توپه و ناپازي بون. نيمه هه رگيز ټم هه له مان دوپاره نه كرده وه.

شيوه و ده م وچاوي نيوه زور گرنگه:

هه ركاتي ك خه ريكي پټكخستني پوناكي هوله كه م، به بهر پر سه تايه ته كه ي ټم كاره ده لټم ده بټت به شيوه يه ك ټم هوله پوناك بټت كه پزي دواوه به جواني ده م وچاوي من ببينن. من زور سورم له سه ر ټم خاله كه ده بټت پوناكي سه ر شانق به شيوه يه كي ته واو پټكخري ت. ټه وان وهك په زامه نديه ك سهريان ده جولي تنن له سه ر قسه كه ي نيوه يه ك دهنگ

وماوپان. ھەندى كات ئەوان وابىردەكەنەو ھەندى كات ئەوانىڭ نازانن لەسەر چى بابەتتە قەدەكەن. لەبەر ئەمە دەبىت لەسەر قەدەكەى خۇتان سورىن. لەزۇبەى كاتەكاندا، بەرپىرسانى پوناكى دەلەن: ((ئەگەر ئەمە ھەمو گۇپەكان دابىرسىنن، ئەوا پەردەكە نابىرنىت.)) دەبىت ئاگانان لەم قەدەبەتتە. بەدەلئايەو ھەندى پوناكى بىننى پەردە گىرگەكى ھەندى نىيە. بەلگە گىرگەتەن شت ئەو ھەندى پوناكى لەسەر شىو ھەندى دەم وچاوى ئەو ھەندى.

لەپىشدا ھەمو شتەكان پىك وتەواو بىكەن:

چەند سال لەمەو بەر كۆپىك لە ئىروىنى كالىفۇرنىادا. سىمىنارەكەى من دواى نىو ھەندى بوو ھەك جاران بەيانى بۆ شىو ھەندى وتاردەكە چىووم تەوانىم بەباشى وتاردەكەنى پىشۇ بىنن.

كاتىك پۇشتمە ناو ھەندى ھەندى، تىگە شتەكە ھەندى ھەك يانەكە شەوانەكە بەتەواوى پوناكى نىيە. دەم وچاوى وتاردەكە بەتەواى دەرنەكەوتو وناپون بوو. ئۆز سەرم سوپماو ھەستە بەپىزىرى دەكرد. دواتر يەكەكە لەبەرپىرسەكانم بۆ ناو ھەندى ھەندى بەوم گوت: ((دەتەوانىت بەھەر شىو ھەندى پوناكى ناو ھەندى زىاد بىكەت.)) ئەو ھەندى دايەو ھەندى: ((ئۆو واتە تۆ دەتەو ھەندى ھەمو گۇپەكان دابىرسىنن؟)) كاتىك گوت بەلە. ئەو بى ئاگانە بۆلە دىوارەكە چىو ھەندى پوناكى گۇپەكانى پىو ھەندى گۇپە دابىرساندو تەواوى ھەندى ھەك پۇلەكى دەرس خۇيىنن پوناكى بىو ھەندى. بە پوناكى بونى ھەندى بەلە نامادە بوانەو سەرسو ھەندى بوو. ئەوان ئەو دوو كاتىر ھەندى كە مابىو ھەندى. بەتەواوى تەوانىن وتاردەكە بىنن ھەندى جەوانى لىي تىگەن.

وتاردان بهرنامهیهك بق یانهی شهوانه نییه:

من پشت بهم پرستهیه ده به ستم. ههركاتيك له گه ل به پرسان له باره ی
هۆله كه وه قسه ده كه م به ئه وان ده لیم كه ده بیته هه موو گلوپه كانی ناو
هۆله كه ئیش بكات، ((ئه مه بهرنامهیهك نیه بق یانهی شهوان)) كه
به ته واوی پوناك نه بیته.

من سه رم له م خاله سوپ ده مینیت كه زۆریه ی وه ستاگانی بلاجیكتۆر
واپرده كه نه وه كه وتارده ر هه ز ده كات كه ئاماده بوان له ناوچییه ی
تاریكیدا دابنیشن، له كاتیکدا به هۆی ئه وه ی كه پوناکیه کی زۆر
له ناوچاوانی ده دات ناتوانیت ئاماده بوان به باشی ببینیت. كیشه یه کی تر
له م باره یه وه ئه وه یه كه ئاماده بوان وهك كه سێکی سه رقال كه سه یری
ئیه ده كه ن. ئاماده بوان به بی دهنگی داده نیشن وچاوه پێ ده ست پێ
کردنی وتارن وهیچی دهنگیان لێوه نایهت. ئه وان وهلامی پرسیاره كانی
وتارده ر ناده نه وه وه گه ل وتارده ردا نین. ئاماده بوان وهك مشکی
كوژیان لی دیت. كه به شیوه یه کی چاوه پوان نه كراو كونه كه ی خویان له
پێره وێكدا هه لكه ندوه كه وتارده ر له بهرده میاندا وه ستاوه و ئه وانیش
سه ر له كونه كیان ده ردین.

له بیرتان بیته كه ئیه ده بیته بتانه ویت ((چه ندین گلوپ له ته واوی
هۆله كه دا دا بگرسین)) مه گه ر ئه وه ی كه یاریزانیکی یانهی شهوانه بن.
واته ته واوی هۆله كه ده بیته به شیوه یه کی یه كسان پوناك بیته وهك
پۆلیکی ده رس خویندن. ئیه ده تانه ویت ئاماده بوان بتوانن ئیه
وه وانێ تریش ببینن، له قسه كانی ئیه بنوسنه وه. ئه م پێگه یه ده بیته
هۆی دلخۆشی و په زامه ندی ئاماده بوان.

دەبىت پىڭخىستىنى ھۆلەكە پىڭ بخەن:

بەئەۋكەسانەي كە مېزو كورسپەكان دادەننن وپىكىيان دەكەن بېرىكى كەم
پارە دەدەن. ھەندى لەئەوان گوى بەوخالانە نادەن كەلەسەرى پىڭ
كەوتون لەگەل بەرپەرسانى ھۆلەكەدا. ئامانجى ئەوان ئەۋەپە كەلەناو
ھۆلەكەدا خىرا كورسپەكان دابىننن وپىش ئەۋەي كەسىك بىت وپەخەنە
لەچۇنەتە دانانى كورسى ومىزەكان بگىرت، خىرا دەچىنە دەروە.

پىشنىار لەسەر دانانى كورسپەكان بگەن:

لەكاتىكدا كەخەرىكى پىڭخىستىنى وتاردان لەسەرانسەرى ولتدا بوم، لە
ئىمەيان وىست كەلە كاتى دانانى كورسپەكاندا ئامادە بىن. ئىمە
دەمانزانى كەلەۋانەپە سەدان ھەلە پوۋىدات دەمانوئىست تاكاتىك كە
خزمەتكاران لە بەردەستدان ونەپۇشتون، لە ئەۋانمان بوئىت كە
گۇپانكارىەكى پىۋىست دروست بگەن. چەندىن جار بەئىمەيان گوتۈە كە
شەۋپىش لە وتاردانەكەي ئىمە خزمەتكاران كاتۇمىر ۳ى بەيانى بۇ ئىش
كردن وپىڭخىستىنى مېزوكورسەكان لەۋى دەبىن. ئىمەش دەمان گوت: ((
نۇر باشە، ئىمەش كاتۇمىر ۳ لەۋى دەبىن.)) چەندىن جار پوۋىداۋە كە
ئىمە كاتۇمىر ۲ گەشتوئىن بىنىۋمانە كە كورسپەكان بەشپۈەپەكى ناپىڭ
دانراۋن وكىپكارەكان پۇشتونەتەۋە. دۇزىنەۋە كۆكردنەۋە تەۋاۋى
كۆركاران وپىڭخىستىنى كورسپەكان بەۋ شپۈەپەي كە ئىمە دەمانەۋىت
ئىشپىكى نۇر قورس ودرۋار دەبىت بۇمان. ھىچى كات ئەم بەشە گىنگەي
ئىشەكەتان بەئاساۋى وسادەي مەگىن. دەبىت گىنگى پىدەن.

هيڇي شتيڪ به بي نرخ دامه نئين:

هه تا کاتيڪ ٿيو به شيويهه ڪي ته او پوني دهه نه وه ڪيڪهستي
هولهه دهه ٻيٽ چوڻ ٻيٽ. هه نديڪ ڪريڪاره ڪان له وانهيه به شيويهه ڪي
ته او له پوچي ون ومه به سهه ڪاني ٿيوه تي نه ڪن. گرنڪي ٿامادهه بوني
ٿيوه پيش له وتاردان به مهه به ستي ڪونٽرول ڪردني هه وو شتيڪ پيش
له وتاردان لي رهه دا ٿاشڪرا دهه ٻيٽ.

به شيڪ له سهه رڪه وتني من وهه وتاردهه ريك له دريڙاي ٿم سالانهه دا، دو
دلیمه له بارهه ي پاحه تي ٿامادهه بون وي سهه رانهه وه. له يه ڪه مين
ڪونفرانسه وه ڪه نزيڪه ي ۷ ڪه س بون، هه ولم دهه ڪه ٿامادهه بون به
ٿاساني من وهه زانپاريانهه ي ڪه له سهه ته خته ڪه دهه ينوسم بتوانن بيينن.
من له ڪاتي پيڪهستن وداناني ميڙ وڪورسيه ڪاندا ٿامادهه بوم بڻ ٿوهه ي
دلنيا بم ڪه ٿامادهه بون له سهه ڪورسيه ڪاندا به ٿاساني بتوانن بيينن.

به ٿور بوني ٿمارهه ي بيهه رانيشم، هه ميشه هه وٿي ٿوهه دهه ڪه
بيسه ران ٿاسوده بن. له پاستيدا له ماههه ي ٿم چنه سالهه دا بڻ هه زاران
ڪه س وتارم داوه هه ميشه هه ولم داوه بڻ ٿوهه ي بيهه ران ٿاسوده بن،
ٿه ڪر هه وٿه ڪه شم بڻ شتيڪي بچوڪ بوويٽ.

هه موان دهه ٻيٽ به ٿاساني ٿيوه بيينن:

هه موو ٿامادهه بون دهه ٻيٽ لهه شوپنهه ي ڪه تيدهه دانيشتون بتوانن
به ٿاساني ٿيوه بيينن. بهه واتايه، دهه ٻيٽ ڪورسيه ڪان به شيويهه ي
نيوبازنهه ي دابنريٽ وڙيڪه ٻرين، ٿه ڪر ٿمارهه ي بيهه ران ٿور زيادهه ٻيٽ،
هه موو ڪورسيه ڪان دهه ٻيٽ لهه ڪوشهه ي ۴۵ دهه دابنرين وڙيڪه ٻرين، بڻ ٿوهه ي

ئەسە سانەي كەلە كۆتايىيەن، بەيى ھەستانە ۋە يان چىيە مانە ۋە
تاردەرەكە بە ئاسانى بېيىن.

دەيىت لەيەكەم پىزە ۋە ھىندە نىك بىن كە بە چىيە مانە ۋە تان بىتوان دەس
لەنە وان بەدەن يان تە ۋە يان لەگەلدا بىكەن، ھەرچى پىزى پىشە ۋە
دورترىن، بۇ پەيۋەندى دروست كىردن لەگەل ئەۋاند پىتويىستان بە ۋە
زىاتەر دەيىت.

ئامادە بولان لە نىك يەكدا دابنىشىن:

ۋادابنىن كە ۋە ۋە ئىۋە ۋەك ۋە ۋە كارە بايە. ئىۋە دە تانە ۋە
ۋىستگە يەككى كارەبا دروست بىكەن پەيۋەندى عاتقى لەگەل ئامادە بولاندا.
ھەرچى پىزى يەكەم زىاتەر نىك بىن. دروست كىردى پەيۋەندى ۋە
كارەبا ئاسانترە ۋەم شىۋە يە ئاسانتر دەگوزىتە ۋە ۋەم باسە
بە ئاسانى دەگاتە گۆيى ئەۋان.

كاتىك لەنئوان ئىۋە ۋە پىزى يەكەمدا مەۋدايەكى زۆر ھەيىت، ۋە ۋە ئىۋە
بە ناپەھەت يەككى زۆر دەگاتە پىزى يەكەم. بەلام كاتىك پىزەكانى پىشە ۋە
زۆر نىك بىن لىتەنە ۋە، ۋە ۋە ئىۋە بە ئاسانى دەگاتە پىزى يەكەم ۋەك
شەپۇل لە پىزىكە ۋە بۇ پىزىكى تر دەپوات تا دەگوزىتە ۋە يان دەگاتە
پىزى كۆتاي. پىك ۋەك شەپۇلىكى بچووك كەلە ئاۋدا دروستى دەكەن
دواتر دەگۆپىت بۇ شەپۇلىكى گەرە ۋە لەناۋ ئاۋەكەدا بلاۋ دەيىتە ۋە.

پىنمويىان بىكەن بۇ پىشە ۋە:

ھەندىك لەبەرپىرسە پىكخەرەكان ۋە بىر دەكەنە ۋە كەنگەر مىز
ۋە كورسىيەكان بە شىۋە يەكى بلاۋ لە ھۆلەكەدا دابنىن، ۋە ھەست دەكەن بەم

شپږمه به هابه کی زږد بڼ هوله که داده ننن. هم بیرګه به پاست نییه. خه لکی ګرنگی به پشته وه یان نادهن. نه وان ته نها ګرنگی به مودای نیوان خزیان و وتارده ره که ددهن.

له شاتودا نه و کورسیانه ی که له سهر شاتق و نه کتاره کانه وه نزیکه، نرخیان زوړتره و ګرانتره له و کورسیانه ی که دورترن. شتیکی باش هیه له م کاره دا، نه و که سانه ی که له وتارده روه نزیکتن، چی پزی زیاتر وهرده ګرن و باشت ت د ګن. نه ګر کورسیه کانی پزی پشه وه ۱۰ _ ۲۰ پی دورتر بن له شاتقوه له لای کریکاره کانی هوله که نیشتیکی نااسای نییه. منیش هم پیګه به ((هاور کردن له شه قامدا)) ناو ده به م. له م شیوازه دا ده بیت ه و لی زیاتر بدن و وزه ی زیاتر سهر ف بکن بڼ نه وه ی بتوانن په یوه ندی له ګل پزی یه که مدا بیه ستن. هم نیشه هم مئالوزو کیشه یه و هم پیویشیش نییه.

نه ګر به یانی زوو بګن. ده توانن به نه وان بلین که میزو کورسیه کان بڼ پیشه وه بهرن. زوړبه ی کات ناچیار ده بن بڼ پرکردنه وه ی بڼشای پیشه وه ی هوله که سی پز ده هیننه پیشه وه. من ده مه ویت کاتیک بچه میمه وه، ته وقه له ګل که سانی پزی پیشه وه بکه م.

کورسیه کان به بلاوی دابننن:

ګوتا باس له باره ی دانیشته وه: پڅکستن ودانانی کورسیه کانی هوتیله کان وه ولی کونفرانسه کان په یوه ندی به لاوازی خه لکی نه و سهرده مه له ګل هم سهرده مه دایه. به م شپږمه نه ګر کورسیه کان به ته وای له یه که وه نریک بن وجوت بن به یه که وه، هندی کاتیش جوتن به یه که وه، زوړبه ی خه لکی به هوی نه وه ی که که سیکی قل و

لەتەنیشتىيەو دەنیشستەو يان دادەنیشىت، پان دەبنەو ناچىاران
لەتەوای وتاردانەكەدا خۆيان بچەمىننەو لەكاتىكدا كە شانەكانيان
پىشەو چىەماو تەو وگوئ بۆ قسەكانى ئۆو دەگرن.

ئەگەر كورسىيەكان لە يەكتر جيان واتە نەلكىنراون بەيەكەو، بەنیش
كەران بۆلەن كە مەوداى ئىوان ھەر دوو كورسىيەك ۴ ئىنج يان زياتر بىت.
مەودا يان بۆشاي ئىوان كورسىيەكان پاچەتى وئارامى بۆ ئامادەبوان
دروست دەكات وئاسانتر گوئ بۆ قسەكانى ئۆو دەگرن.

بۆ بيسەران ئالۆزە كە بەھۆى بچوكى كورسىيەكان وچەمىنەويان ولە
تەنیشت يەك دابىنىشن وگوئ بۆ قسەكانتان بگرن _ بەتايەتى ئەگەر
پىزى يەكەم زۆر دورتر بىت لە شانۆو. لەوانەيە ئەم بابەتە لە لای ئۆو
گرنگىيەكى وەھاي نەبىت بەلام لەلای يەك بەيەكى ئامادەبوان گرنگىيەكى
زۆرى ھەيە.

كونترولى سەر شانق بکەن:

شوئىنى بىنىنى وتاردەر پەيوەندى بەژمارەى ئامادەبوانەو ھەيە.
ھەرچى ئامادەبوان زۆرتر بن، سەرشانق يان ئەو شوئىنەى كە وتاردەر
وتارى لەسەر دەدات دەبىت بەرز بکرىتەو.

ياسايەكى بەم شىوہەيە: كەسانى پىزى دواو دەبىت نيوەى سەرەوہى
جەستەى ئۆو ببىنن. واتە لەناوقەدەوہ بۆ سەرەوہ. لەبەر ئەمە بە
نۆدبونى ژمارەى ئامادەبوان وزىاد بونى پىزى كورسىيەكان، دەبىت بەرزى
سەر شانق يان ئەو شوئىنەى كە ئۆو وتارى لەسەر دەدەن زياتر بەرز
بکرىتەو .

ھەندىك لى وتاردەران ھەزدەكەن كەلە سەرشاتق بىنە خوارەوہ
ولەچارەدور ولەنئوان ئامادەبواندا بگەپۆن. بەپۆچوونى من لەم بارەيەوہ
كە ئەم ئىشە ئىشىكى زۆر باشە بەلام كارىگەرى نىە. پۆچى؟
چونكە دواى ئەوہى كە وتاردەر لەسەر شاتق ھاتە خوارەوہ. ۸۰
تا ۹۰% بىسەران ناتوانن شىوہ و دەم وچاوى ئەو بىيىن. لەوانەيە ئەم كارە
پۆ ئەو كەسانەى كەلە تەنىشت يان دەوربەرى وتاردەردان زۆر باش
وسەر سوپەيتەر بىت، بەلام ئامادەبوانى تر ئەگەرى بىيىنى وتاردەر لە
دەست دەدەن.

سىستەمى دەنگى پۆك بگەن:

سىستەمى دەنگى ھوتىلەكان لەم سالانەى دوايدا بەرەو پىش چىوہ.
لەگەل ئەوہ شىدا بەھەمان شىوہى كەلە بەشى ھەشتەمدا باسەم كرد.
زۆربەى جار بەرپەرسانى ھوتىلەكان پۆ ئەوہى تى چىون وپارەيەكى
كەمى تىپچىيت سود لە سىستەمى دەنگى ھەرزان بەھا وەردەگرن.
دواتر پىشنيارىان كرد كە وتاردەرەكان سىستەمى دەنگى گران بەھا
لەگەل خۆياندا بھىنن يان سىستەمى دەنگى گران بەھا لە ھوتىلەكاندا
بەكرى بگرن. لەبەر ئەمە سىستەمى دەنگىش دەسكەوتىك دەبىت پۆ
ھوتىلەكان.

نۆدبەى كۆمپانىا يا بەرپۆبەرەكانى سىمىنارو پۆكخراوہ بەناوبانگەكان كە
من ئىشيان لەگەلدا دەكەم، سىستەمى دەنگى وپسپۆزان وشارەزايانى
دەنگ لەگەل خۆياندا دەھىنن. زۆربەى ئەو كەسانەى كەلە ھوتىلەكاندا
كار دەكەن، سەر بە پۆكخراون وبەپۆك وپۆكى سىستەمى دەنگى وتاردەر
گرنكى نادەن. ئەم پاستىيەكى زۆر ناخۆشە بەلام پاستىيە.

مىكرۇفۇنەكان:

باشترین سىستىمى دەنگى كەلەم پۇژانەدا سودى لى وەرەدەگىرئىت، مىكرۇفۇنئىكە كەوايەرىكى ناسكى رەنگى گۆشتى ھەيە. كە قولايىكى پىئوھە كەبەھۆى ئەو قولاپەوہ لە گۆى دەئالئىرئىت تا تەنىشت گۇنا دىت. ئەم ئامىرە تەقربىەن لای بىسەرەن ئابىنرئىت و دەنگىشى پوون وئاشكرايە دەنگى ھەروەك زەنگى كلئىسايە كەلە تەواوى ھۆلەكەدا بەپوونى دەبىسرئىت ئەم ئامىرانە رۇژ بەرۇژ زىاتر وياشتر دەبن. وئاردەران سوديان لى وەرەدەگرن.

مىكرۇفۇنى يەخەى:

باشترین و بەبەھاترىن مىكرۇفۇن لە ئەمۇدا مىكرۇفۇنى يەخەيە. كە ھەم بى وايەر و ھەم وايەردارىشى ھەيە. مىكرۇفۇنە بى وايەرەكان باشترین. كە بەھۆى گىرەيەكەوہ بە بۆىنباخ و يەخەتانەوہ دەيلكىئىن ئەومىكرۇفۇنە بە ئامىرئىكەوہ كەلە پىشتانەوہ بە قايشەكەتانەوہ بەستراوہتەوہ پەيوەندى ھەيە وقسەكانتان بە ئىم پى فايەر و مەكەبەرەى گەرە بلاو دەكانەوہ كە بەرپرسى دەنگ لە تەنىشت ئەو مەكەبەرەئەدايەو كۆنترۇلئان دەكات. ئىوہ دەتوانن بەھۆى ئەم مىكرۇفۇنە يەخەيىانەوہ بە ئازادى بگەرىن و دەستەكانتان بچولئىن. ھەر لەبەر ئەم ھۆيە ھەندى خەلكى بەم مىكرۇفۇنە دەلئىن: ((مىكرۇفۇنى ئازاد)).

دووەمىن جۆرى مىكرۇفۇنى يەخەى، كەمن پىش لە پىشكەوتنى تەكنۇلۇژيا و دروست كردن وخستەنە بازاپى مىكرۇفۇنەكانى تر ئەم مىكرۇفۇنە سىمدارەم بەكار دەھىنا. ئەم جۆرە مىكرۇفۇنە بەستراوہتە

بەسىمىكى بەرزەۋە كەپەيۋەندى بە سىستىمى دەنگىۋە ھەيە. ئەم
جۆرە مىكرۇفۇنلار زۆر ئالۇز نىن، بۇ سىمىنار وتاردانەكان زۆر گونجاۋە.
ئەگەر سىمى ئەم ۋايەرانە بەپادەيەكى پىۋىست بەرز بىت، دەتۋان
بەئاسانى بۇ ھەر شوپىنك كەدەتەنەۋىت بېۋن.

ئەم مىكرۇفۇنلار كە بەدەستەۋە دەگىرپن:

ئەم جۆرە مىكرۇفۇنلار بۇ ناساندنى كەسپك يان باس كىردى چەند
خالىكى گىرگى كورت گونجاۋە. بەلام بەكارھىنانى بۇ وتارىكى دىرپن،
ئالۇزە ناچىارن كە لەيەك دەستى خۇتان سود ۋەرىگىن. سود ۋەرىگىن
لەيەك دەستىش لە باسكىردى وتارىكدا ئالۇز دەبىت.

لەكاتى بەكارھىنانى مىكرۇفۇن دەستى بەدلىنپەۋە دەبىت مىكرۇفۇنەكە
نەزىك بىكەنەۋە لەدەمتان ۋەزىر چىەناكەتاندە بىت.

بەلام ناپىت ھىندە نەزىكى بىكەنەۋە لەدەمتان كەبىنەران نەتۋان نىۋە
دەم ۋچاۋتان بىپىن! ھەمىشە مىكرۇفۇنەكە ھەندىك لەخواردەم
ۋچىەناكەتەنەۋە بگىن. دەبىت بەشۋەيەكىش بىت كەلە دەمتەنەۋە نەزىك
بىت. بەكۋرتىەكەى ناپىت ھىندە نەزىك بىت لە دەم ۋچاۋتانەۋە كە
بىنەران نىۋە دەم ۋچاۋتان نەبىن. ناپىت ھىندە دورىش بىت كە
دەنگىتان بەباشى پۈنى بلۇ نەبىتەۋە.

لېپىرسراۋى مېزى وتاردان:

زۆرىەى وتاردانە بازىرگىنەكان پىۋىستە لە پىشت مېزى وتاردانەۋە بدىرپن.
عادەتەن دەبىت يەك يان دوو مىكرۇفۇن لەسەر مېزەكە بىن، ۋاباشە ئەم
مىكرۇفۇنلار تا پادەيەكى مام ناۋەند لەدەمتەنەۋە نەزىك بىن. دواتر دەبىت

پىك بوەستىن ۋەندىك بىق پىشەۋە بچىمەنەۋە. بىق قىسەردىن لە
مىكرۇفونەكەدا ويۇنەۋەى دەنگىتان بەپونى ۋەباشى بىۋات ۋەمور
ئامادەبوان دەنگىتان بەپونى بىيىستىن.

تۇرىيە ۋتاردەرەكان لەدورى مىكرۇفون ۋسەر شاتقۇۋە دەۋەستىن نازانن
كە دەنگىيان بەپونى لە ناۋەۋلەكەدا دابەش نايتت ۋە ئالۋىزى بىسەرەن
لىتى تى دەگەن. بۇيە بەدلىنپاىەۋە دەيتت ھەندىك بىق پىشەۋە بچەمەنەۋە.

بەمىچى شىۋەيەك دودول مەبن لەنزيك بونتان لەسەر شاتقۇ. ئەم
دودولپەتان دەيتتە ھۆى ئەۋەى كە بىشلەۋىن ۋباۋرتان بەقسەكانى خۇتان
نەيتت. دەتوانن بىق دلىيا بون لە قىسەكانتان دەستەكانتان بەكاربەيتن
يان دەستەكانتان بەجەستەتانەۋە بلىكىنن يان كاتىك كەدەتانەۋىت
خالپكى گىرنگ باس بىكەن ۋخالەكە تەئكىد بىكەنەۋە لەم كاتەدا
دەستەكانتان بەرن بىكەنەۋە. بەلام ھەرگىز بىرۋەكەى دەست ھىتان
بەمىزى ۋتارداندا بەمىشكتاندا نەيت.

تەنانت ۋباشترە لە كاتى ۋتارداندا لەتەنىشت مىزەكەۋە پراۋەستىن ۋجار
بەجار چاۋ بەزانپارەكان ۋبابەتەكاندا بىخشىننەۋە. ھەرچى ئامادەبوان
زىاتر جەستەى ئىۋە بىينن، زىاتر لە ۋتارەكانتان چىيۇۋەردەگىن.

سود ۋەرگىرتن لەئامىرە يارمەتى دەرەكان:

ھەمىشە ئەۋ ۋتارانەى كەزىاتر لە ۶۰ خولەك دەبات بىق پون كىرنەۋەى
خالە سەرەكىەكان ئامىرە يارمەتى دەرەكانى دەنگ ۋپەنگ بەكار
دەمىنم. ۋەھەرۋەھا ۷۰٪ بىسەرەن كاتىك زانىارى ۋبابەتەكانى ئىۋە

وهرده گرن که ده بیت بیان بینن. نه وان ده بیت قسه و زانیاریه کانتان به
نوسین ببینن.

نه و نامیره ی که من به کاری ده هیتم داتاشویه. من له تهنیشت داتاشوکه دا
ده وه ستم وله سهر لاپه ره پونه کانی به شیویه کی گه وره ده نوسم
بوئه وه ی به شیویه کی جوان له سهر لاپه ره که درکه ویت. هه رکاتیک
که به ویت خالیکی گرنه یاس بکه م، داتاشوکه داده گیرسینم دواتر
یاسه که له سهر لاپه ره ی داتاشوکه ده نوسم. چه ند چرکه یه که ده وه ستم و
دواتر داتاشوکه ده کوژینمه وه و به رده وام ده بم له سهر قسه کاتم.

له ناوچون بۆ پاوه ر پوینت:

به هه مان شیوهش که پیشتر گوتم، نیمه له پیشه ی و تارداندا ده لئین:))
مردن وله ناوچیون بۆ پاوه رپوینت ((چونکه به هوی هاتنی پاوه رپوینت،
زۆریه ی خه لگی به گرنه ترین هوکاریان دانا له و تاردانی خویندا کاریگه ری
ده نگ، جه سته، ووشه کانی خویات له بیر کرد. پاوه رپوینت موهم بوو،
له پاستیدا نه ده بوايه به م شیوه ی ئی بهاتایه.

له سود وهرگرتن له پاوه رپوینت یان هه ر نامیره کی تر که له پیشدا ئاماده
کراوه، ده بیت به کارهینای نه و نامیره نه به شیویه که بیت که ئاماده بوان
سهرنجی شیوه وده م وچاوی ئیوه بده ن. کاتیک که له کوژه بچووکه کاند
پاوه رپوینت به کارده هیتم، هه رجاری و ته نیا یه که دیر نیشان ده ده م. پیش
نه وه ی دیری دواتر نیشان بده م، به جوانی پرونی ده که مه وه و یاسی
ده که م. هه رگیز نابیت له سهر ئسلایده که هیته ده نوسین نیشان بده ن که
ئاماده بوان به ته واوی سه رقائی خویندنه وه ی نوسین و زانیاریه که بن،
ئاگایان له ئیوه نه میتیت وگویتان بۆ نه گرن.

پروپه پوى بيسه ران بن:

له كاتى به كارميتانى پاوه رپوئنتدا، لاپتوپىك له گه ل خوتاندا بهينن بۆ نرهى ئو لاپه ره نويسنانهى كه له سهر په رده كه نيشانى ده دن بتوان له ناو كۆمپوتره كه دا بيبينن. هه رگيز سه ىرى په رده كه مه كن. هه رگيز پووتان له بيسه ران وه رمه جه رخينن. هه ميشه له كاتى وتارداندا سه ىرى ئاماده بوان بگن. كاتىك كه بابه ته كه تان نيشان دا، ده بىت به شيويه كه لاپه ره كه بسپنه وه بۆ ئه وهى چاوى ئاماده بوان بگوازىته وه بۆ سهر ئيوه وه سه رنجى ئيوه بده ن.

ياساى ٥٥٥ تان له بير بىت:

ده بىت ياساى ٥٥٥ تان له بير بىت كه پيشتر باسمان كرد كه ده ئىت: هه رگيز زياتر له ٥٥٥٥ لاپه ره پاوه رپوئنت مه نوسن هه ر دىرپىكيش نابىت له پىنچ وشه زياتر بىت. سه ره پاى ئه وه ش. ده بىت هه ريه كه له ووشه كان مهنده گه وه بن كه دىرپه كه پىر بگه نه وه. بۆ ئه وهى پىزى دواوه بتوانن به ئاسانى ووشه كان بخوئنه وه وتىكه لى بابه تى سه ره كى وتاردانه كهى ئيوه ببن.

هه ميشه ئه وه تان له بير بىت پاوه رپوئنت ئامىرپىكى يارمه تى دهره نه ك بابه تى سه ره كى. پاوه رپوئنت ته نيا ئامىرپىكه بۆ ته ئكيد كردن وجوان كردنى ئه وه بابه تهى كه باسى ده كه ن، به تايبه تى كاتىك بابه تىكى ژماردن باس ده كه ن.

دلتيا بوون له هه موو شته كان:

هه گه رده تانه وىت پاوه رپوئنت يان هه ر ئامىرپىكى تىرى كاره باى به كاربه يينن، ده بىت زووتر له شوئىنى پيشكه ش كردنى وتارداندا ئاماده بن

وڌلڻيابه وه له هه موو شته کان پيش نه وهى بچينه سهر شانو. دهبيت
دلتيا بن له نه بوني هيچي ڪيشه يه ڪ له نيوان پٽويستيه ڪاڻي ناو ڪڙهه ڪه دا،
ٻڙهه وهى له ڪاڻي وتارداندا دوچياري هيچي ڪيشه يه ڪ نه بنه وه.

پلهى گهرماي هڙهه ڪه ڪونٽڙڙڙ بڪه ن:

۹۰٪ نه و ڪاڻه ي ڪه وتاردانتان هه يه هه واي هڙهه ڪه گونجاو نيه.
له هه ندى ڪاڻدا هڙهه ڪه زڙر ساردهو له زڙريه ي ڪاڻيشدا هڙهه ڪه زڙر
گهرمه. نه مهش له بهر نه وه يه: به رهه مهيتان ويه ڪارهيتاني ڪاره به ٻڙ
داگيرساندن ي ٿاميڙي فيٽيڪه ره وه يان ٿاميڙي گهرم ڪه ره وه تى چوڻي
هه يه. دواي نه وهى هوتيل يان نه وهى هڙهه ي ڪه ٿيو به ٻڙيڪ پاره ي
دياريڪراو گرتوتانه، موهه نديساني ڪاره به هه موو پيگه يه ڪ ده گرنه بهر ٻڙ
نه وهى تى چوڻي ڪاره بيايان ڪه م بيت هه روه ڪ نه وهى بلتيت ڪه
فيٽرڪراون ٻڙهه وهى نه م ٿيشه بڪه ن. هه رله بهر نه م هڙڪاره ٿاميڙي فيٽيڪ
ڪه ره وه يان گهرمڪه ره وه به زووي ده ڪوڙيننه وه يان هه ر دايناگريستن.

من هه ميهه ناگام له م خاله دهبيت وسورم له سهري ڪه ڪاڻيڪ ٿاماده بوان
دينه ٿووه وه دهبيت حه تمن هه واي هڙهه ڪه فيٽيڪ بيت. زڙر گرنه ڪه
نه وان له سهر نه م خاله ٻڙيڪ بڪه ن ڪه دهبيت هه واي هڙهه ڪه فيٽيڪ بيت.
هه ميهه زڙر سهرم سوڀ ده مينيت ڪه ڪاڻمير ۶ ي به ياني گهرماي هڙهه ڪه
۸۰ تا ۹۰ پلهى فهره نه هايت وهه رگيز نه م بابته پشت گوي ناخه م. هيچي
ڪاڻيڪ ڪه سيڪ ٻڙ داگيرساندن ي نه م ٿاميڙانه بوڻي نيه. زڙريه ي
پيشڪهش ڪه راني ڪڙهه ڪه ناچي ار ده بن به هاوار ڪردن ودهنگ به رڙ
ڪردنه وه بهرپرساني هڙهه ڪه ناگادار بڪه نه وه.

هەرگیز باوڤ به بهرپر سه كان مه كن:

چهند سال له مه بهر له كاتى وتارداندا له بو كاردتن بوم. دواى هات وهاواريكى زډد له بهر گرما، بهرپرسانى هۆله كه ئامپىرى فېنك كه ره وه يان داگيرساند. پلهى گهرمى هۆله كه ۸۵ پلهى فهرنه هایت بوو كه له و كاته دا ناماده بوانيش ده هاتنه ژووره وه. دواى ئه وهى ئامپىرى فېنك كه ره وه يان داگيرساند پلهى گرما دابه زى بۆ ۷۵ پلهى فهرنه هایت. دواى ئه وهى كه چىومه سهر شاتو بۆ وتاردان مه ستم به وه كرد كه موه نديسه كان ئامپىرى فېنك كه ره وه كه يان كوژانده وه، ئامپره كه دهنگى نه ما واته كوژايه وه. پلهى گرما ورده ورده ده ستي كرد به بهرزيونه وه تا گه شته ۹۰ پلهى فهرنه هایت. به هيچى شيوه يه كه ئه مه جى باوهر نه بوو! .

پلهى گهرماى گونجاوى ناو هۆله كه:

باشترين پلهى گرما ۶۸ پلهى فهرنه هایت. له م پله يه كه متر هه واى هۆله كه به ره وسارد بوون ده چى يت وزۆرتر له م پله يشه گهرمتر ده بى ت وميشكى مۆف ناتوانى ت به باشى ئيش بكات. له ته واوى دنيا دا، ده بى ت بۆ فېنك بوون و گونجاندنى هه وا هات وهاوار بكه يت.

له كاتى كدا كه خه ريكي پڤكه وتنى برپار نامه كن، ئه م قسه و پستانه شى بۆ زياد بكه ن: ((ئه گه ر پلهى گهرماى هۆله كه بۆ ما وهى ۵ خوله ك له ۶۸ پلهى فهرنه هایت وه بهر ز بويه وه ئه وا ئيمه هيچى پارهيك ناده ين.))

هه ندېك له هاوړپيانم كه له ولا تدا سيمينار پڤك ده خه ن. له برپار نامه كه دا ئه و قسانه به كار دى تين و له هه ندئ شو ينى جياوازى هۆله كه دا گهرمى پڤو ناده نين. ئه وان گهرمى پڤوه كه به شيوه يه كى پڤك وپڤك كونتو ل ده كه ن.

دوۋى ئەۋەدى كە گەرمى پىئوھە كە لە ۶۸ پىلەى فەرەنەھايت پىلەكە بەرزىبويەۋە، يەككە لەئىش كەران يان بەرپىرسانى ھۆلەكە بانگ دەكەن وگەرمى پىئوھەكەى پىئ نىشان دەدەن. ئەوان بەرپىرسەكان دەلئىن ۳ خولەك مۆلەتتان ھەيە بۆ ئەۋەدى گەرمى ھۆلەكە بەيئەنەۋە ئەۋ پىلەيەى كە ديارى كراۋە، بەدەر لەمە لەبرى گرتنى ھۆلەكە ھىچى پارەيەك نادەين. ئەلەبەتە بەرپىرسانى ھۆلەكە بىزارن لەم ئىشە.

كۆتا خال: كاتىك كە بەرپىرسانى ھۆلەكە لەسەر ۶۸ پىلەى فەرەنەھايت پىك دەكەن، بەدلىيايەۋە ئەمەيان پىئ بلىن: ((تاكاتىك مەن ئەلئىم كەپلەى گەرما نزم يان بەرز بكنەۋە نايتت دەسكارى بكنە)) ھەمىشە ھەندىك لەئامادەبوان سەرمايانەۋ كاتىك كە پىلەى گەرما دەگاتە ۷۵ پىلەى فەرەنھايت، ھەندىكى تىرش گەرمايانە ولەتاۋ گەرمىدا ئارەقىيان كىرۋە، ئەم كەسانە دەپقۇن بۆلەى ئىش كەرانى ھۆلەكەۋ دەلئىن سەرما يان گەرمانە پىلەى گەرما بەرز يان نزم بكنەۋە. لەبەر ئەمە مەھىلن ئەم پوو بدات.

پوختە:

ھۆلى كۆنفرانس وسەر شاتق گىرنگىرەن ھۆكارى ئىۋەن. يەك بەيەكى بابەتەكان كارىگەرى باش يان خراپى لەسەر بىسەران ھەيە.

لەسەر ۋەرەقەيەك لەبارەى پىكخستنى پوناكى، دەنگ، پىلەى گەرما وسەرما بنوسن. ۋەدواتر ۋەرەقەكە نىشانى بەرپىرسانى ھۆلەكە بدەن ۋەبەيانى زوۋ بۆ ئەۋشۋىنە بپۇن ولەگەل بەرپىرساندا كۆنترۆلى ھۆلەكە بكنە. ھەمىشە چاۋەپوانى پوۋدانى كىشەكان بن. ھەمىشە چاۋەپىي دۆكرەن بن لە بەرپىرسانى ھوتىلەكە. لەكاتى خراپ بوۋنى بارۋدۇخدا ئەم

قسانە دەيىستىن: ((لەبارەى ئەم بابەتەوھ نىگەرەن مەبن، ئىمە خۇمان چارەسەرى دەكەين.)) بەلام لە راستىدا وانييە، بەلکوبەم شىتوھىيە: ((ھىچى ئىشېك بە پىي داواکارى ئىتوھ نابىت.))

ھەر کاتىك دوودل بوون، ويىستان چاوتان بە بەپۆبەر بکەوئىت. ئەمە کۆتا چارەسەرى ئىتوھىيە. ئىش کەرەن تەنيا مەبەستىيان تىپەپاندنى ئەو پۆژەيە. لەکاتىکدا بەپۆبەر چاوەپۆي ئەوھ دەکات کە جارێکى ترھۆلەکە بگرەوھ.

کاتىک يەك بەيەكى بابەتەکانى ناو وەرەقەکە کونترۆل دەکەن، ھىچى کەس جگە لەخۆتان لەم بابەتانە تى ناگات. ئامادەبوون تى ناگەن کەبۆچى لەسەر کورسىەکانيان بەپاچەتى دانىشتوون وبۆچى ھەموان بەئاسانى دەتوانن ئىتوھ ببينن. ئەوان تى ناگەن کە بۆچى پلەي گەرما گونجاوھ وبۆچى دەنگتان پوونە. ئەوان خۆويستانە لەم مەسەلانە تى ناگەن. بەلام خۆنەويستانە سپاسگوزارن وباسى وتارە باش وکارىگەرەکەي ئىتوھ دەکەن.

بەشى يانزىدەيەم

يىدانى كۆتاي بۈەشىتن: ھەناسەيان بگرن

ئەگر لەناخى دلتانەو ھەكار بگەن، سەرگەوتو دەبن

ھىچ پېشېرگىتەك بوونى نىيە.

"ئەلېرت ھوبارد"

وتاردانى باش ۋەك نامىشى فلىمىك، يان گۆرانىەكى باشە. بەپاكتىشانى
سەرنجى بىسەران دەست پى دەكات، خال بەخال بۆ پېشەو ھەپۆن
ۋەسەرگەوتويانە بە كۆتاي دەگەن.

ئەو ۋوشانەى كەلە كاتى سەرتاۋ بەتايىت لەكۆتاي وتاردانەكى
خوتاندا، دەيلىن، پېش لە قسەكانى تىرى ئىۋە لەمىشكى بىسەراندا
دەمىنئىتەۋە. ھەندىك لە وتاردەرهكانى مېژوۋ واتايەكى بەھىز
ۋكارىگەريان ھەبۈە لە مېشكى مۇڭدا ھەرماونەتەۋە.

بۆنۈنە، لەماۋەى جەنگى جىھانى دوۋەم، وينستۇن چىرچىل
بەشىۋەك ستايشى ھىزى ھەۋاى كرد كەلە ھىزىشكى ھەۋاى لەگەل
ئەلمانىەكاندا كۆرۈن قسەكانى لەمىشكى ھەموو خەلكىدا تۆماركراۋە
ۋماۋەتەۋە. ئەو گوتى: ((لەماۋەى مېژوۋى مۇڭايەتىدا ھەركىز بەھۋى
بابەتلىكى بچوكى ۋەھا ھىندە زيان لە مۇڭايەتى نەكەوتەۋە.))

بەشى كۆتاي وتاردانەكەتان ووشە بەووشە بنوسنەوہ:

بەمەبەستى دلتىابوون لەباش پىشكەش كردنى بەشى كۆتاي، دەبىت بەدلتىايەوہ ووشە بە ووشە ئەم بەشە بنوسنەوہ.

كاتىك لەخۆتان دەپرسن: ((ئامانچ لەم وتاردانە چىيە؟)) وەلامتان دەبىت ھەلگىرى سەرەتايەك بىت كە دەتانەوېت بيسەران دواى بيسىتى وتاردانەكەى ئىوہ ئەوان ھەستن بەجى بەجى كردن. زۆر ئاسانە ئەگەر بتانەوېت باسى ئەنجامى كۆتاي بابەتە ويستراوہكەى خۆتان بكن.

باشترىن زانىارى بۆ باس كردنى كۆتايەكى باش ئەمەيە كە لە پىش باسكردنى ئەوہى كە ماوہتەوہ. بەشى كۆتاي باس بكن. دواتر بۆ دواوہ بگەرنەوہ بۆ ئەوہشەى كە ماوہتەوہ، ناوہپۆكى بابەتەكەتان لەم بەشەدايە كە دەتانەوېت بىروپرواى خۆتان وبابەتەك باس بكن كە دەتانەوېت ئامادەبووان دواى بيسىتى قسەكانى خۆتان، قسەكانتانيان لەبىر بىنىت وبۆ بەدى ھىنان ھەول بەن.

وتاردانەكەى خۆتان بەبانگەپىشت كردن بۆ دەست پى كردن
كۆتاي پىبەپىن:

نۆد گرنگە داواكارىەكانتان بە بيسەران بلىن دواى كۆتاي وتارەكە.
بانگەپىشت كردن بۆ دەست پى كردن باشترىن پىگايە بۆ كۆتاي پىبەپىن
بە وتارە كارىگەرەكەتان. سەرنجى ئەم نمونەيە بەن: ((ئىمە شانس
ودەرفەتائىكى گەورە لەبەردەماندايە، دەتوانىن بەھاوكارى ئىوہ بەم
ھەلە باشانە بگەين وسالى داھاتو بگۆپىن بە سالتىكى باش وچالاكى
خۆمان!))

بەھەمان شىۋەى كەبە كۆتاي نزيك دەبىنەۋە، گۆپ وتىنى خۆتان كۆ
بەنەۋە. بە ھىزو دۇنيايەكى نۆدەۋە قسە بەن. قسەى كۆتايىتان بلىن.
دەبىت داۋاكارىيەكانى خۆتان نۆد بەپونى باس بەن.

بەباسكردىنى پوختەى وتارەكەتان كۆتاي بە قسەكانتان بھىنن:
پىڭايەكى سادە بۆ ھەر وتاردانىك ھەيە: بە بىسەران بلىن كە بىرپارە چى
شتىكىيان پى بلىن ۋە ئەۋەيان پى بلىن. دواتر بەنەۋان بلىن كە چى
شتىكىيان پى وتون. كاتىك بە كۆتاي باسەكەتان نزيك دەبەنەۋە، شتىك
بەشىۋەى ((مۆلەت بدەن تا خالانىك بەشىۋەيەكى پوخت كراۋ دووبارە
بلىمەۋە.)) باس بەن. دواتر، خالە سەرەكەكانى خۆتان
بەنە پىپرستىك و دووبارە باسيان بەنەۋە و نيشانى بدەن كە چۆن ئەم
خالانە پەيۋەندىيان بەيەكەۋە ھەيە. بىسەران لە دووبارە كىرنەۋەى
بابەتىك بىستويانە، خۆشحال دەبن ۋەم شىۋەيە تىدەگەن كە بەكۆتاي
وتاردانەكە نزيك دەبەنەۋە.

وتاردانەكە بە باس كىردىنى چىرۆكىك كۆتاي پى بھىنن:

دەتۋانن كە گەشتنە كۆتاي وتاردانەكە، بلىن: ((مۆلەت بدەن بۆ پىشت
پاست كىردن يان جوانكىردىنى ئەۋ بابەتەى كە باسەم كىرد چىرۆكىكتان بۆ
باس بەن.)) دواتر چىرۆكىك باس بەن كە ئەنجامىكى
باشى ھەيە وخەلكى شتى لىۋە فىر دەبن، بۆ ئەۋانى باس بەن ۋەنجامە
باشەكەيان بۆ دووبارە بەنەۋە.

نۆدبەى كات دۋاي باسكىردىنى چىرۆكەكە دەتۋانن ئەنجامى چىرۆكەكە
كۆتاي باسەكە بەيەكەۋە بىسەنەۋە، سەرنجى ئەم نمونەيە بدەن:

پۇڭى لەپۇڭان، لەچەندىن سالى پابردودا، دوو ھاوپى بۇ گەپان بەدوای
زىڭدا لە پۇڭمەلاتە چىون بۇپۇڭناوا. ئەوان ئەو پارچىە زەوىەى كە
دلتيا بون لىتى كە ئالتونى تىدا بىت. پەرۇنيان كىردو دەستيان كىرە
هەلگەندى زەوىەكە بۇ ئەوئە ئالتونەكە بدۇزەو. سالىكى تەواو، لە
هەموو پۇڭمەلاتە ھەفتەدا ئىشيان دەكرد زەوىەكەيان تا دەھات
زەوىەكەيان قولتر وقولتر دەكرد. بەلام تەنيا شتىك كە دەستيان دەكەوت
بەردە بى بەھاكان بوو. بەبى ئومىدى وبى ھىواى زەوىەكەيان بە چەند
دۇلارنى كەم بە يەككە لە كىپارەكانيان فرۇشت وگەرەنەو بۇ پۇڭمەلات
بۇ ئەوئە دەست بكن بەئىش وپىشەيەكى تر بۇ ژيانىكى نوئى بنياد
بنىن.

دواتر تى گەشتن كە كىپارى زەوىەكەى ئەوان موھەندىسى تايىەتى
برودەتە سەر زەوىەكە بۇ ئەوئە پىشكىن بۇ زەوىەكە بكات.
موھەندىسەكە بەئەوانى گوتبو كەلەم زەوىەدا ئالتون بونى ھەيە. بەلام
خاوەنەكانى پىشوى زەوىەكە شوپىنىكى ھەلەيان ھەلگەندو. ئەگەر
كىپارى ئەم زەوىە شوپىنىكى تر ھەلگەنەت ئەوا بەدلتيايەو دەگاتە
زىڭ.

تەنيا ۷۰مەتر دورتر لەو شوپىنەى كە دوو ھاوپىگە ھەليان كەندبو، كەسە
كىپارەكە زەوىەكەى ھەلگەند تا گەشتە بىڭكى زۇر لە ئالتون كە بەھاي
۴۰ مليون دۇلار بوو.

دو ھاوپى گەنجەكە بە بىستىنى ئەم ھەوالە تى گەشتن كە ژيانى ئەوانيان
خۇش كىردو ۋ سەرکەوتو بون. ئەو دوو ھاوپىيە بپارىيان دا
كەلەمە وواتر ھەندىك زياتر خۇيان ماندو بكن ۋەولە بدەن، ھەندىك

زیاتر هه لێکەن، له هەر ئیشیکدا که سەرقالی ئیش کردن بن ببنه پسرۆر
له و ئیشه دا.

خوشکان و برایان، ئیمهش له گه پان به دواى زێرداین. توانای به هیزی
میشکی ئیمه بی سنوره. وهن با زانیاریه کانمان له گه لێه کتردا باس
به کین، هه ندیک زیاتر هه ول له گه لێه کتردا بدهین، تا نه و کاته ی که
به سه رکه و تن نه گه شتوین وازه هینین و به رده وام بین.

ئه وان بخرنه پێکه نین:

ئێوه ده توانن به باسکردنی یان چیرۆکی پێکه نین که په یوه ندى
به باب ته که و هیه، کۆتای به و تاداردانه که تان بهینن. من له درێژه ی
وتاره کانی خۆمدا باسی نه و هه نگاوانه ده که م که پێویسته بیان نین.
دواتر نه م چیرۆکه ده گێڕمه وه. ئال و سون له جهنگه لێکدا ته قه یان له
ئاسکێ کردو برینداریان کرد و دواتر به کلک ئاسکه که یان راده کیشا بۆ
لای ئۆتۆمبیله که یان واته به پشتا پان ده کیشا. به لام له پێگه دا نوشی
کیشه ده یون وه ندی کات کلکی ئاسکه که یان بۆ نه ده گیراو به رده بوو.
جوتیارێک له وان ده پرسیت چی ده که ن؟

ئه وان گوتیان: سەرقالی بردنی نه م ئاسکه یین بۆ لای ئۆتۆمبیله که مان.
جوتیاره که به ئه وانی گوت: ئێوه بۆ گواستنه وه ی ئاسکه که نابیت کلکی
بگرن به لکو ده بیت سود له ده سته کانی بگرن. که خودا به ئه وى داوه ئال
و سون به ئه ویان گوت: سپاس بۆ پیشنیاره که ت.

ئه وان له بری نه وه ی ئاسکه که وه ربگێڕنه وه بۆ نه وه ی سه ری ئاسکه که
بکێرته خۆیان نه مان چی یونه پیش ئاسکه که واته به پێگه که یان
پێچى وه وانه وه بویه وه له بری نه وه ش ده سته ی بگرن شاخه کانی

ياساكانى وتارىخى

ئاسكەكەيان دەگرت ورايان دەكىشا. نىزىكەى پىنچ خولەك لە پاكىشانى
ئاسكەكەو پۆشتىيان، ئال بە سونى گوت: سون، جوتيارەكە پاستى
گوت بەم جۆرە باشترو ئاسانترە.

سون وەلامى دايەو وە گوتى: بەلى ئال، بەلام ئىمە تا زياتر بېۋىن دورترو
دورترو دەبىنەو لە ئۆتۆمبىلەكەمان.

كاتىك كە پىكەنىنەكان تەواو بون دەلتىن: ((زۆرەى خەلكى لە ژايناندا
لەبەر ئەوئەى پىگەيەكى ئاسان ھەيە بەرەو ئەوئەى ھەنگاۋ دەنن، ئەگەر
چى پىگەكەشيان پىچى-ەوانە بىت. بەلام لە پاستىدا لە ئامانجەكانى
خۇيان زياتر وزياتر دوردەكەونەو.))

وتاردانەكەى خۇتان بە خويندەنەوئەى شىئەرىك كۆتاي پى بېنن:
شىئەرىكى زۆر ھەن كە پەيوەندىيان بە خالە سەرەكەكان وبابەتەكانى
وتارەكەى ئىوئەو ھەيە. دەتوانن شىئەرى خۇشەويستى كارىگەر
ھەلبىزىن.

چەندىن سال لەمەوبەر بە خاك سپاردنى يەككە لە ھاۋپىيام كە بەھۆى
شېرپەنجەى مېشكەو ە مرد، بابەتى بە خاك سپاردنەكە كەلە وەرەقەيكدە
نوسىبوم خويندەمەو. لەسەردەمى جەنگى جىھانى دووھم فرۆكەوان بوو،
ئەو ھەرگىز ئەو ئەزمونانەى كە لە ئەفرىقاي باكور وەرى گرتىوۋيان
فىزىرى بوو بوو بىرى نەدەچىويەو. دواى باسكردىنى باش بونى ئەو ئىشە
باشەكانى كە لەگەل خىزان و، ھاۋپىيانى زانكۆى كردىوۋى، قسەكانم بە
خويندەنەوئەى ((فرۆكەوان)) كۆتاي پى ھىنا. ئەم شىئەرى واتاكەى
ئەوئەو: ((ئەو لەسنورەكانى زەوى زياتر پۆشت نىزىكى خودا بويەو.

((

له بابا به ته ئیلهام به خشه کان سود وهر بگرن:

ئیه ده توان و تاردانه کی خوتان به بابا به تیکی ئیلهام به خش کتای پی بهین. وه مه روه ها نه و قسه دلخوشه که رانه ی که له و تاره که دا به کارتان هیتان، له یادتان بیت که ئومید، هیوا هه میسه بیرو بۆچوونی میسکی خه لکیه. خه لکی حه ز ده که ن به هوی نه نجامدانی ئیشه جۆراوجۆره کان له داها تودا ستایش بکړن.

هه میسه نه وه تان له بیر بیت که بیسه ران دوچیاری کیشه و، نارچه تی، بی ئومیدی ده بنه وه، هه موان نه و شیعه ریان پی خوشه که هانی نه وان ده دات که پویه پووی نارچه تیه کان بینه وه.

من سالتیکه سیمیناره کانی خۆم به شیعی پابرت ده بلیو کتای پی دینم: ((واز مه هینه)) یا ((به رده وام به !))

کاتیک چیرۆک یان سیه ره که دو باره ده لیتیه وه، ده بیت وه که نه کته ریک بن. ده بیت وشه کانی خوتان بژمیرن وه هه سستیکی خوشه و یستانه وه باسی بکه ن. راهینان بکه ن له سه رته واوی شیوازه کانی نه م کتیه. له کاتی خویندنه وه ی نیوه دیری سه ره کی شیعه ره که ده نگه ی خوتان به رز بکه نه وه، له کاتی خویندنه وه ی به شه هه ستیاره که ده نگه ی خوتان نزم بکه نه وه. جار جار له گه ل وشه شیعه ریه کاندای موسیقا به ده نگه ی به رز به کار به تان و کاتیک به یاده وه ریه کان گه شتن ده نگه ی موسیقا که نزم بکه نه وه.

به تاییه تی دو به رامبه ری بیده نگه یه کانی و تاردان بی ده نگ بن. له بیده نگه یه کاریگه ریه کان سود وهر بگرن کاتیک به کتای دیری شیعه ره که گه شتن، بۆ نه وه ی بیسه ران بکه نه وه به ئیه ودا نه وه ی که

خوتندوتانهوه لىكى بدنهوه له بىدنگىكى تقرر سود وهرىگرن نه گهر بابته شيعره كه پىكه نيناويه، پى بكنن، نه گهر بابته ههستياريه بهجى وهرىگرن.

به دلبابهوه كاتيك گه شتنه كوتا دىپى شيعره كه له برى دهنگ نرم كرنهوه دهنگى خوتان بهرز بكنهوه. چاوه پى ((نيشانهى سه رسوپمان)) بن له كوتاي شيعره كه دا.

نیشان بدن كه وتاردانه كه تهواو بووه:

كاتيك كوتا ووشهى وتاردانه كه ده لىن ده بىت هه موان تى بگن كه وتاردانه كه تان تهواو بووه. هيجى ئالوزيهك و ئاپونيهك نابىت له مېشكى بيسه راندا هه بىت. نهوان ده بىت بزانن كه نه كاته كوتاي وتاره كه به.

ژدبهى وتارده ران وتاره كانى خويان له پرده كوتاي پى دىنن و ده لىن: ((سپاس گوزارم)) به لام نه مه شىوازىكى پاست نيه: نه مه كوتاي پى مېنانىكى به هيز نيه و له گرنگى وتاردانه كه كه م ده كاته وه كاتيك به كوتاي وتاردانه كه ده گن، به شىوه يه كى پىك و پاست به رامبه ر به كه سه كان بوهستن. جارىكى تريس ده مو چاوىكى هاوپتيانه بدوزنه وه و پاسته وخو بگه پىنه وه بو لاي. نه گهر كاتى گونجاو هه بوو، وهك نيشانه يهك بو كوتاي پى مېنان زه رده خه نه يهك به رامبه ر به كه سه بكن.

پىگرى بكن له رۆشتن بو لاي سه رشاق و كۆكرنه وهى وهره قه كان يان بارى كردن به مىكرو فۆنه كان و جل و بهرگه كاننان.

مؤلّت بدهن ستايشتان بڪهن:

ناماده بوان ده يانه وڃت ڪه دواي ڪوٽاي وٽاردانه ڪه ستايشي نيوه بڪهن. هينديڪ له ناماده بوان زووتر له واني تر تي ده گهن ڪه وٽاردانه ڪه ته واوله بوه. له زور بهي بابته ڪاندا، ڪاتيڪ ڪوٽا قسهي خوٽان ده ڪهن و واوله قسه ڪردن ده هينتن، ناماده بوان به ته واولي بيدهنگ ده بن. له وانه يه نه واولن چاوه پئي قسه ڪردن بن له نيوه له باره ي ڪوٽاي بابته وه. دواي چه ند چرڪه يه، ناماده بوان ده ست به ستايش ڪردن ده ڪهن ڪه له يه ڪه سه وه بڙ دووڪه س وله دووڪه سه وه زياد ده ڪات تا ده گاته نه وه ي ڪه ته واولي مؤله ڪه چه پله لي ده دن. ڪاتيڪ يه ڪم ڪه س ده ستي ڪرد به چه پله ليدان، پاسته وخق سه يري نه وو بڪهن، ووشه ي سپاستان ده ڪم به ڪار بهيئن.

بڙ پڙ ڪرتن له نيوه هه لده ستنه وه چه پله لي ده دن:

نه گهر وٽاردانه ڪه ي نيوه به پاستي ڪاري گهر بوويٽ و توانيبتان به باشي په يوه ندي له گهل بي سه راندا دروست بڪهن، يه ڪيڪ له ناماده بوان هه لده ستي ته وه وه چه پله تان بڙ لي ده دات. ڪاتيڪ وه ها پو واوليڪ پو ويدا پاسته وخق سه يري ستايش ڪه ره ڪه بڪهن و به گوتني ووشه ي سپاستان ده ڪم. هاني نه واني ديڪش ده دن بڙ نه م ڪاره. ڪاتيڪ خه لڪي ده بينن هينديڪ له ناماده بوان هه ستاونه ته وه، چه پله لي ده دن. نه واني ديڪش هه لده ستن به جي به جي ڪردني هه مان نيش.

هه ندي ڪاتي ش پيش ديت ڪه وٽاردهر دواي ته واول ڪردني وٽاردانه ڪه ي خوي به يي ده نكي له به رده م ناماده بواندا ده وه ستيٽ، له گهل بيدهنگي

ياساكانى وتاربيتى

ئەواندا پويىپو دەبيتەو. بەلام ئەگەر وتاردەر بەئارامى بوەستىت
وچاوپىيىت تا ئەو كاتەي كە بيسەران تى دەگەن كە بابەتەكە تەواو
بوو، ئەوان بەيەكەو دەست بە ئى دانى چىپەپل دەگەن. زۆربەيان
لەسر كورسەكانى خۇيان ھەلدەستەو.

ئەگەر يەككە لەو كەسانەي كەلە رىزى پيشەو ھەن لە شوپنەكەي خۇي
ھەستىتەو وستايشى ئىوہى كرد، بۆ پيشەو بېرۆن دانەوئىنەو ھەن
خۇتان كۆر بگەنەو تەوقەي لەگەلدا بگەن. كاتىك دەستى يەككە لەوان
دەگوشن، ئەوانى دىكەش وا ھەست دەگەن كە دەستى ئەوانىش
دەگوشن و سپاسى ئەوانىشتان كردوو. دوتر ئەوانىش لە شوپنەكەي
خۇياندا ھەلدەستەو وستايشتان دەگەن. ھەر بەم شىوہ يە تەواو
ھۆلەكە ھەلدەستەو بەردەوام دەن لەستاش كردن وچەپلە لىدان.

ئەگەر ئامادەبوان ستايشيان كردن چى نەيان كرد، كاتىك ناسپنەرەكەي
ئىوہ ھاتە سەر شائق بۆ لەبرى ئەوہى ئەوان سپاسگوزارى ئىوہ بگات،
پېكەنن و دەستى ئەو بەگەرمى بگوشن. ئەگەر بارودۆخەكەش گونجاو
بوو. لەباوہشى بگرن وبەشىوہ يەكى ھاوپپايانە دەست بۆ ئامادەبوان
بجولئىن و سەر شائق بەجى بھىلن.

ھىزى باش قسە كردن:

تواناي باش قسە كردن لە ھەر ئىش وكارىكدا كاريگەرى گەورەي لەسەر
ژيانى ئىوہ دەبيت. باش قسە كردن دەتوانىت سەرنجى ئەو كەسانە
راپكىشىت كە دەتوانن يارمەتى ئىوہ بەدن. ھەروەھا دەتوانن لە پەيدا
كردنى پيشەيەكى باشتەردا ھاوكارى ئىوہ بگەن.

لهه موري گرنگر نه وهه به تواناي باس كردني وتاريكي گرنگر چي بق
 ڪومه لڻي ڪچوڪ يان چي بق ڪومه لڻي ڪه وره ده بيهه هوي نه وهي ڪه
 خه لڪي پڙي زياتري نيوه بگرن، وه شانازيتان پيوه بگرن. ڪاتيڪ ده زانن
 ڪه ده توانن ڪاريگه ريتان له سهر خه لڪي هه بيهه و نه وان به شيوه
 جياوازه ڪان پازي بگرن، هه ستي نه وه تان بق پهيدا ده بيهه ڪه هه موو
 نيشيڪ به ڪوتا بگهيه نن.

پوخته:

قسه ڪاني ڪوتاي نيوه ده توانيت ڪاريگه ري له سهر بيهه ران هه بيهه.
 هه لڙاردي ووشه ڪانتان به وردي، ده توانيت ڪاريگه ري له سهر بير
 ويڙچي ون وگردارو هه ستي بيهه ران هه بيهه. هه ندي جاريش زيانن نه وان
 ده ڪڙپت.

بەشى دوانزەيەم

وتاردان بەمەبەستى فروشتىن

ئاكە سىڭ شىڭ نە فروشتىت ھىچى شىڭ پو نادات.
"رد موئلى"

ھەموو خەلگى بە ئىشى فروشتىنەو سەرقالن. پرسىارەكە ئەمەيە: تا چى
پادەيەك شارەزايتان لەم كارەدا ھەيە ؟ ئۆزىڭ لە خەلگى بەھۆى بوونى
نە يارىڭى ئۆز لە خەلگى يان شىڭست ھىتان لە ھاندانى خەلگ بۆ كىرپن لە
فروشتىن دور دەكە ونەو. لە ئەنجامدا ھەمان بىر كىردنەو ((لە كىرپن)) بۆ
ئۆزىڭ لە خەلگى ئازاردەرە.

بەھەمان شىۋەى كە لە بەشى سىدا وتمان خەلگى لە سەرنەكە وتن
وبەرە ئىستى كىردىيان ئۆز دە ترسن. ھەندى كات ئەم ترسانە وەھا
لەمىشكماندا گەرە دەبن كە دەبنە ھۆى ئەو ھى كە زىانيان بگۆر دىرت.
ئو ھەل وشانسانەى كە دىتە پىشەو ھۆيان لە بەر ئەو ھى كە ترسى
شىڭست وبەرە ئىستىيان ھەيە لىيان دور دەكە ونەو.

خەلگى پەيوەندىيانىڭ ھەلدە بۆزىن كە ئۆزىن ئەگەرى وەرگرتىيان
ھەبىت. خەلگى ئىكش دەستىنشان دەكەن كە ئەگەر سەرنەكە وتىيان تىدا
كەم بىت. خەلگى لەگەل كە سانىڭدا پەيوەندى كۆمەلەيەتى دوست

دەكەن و بىر دەۋام دەپن لەگە ئياندا كە قەبۇلىان بكن ((بەھمان شىۋەى كە ھەن)) ھەر دەپن.

ھاندان ھۆكارى سەرەكە:

لەگەن ئەم ھەمۇدە، تەۋاۋى خەلگى بە شىۋازىك خەرىكى فروشتن. ھەموان بۆ قەبۇل كىردى بىرۈبۈچىۈنەكانيان ھانى يەكترى دەدەن. تەنات ئەگەر ھانى خىزانەكت بدەيت بۆ خواردنى ژەمە خۇراكىك لەيەكك لە چىشتخانەكاندا يان ھانى مندالان دەدەن بۆ ئەۋەى بچىنە سەر جىگەى خەۋەكانيان، بە جۆرىك سەرقالى فروشتن.

بى گومان خەلگى خۇيان ۋەھا بىرناكەنەۋە. بۆ نمونە، جارىكيان بۆ ژمارەيەكى زۆرى ژمىريار لە كۆمپانپاىەكى گەۋرەى نۆدەۋلەتى قسەم دەكرد. ئەم كۆمپانپا داۋاى لە من كىرد كەلەبارەى جۆرەكانى ھاندان و بانگېشت كىردنەۋە قسە بگەم. من قسەكانى خۆم بە پرسىيارە دەست پى كىرد: ((چەند كەس لە ئامادەبوان لىرەدا سەرقالى فروشتن؟))

ھەموان بە تەۋاۋى بىدەنگ بون. يەكك لە ھۆكارەكان كە ژمىريارە بەناۋانگەكان ژمىرياريان ھەلئىزاردۋە ئەمەيە كە ئەۋان ھەرگىز دەست بە فروشتنى شتىك ناكەن بە كەستىك و مەسەلەى فروشتن بۆ ئەۋان گىرنگى نىيە.

من بۆ چەند چىركەيەك بىدەنگ بوم و دواتر گوتى: ((لەۋانە پرسىيارەكەى من تا ئاستى پىۋىست پۈۈن نەبىت. چەند كەس لە ئامادەبوانى ئىرە بەزاستى خەرىكى فروشتن؟))

داۋى چەند چىركەيەك بىدەنگى، بەپىۋبەرى گەۋرەى پىكخراۋەكە لە مەبەستم تى گەشت. ئەۋ بە ھىمنى دەستى خۆى بەرز كىردەۋە سەبىرى

ياساكانى وتارىخى

چواردەرى خۆى كرد. كاتىك ئامادە بوو، ژمىريارەكان بىنيان كە
بەريۆبەرەكان دەستى بەرزكردو، يەكە بەيەكە تى گەشتن كە
ئەوانىش سەرقالى فروشتن.

هەموان سەرقالى فروشتن:

دواتر لە ئەوانم پرسى: ((چەند كەس لە ئىوھ بۆ ھىنانى ئىش و كارىكى
تازە بۆ كۆمپانیا لىرەدا ئامادەن؟ چى ئەندازە يەك لە دەسكەوت
وبەرە و پىش چى و نەكانى ئىوھ پەيوەندى بە ھىنانى كپيارى زياتر بۆ
كۆمپانیا و زيادبونى دەسكەوتى سالانەى كۆمپانیاوھ ھەيە؟))

ھەموان بەبى دواكەوتن دەستى خويان بەرز كردهوھ. من گوتم: ((لەبەر
ئەم، ھەموو ئامادەبوانى حازر لەم كۆمەلە يەدا سەرقالى ئالو و یرن.
بابەتەكە ئەمەيە كە تا چى پادەيەك شارەزا بىيان لەم بارەيەوھ ھەيە؟ تا
چەند خولەك كىكى تر، بابەت كىتان پى دەلیم كە لەكانى پووبە پووبونەوھى
كپيارە دوودلەكان، باشتر لە جارەن بتوانن ھانى ئەوان بەدەن و بىيانھىتن).

فروشتنى بۆچونەكانى خۆتان:

وتارىخى لەناو خەلكدا جۆرىكە لە فروشتن و شىوازى خستەن پووبى بەرھەم
بۆ فروشتن ژۆر ھاوشىوھى شىوازى بەكاربردوولە وتارىخى بۆ گشتىيە.
لەگەل ئەمەش، ھەرچەند گوڭرەكان ئىوھ يان خۆشتەر بویت زياتر
متمانەتان پى دەكەن، ترسى ئەوان لە قەبول كەردنى بۆچى و نەكانتەن
كەتر دەبيتەوھ. ھەرچەند متمانە زياترەن پى بگەن، زياتر لە ژۆر
فشارى ئىوھدا دەبن. كاتىك بەتەواوى متمانەيان ئە ئىوھەيە، بۆ ھەموو
ئامۆزگارىەكانى ئىوھ گوڭ رايەل دەبن. ئامانج لە وتارىخى ھاوشىوھى

كړين و فروښتنه، نامانجى قسه كړدن بڼ هركه س وگروپك بریتیه له پازيكرديان. بڼ بېركړنه وه وږه فتار كړديان به شتوانزكى جياوازتر. نيوه هميشه ه لېږاردنيكتان هه يه: نيوه ده توانن پازى كړ و كاريگه ر بن يان پازى كړاو و خوش باوه پ بن. نيوه ده توانن هاوكارو يارمه تى ده رى خه لكى بن يان ده توانن هاوكارى و يارمه تى خه لكى به ده ست بيتن. ه لېږاردنه كه له ده ست خوتاندايه.

هه وال له دل خوشكهره كه نه وه يه كه نه م كړين و فروښتنه ((وتاردان)) شايه نى فيربوونه هه موو فروښياره ناوداره كاني نه مړو، پوژك له پوژان بى ناو بوون. زړبه ي نه و كه سانه ي كه نه مړو له ۱۰٪ كه سه سه ركه وتوه كان له سه رده مانك له ۱۰٪ ي كه سه لاوازه كان بوون. له گه ل پاهينان و دووباره كړنه وه دا نيوه ده توانن تواناگانى قايل كړدن، په يوه ندى كړدن تان زياد بكه ن و كاريگه رتر بن له فروښتندا هه موو تواناگانى فروښتن شايه نى فيربوونه.

ترسيان كه مېكه نه وه و كاريگه ريه كان تان زياد بكه ن:

وه كو پېشتر نامازم پېدا هه موو كه سى ترسى هه يه له و به ره مې كه ده يكرېت. ترس له كاريگه ريه كه ي ترس له سود وه رگرتن لى. كه س نايه وېت شتيك بفروښيت كه كه س نه يه وه ي، پيوستى پى نه بيت يان نرخه كه ي به رز بيت.

كه س نايه وېت پرواته ناو شتيكه وه كه دواتر ثاره زوو به نه كړدى بكات (داخ بخوات بوى) بويه هه ركاتي ك كپيارك ديت بڼ بينى به ره مې كه ت، خزمه تگوزاريه كه ت، يان بېرؤكه كه ت نه و به سه رى سه پيتراوه له نه زمونه كاني پابردويه وه كه بينيونى به ناگا، دودل به گومان بيت له

ئەنجامدانى ھەر ھەلەيك. يەكەم كارت كە بىكەيت لە مامەلەكەتدا بىرىتە
لە كەمكرەنەوھى ئەو ترسەي كە ھەيتى جىگە كرتنەوھى بە
باۋپەخۇبۇون دۇنيای.

ھەندى كات پىرسىار لە بىنەرەكان دەكەم و دەلیم: "گىرنگىر تىن ووشە لە
مامەلەكەت و ژيانى كۆمەلە تىدا چىيە؟ ئەو تاكە ووشە چىيە كە
پىرار دەدات چەند دەفروشتى، بە چى خىرايەك دەيكەيت؟ چۆن ژيانىكى
ستاندەرد، شىۋازى ژيانى، ھەموو شىكى خەيالى وپاستى بەدەست
دېنىت؟ ئۆدەي كاتەكان بۆ وەلامى ئەمە بىدەنگىكى دىرژ وەلامەكى
دەبىت، دواتر پىيان دەلیم "مەمانە" گىرنگىر تىن ووشە بۆ سەركەوتن لە
كېشە گىشتىەكاندا، قەسەكردن لە كىرەن و فروشتەن، بازىرگاندا بەلى "مەمانە
بۇون" بە ھۆي ئەو ھەلەكەت كى زىاتىر باۋپت پى دەكەت. ئەوان زىاتىر
كراۋە دەبن لەگەلت كە ئەمەش ھەلى رازىكردىيان لەلەيەن ئىۋەو ھەلەكەت.
دەكەت.

ھەموو شىكى كاردەكەتە سەر دۇنيای:

چەرخوفەلەقەك بېنەرە بەرچاۋى خۆت، كاتىك كە بۆيەكەم جار
كېرەكە دەبىنىت سەرىكى چىەرخوفەلەقەكە ئۆر بەرزە. ئەمە ترسى
كېرەكە ئەنۋىنىت لە كىردى ھەلە بەرامبەرتان لە كاتى مامەلە كىردىدا.
لەكەي تىرى چەرخ و فەلەقەكە ئۆر نزمە ئەمەيان ئاستى مەمانە
بۇنىەتە لە سەرەتادا.

ھەموو شىكى كە لەسەرەتادا ئەيكەين ھەر لە پەيۋەندى بە موبایل،
ئىمەيل، يان كەسى خۆت كاردەكەتە سەر ئەم ھەسەنگى ئەمەيان
ئاستى مەمانەكەت زىاد يان كەم دەكەت. ھەموو شىكى دەژمىرەيت.

ڀڳتيءَ قسه ڪرنتان، رڻشتنتان، وتاردانتان، جل ويه رگنتان، تهوقه ڪرنتان بههه مان شيوه ڪاريگري ههيه له بهرزبونهوهي يان نزم بونهوهي متمانه بوون پٽان.

به نامانجي نهوهي ڪرپن وفروشتنٽيڪ پوويدات دهبيت ترسي ڪرياري بهرامبهرتان دابهزتنن وههروهه متمانهيان بڻ لاي خوتان بهرزبكهنهوه. بهم شيويه ڪرياره ڪان دهتوانن بهباوروهه ههلسوکهوتان لهگهڻا بڪن. "نيمه دلئين ڪهوا" ههموو ڪهسيڪ هن دهڪات ڪه پاره بدات ويڪرپٽ "نهڪ بفروشتيت" ههموو ڪهسيڪ گوماني باش، خراپي ههيه ويه ناگايه بهرامبهر ههه ههولٽيڪ بڻ قابل ڪردي بڻ بيرڪردنهويان يان ڪردي شستيڪي جياوازتلهوهي ڪه نيسيٽا دهڪات. ههموو ڪهسيڪ زيانن پي گيهه نراوه پيشتر، بڻيه بپاريان داوه ڪه چيپتر نهو زيانانه دوپياره نهبنهوه بهبهرزڪردنهوهي متمانهي خوتان لايان دهتوانن نه ترسه يان "يان نه م زيان پي گهياندهن ڪه م بڪريتهوه.

حهوت ههنگا بڻ قابل ڪرديڪي قابل ڪه ر:

پروسي قابل ڪردي ڪهسيڪ يان گروپٽيڪ پيڪديت له ههوت ههنگاو. ڪاتي نيوه وتاردهه دن ودهتانهويت بينهه رڪانتان قابل بڪن. دهبيت نه م ههوت ههنگاي دوابه دواي يه ڪه له ميشڪتانداهه پيٽنهوه. گهريه ڪڙڪ له م ههنگاوانه تان له بير بچيپٽ نهوا مامه له ڪه تان سهه ناگريٽ.

(1) خستنه پوه:

يه ڪه م ههنگاو له ڪرپن وفروشتندا خستنه پوهه _ دؤزينهوهي ڪه سانتيڪ ڪه بتوانن بهرههه م ڪانتان يان خزه تگوزاريه ڪانتان بڪرن له ماوهيه ڪي ديار يڪراودا.

خستنه پوو به ته وای کاتیک دهست پی دهکات که بتوانن بریار بدهن که
 ناخو نه و کپاره کښه، ته مه نی چه نده، پیشه ی چی بیه، ناستی
 خوینده واری، پله و پایه ی، وه بونی نه زمون له پیشتردا. کومپانیاکان
 سالانه پاره یه کی نوډ خه رچ ده کهن بو نه وه ی نه و که سانه بدوژنه وه. که
 له وانه به بهرهم یان خزمه تگوزاریه کانیان لی بکړن. پیش نه وه ی که نیوه
 بفروشن یان قسه بکهن ده بیټ به ته وای ساده بن له که له نه و بینه رانه ی
 که ده تانه ویت پازیان بکهن.

چوار پیو یستی که بو خستنه روویه کی باش:

بینهر وییسه ر هر جوړیک بن چوار پیو یستی هیه که ده بیټ گرنگیان پی
 بدریت له لایه ن نیوه وه.

یه کهم، کپار ده بیټ دهر دیکی هه بیټ که خراپتر نه کرایټ. ده بیټ
 هستی قایل کردن یان بونی بواریکی نااسوده ی که ببته هو ی سه رقال
 کردن و خه مبار کردن یان پیش نه وه ی دهست بکهن به مامه له، ده بیټ
 بزافن که نه و بهرهمه تان چی نازاریک چاره سه ر دهکات و لاده بات.

دوهم، کپار که سیکه که "کښه ی هیه که چاره سه ر نه کرایټ هه ندی
 کات کښه که ساده یه و دهر ده که ویت، هه ندیک کاتیش نالوژوه
 دهرناکه ویت له هه ندی بواریشدا بوونی نییه. له هه مان کاتدا نیوه ده بیټ
 نه و کښه یه دیاری بکهن که بهرهمه کانتان ده توانن به شیوازیکی باش
 کښه که یان چاره سه ر بکهن.

سپیم، کپار "پیو یستی" هیه که هیشتا نه سه لمیتراوه نه وان هه ندی
 بیشکه و تنیان ده ویت له ژیاناندا که بهرهمه کانی نیوه توانای هیثانه دی

هەبىت ئەو پىئويستانە چىبىيە كە بەرھەمەكانتان يان خزەتگوزارىيەكانتان دەيدەن.

چوارەم، كپيار كەسىكە كە "ئامانجى" ھەيە. كە ھىشتا بەدى نەھاتوھ بۆى ئەركى ئىتوھ دىيارىكردى ئەو ئامانجە يان پىشكەوتنەيە كە بەرھەمەكەتان لەماوھەيەكى دىيارىكراو ويەنرخىكى گونجاوو ماوھەيەكى دىيارىكراو تواناي ھىتانەدى ھەبىت.

كپيارو گریمانە:

لەكاتى مامەلە كردن لەگەل كپيارىكدە يەكەم شت كە دەبىت بىكەن جياكردەوھى ئەگەر گومانەكانە، پىئويست پرسىار بگەن بۆ دىيارىكردى ئازارەكان، كىشەكان، پىئويستىيەكان، ئامانجەكانى كپيار كە بەرھەمەكەتان يان خزەتگوزارىيەكانتان كە دەتوانىت كەمى بگاتوھ يان لای بدات. ياساكە ئەمەيە "پىئويستى نەبىت فروشتن نىيە" بەلام تەنانەت لە خستەنپوويەكى فروشدا وەكو ((يەكتر بىنىنى بازگانى، سىمىنارى كۆمپانىياكان، كۆبونەوھەيەكى گەورە)) دەبىت وتارەكانتان بە پىئى چوار پىئويستىيەكە بىت.

وھ پىش بىنى دەكرىت ئىتوھ ئەم وتانەتان ھەبىت بۆ كىشەكان. كىشەكان بەپوونى لە سەرتادا باس بگەن يەككە لەبەناوبانگرتىن پىگاكەن بۆ كردەوھى گفتوگۆ ئەوھەيە كە لەو شوپنەوھە قسە بگەيت كە بەھۆيەوھ ئامانجەكانتان بگەيەنن لەبارەي بەرھەمەكانتان يان ئەزمون و خزەتگوزارىيەكانتان وەك ئەم دەقە:

"بەپىئى كۆمپانىياكانى دلىيائى، لەھەرسەد كەسىك كە ئىش دەكەن، لەتەمەنى ٦٥ سالىدا ١٪ دەبنە دەولەمەند، ٤٪ يان خانەدان دەبن، ١٥٪

يان پاره‌ی پاشه‌که‌وتيان ده‌بیت، ۸۰٪ که‌ی تریان ده‌مرن، يان مایه
پوچی ده‌بن يان خانه‌نشینيان ده‌بیت يان هر به‌رده‌وام ده‌بن له‌ ئیش
کردن. بۆ نمونه:

له‌ دوو خوله‌که‌ی داهاتودا ئه‌وه‌تان بۆ ده‌رده‌خه‌م که‌ چۆن یه‌کێک ده‌بن
له‌ ۵٪ و ئیتر نیکرانی پاره‌ نابن."

(۲) دروستکردنی لێک تیگه‌شتن و متمانه:

لێکتیگه‌شتن دروست بکه‌ن به‌ پرسیارکردنی باش له‌ کپیاره‌که‌تان له‌ باره‌ی
ژانی که‌سی و بازرگانی و به‌ جوانی گوێ له‌ وه‌لامه‌کانیان بگرن. ئیوه
متمانه‌ دروست ده‌که‌ن به‌ شتیه‌یه‌کی کاریگه‌ر به‌ هۆی پونکردنه‌وه‌ی ئه‌و
سودانه‌ی که‌ به‌ ره‌مه‌کانتان هه‌یانبووه‌ بۆ که‌سانی تر له‌ هه‌مان حاله‌تدا
پرسیار کردن گرنگه‌ بۆ لێکتیگه‌شتن. به‌ هۆی پرسیار ی کراوه‌وه‌،
پرسیاری پاستگۆیانه، ئیوه‌ ده‌توانن ئه‌وه‌ بدۆزنه‌وه‌ که‌ کپیاره‌کان چۆن
بیرتان لێ ده‌که‌نه‌وه‌. گوێ گرتن متمانه‌ دروست ده‌کات. به‌ گوێ گرتنی
زیاتر بۆ ئه‌و که‌سه‌ی که‌ پرسیارتان لێ ده‌کات ئیوه‌ زیاتر خۆشه‌ویست
ده‌کات لای ئه‌و وه‌ متمانه‌ی پێتان زیاتر ده‌کات وه‌ کراوه‌تر ده‌بیت
بۆتان. کپیاره‌زی له‌ چیه‌؟

گروپی نه‌ته‌وه‌ی به‌ پێو‌بردنی فرۆشیاری. که‌به‌ هه‌زاران ده‌وله‌مندی
دروست کردوه‌ و ئه‌وانیش به‌ بلیۆن دۆلار پاره‌ خه‌رج ده‌که‌ن له‌
به‌ره‌مه‌کانیادا، کۆمپانیاکانیادا. ئه‌م گروپه‌ هه‌موو سالتیک پاپرسیه‌ک
له‌ ئیوان ئه‌ندامه‌کانید ده‌کات، دوو پرسیاریان لێ ده‌کات. پاتان چی‌یه‌
به‌راهه‌ر به‌ ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ سه‌ردانتان ده‌که‌ن؟ چی‌ شتیکی ئه‌و
کپیاره‌تان به‌دڵه‌؟ سال‌ به‌ دوا‌ی سال‌ وه‌لامه‌کان ده‌بنه‌ یه‌ک، فرۆشیاره‌

شاره زاکان ده لاین نه وان چه زیان له و که سانه یه که پرسپاری باش ده کهن. به وردی گوئی بق وه لامه کانیان ده گرن. وه هه ولّ ده دهن نه و کړینه برپاریکی باش بیت بویان، نه مهش هه مان وه لامی ناسایه که پیواوه فروشیاره کان سالّ به سالّ لیتی نژیک ده بڼه وه "زوربه ی نه وانه ی دین قسه ده کهن له سر به ره مه کان وخزمه تگوزاریه کانیان هه رگیز پرسپارم لّ ناگه ن وگوئی ناگرن کاتیک هه ولّ ده دهم نه وه ی پیویستمه پتیا ن بلیم" گوئی له کپاره کان بگرن گوئی گرتن گومان وخمه مه کان ون ده کات و ورده ورده ترسه کانی که س یان گروپه کان که م ده کاته وه. وه دلنای زیاتر ده کات.

کاتیک ده بڼه گوئی گرځکی باش خه لک چه زیان لیتان ده بیت، متمانه تان پی ده کهن، ده کړینه وه له که لتان، وه به ره م وخزمه تگوزاریه کانتان ده کړن. گوئن فروشتن نییه. ته نها کاتیک پرسپار ده کهن، نه و هیچی زیره که کی ناویت که زور بلتی له سر به ره مه که تان بکه ن، به لگو نه وه زورباشه بق به ره م وخزمه تگوزاریه کانتان و وه له کپار ده کات بیر له کړینیا ن بکاته وه.

ده رپرینی گریّ وه ک پرسپار کردن:

له بری نه وه ی بلتیت نه م ئامیری کوپی کردنه له هر خوله کیکا ۳۲ لاپه کوپی ده کات بلی: ئایا ده زانیت نه م ئامیره له هر خوله کیکا چه ند لاپه کوپی ده کات؟ له وانه یه سه رسوپه یته ر بیت بق ئیوه که بلیم ۱۸ دانه کوپی ده کات، به لام له بهر نه وه ی نه م ئامیره ته کنترولزای پیشکه وتوی تیدا به کارهاتووه. له راستیدا ۳۲ دانه کوپی ده کات له هر خوله کیکا کاتیک هه ندیک زانیاری پیشکه شه ده که یت دوی نه وه ی

پرسىار دەكەيت نۆز بەھىزترە لەوھى كەزانىارىھەكى كەم بەدەيت لەسەرى.
كاتىك كەقسەدەكەم بۆ كۆمەلئى كەس بەبەردەوامى لەقسەكاندا پرسىار
دەكەم وچاوەپوانى وەلام دەكەم نەگەر گوى گرهكانىش وەلاميان
لانەبوو، ئەوا وایان ئى دەكات جولەيەك يان پەشوكانىك لە بىدەنگياندا
دروست پكات و وایان ئى دەكات بەشوین ھەر ووشەيەكدا بگەرین بۆ
وەلام. دەیان بەستتەوہ بە بابەتەكەوہ، دواى ئەوھى كە وەلامەكەم پى
گوتن ھەست دەكەن كە شتىكى سەرسوڤھتەريان بىستوہ. گوى گر
ھەزى لەپىنگاى پرسىار وەلامە لە قسەكردن وپىدانى زانىارىدا.

جەخت كردن لەسەر پەيوەندى:

سىد رۆ لىڤىت، لە قوتابخانەى بازىرگانى وتوہتى: "ھەموو
فروشتەكانى سەدەى بىست ويەك فروشتنى پەيوەندى دەبن" ئەمەش
ماناى ئەوہى كە چۆنەتى ئەم پەيوەندىيە كە دادەمەزىت لەگەل كپار
يان يان بىنەر فاكترى گرنكى پەخنە گرتنە لە بىراردان كە چۆن كارىگەر
وقايل كەر دەبى ئەمەش لەبەر ئەوہى كە ھەست و سۆزو بەھاكان
دەشپۆينىت. تا زياتر خەلكى خوشيان بویت باشتر بھوات پى بكن.
باشتر بەبەرھەم و خەمەتەكەت پى دەزانن كاتىك كە ئىوہى خوش ويست.
دەزانىت كە ئىوہ چى دەفروشن لە كوالىتى بەرز و نىرخ و پارەى نۆز وە
زياتر لە ھەلەو كەمو كورتىەكانت دەبورىت لە بەرھەمەكاندا بەبەرورد
لەگەل پىشېركى كارى ئىوہدا. نۆز خوش ويستنى ئىوہ خالى بەھىزى
ئىوہى وە ئەوشتانەى كە دەيلىت. دەيكەيت جى خۆى دەگرىت.

ناساندن پټويستى به ورده كارييه:

په كېم كاري فروشتن به هر دوو به شه كه يوه، برپاردان نه و يه كه نه مه
د هره ټيكي راستگويه و متمانې دامه زړاندې، كه واته لي ده كات
گفتوگويه كي خيرا نه نجام بدهيت، به لام كاتيك نيوه و كپاره كات پازي بن
نه و نه و كات كپاره كات متمانې لا دروست ده بټت ده ست به جي
پټويستى به به ره مه كات يا خرمه ته كات ده بټت. نابټت هر گيز خوي به
دروژن د هريخات ته نانه ته گهر ټور له كپاره كات هه مان پټويستيان
مه بټت. نابټت هر گيز خوي به دروژن يان فيلباز خوي د هريخات كه
كپار ټيكي تاييه ته كه به هه مان شيوه يه پټويستى پي بټت كاتي كه
خه لكې تر قسه يان بؤ ده كه يت.

به كار هيناني ريځاي ((دكتورى فروشتن)):

وادابنن كه نيوه دكتورى فروشتن له كاري فروشتندا. نه گهر بچييت بؤ
لاي دكتور له هر شويينيكي تاييه تدا، دكتور سى پروسه نه نجام ده دات
له هر كاتيكدا: سهره تا دكتور تاقي كړنه وه وشيكاري په ستاني خوږين،
ليداني دل وپله ي گهر مي ده كات وه كومه ليك پرسيارتان لي ده كات
له باره ي هندروستينه وه له پابردو وټيستا شدا دواي نه وه ي دكتور
شيكاري و پرسياره كاني ته واو كړد ده چي پته سهر قوناغي دوو م: كه
ده ستنيشان كړدني نه زمونه كانه. دكتورى باش نه و يه كه نه نجامي
شيكاريه كان هه لده سه نكښت، پرسيار ده كات نه گهر دوزينه وه
ونه نجامه كان پټك وه ك نيشانه كان بټت. كاتيك نيوه به نه نجامي ده ست
نيشانه كه پازي بن دكتور ده چي پته قوناغي سييه مه وه.

سېيەم. قۇناغى پاپۇرتە. ئەگەر دىكتور ئىيۈەي بىنى پاستەوخۇ دەست بەجى كارىگەرى ودرەنەنجامەكانى پەسەند كىرد بەبى شىكارى وىبارىكردى نەخۇشى ئەمە بە بەد پەفتارىيەكى تەندروستى ئەژمار دەكرىت.

ناسىنەوہى پىيۈستى سەرەتاي:

وہك پىشتەر ئامازەي پى كراوہ، كاتىك قسە بۇ كۆمەلىك كەس دەكەيت وە بەشئوہەكى خۇكارى يان ئۆتۆماتىكى دىت بە خەيالتدا كەچى پىيۈستە بۇ وتن. چى دەفروشىت پىش ئەوہى ھەرچۆرە شىكارى وتاقى كىردنەوہەك ئەنجام بەدەيت، فروشتەنكەت پەك خستوہ بەشئوہەكى بەدپەفتانە. كاتىك كەسەكە پازى دەبىت بەوہى كە ئازارى ھەيە و دەيەيت بىرات ئازارەكە پىيۈستى بەچارەسەر ھەيە. پىيۈستە كە پازى بكات يان ئامانچىك كەبە وىستى خۇى بىت بۇ چىلە پۆپە ولوتكە. پاشان دەتوانىت بەرھەمەكەت وەك ھەلئىژاردەيەكى نمونەي پىشكەش بكەيت بۇ ئەم سەردان كەرونەخۇشە. ئەگەر پىشتەر دەست بكەيت بەباس كىردنى بەرھەمەكەت يان خزمەت گوزارىەكەت، ئەوا لەپاستىدا سود وقازاتجى بەرھەمەكەت لە دەست دەدەيت. سەردانكەرەكە گۆى لە پاسپاردنەكانت ناكرىت.

٤) دروست كىردنى سىمىنار:

چوارەم قۇناغى فروشتن بۇ بەرھەمەكانت بەرپىگەيەكى قايل كەر وەك ھەلئىژاردەيەكى نمونەي بۇ كپيارەكە ھەموو شتىك چاوپوان دەكرىت. بەرھەمەكەتان نابىت زۆر باش بىت. تەنھا دەبىت باشتىن ھەلئىژاردن بىت لەم كاتەدا بۆئەوہى كپيارەكان بتوانن كىشەكەى خۇيان چارەسەر بكن

ویان به نامانجه که یان بگن. سیمیناری باش زانیارییه به ده ست هاتره کان دوویاره ده کاته وه کاتیک سه رقالی ناسینه وهی پتویسته کانی، دواتر ههنگاو به ههنگاو نیشانی سهردانکری بده، که چۆن کیشه کان چاره سهرد ده کۆن یان نامانجه کان دینه دی به بهرهمم وخزمه تگوزارییه کانت.

سیمینار پتویسته کی ته واونیه بۆ قایل کردنی که سه که وه ک نواندیک، به لام باشتره که نواندن ونیشان دان به کریار که بهرهمم که هه لێزاردیه کی نمونه ییه له چاره سهردی کیشه وه کم کردنه وهی نازار له ماوهی سیمیناره که دا پرسیار بکه له کریار له باره ی نه وستانه ی که باست کردوه، که نایا نه وهی باست کردوه به دلی بووه؟ فرۆشیاری باش نه وهی به ده سه که وه کانی خۆی بزانیته. وه فرۆشیاری خراپیش نه وهی به پیشبرکی بکات له ناو سیمیناره که دا، ته نها له باره ی شت و قازانجه وه قسه بکات وه له کۆتاییدا بلّیت: ((ئی ئیوه چی ده لّین)) نه گهر کاتی پتویستان نه دا به کریاره کانتان بۆ هه لسه نگاندنی زانیارییه کانتان که پیتان داو، هیچی شتیک هه لنا بژیریته به لکو هه ندیک شت ده لّیت وه: ((باشه شتیک زۆر جوان و نایابه، با هه ندی له باره ی وه بیر بکه مه وه)) که سه که له گوماندا ده مینّته وه هه ندی ووشه ی وه. ده مه ویت له باره ی وه بیر بکه مه وه یان با له باره ی وه بیر بکه مه وه مانای نه وهی به ((خوات له گه لّ بۆ هه میشه)).

خه لک له مباره ی وه بیر ناکه نه وه، به لکو به پێژه وه ده لّین من نازانم چۆن بپوا به ئیوه بکه م وه نازانم بۆ ده بیته یان چۆن پتویسته ئه م بهرهمم ی ئیوه له م کاته دا بکه م، به لام سوپاس بۆ هانتان.

ه) وه لام دانه وه یان پووبه پو بونه وهی بهرهمم تسته کان:

قۇناغى پىتجەم لە فروشتىنى ناياب پرسىياري كپيار، بەرژەوہندى يان بەرہەلستىيە بەبى بەرہەلستى شتىك نىيە بەناوى فروشتى. بەھوى ئەو مارە نۆدە لە ئەزمون كە كپيار ھەيىوہ لە پابردوودا. ھەمىشە كپيار كۆمەلنى پرسىياري نۆرت لى دەكات لەبارەى نرخ، جۆر، مەرج، جۆريەتى، زەمان، قىست و سودەكانى. لە ئەزمونى مندا ئەو كەسانەى كە نۆرتىن پارە دەدن ئەوانەن كە بىريان كردوہتەوہ لە ھەموو بەرہەلستىيە لۆئىكەكان كە كپيار لەوانەيە بەرچاوى پۆشن بېتتەوہ، وەلامى پازى كەرى دەست بگەوئەت بۆ ھەر بەرہەلستىيەك. كاتىك كە كپيار توشى بەرہەلستىيەك بوو ئەو كەسى فروشيار دانى پيدا دەنئەت و پشت لە كپيار دەكات و بەھوى ئەمەى كە توشى بووہ. پاشان باسى دەكات كە چۆن ئەو بەرہەلستىيە بە ئاسانى ئالوگۆر دەكرەت، وە بۆ ئەمە ھۆكارىك نىيە بۆ پىشكەوتن. لەلایەكى تىرشەوہ فروشيارى خراب بەھەمان شۆرەيە. كاتىك بەرہەلستىيەك دەبىستەت تۆرە دەبەت وە دلتيا نىيە كە چۆن پويەپووى بېتتەوہ، لەئەجامدا وردە وردە فروشتىن لە دەست دەدات.

٦) كۆتاي ھىنان بە فروشتىن:

قۇناغى شەشەم لە فروشتندا بىرىتە لە كۆتاي ھىنان بە فروشتىن. ئەمەش بە پرسىيار كردن لە كپيار دئەت بەوہى كە بپيار بدات لە كپين. لە گۆلقدادەلئەن: دەدەيت لە تۆپەكە بەلام تۆپەكە دەخەيتە ناوچىالەكە بۆ پارە. لە فروشتندا ھەموو شتىك كە كردووتە تا ئىستا بۆ يەكسان كردنەوہى ((لەيدان بۆ بىنين)) بووہ. سەرکەوتنى كۆتاي ئىتوہ بە سورد بوونى تەواوت دەبەت بەو توانايەى بۆ يارمەتى دانى كپيارەكەت دەبەت بۆ زالا

بوون به سەر هەر دلەپاویکی یان گومان و هەروەها باشتەین بڕیاری کڕینی
پێی بلێت.

بانگهێشت کردن بۆ کڕین:

لەوانەیه سادەترین پێگای کوتای پێی هێنانی هەر فرۆشتنێک ئەم پرسیاره
بێت: ((هه‌جی پرسیارێک یان بابەتێک هه‌یه که من باسم نه‌کردبیت ؟))
کاتێک که کڕیار وتی ((نه‌خێر)) ئێوه بانگه‌شت نامه‌ی کوتای پێی هێنان
به‌کار بێنه بۆ ئەوه‌ی کڕیار بگه‌یه‌نینه دوا‌ین بڕیار. بۆی، باشه بۆچی ئەمه
هه‌لنا‌بژێرت؟ ئەگەر به‌ره‌مه‌یێک فرۆشت وه‌ک که‌لوپه‌لی ناوما‌ل، یان
خانۆ ئه‌وا بلێن: ((حه‌زت له‌مه‌یه ؟)) ئەگەر کڕیار وتی ئەمه نۆر جوان و
باشه ئێوه‌ش بلێن: ((باشه، ئه‌ی بۆ نایک‌ریت ؟))

پێنمو‌نی کردن بۆ فرۆشتن:

لەم پێگه‌یه‌دا ئێوه ده‌پرسن: ((ئایا پرسیار یان بابەتێک هه‌بوو که من
وه‌لامم نه‌دابێته‌وه ؟))
کاتێک کڕیار گوتی: ((نه‌خێر))، چاوه‌پوانی ئەوش به‌ که بلێت ((به‌ئێ
((دواتر بۆی: باشه هه‌نگاوی دواتر ئەوه‌یه
باسی چۆنیه‌تی کارکردن بکه‌ن بۆ ئەو به‌ره‌مه‌ی که ده‌یفروشن. بۆنمو‌نه:
((له‌وانه‌یه بلێت: بۆ جێ به‌جێ کردنی هه‌نگاوی دواتر پێویستیم به
ئهمزای ئێوه‌یه له‌سەر ئەم فۆرمانه‌و چی‌ه‌کێک که به‌بڕی ٢٩٩٥ دۆلار ٠٠ وه‌
ده‌یگه‌رێتمه‌وه بۆ ئۆفیسێ سهره‌کی. من ئه‌وان بۆ کۆمپانیا ده‌بم و
داواکارییه‌کان ته‌واو ده‌کهم. ئێمه به‌ره‌مه‌کانتان تا دوا‌ی نیوه‌پێی
چی‌واشه‌مه بۆ ده‌نێرین. به‌بۆچوونی ئێوه چۆنه ؟))

له كړپاره كانتان بویت كه بپياري كړين بده ن:

چند سايك له موه بهر كاتيك كه كارتى داشكاندنې فروشتنى ريسټورانتم
ده فروشت له م نوسينگه وه بؤ ئو نوسينگه. پيشكهش كړدنكى
په روشانه نه نجام دده، به لام كاتيك كاتى نه وه هات كه بگه پيم به دواى
فروشتندا، به ته واوى وشك ده بوم دوايش بېرم ده كړده وه باشه حه زت له
چى بيه نه نجامى بده يت؟

واډه رده كه ويت كه هه موو كړپاريك واى وتييت: ((باشه)) زور باش
ده رده كه ويت پنگه م بده بېرى لى بگه موه. په يوه نديم پتوه بگه روه
دواى چند هه فته يه كه خه لكىكى زور له هه مو شاره كه دا بېريان ده كړده وه
له بهر هه مكه م، به لام هه رته له فونه كه م زهنگى لينده دا دووباره بوم
دهر كه وت كه: پنگه م بده كه بېرى لى بگه موه وبؤ دواتر په يوه نديم پتوه
ناكاته وه. پسته ي مو نه ده بانه ي كړپاره كان به ماناى خوا حافظيزيه.

پوژنيكيان شتيكم بؤ دهر كه وت كه كيشه كه نه له مشتريه كانمدايه نه له
بهر هه مكه مدا به لكو كيشه كه له خوم دايه ترسم له پرسينى كوتا پرسيار
بوو كه ده بوه هوى دواكه وتنم. له موه دوا كيشه كه م چاره سهر كړدو نه م
هيشت كه به م شيوه يه بيت. پوژى دواتر به يانيه كه ي، پوژتم بؤ
نوسينگه ي كړپاره كه م وبهر هه مكه ي خوم خسته پيش چاوى. نه و
سهرى به شيوه ي ته نكيد كړدن پاوه شانده. پيكه نى وگوتى: ((زور باشه
له وه ده چى. سه بړيكى نه و ده كه م، بؤچى دووباره په يوه ندى به منه وه
ناكه يت؟)) من هه مو توانا يه كى خوم وه گوتم: ((من دووباره
په يوه نديت پتوه ناكه موه.)) نه و به تر پره ييه وه سه بړى منى كړدو وتى:
((تى چى يت وت؟)) دووباره م كړده وه و گوتم: ((من دووباره

په یوه نډیت پټوه ناکه مه وه . نټیوه هر شتیک که بڼ بریار دان پټویست
ده زانن . بڼچی بریاری کوتای نادهن ؟))

دواى نه ووشه سیراویانه ی وت که پیشه ی فروشتنه کی گوریم :))
باشه ، نه گهر دواتر په یوه نډی ناکه یته وه ، که واته هر نټیستا بریار دده دم .
((نه و قه واله کی نیمزا کردو پاره کی پټدام . کاتیک له نویسنگه که دا
هاتمه دهر وه ، واهه ستم ده کرد که له سهر ه وړه کانم .

ده ست به جی چیومه نویسنگه یه کی تره وه . له م نویسنگه شدا
به ره مه که م خسته پیش چاو کاتیک کریار به منی گوت :)) زځر باشه ،
له وه ده چی دواتر په یوه نډیم پی بکه یته وه باشر بیت .)) به نوم گوت :))
داواى لټیور دن ده که م یان به داخه وه ، من دوو باره په یوه نډیت پټوه
ناکه مه وه . نټیوه هه مو زانیاریه کانی بریار دان تان له به رده مدایه . بڼچی
هر نټیستا بریار نادهن ؟)) وه نه و بردی ، وه هره وه کریاری دواتر وکریاری
دواتریش بریدیان ، له و ساته به دواوه هه مو شتیکم فروشت که قسم
دهرباره ی ده کرد . له پوژتکدا له وه زیاترم ده فروشت که پیشتر له
هفته یه کدا ده فروشت ، بویه داوام له کریاره کان ده کرد که بریاری کرین
بدن .

نه وان دژی که سایه تی نټیوه نین :

له نه نجامدا تیگه شتم که کیشه ی ترس و بیته یزیم کردنی کوتا پرسپاره .
هه نډیک کات ترستان له په تکر دنه وه ته نانه ت ده بیته هو ی له ده ستدانی
نه و کریارانه ی که زځر حه زیان له م به ره مه که یه .
یه کیک له هژکاره سهره کیه کان بڼ سهر که وتن به سهر ترسدا گه شتنه به و
نه نجامه ی که په تکر دنه وه که سی نیبه و تاییه ت نیبه به یه ک که س . نه گهر

خەلك نە يار بن بەئىۋەۋە يان بەۋ شتەى كە دەيفرۇشن، ھىچى پەيۋەندى نىيە بە كەسايەتى ئىۋەۋە ۋەك مۇۋىت ك يان بەچۈنەيتى ئۇشتانەى كە دەيفرۇشن يان پىشكەشى دەكەن. پەيۋەندى بەۋەۋە ھەيە كە ئەۋكەسە لە گۈمەلگايەكى بازىرگانىدا گەۋرە بوۋە يان پىگەشتەۋە. كەئەبىت بەخشىنى بازىرگانى پەتبكاتەۋە يان ئەپوخىت لەبەردەم بىرپارى كىپىن دا، پەتكرىدەۋە پەيۋەندى بەكەسەۋە نىيە.

۷) دووبارە فرۇشتەۋە وناردەكان:

خەۋتەم ھەنگاۋلە فرۇشتەۋە ۋەرگرتەۋەى شتە فرۇشراۋەكان وناردەۋەيانە لەكپارە قايىل بوۋەكان بۇ دەست كەۋتنى ئەم ئامانجەش، دەبىت باش ئاگات لە كپارەكانتەن بىت دۋاى فرۇشتەن بەتايىبەتى ۋ پاستەخۇ دۋاى ئەۋەى كە بىرپارى كپارى كپىنيان داۋە.

پىگرتەن لەپەشىمان بوۋەۋەى كپارەكان:

ئەمە پاستەخۇ دۋاى ئەۋەيە كە كپارەكە بىرپارى كپىنى داۋە كەئەۋ خەرىكە پەشىمان دەبىتەۋە ۋە بىرپارەكەى دەگۆپىت. دەبىت ئامادە بن بۇ ئەۋە. باشتىن فرۇشپارە كپارەكان بىرىكى گەۋرە دەكەنەۋە كە چۆن پەفتار لەگەل كپار بكن پاش فرۇشتەن. ئەۋان بەتەۋاۋى گەشتەۋەتە ئە بىرپارەى كە كپارەكە بەتەۋاۋى پازىيە نەك تەنھا لەبەرھەمەكە بەلگۈ لەۋ خەزمەت گوزارىش كە بەرھەمەكەى پى گوزارەۋەتەۋە ۋدانارەۋە كە كپارەكە دووبارە دەيكىرتەۋە ۋە پىشنيار دەكات بۇ ھاپى كانى.

ئاسانترىن ۋ بەقازانجىرتىن فرۇشتەن:

۱۰ جار ئاسانتره دووباره فروښتنه وه به کړپارېکي قايل له فروښتن به کړپارېکي نوې که هرگيز شتي نه کړيوه پېښتر. نه وه مانای نه وه به که ده به کی کات وپاره و نرخ ه و لدان ده بات بؤ دووباره فروښتنه وه. تا بؤ فروښتن بؤ په کم جارو ده سته پېکړدن له سه ره تاوه و دوزينه وهی کړپاری تازه نه مهش به هوې نه وه وه به که پېښتر متمانه تان په یدا کړدوه له لای کړپاره پازيه که.

ناردن له لاین کړپاره پازيه که ۱۵ جار ئاسانتره له فروښتن که له سه رتاوه ده سته پې بکه یت. نه مهش مانای نه وه به که پانزه به کی کات وپاره و هو لای ده ویت بؤ فروښتنی ناردنه وه به که هوی که شتی نه وه به کاتیک که په یوه ندی به که سیکه وه ده که ن که شتی کتان بؤ ناردوه نیوه باشتی بؤ ده نین. متمانه ی نه وه که سه به ده ست ده هین. کړپاره که پېښتر متمانه ی پی کړدوی باوپی به چونی ته ی نه و شته ه به که ده یفروشن. نه وه له سه ر نیوه به نه وه به که ده بیت زور پووت وساده بن بؤ هر پتویستی وکېشه په که کړپاره که ه به تی، نیشانی بدن که به ره م وخزمه تگوزاریه که ت نه و پیداویستی به پر ده کاته وه و کېشه که چاره سه ده کات. داوای فره مانی تر که ن.

فروښتن به گروپ: تیمی پېښکه شکار:

زودیک خزمه تگوزاری و به ره م له مړودا ئالوزه، زیاتر له فروښتنی کی ئاسایی که تیایدا په یوه ندی ده که ن به تاکیکی برپارده روه و تاکیکی برپارده ر برپاری نه وه ده دات که به ره مه که تان بکړیت یان خزمه تگوزاریه که ت، نیوه زور جار ده بیت به ره مه که تان پېښکه شتی ه ندیک خه لکی بکه ن له په که کاتدا.

كانيك كه ده تانه ویت پېشكه شكارى بن له تيميكدا نه گهر خوت به تهنه
بيت يان له گهل خه لگى تردا له كۆمپانيايه كدا كه نه مايش بو ئه وانى
ترده كن، هه ندئ هه نكاو هه ن كه پتويسته په چاوى بكن.

بزانن كه چۆن برپارى كړين ده دن:

په كه م جار پېكهاته ي سياسى كۆمپانياو پېكخراوه كه بدوزنه وه، چۆن نه م
برپارانه دراوڼ؟ چۆن له رابردودا دراوڼ؟ نه و خاله گرنگانه چيڼ كه
پتويسته په چاو بكرين له كاتى دانى برپارى كړيندا له ئيشه كه تاندا يان له
پېشه سازى له بهرهم وخزه تگوزاريه كه تاندا؟ پك وه كو ئه وهى كه هر
كه سيك ستراتيژيه تى كړينى هيه، هر كۆمپانيايه كيش ستراتيژيه تى
كړينى هيه. هه ندك جار حه ز ده كن قسه بو جورها فروشياري جياواز
بكن، هه ندك كۆمپانيا ده يانه ویت په ريه كى بهرزه به متمانە يان بدن
له گهل فروشياريكى تاكد او دواتر مامه له له گهل نه و فروشياريه بكن.
هه ندك جار پېكهاته ي سياسى به شيويه كه هه ندك خه لك ده يانه ویت
نه و فروشياريه بيښن وهه ست به نارامى بكن و واهه ست بكن كه نه و
كه سه كه سى شياوه كه شتى لا بكن و پيداويستيه كانى له لا پر بكنه وه.
هر چي بيه ك بيت بارودوخه كه ئهركى ئتويه كه پرسيار بكه يت له
په يوه ندى سه ره تاييه كه كه چۆن نه م برپاريه نه دريت له كۆمپانياكه يدا.

كه سه كان بناسن:

پيش له نيشان دانى بهرهمه كه بو گروپك، نه و كه سانه كه له تيمه كه دا
هه ن بيان ناسن. ناو شوينى نيشته جييونيان بپرسن. ته نانه و باشتره
كه له گهل يه كه به يه كى نه دما نى تيمه كه دا قسه بكن. وله وان بپرسن كه

چى شتىك لەھەموى بۆيان گرنگترە ۋە ھەز دەكەن لەم كۆپرەدا چىبىيان دەسكەۋىت. لەبىرتان بىت كە ئامادەكارى نىشانەى پىشكەوتوبىيە، گرنگترىن ئامادەى زانىنى نىيازى ئەۋكەسانىيە كە بىرپارە قسەيان لەگەلدا بىكەن. موھىمترىن ھۆكارى كارىگەر لە بىرپاردانى ئەۋاندا چىبىيە؟

دۆزىنەۋەى ئەۋەى كى بىرپار كۆتاي دەدات:

لەھەر بىرپاردانى ھەموو گروپە كىرپارەكاندا كەستىك ھەيە كە دەتوانىت بىت: ((بەلى)) ۋە ئەۋانى تىرىش تەنھا بۆيان ھەيە نەخىر بلىن. ئەركى ئىۋە بىرىتە لەدىارىكرىنى بىرپارى كۆتاي (ۋاتە ئەۋكەسەى كە دەتوانىت بىرپارى كىرىن بدات ياخود ھەلى بوەشىنىتەۋە) ھەندىك جار لەۋانەيە ئەم كەسە لەپىشەۋە بوەستىت وپرسىارى ئۆر بىكات ۋە ھەندىك جارىش لەۋانەيە بەبى دەنگى دانىشىت وپىگە بەكەسانى تىرىدات كە پرسىار بىكەن ۋەبەلام دەبىت بزانىت كە دەركرىنى بىرپارى كۆتاي لە دەستى كىدايە ھەروەھا تىببىنى و لىدوانەكانى خۆتى بۆ بىنئىرىت لە پىگاي پىشكەش كىرەنەۋە.

دۆزىنەۋەى كىلىلى سود ۋەرگرتن:

لەھەموو كارىكى فروشتىندا، كىلىلىك ھەيەبۆ سود ۋەرگرتن كە لە كىرپار بىرىت كەپازى بىرىت لەسەر ئەۋشەى كە دەبىكرىت. پىۋىستە لەسەرت كەپىشتر پاپوژ لەگەل كەسىكى شارەزادا بىكەيت. لەكۆمپانىياكاندا پىش ئەۋەى بىگەيت بە گروپىك لەخەلك. ئەۋشە چىبىيە لەكۆمپانىياكەدا كەخەلكى پازى دەكات پىش ئەۋەى كەبەرھەم بىان خىزمەتگوزارىەكانت بىكرىت؟

ده رختنی به ربه سته کان:

پنویسته که کوسپ وینگره سهره تاییه کان بدقزنه وه بق نه نجام گه یاندنی کرداری فروشتن. نه وه کاره چی بیه که واده کات کریار پشت له نئیه بکات یاخود به هیچی شیوه بیه کشت له نئیه نه کرت؟

وه لای نه م پرسیاره ده که ویتته سهر پنویسته کانی نیستای کریاره که و نه نمونه کانی پابردوی، نه گهر هاو پییه کتان هه بو له کومپانیایه کدا ده توان پرسپاری لی بکن که سهره کترین به ربه سته چی بیه که و له م بریار دانه ده کات که دوا بکه ویت؟ ده بیت وه لایه کان بزانین نه گهر ده نه ویت فروشتنه که بکهیت، ده بیت به ته وای بزانین زورتین پنویسته کان و دوا کاریه کانی کریاره که چی بیه وه له هه مان کاتدا نه و به ربه سته ی دوو دلی ده کات و برپاری کرینی پی دوا ده خات، پاشان ده بیت جهخت له سهر قازانجه گرنگه که بکهیت وه، چه ند جارنک له کاتیکدا پیشانی ده دهیت چون ترسه سهره کیه که و به ربه سته که لابراون له کانی کیشه که تاندا.

قسه کردن وه کو فروشیاریکی پیشکه وتو:

کاتیک که نمایش بو بینه ریک ده کهن، به تاییه تی کاتیک که هه ول ده دهن خه لک به پی پیشنیاره کانی نئیه شت بکرن، بیر له وه بکه نه وه که چون نه و حوت به شه ی پرۆسه ی فروشتنی پیشکه وت به کار ده هینن، نه وان یاره تیتان ده دهن پونیه کی گهره پهره پی بدهن و کاریگری زیاد ده کات له پیشکه ش کردنه که تاندا. نه وه دوپات بکه نه وه که پیشنیاره کانتان ده توانیت نه و نازاره ی که بینره که هه یه تی نه به یلنیت وه نه و کیشه یه ی که بینره که هه یه تی چاره سهری ده کات. نه و پنویسته دیاری بکن که

بىنەرەكە ھەيەتى وپتىنىيارەكانتەن دەتوانىت ئەو ئامانجە بەدى بېيىنىت
و پىنگە بۇ بەدەست ھىتەنى خۇش بىكات.

ھۆگرى ومتمانە دروست بىكەن:

لەسەرەتەي قىسەكانتەن ۋە ھەندى كات تەرخان بىكەن بۇ قىسەكردن بۇ
بىناتەنەنى مەتمانە ھۆگرى، پەرسىيار لە بىنەرەكان بىكەن وچاۋەپىي
ۋەلامىيان ئى بىكەن، ئايا بەدەنگى بەرز ۋەلام بەدەن ۋە يان بۇ خۇيانى جى
بېيىت گەرم وگور بىن ودىخۇش بىن بە ئامادەبۇنى بىنەرانتان، ئەم ئىشە
ھۆگرى ومتمانە لەلەي خەلگى دروست دەكات ۋە والە خەلگى دەكات كە
دوای ئەو پەيامە پىرۋزە بىكەن.

نەيازەكانىيان پەۋن بىكەن ۋە:

ھاۋكارى بىنەرەكانتەن بىن لە پەۋن كەندەۋەي ئەو نەيازەنى كەھەيانە،
لەبىرتان بىت زۆرىك لەكپارەكان لەسەرەتادا نازان كە چىبىيان پىۋىستە
لەو بەرھەم وخزمەتگوزارىيەنى كە ئىۋە ھەتەنە بۇ ئەۋەي بىيان ھىتەنە
دى. تەنەيا كاتىك تى دەگەن كە بەرھەمەكەي ئىۋەيان دەۋىت يان
پىۋىستەيان بەۋەيە كە پەرسىيارىيان ئى بىكەن.

بىرۋچۈنەكانى خۇتەن بەپۈنى باس بىكەن:

بەرھەم وخزمەتگوزارىيەكانتەن بە باشتەين شىۋەي ھەلۋىرەراۋ بۇ
بىنەرەكانتەن پىشكەش بىكەن. ئىۋە دەتوانن پىشنىيارى ئەۋە بىكەن دو
يان سى پىگەي پارىكەر يان پىۋىست ھەيە بۇ چارەسەر كەندى كىشەكان،
پاشان نىشانى بەدەن كە بەرھەمەكەتەن چۈنە باشتەينىيان كامەيە بۇ ئەم
كۆمەلەيە.

بانگه‌واز بکه‌ن بۆ کارکردن:

له‌کۆتای قسه‌کانتاندا له‌بینه‌رانتان بویت که هه‌ندی هه‌نگاو جی به‌جی بکه‌ن. هه‌نده‌ بدوین که نه‌بیته هۆی له‌بیرکردنی قسه‌کانی ترتان، تاوه‌کو ورده‌ ورده‌ کۆتای به‌ قسه‌کانتان بهێنن. ئێوه‌ ده‌بیته‌ بابەتیکی به‌هه‌یز باس بکه‌ن وله‌خه‌لکیتان بویت ئیشیک بکه‌ن: ئیشیک که‌ نه‌گه‌ر نامۆزگارییه‌کانی ئێوه‌ نه‌بوايه‌. نه‌یان ده‌توانی نه‌نجامی بده‌ن. ئه‌و ئیشه‌ی که‌ ده‌تانه‌ویت نه‌نجامی بده‌ن ده‌بیته‌ به‌ته‌واوی پوونی بکه‌نه‌وه‌، له‌گه‌ر نه‌واندا قسه‌بکه‌ن وپه‌یان بڵێن که‌ نه‌گه‌ر به‌پێی نامۆزگارییه‌کانی ئێوه‌ ئیش بکه‌ن نه‌وا سه‌رکه‌وتو ده‌بن.

وه‌ک کۆتا باس ده‌بیته‌ بڵیم: گۆپانی خه‌لکی ته‌نها له‌به‌ر نه‌م هۆکاره‌یه‌ که‌ رابرده‌که‌نه‌و دواي گۆپانی هه‌موو شتیک باشتەر ده‌بن. له‌به‌ر نه‌مه‌ له‌کۆتای گفتوگۆکه‌ی خۆتاندا ده‌بیته‌ سوڕ بن له‌سه‌ر نه‌م خاڵه‌ که‌ته‌نها به‌پێی نامۆزگارییه‌کانی ئێوه‌ ئیش بکه‌ن، شتانیکي باشتەر به‌ده‌ست دێنن.

پوخته:

هه‌موو گفتوگۆیه‌ک شێوه‌یه‌که‌ له‌ فرۆشتن. وه‌کو هه‌لیکی قسه‌کردنی گه‌سته‌یه‌، هه‌ر فرۆشتنیکي وتاریک هه‌له‌مه‌تیمکه‌ بۆ قایل کردنی خه‌لک به‌هه‌لسوکه‌وت کردن به‌شێوه‌یه‌کی جیاواز له‌وه‌ی که‌ له‌غیابی قسه‌کردنی ئێوه‌دا هه‌یه‌. کاتی که‌ ئێوه‌ لیژان ده‌بن له‌هونه‌ری فرۆشتنی وتار، زۆر باش ده‌بیته‌ له‌وه‌ی که‌ بیه‌ته‌ باشتترین یه‌کێک له‌و باشترینه‌یه‌ی به‌پێژه‌ی ۱۰٪ وه‌ک فرۆشیاریک له‌بواره‌که‌ خۆتدا.

بلاوکراوه کانی #سایه ۲۰۱۸

سەعدی شیرازی / ئوستادی پەیف	عیرفانی
سلاوله خۆم / جاک کانفیلد	دەروونزانی
یاساکانی زیان / پیچارد تیمپلار	دەروونزانی
مندالی دەولمەند منالی زیرەك / رۆبیرت کیۆساکی	دەروونزانی
چۆن لەگەڵ خەلکی گفتوگۆ بکەین / لیل لۆندز	دەروونزانی
شەویك لەگەڵ خۆردا / شەمس	عیرفانی
پەروانە /	عیرفانی

کتیبەکانی #سایه بۆ مالی خێزانی کورد

SPEAK TO WIN

BRIAN TRACY

- * ھونەرى وتارىيىڭىزى ۋ ھونەرى نوسىن.
- * پىلان دانان ۋ پىكھىننەن بە زىمانىكى سادە.
- * باۋىپە خۇيۈن ۋ زال بوۈن بەسەر مېشكدا.
- * لە بەرامبەر ھەموو بېسەراندە بەھىز بېنە پېش چاۋ.
- * زال بوۈن بەسەر كۆپ ۋ كۆمەلە بچوكەكاندا.
- * فەرت ۋ فېلى بازىرگانى: شىۋازەكانى مامۇستا وتارىيىڭەكان.
- * كۆنتىرۆل كەردنى ناۋچەى تايىبەت بەئىۋە.
- * لېدانى كۆتەى بوەشىنن: ھەناسەيان بگرن.

بۇ بىردنەۋە قىسە بگەن

ياساكانى وتارىيىڭىزى

123456789012

